MEDET

SEZGİN KAYMAZ



İLETİŞİM

SEZGİN KAYMAZ 1962 Sinop doğumlu. Konya Anadolu Lisesi mezunu. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Dilbilimi Bölümü'nü, Türkçe dersini veremediği için son sınıfta terk etti. 1976'dan itibaren 30 yıla yakın süre hentbolle meşgul oldu. Çeşitli kulüp takımları yanında iki dönem milli takımı çalıştırdı. Bu kitabın yayımlandığı tarihte Türkiye Voleybol Federasyonu yönetiminde görev yapıyordu. Bütün romanları (hepsi İletişim'den): *Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir* (1997), *Gebe Anne!* (1998), *Kaptanın Teknesi* (1999), *Lucky* (2000), *Zindankale* (2004). Hikâyeleri: *Sandık Odası* (2005), *Medet* (2007).

sezginkaymaz@superonline.com

İletişim Yayınları 1262 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 168
ISBN-13: 978-975-05-0535-5
© 2007 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2007, İstanbul (2000 adet)

EDİTÖR Tanıl Bora
KAPAK Suat Aysu
GÖRSEL MALZEME Orhan Aydın
KAPAK FİLMİ Mat Yapım
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Belce Öztuna
MONTAJ Şahin Eyilmez
BASKI ve CİLT Sena Ofset

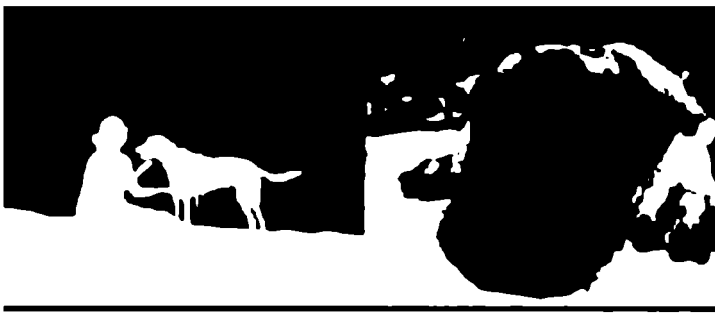
İletişim Yayınları
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEZGİN KAYMAZ

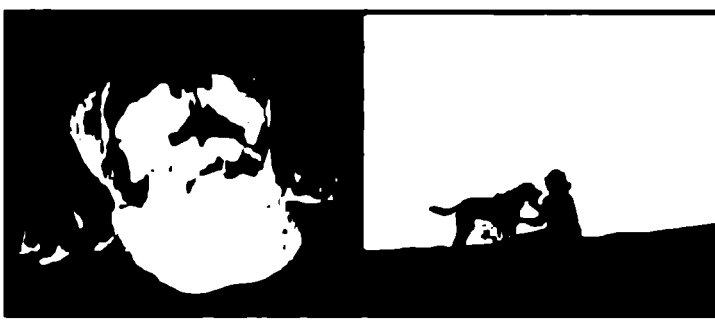
Medet



iletişim



MEDET



Eğlen hocam, eğlen
Bir sualim var;
İz'an nedir?
Erkân nedir?
Yol nedir?
Seni bana;
"Gayet fazıl" dediler,
İçerimde bir yaram var
Bil nedir?

Kırmızı.

Kiremit kırmızısı, pişmiş toprak kırmızısı aslında, bildiğimiz kırmızı değil. Çürük kahverengi. Göğermiş kızıl. Bozarmış mor. Olsun. Ona kısaca "Kırmızı" derlerdi. Herkes öyle diyordu. Biz de taşındık, daha bir hafta olmamış, bakkalın çakkalın adını doğru dürüst ezberleyememişiz, onun adını ezberleyiverdiydik.

Kırmızı!

Cengiz Sokak bir uçtan bir uca apartmana kesmiş, sen kalk, iki sivri apartmanın ortasında, belini birine, yanını öbürüne yaslayarak kötü kötü dikil.

Güdük!

Selvi boylu apartmanların arasında bir cüce!

Yerden bitme!

Bodur!

Neydi o ev sahibinin derdi? Niye vermezdi o harabeyi müteahhide de yıktırıp aslanlar gibi bir apartman çıktırmazdı Kırmızı'nın yerine? Insanlar medeni medeni otursun, merdivenlerinde çocuklar koşuşsun, tırabzanlarında kaysın bebe belik. Dünya medenileşmiş; millet gökdelenlerde yaşıyor, sen bit kadar müstakil evde, üstelik köhne mi köhne bir evde yaşadığını zannet.

Nasıl gıcık oluyorduk Hülya'yla.

Yıktır şunu işte. Temizinden dört daire sahibi ol. Kafayı mı yedin?

Ama yok! Illa ki duracak o mezbelelik orta yerde. Illa ki çatlak yüzüyle, kırık dökük ön bahçe parmaklıklarıyla, dallarından osuruk böcekleri dökülen çürük çarık ağaçlarıyla duracak.

Asıl mesele o da değildi gerçi.

Mesele şuydu:

Önü köpek doluydu Kırmızı'nın. Nasıl oluyorsa oluyor, her köşe başında mıntıka egemenliği, cinsel sidik işaretleşmesi uğruna birbiriyle gırtlak gırtlağa gelen sokak köpeklerinin her biri, yolları Kırmızı'nın önüne düştüğü andan itibaren, ki biz ne zaman düştüğünü bilmiyorduk, yeni taşındıydık, barış güvercini kesiliyordu. Dahası, şöyle köpek gibi, doğru dürüst bir havlama, hırlama, gelene geçene dalma, çoluğu çocuğu kovalama huyu da yoktu oraya kapılanan itlerde. Ama bu durum gene de rahatsız ediyordu milleti. En çok da bizi. Beni.

Bebekmişim, annem, annesine kadar gidesiymiş; o gün de babam evdeymiş. Annem demiş ki; "Bey, çocuğu uyuttum. Yarım saate kadar gelirim ama uyanacak olursa kucağına al da sırtını sıvazlayıver."

Babam da "Olur Hanım," demiş. "Biz oğlumla sohbet ederiz sen gelesiye kadar."

Annemle gülüşmüşler, annem çıkıp gitmiş.

On dakika kadar sonra, tam ben uyanıp dört aylık bebe gülücükleri atar, gerim gerim gerinirken bizim evin önünde acayip bir köpek havlaması başlamış. Ben gerinip gülücük atmaya devam edermişim ya bu seslerden korkup ağlamaya başlayacağımı zanneden babam, pencereyi açtığı gibi kükremiş sokağa:

"Hoooşt! Tö höööyyyt! Çocuğu korkutacaksınız. Hoooşt!"

Çocuk korkmuş, gerinmeyi kesip ciyak ciyak ağlamaya başlamış.

Yani ben.

İşte, nerede köpek görse yolunu değiştiren bir insan olmamın temeli orada atılmışmış. Babama sorarsan köpeklerin havı hırı yüzünden köpekten korkuyormuşum, anneme sorarsan babamın kükremesi yüzünden.

Gerçek neyse ne, realite değişmiyordu.

Köpek denilen hayvandan ölesiye korkuyordum.

Cengiz Sokaklılar korkmuyor muydu peki? Korkuyor gibiydiler. Pek yanaşmıyor, hatta Kırmızı'nın kaldırımında belli bir me-

safeye kadar ilerleyip ondan sonra ya karşı kaldırıma ya da bir yörünge çizerek uzaktan geçmeyi tercih ediyorlardı.

Ee, bu da korktuklarına delaletti ya işte.

Yalan yok, bu köpekler havlamıyordu. Bu köpekler hırlamıyordu. Bu köpekler yavşamıyor, yalanmıyor, kuyruk sallamıyor, gelip geçene bir fenalık veya iyilik etmiyordu. Bu köpekler, köpek gibi davranmıyordu.

Bu sebepten olsa gerek, biz Hülya'yla ikimiz, onlardan bir köpeklik bekliyorduk zar gibi gerilmiş vaziyette.

"Havlamamaları daha kötü ya Hülya."

Durup durup birbirimizi dolduruşa getiriyorduk.

"Doğru söylüyorsun. Havlasalar, hiç olmazsa nereden geldiklerini biliriz. Şimdi sinsi sinsi arkamızdan sokulsalar? Nereden haberimiz olacak? Bir tane değil, beş tane değil. Ne yapacağız o zaman?"

"Ben de bundan korkuyorum işte."

Epeyce takıntılı ve saplantılı baktığımızdan olsa gerek, Cengiz Sokak'ta ikâmet eden herkes dertliydi bizim görüşümüze göre ama kimse de koşup kapısına dayanmıyordu evde oturanların. Korktuklarından mıdır nedendir bilinmez, bir biçimde, bizim kanaatimize göre tabii, homur homur homurdandıklarıyla kalıyor, evin iki ayaklı sahiplerine veya dört ayaklı konuklarına ilişmiyorlardı.

Hülya bir taraftan ben bir taraftan, daha taşınalı iki hafta olmamış, itten köpekten yaka silkmişiz, Cengiz Sokaklıların bu uyuşukluklarına mümkün değil akıl erdiremiyoruz. "Ben yarın bir dolaşıp konuyu komşuyu yoklayacağım," dediydi sonunda Hülya.

"Ne konuda?"

"Şu karşı mezbeleliğin önünde duran köpekler konusunda. Kızı annemden alıp getiremiyorum korkumdan."

"Vallaha iyi edersin. Bak bakalım, bir anla, niye kimse çıkıp da belediyeye şikâyet etmiyor şu pisliği. Belki evin sahibi önemli biridir, bir yerlerde bir şeydir, diş geçiremiyorlardır. Biz de durduk yerde ortaya atlayıp kendimizi mimletmeyelim."

"Doğru söylüyorsun. Soruştururum. Sen de bakkala çakkala bir uğra, ağız ara istersen."

"Ararım ararım. Akşam dönüşte teker teker dolanırım esnafı. Ağızlarından girer, burunlarından çıkarım. Her haltı biliyorlar,

bakalım iki satırlık şikâyet dilekçesi yazmayı niye bilmiyorlarmış, sorar anlarım."

"Doğru söylüyorsun. Her haltı biliyorlar."

Sabah erkenden Sarı Kavun'u okula bırakmak için evden çıkıp kayınvalideye gittik Hülya'yla. Sarı Kavun, bizim kız, Yağmur. Ocak doğumlu olduğu için, seneden hesap etsen bir sene geç başlamış olacak, günden hesap etsen bir sene erken. Biz bir sene erken yazdırmayı tercih ettiydik. Sarı sarı, pek şekerdi o zamanlar. Biz de ona Sarı Kavun adını taktıydık. Altı yaşında ilkokul bire gidiyordu hasbam.

"Kız, Sarı Kavun, ne zaman geleceksin bizde kalmaya?"

"O köpekler gitsin, ondan sonra."

Hülya kıza baktı baktı, "Doğru söylüyorsun," dediydi.

Gündüzün dairede arkadaşlarla konuşuyordum meseleyi. Hepsi bana hak veriyordu. "Olur mu sokak arasında köpek?" diyorlardı söz birliği etmişçesine. "Evin içinde bile yasak."

"Vallaha mı?"

"Ben öyle biliyorum. Gene de belediyeye sormak lazım tabii."

Akşam mahalleye döner dönmez, sırtımın teriyle Bakkal Mustafa'ya damladıydım.

"Mustafa Bey, ne iş?"

"İşler iyi. Siz nasılsınız? Alıştınız mı komşulara?"

"Onlar iyi de... Şu kırmızı evin köpeklerini söylüyorum asıl. Nasıl oluyor da herkes rahatsız olduğu halde kimse belediyeye şikâyet etmiyor?"

Bakkal Mustafa, gözle görülür şekilde pos bıyıklarını yediydi.

"Nerden bildiniz herkesin rahatsız olduğunu? Birileri bir şey mi anlattı size?"

"Hayır da... Belli yani... O evin kaldırımında yürüyen yok. Yaklaşan karşıya geçiyor. Ben o kadar ev taşıdım, hiç bu sokaktaki gibi sokağında çocuk oynamayan ev görmedim. Demek ki millet cidden rahatsız."

Bakkal Mustafa, ikide birde hemoroidi vuruyormuş gibi suratını ekşitip kendini kasarak dinlediydi söylediklerimi. Sonra da hak verse bir türlü, vermese bir türlü bir boyun kırmayla ağzının içinden konuştuydu.

"Orada Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze oturur. Onları çok severiz, kırmak istemeyiz. Biri annemiz, biri babamız gibidir."

"Yani o yüzden mi tehdit altında yaşıyorsunuz?"

"Ne tehdidi? Zekeriya Amca kimseyi tehdit etmez."

"O etmez ama köpekler eder."

Mustafa, gene ufak bir hemoroid kasıntısı sergilediydi.

"Şimdiye kadar köpeklerin hiç vukuatı olmadı ki."

Kaya gibi direniyordum.

"Bu, olmayacak demek değildir."

"Iyi de, ne yapalım yani? Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'yi üzelim mi? Biz de çaresiziz."

"Üzmeyelim tabii ama, ya o itlerden biri bir gün çocuklarımızdan birini ısırır da hepimizi üzerse?"

"Zannetmiyorum."

Bu laf, söylendiği hiçbir zaman diliminde bu kadar kesinlik ifade etmemiştir. Herif "Asla! Zinhar! Katiyen!" diye avazı çıktığı kadar bağırsaydı böyle yoğun bir kesinlik ifade edemezdi.

Gıcık kaparak çıktıydım bakkal dükkânından. İçim içimi yiyerek.

Tek bir dilekçe ulan! Her şey bir dilekçeye bakıyordu. Altı üstü bir tanecik. Kurnaz kurnaz düşünüp "Amcanızla teyzenizi biz üzmeyeceğiz, belediye üzecek," diye kafamın bir köşesine Mustafa'nın istifhamını yazıp bizim eve komşu simit ve pide fırınının sahibi Durak'ın tepesine dikildiydim.

Fırıncı Durak, dudağına yapışmış gibi duran sigarasını nasıl başarıyorsa içip bitiresiye kadar külünden bir zerre dökmeden ama dudaklarıyla ahenk içinde sallaya sallaya konuşmayı başaran, psikomotor becerileri çok gelişmiş bir adamdı. Bana, pek de kısa sayılmayacak bir brifing verdiydi elime bardak bardak demli çaylar tutuşturarak.

Cengiz Sokak, müstakil evlerini müteahhitlere birer ikişer kaptırmaya başladıktan sonra evlerin bahçelerinden atılan köpekler, diğer müstakil evlere sığınmaya başlamışmış. Sığınma talepleri kabul görenler yer yurt sahibi olurken kalanlar sokağın kıyısını bucağını mesken bellemekteymiş mecburiyetten. Kendilerine kapıyı açmamış olsa da bir müstakil evin ön bahçesi, geceleyin sığınmak, yağmurda karda barınmak için idare ediyormuş fakirleri. Ama evler yıkılmaya, yerlerine apartmanlar dikilmeye devam ettikçe ev hayvanları olsun, bağ bahçe hayvanları olsun, zavallılar, sürü sürü sokak hayvanlarına dönüşmek zorunda kalmışlar. Gün olmuyormuş, beş ev daha müteahhide verilmesin, beşi birden yıkılmasın, yerleri-

ne apartman çıkılmasın, eskiden ön bahçelerinin olduğu yere otopark yapılıp üç beş araba çekilmesin, hayvanat aç biilaç sokağa dökülmesin. Hayvanattan kastı köpekmiş Durak'ın. Öbürsüleri değil.

"Hayvanat dedikse köpek demek istedik. Öbürsülerini kastetmiyorum."

Köpek sevsen vah tüh dersin.

Öyle hazin anlatışı vardı fırıncının.

Dudaklarında hep yanan bir sigarayla doğmuş gibiydi. "Bu adamdan ekmek alırken dikkat etmek lazım," desem günahına girerdim. O kadar gözlediydim, bir zerre kül düşürmediydi önüne.

Brifingini sürdürdüydü.

Apartman sahipleri, çoluk çocuk hatırı için bu kımıl kımıl sokak canlılarından tedirgin olmaya başlamışlar. "Kim olsa olur," diye düşünüyorlarmış sesli sesli. Sokakta köpeğin ne işi varmış canım? Belediyeye şikâyetçiler gider olmuş, ki Durak da olsa, o da gidermiş o zamanlar. Zaten de gitmişmiş ama, onu geç şimdilik.

"Ben kendim de evimi müteahhide verip yıktırttıydım. Bizim sokakta o kadar köpek yaşadığını nerden bileyim! Ana! Bi ev yıkılıyo, ortaya üç köpek dökülüyo. Bi baktım, ortalık vıngır vıngır. Pek şaşırdıydım. Lağımdan sıçan fırlar gibi her yıkılan evden köpek fırlıyo."

Kendisi de Ankara'nın köylüğündenmiş halbuki. "Bâlâlıyım ben kendim." Kedi, köpek, tavuk, inek içinde büyüyenlerden. Ammaaaa, olmuyormuş işte. Hayvanlar günden güne, dediydi ya, patlamış lağım bacasından fırlayan kemeler gibi arttıkça o bile endişe etmeye, rahatsızlanmaya, huysuzlanmaya başlamış. O vakitler oğlu Burak küçükmüş daha. Günahtır, vebali büyüktür dememiş, o bile belediyeye şikâyet etmişmiş.

"Onu geç şimdilik." Yani, itle köpekle yaşamaya alışkınmış Durak ama şehir yerinde itin köpeğin ne işi olur diye de düşünüyormuş insan ister istemez.

"Düşündüydüm yani. İyi bok yemişim gibi sanki... Geç onu geç. Hiç hatırlatma."

Benim bir şey hatırlattığım yoktu ya gene de kötü birşeyler hatırlatmışım gibi "Bir daha yapmam. Dikkat ederim," diyesi olduydum. Öyle hazin anlatıyordu.

Tek şikâyete giden Durak değilmiş Allah'tan da onunla teselli bulabiliyormuş bir nebze. Nitekim, gün gün artmış zabıta kapıla-

rına dayananların sayısı; bunun üzerine belediye itlaf ekipleri, seçim zamanı asfalt yapma hızıyla dalmışlar Cengiz Sokak'a. Bir uçtan bir uca zehirli kıymalar döşemiş, gündüzleri de saçma tüfekli ekiplerle köpek avına çıkmışlar.

"Hatta bizim Terzi Celil'in hanımı Nezaket'i baldırından vurduydu zabıtanın biri. Adamın namusuna dokunur, "Hanımımın bacağına niye bakıyonuz?" der diye görmezden geldiydik. Kadın orda bağırır vayyık vuyyuk, biz başka yana bakarız. Hatta onu vuran belediyeci bile yürüyüp gittiydi ayıp olmasın diye."

"Ee, sonra?"

İtlaf devam etmiş. Sokak temizlenir gibi olmuş o ara ama birdenbire Kırmızı ortaya çıkmış.

"Kırmızı mı? Şu ev mi? Ev nasıl ortaya çıkar yaa? Daha önce de orada değil miydi?"

"Ordaydı amma o zamana kadar kendini ortaya atmadıydı. Bi çatlama da dinle."

"Allah Allaaah! Nasıl attı peki kendini ortaya?"

Şöyle atmışmış:

Kırmızı'nın sahibi Zekeriya Bey, bir elinde Demet 1'deki sakatatçıdan devşirdiği bir torba dolusu akciğer, öbür elinde Ulus Hali'ndeki iç etçiden düşürdüğü bir torba iç eti, "Geh kuçu kuçu," diyerek ölümün harman olduğu Cengiz Sokak'ta titreye titreye dolanan köpekleri arka bahçesine çekmeye başlamış.

Apartmanlaşma ve itlaf işleri hızını almış sürerken, Zekeriya Bey, gariban hayvanattan kurtarabildiğini kurtarmaya çalışıyormuş ama nafile. Sokağın onca dört bacaklısını nerene sığdıracaksın? İçeriye kapağı atıp canını kurtarabilen mazlumdan çok dışarıda kalıp canının derdine düşen mazlum kalıyormuş her zaman.

"Ben de üzülüp pişman olduydum dilekçe verdiğime. Yani ben, daha resmî olsun diye dilekçeli şikâyet verdiydim belediyeye. Tarih sayı bile aldıydım. İyi de bok yediydim! Hemen pişman olduydum. 'İyi de...' dediydim, '... millet insafa gelse ya artık.' Nerdee?"

Nerdee?

Bir müstakil evin bir ailesi gidip onun yerine beş katlı bir apartmanın beş ailesi veya çift daireden on ailesi veya dört daireden yirmi ailesi gelince, belediyeye yapılan şikâyetler de katlanarak artmaya başlamışmış azalacağı yerde. Hadisenin büyüklüğü Cengiz Sokak dört ayaklı nüfusunun büyüklüğünü çoktan aşmış-

mış çünkü. Apartınanlaşmaya kurban veren tek sokak Cengiz Sokak değilmiş ki. Mohaç Sokaaaak, Mareşal Fevzi Çakmak Sokaaak, Levent Sokaaak, Dereboyu Sokaaak... Hepsiymiş. Alayıymış.

Öldür öldür biter mi o kadar sokağın hayvanı?

Bitmiyormuş işte. Onlar da ecellerine gelir gibi kendi sokaklarındaki evleri yıkıldıkça Cengiz Sokak'a gelirlermiş yazık.

Kırmızı'ya kapağı atan götü kurtarır, kalanı katledilirmiş.

Dört ayaklıların bu katli, Cengiz Sokak'ı üç ay boyunca mezbahaya çevirmiş. Neticede sokağımız, belediye ekiplerinin üstün gayretleri sayesinde bir yaz dönemi içinde tertemiz olmuş. "Sikeydim öyle temizliği ben! Yanlış anlama, sana demiyom. Kendime diyom." Sokak hudutları içinde, insanoğlu ve insanoğlunun sevmese dahi katlanmak zorunda kaldığı böcük, böcek, güvercin, saksağan, serçe, kumru, lağım faresi ve kedi ile birlikte hayatını idame ettirebilen yegâne hayvanoğlu, Zekeriya Bey'in Kırmızısı'na kapağı atabilen itlerden ibaret kalmış.

Hepsi evde kapalı ya, itlaf durulmuş.

O zaman mahalleli, başı Cengiz Sokak'ın köklü aileleri çekerekten bir araya gelip "Yav, bi eksik var, ama ne?" demeye koyulmuşlar.

Bi tanesi çıkıp "Ben biliyom," dediydi. "Zekeriya Amca'ylan Zehra Teyze eksik."

"Ana, demişim. Hakkattan da ihtiyarlar ne zamandır görükmüyolardı."

"Ana!" diye hayret nidası atan tek kişi Fırıncı Durak değilmiş. Toplantıya katılan herkes öyle demiş. İhtiyarların içeride ölüp kaldığından, o pek sevip kolladıkları it sürüsüne taam olduklarından falan bahisle bir koşu fırlayıp Kırmızı'nın kapısına dayanmışlar. Öyle ya, eskiden hiç olmazsa ciğer, iç eti almaya gittiğinde görürlermiş Zekeriya Amca'yı. Ya şimdi? Kapıya dayandıkları, ellerini kapı ziline yapıştırdıkları yetmemiş, barım barım bağırırlarmış bir taraftan da.

"Zekeriya Amcaaa... Zehra Teyzeee..."

Derken, üst katın penceresi açılmış, Zehra Teyze tülbentini düzelterek tepeden tepeden bakmış bunlara. Hepsi de oh diyesi olmuş ama ihtiyar kadın tek gözünü kısıp "Ne var ulan, Allah'ın belaları?" dememiş mi bunlara? Sen, o melek gibi kadın, sen tut kırk yıllık komşularına bela oku. "Selamün gavlen bi Rab'i-r Rahîym!"

"Ee? Zoru neymiş ihtiyarın?"

Eesi, bunlar bu sefer de it köpek kısımının Zekeriya Amca'yı yediğini, Zehra Teyze'nin de bundan sebep kafayı yediğini düşünmüşler. "Zekeriya Amca nerde?" diye sormuşlar feryat figan.

"Zekeriya Amca kadar taş düşsün çatınıza. Defolun! Yok olun!"

Kapıya omuz vurup kıracaklarmış ya cesaret edemiyorlarmış. Otuz mahallenin köpeği içeride, nasıl cesaret edeceksin? Durdukları yerden ısrarla sormaya devam etmişler.

"Nerde Zekeriya Amca?"

"Bokumu yiyin"

"Nerde?"

"Siktir!"

"Nerde?"

"Sana ne!"

"Nerde?"

"Ebeninkinde."

"Nerde?"

Sonunda dayanamamış kadın, geri çekilip içeriye seslenmiş. Seslenirken ses tonu, her daim alıştıkları o melek ses tonuna bürünmüş hemencek. "Zekeriya Beey. Azıcık bakar mısınız?"

Zekeriya Bey, Zehra Hanım'ın kaybolduğu pencerede bütün haşmetiyle belirmiş birkaç saniye sonra.

"Ne var insafsızlar?"

"Zekeriya Amca... Seni merak ettiydik."

"Merakınızı giderdiniz. Bir daha çalmayın kapımı. Evimin önünde de dikilmeyin daha fazla."

"Ama?"

"Allah sizi ıslah etsin. Gidin!"

Bunlar kös kös dağılmışlar. Her biri bir taraftan nineleri kadar sevdikleri Zehra Teyze'nin küfürlerini, bir taraftan da dedeleri kadar sevdikleri Zekeriya Amca'nın buzlu sözlerini sindirmeye çalışırmış. "Küfür edeydi daha iyiydi valla. O soğuk halleri çok gücümüze gittiydi."

Sadmenin ilk tesiri geçer geçmez Cengiz Sokak'ın köklü sakinleri heyetler kurup Kırmızı'ya göndermeye başlamışlar. İyi günlerinde Zekeriya Amca'nın olsun Zehra Teyze'nin olsun hatırını kıramadığı insanları seçmekteymişler bilhassa.

Zehra Teyze, gene tülbentini düzelterek pencereye çıkıyor, belki Zekeriya Bey öyle tembihlediğinden, belki de "iyi günlerin hatırına" ağzına gelen küfürleri yuttuğundan, aynen kocası gibi buz buz konuşuyormuş aracılarla.

"Buz dedikse buzdan hançer. Öyle böyle konuşmalar değil."

Kadın pencereden bakıyor, "Ne vardı?" diye sormakla yetiniyor; "Hal hatır sormaya, bir yüzünüzü görmeye, iki sesinizi duymaya geldiydik," deyip sırnaşanlara; "Yüzümüz de sesimiz de bundan ibarettir. Halimizi hatırımızı evimizin çocuklarına anlatınız, çocuk katillerine değil," diyormuş.

"Evin çocukları Yenimahalle'nin eski itleri oluyo tabii. Bi gücümüze gidiyodu ki! Bizi çocuk katili tutmuyo muydu hani!"

Bazı bazı, ki bu pek nadir oluyormuş, Zekeriya Bey çıkıyormuş pencereye. O tam buz dağı.

"Evet?"

Aşağıdaki heyet kıvranıyormuş.

"Zekeriya Amca... Nasılsın? Zehra Teyze nasıl? Bir ihtiyacınız var mı?"

Zekeriya Amca pencerenin kanadını çekerek kapatırken söylüyormuş son sözünü.

"Yoktur."

Kıvranıyor, evlerinde ailecek, bakkalda kasapta bir araya geldiklerinde mahallecek vicdan muhasebesi yapıyorlarmış.

"Yav, biz nerde yanlış yaptık?"

Bakkal Mustafa açık sözlü bir arkadaşmış.

"Ben köpeği hiç sevmem şahsen. Hem korkarım, hem de tiksinirim. Yalan yok, ilk dilekçeyi verenlerden biriyim ama köpekler gibi pişmanım şimdi. Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'yi üzdüğümüze, darıltığımıza yandığım kadar onca gariban hayvanın nefesini kestirdiğimize de yanıyorum. Ne bileyim... Öyle işte."

Durak dambır dumbur konuşurmuş.

"Ben dambır dumbur konuşurum. Mustafa doğru sözlüyse ben dosdoğru sözlüyüm. Dediydim ki, Bâlâ'da köpekler traktör şamreli kadardı, bu telef ettirdiklerimiz gibi tıfıl da değil. Çoluk çocuk onlarlan oynaya oynaya büyüdüydük. Anasını satayım, şehre gelince götümüz kalktı, köpek düşmanı olduk. Ben bile kızıyom kendime. Zekeriya Amcam niye kızmasın?"

Terzi Celil'in karısı Nezaket bile saçma yaraları görükmesin di-

ye varis çorabıyla dolaşmaya mahküm olduğu halde hak verirmiş Durak'a. "Biz bu günahı işlemeyeydik ben de varis çorabı giymeyecektim. Allah işaret etti ama anlamadık," dermiş, başka şey demezmiş.

"Allah'ın başka işi yoktu da varis çorabıylan işaret yollayacaktı. Kadın aklı işte. Her neyse..."

Her neyse... Cengiz Sokak'ın eski sakinleri, ki onlar komşu hatırı sayan, bahçede mangal yaktıkları zaman kokar diyerekten kendi yiyeceklerinden beş misli fazla pirzola alıp konu komşuya dağıtmasını bilen, içlerinden biri badana yapmaya, bahçe bellemeye kalktı mıydı kolları sıvayıp yardıma yetişmeyi örf bellemiş, bahçelerindeki o canım ağaçlar meyve verdiği zaman kendi evlerine ne kadar ayırırlarsa komşu evlere de o kadar ayırıp yollamaktan zevk alan hakiki dostlukların insanlarıymış, bu Zekeriya Amca ve Zehra Teyze işinin üstesinden gelmeye and içmişler.

"And içtiydik. Bakma sen, Yenimahalle sonradan bozuldu. Eskiden Reşit Galip'ten buzdolabı almaya gitsen esnaf azıcık göz aşinalığı varsa senet bile yapmaz, yapsa da kefil istemezdi. Eskiler birbirini bilir, birbirini severdi. Hâlâ da sever. Ne diyodum? And içtiydik diyodum de mi? And içtiydik."

And içmişlermiş. Bu işi hale yola sokacak, Zekeriya Amca'yla Zehra Teyzelerinin yıkık gönüllerini yapacaklarmış. Bu meyanda köpek felsefeleri de gelişmeye başlamışmış.

"Köpek hayırlı hayvandır. Evlerimizi bekler. Öldürmemek lazım," diyormuş kimi.

Kimi atıyormuş: "Efendim, Hazreti Muhammed –Allah'ın selamı üzerine olsun– bir gün mescide girmiş ki ne görsün? Köpeğin biri, seccadesinin ucuna ilişmiş uyumakta. Efendimiz Hazretleri, hemen makası çıkarıp o ucu kesmiş. Çünkü hayvanı rahatsız etmek istememiş."

"O kediymiş kedi. Abartmayalım," diye tevil ediyormuş kimi. "Hem mescitte değil kendi evinde olmuş hadise. Rahmetlinin –Allah'ın selamı üzerine olsun– cebinde makas taşıyacak hali yoktu herhalde."

Kimi duygusal yaklaşıyormuş köpek bakımından: "Ne zararları vardı ki? Ellerimiz kırılsaydı da veremez olsaydık o dilekçeleri. En başta da benim elim kırılsaydı. Yastığa başımı her koyduğumda o zavallıların saçmalı tüfeği üzerlerine doğrultmuş itlafçılara

yalanıp yutkunarak korkudan büyümüş gözlerle bakmaları gözümün önüne geliyor. Zehir yiyip debelenenleri, kasılanları hiç sormayın. Ne istedik? Ne? Evlerimiz ev olmaktan çıkıp apartman olurken bizler de insan olmaktan mı çıktık? O güne kadar saçını başını okşadığımız o canım hayvancıklara niye düşman kesildik birdenbire?"

İnsani bakımdan duygusallaşanları da oluyormuş: "Hani geçen ay "Bir şey eksik," deyip de Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin eksikliğini akıl etmiştik ya. Tamam, onlar da eksik ama ya köpekler? Şu köşede bitini kaşısaydı biri, biri şu çöplükte eşelenseydi, biri yağmur yağdığında bizim apartmanın sundurmasına sığınsaydı, biri geçen arabaların tekerlerine diş gösterip havlasaydı, biri yavrulasaydı da çocuklarımız onlarla oynasaydı o eksikliği gene hisseder miydik? Şimdi sanmıyorum sadece Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin eksikliğini hissediyor olalım. Biz köpeklerimizi de özlüyoruz. Ben size söyleyeyim. En çok onları özlüyoruz hem de."

Oradan tabiaten duygu katanlar çıkıyormuş: "Evet. Bana kalırsa hem Zekeriya Amca'yı, hem Zehra Teyze'yi, hem köpeklerimizi hem de ağaçlarımızı özlüyoruz. Evlerimizin bahçelerinde zararsız ziyansız yaşayıp gidiyorlardı. Göz şenliğimiz, gönül gölgemiz, sofralarımızda meyve tasımızdı ağaçlarımız. Dört kat çıkıp iki daire sahibi olacağız diye hepsini terk ettik."

Onaylayanlar oluyormuş: "Doğru vallahi. Ağaçları da unutmamak lazım."

Ve de onaylamayanlar: "Ağacı gene dikeriz, gene yeşertiriz mahalleyi, ama bu sefer meyve ağacı dikmeyiz. Sinekten fosur fosur oluyordu her taraflarımız, çocuklarımızı ilaçlı odalarda büyütüyorduk; ne çabuk unuttunuz."

Ben Durak'ı dinledikçe Yenimahalle ahalisinin ne kadar kültürlü olduğunu da anlıyordum. Dambır dumbur konuşmalarına, her lafa paça kasnak dalmalarına rağmen Durak da az anladığın değildi. Kalite kokuyordu herif.

"Ben dambır dumbur konuşurum, lafa paça kasnak dalarım ya en tesirli konuşmayı da ben yaptıydım hakkat. Bi konuştuydum, kadınların hepsi ağladıydı. Bakkal Mustafaylan bacanağı Hamit de burunlarının üstünü sıktılardı, gözümden kaçmadıydı."

"Ne dediydin sen?"

"Ne diyecem..." "Utanıyom!" dediydim açık açık. "Sizi bilmem amma ben utanıyom. Utancımdan döne döne yerin dibine giresim geliyo. Zekeriya Amca'ylan Zehra Teyze'den utanmıyom. Onların dedikleri ağırıma gidiyo, gitmiyo değil ama ben asıl insanlığımdan utanıyom. Kulağım gece yarısı bi köpek uluması çekiyo, duyamayınca içleniyom, ağlıyom. Anam bağa gittiğinde beni ağaç gölgesine bırakır, arkasını döner çapa çapalar, karık kararmış. Aklının ucundan bile geçmezmiş el kadar bebesinin başına bi hal geleceği. Bilirmiş ki bizim köpek, adı Nizam'mış, başımı bekleyecek, ölse bile beni bırakmayacak. Bizim bissürü köpeğimiz olduydu ben büyüyesiye, Ankara'ya göçesiye kadar. Hepsinin de ismini Nizam koyduydu anam. Şimdi git, kapısında yatan bi Nizam daha bulursun. Bende anam kadar emeği vardır Nizamların. Kardeşlerimde de vardır. Amma ben naaptım? Onların kardeşlerini boğdurttum, vurdurttum, zehirlettim. Sizi bilmem, bende hep beraber dilekçe vermenin tesellisi yok. Sırf kendimi mesul görüyom. Bi tek kendimi. Bi Nizam kadar insan olabileydim Nizam'ın kardeşlerine kıydırmazdım," dediydim. Deyip deyip milletin içinde salıverdiydim kendimi, ağlayıverdiydim."

"Öff!" demişim farkında olmadan.

"Sen de içlendin de mi?"

"Yani... İnsana dokunuyor tabii... Ama gene de..."

Dedim ya, buram buram hayat bilgisi kokuyordu Durak, lafı ağzımdan aldıydı.

"Ama gene de köpek kısmı tehlikeli olabilir. Isırabilir, korkutabilir, çoluğumuz çocuğumuz onlardan korkup kaçarken arabanın altında kalabilir, düşüp başını gözünü yarabilir... de mi?"

"Yani işte."

"Peki, hiç zararları oldu mu sana?"

"Yok. Yukarıda Allah var."

"Hömeren, kubaran, diş gösteren, dalayan, hırlayan, havlayan oldu mu?"

Zaten biz de Hülya'yla en çok bu duruma şaşırmış, gene en çok bu durumdan tedirgin olmuştuk. Onlarca köpeğin bir diş atımlık menzilinden geçiyorsun, dönüp suratına bakan yok.

"Olmadı ama..."

"Bu daha çok korkuttu tabii... de mi?"

"Eh yani."

Alnını kırış kırış ederek iki kaşını birden yukarı kaldıran Durak beni şaşırtarak "Haklısın," dediydi. "Biz de öyle düşünüp verdiydik o dilekçeleri zaten... Vereni sikeydim! Kendime diyom, yanlış anlama."

Sonra bana hak vermeye devam ettiydi.

Köpeklerin bugün başıboş dolaşıp ısırmıyor olmaları yarın da ısırmıyor olacakları anlamına gelmezmiş. Bu bakımdan yerden göğe kadar haklıymışım endişe etmekte. Ağzında diş olan her yaratık her an ısırabilirmiş. Geçmişte ısırmadı diye gelecekte de ısırmayacak demek değilmiş bu. Gene haklıymışım tabii. Hem de gene yerden göğe kadar haklıymışım. "Tee yerden göğe kadar haklısın." Havlamayan köpek demek, havlamayacak köpek demek değilmiş. Haklıymışım. Saldırmayan köpek saldırmayacak, hırlamayan köpek hırlamayacak, hömermeyen köpek hömermeyecek, dalamayan köpek dalamayacak demek değilmiş. Haklıymışım. Tee yerden göğe.

Coşmuş gidiyordu Fırıncı Durak. Şaşkın şaşkın kafa sallayıp duruyordum ben de. Handeyse "Hadi beraber gidip birer dilekçe daha verelim," diyecekmiş gibi geliyordu bu konuşmasının sonunda. Kaptırmışım, beni gargaraya getirdiğini anlamadıydım.

"Sallabaş oldun bakıyom?"

"Nasıl?"

"Padişah eşeği gibi kafa sallıyon deminden beri. Sana hak verdiğimi mi sanıyon yoksa?"

Anca aydıydım.

"Ayıp oluyor ama! Eşek meşek... Ayıp canım!"

"Kusura bakmayacan," dediydi o zaman. "Ben dambır dumbur konuşurum, biliyon."

Artık biliyordum.

"Biliyorum."

"Bak şimdi..." deyip dişini göstermeye başladıydı.

Gırtlak kesmeyen bir bıçak, bir daha da kesmeyecek bıçak demek değilmiş. O zaman bizim toplanıp mahalledeki bıçakların yakılması için belediyeye müracaat etmemiz lazım gelirmiş. Hadi bıçak gene neyse de, adam öldürmeyen hiçbir insan bir daha adam öldürmeyecek insan demek değilmiş. O zaman? "O zaman hepimiz birbirimizi belediyeye zehirletecez götümüz yiyosa. Yanlış anlama, kendime diyom." Yangın çıkmamış bir ev, yangın çık-

mayacak bir ev anlamına gelmediğinden, evleri terk edip açık havada yaşamaya başlamamızda fayda varmış. Hatta belediye yıkım ekiplerine evlerimizi ihbar etmeli, bu beton katilleri yerle bir ettirmeliymişiz. Tabii götümüz yiyosa. Bunu da bana söylemiyormuş, yanlış anlamayacakmışım. O dambır dumbur konuşurmuş.

Sinirlenmişim.

"Biliyoruz," dediydim homur homur.

Çarpmayan ceryan çarpmayacak, ezmeyen araba ezmeyecek, kafana düşmeyen saksı düşmeyecek, boğmayan küvet boğmayacak, gözünü oymayan karga oymayacak, suratına sıçramayan kezzap sıçramayacak, patlamayan doğalgaz patlamayacak, çökmeyen tavan çökmeyecek, göçmeyen asfalt göçmeyecek, tos vurmamış koç vurmayacak, tepmemiş at tepmeyecek, devrilmemiş iktidar devrilmeyecek demek değilmiş.

"Inegöl Beşiktaş'a, Pendik de Fener'e nasıl geçirdiydi kupada? Yanlış anlama. Sana demiyom, kendime diyom. Biz anadan atadan Fenerli'yiz. O Pendikspor'a hâlâ hıncım var."

Konu mu dağılıyordu, yoksa bana mı öyle geliyordu?

"Ee?" dediydim. "Sonra?"

"Öbürsü tur elendi gitti tabii. Pendik mendik kalmadı ortada. Olan da Fenerim'e oldu."

"Onu demiyorum. Şu köpek meselesi hani..."

"Tamam işte. Biz de onu anlatıyoz."

Ben daha lafın neresinde kaldığımızı bile hatırlayamamışken o aradaki ince dilimi ustaca çıkarıp kaldığı yerden anlatmaya devam ettiydi.

"Sen demin sallabaş olup kafa sallarken benim koştura koştura belediyeye dilekçe verdiğim zamanki halime benziyodun. Ondan dedim 'padişah eşeği' diye. Yoksa sana dediğimden değil."

O, o zaman düşünmemişmiş ama ben şimdi düşünebilirmişim. Var olmayan bir tehlikenin var olabileceğine inanmak, adama hayatı zindan edermiş. Uslu uslu duran köpeğe bile düşman kesilirsen korkmayacağın ne kalırmış ki hayatta? "Ya ısırırsa?" diye yaşanabilir miymiş? Bugün olmayan her şey yarın olabilirmiş. Kaza, bela, her şey; aklına ne gelirse. Temkinle, tedbirle, kaça göçe, sakına çekine yaşanamazmış. Sakınan göze çöp battığını bilmez miymişim? Hadi bilmedim, bunun yaptığını yapıp Kırmızı'ya sığınmaya çalışan köpeklerin itlafı için dilekçe verip defterlerini

dürdürttüm, aşağı mahallede bir başka köpeğe götümü kaptırmayacağım nerden belliymiş? Beni kastetmiyormuş, yanlış anlamayacakmışım.

Midem demli çaydan lık lık ederek bacak bacak üstüne attıydım.

İşte onlar da o zaman, "Çare nedir?" diye sormaya başlamışlar birbirlerine. Tabii ki de Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin aralarına inmelerini, karışıp kaynaşmalarını, şimdiki gibi nemrut değil eskisi gibi tonton ihtiyarlar olmalarını her ne sağlayacaksa çare de oymuş.

"Köpek!" dediydim gayriihtiyari.

"Herhalde bana demiyon?"

"Yok. Yanlış anlama. Çare için diyorum. Çare arıyordunuz ya. Sokaklara dalıp her biriniz birer köpek buldunuz, "Geh kuçu kuçu," diye diye bizim sokağa çektiniz, burada da besleyip alıştırdınız, di mi?"

Belki on beşinci, belki de dört yüzüncü sigarasını yaktıydı o ara. Dertli dertli, derin derin nefesler çekip saldıydı da "Nerde bizde o akıııl, nerde bizde o insanlık?" dediydi.

Pek şaşırdıydım ben.

"Nasıl yani?"

"Anlatacaz. Sabret bi. Anayın karnında dokuz ay nasıl durdun sen? Yanlış anlama. Ben biliyon..."

"Evet. Dambır dumbur konuşursun."

"Iyi dedin."

Buldukları çarenin giriş faslını doğru bilmişim ama gelişme ve sonuç fasıllarında çuvallamışım meğer.

Evet. Mahalle apartmanlaştıkça Cengiz Sokak'taki apartmanların üst katlarına çöreklenen yeni vicdansızların, yanlış anlamayacakmışım, bana demiyormuş, Kırmızı'nın içinde barınan köpeklerden bile rahatsız olmaya, benim yaptığım gibi akılları sıra puştluk edip beni kastetmiyormuş, yanlış anlamayacakmışım, esnafın ağzını aramaya, mukimleri kışkırtmaya, eşrafa akıl öğretmeye başladıkları, götlerine solucan girmiş gibi, benim götümü kastetmiyormuş, kımıldaşmaya başladıkları sıralarmış. "Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın," deyivermiş Cengiz'in köklüleri. "Yarından, ne yarını, bugünden tezi yok, iman, insaf, izan ve vicdan sahibi her Cengiz Sokaklı vatandaş birer tane köpek alıp beslemeye, sokakta gezdirmeye başlayacak." Plan buymuş. Benim giriş bölümüme

denk düşmese de epeyce benzeyen plan. Bakalım gelişme ve sonuç bölümlerinde nasıl ayrı düşecektik.

"Ben damb..."

"Iyi iyi. Anladık. Çay versene sen ordan."

"Kalk kendin al. Yabancı sayılmazsın artık. Ben sana, git bana Bakkal Mustafa'dan sigara al diyo muyum?"

Kös kös kalkıp aldıydım kendi çayımı.

Çoluk çocuk desen dünden razıymış. Evde köpeği olmak, okulda hava basmak demek. Her çocuk benimki gibi tırsak, pısırık, ödlek olmazmış. Yanlış anlamayacakmışım tabii. Götünden korkmayan çocuklar da varmış yani.

Sinirlenmeye devam ettiydim ama belli etmediydim. Meselenin başladığı merkezden kalkıp bugün konduğu, Kırmızı'nın kapısının önünde pinekleyen onlarca sessiz köpek merkezine nasıl geldiğini öğrenmek için çatlıyordum.

On santimlik külünü dudağının ucunda sallaya sallaya, zerre dökmeden konuşmaya devam ettiydi. Insan gıcık oluyor. Bir taraftan sen fırıncı küreğini eğile doğrula fırının içine sok çıkar, bir taraftan gobit yap, bir taraftan simit yuvarlayıp üstüne susam serp, bir taraftan çay doldur tepene dik, bir taraftan da çen çen konuş, hepsini becer, hiçbirinde falso verme, külünü dökme, elini yakma, küreğini çarpma, gobitini, simidini erken veya geç çekme, e pes yani, pes artık!

Kimi hemen o gün, kimi ertesi gün köpek aramaya başlamış. Artık apartmanlaştıkları için "evde beslenebilecek" cinsler üzerinde duruyorlarmış. Az tüy döksün, fazla yer kaplamasın, zart zart havlamasın, akıllı olsun; haceti gelince haber versin. Evcil hayvan dükkânlarına üşüşüp avuç avuç para saymışlar. Bakkal Mustafa Lucky diye bir kitap okumuşmuş; ondan imrenmiş, bir kendine bir de bacanağı Hamit'e doberman almış. Biri erkek biri dişi. "Bunları çötüştürüp yavru alırız, ilerde köpek isteyecek konu komşuya da veririz," diye düşünüyormuş. Öbürsüleri nerde kapı zili gibi ufarak teferek köpek cinsi varsa ona itibar etmişler. Evcil hayvan dükkânlarında hep benzer konuşmalar oluyormuş.

"Bu büyümez değil mi?"

"Yok efendim. Büyümez. Bunların cinsi böyle."

"Büyüse büyüse ne kadar büyür?"

"İşte şu kadar filan."

"Daha küçük büyüyeni yok muydu?"

Bir hafta içinde Cengiz Sokak'ın bütün eski sakinlerinin evi köpeklenmiş. İlk başta şenlendirmişmiş bu vaziyet onları. "Pek şenlendiydik. Köpek dediğin, hiç büyümeyen bi çocuk." Tabii madalyonun öbür yüzünde işler pek de o kadar şen gitmiyormuş. Yavru köpekler evlere işiyor, sıçıyor, mobilyaların ayağını kemiriyor, çorapları deliyor, ayakkabıları paralıyormuş. Madalyonu az daha çevir, kucağında yavru köpekle Kırmızı'nın kapısına dayananları da büyük bir sükût-u hayal bekliyormuş.

"Zekeriya Amca; bak, biz geldik çocuklarımızla. Bunun adı Daisy, şununki Max, şu minnacık olanınki de Çıfıt."

"Burası Katolik Kilisesi değil."

"Efendim?"

"Günah çıkartmak istiyorsanız kiliseye gidin, bana gelmeyin."

Pencere gene kapanıyormuş suratlarına. Çok moral bozucu bir durummuş. "Bi moralimiz bozulduydu, bi bozulduydu..."

Evlerde de durum hiç iyi gitmiyormuş zaten. Yavruların kimi kırk günlük, kimi altmış, kimi yüz günlük. İlgi isterlermiş, bakım, eğitim isterlermiş. Çocuk büyütmekten farkı yokmuş. Evde köpek bakmanın akvaryumda balık bakmak olmadığını anlamaya başlamışlar üçer beşer. Aşıları ayrı masraf, ishal olur, cırt cırt evin her tarafını boyar ayrı dert, yemeğini yerken sokulan bebe beliğe diş atar ayrı dert, kırar döker ayrı dertmiş. İhtiyaç olmadıkça evden çıkmayan Cengiz Sokak köklüleri, sıçıp batırmasınlar diye günde on sefer, on beş sefer sokağa çıkıp köpekleri gezdirmek, habire selamlaşmak zorunda kalır, selamlaştıkça da birbirlerine manalı manalı kafa sallarlarmış. "Belki artık affetmişlerdir," deyip deyip Kırmızı'nın kapısına dayandıkları, yüzgeri olup gücendikleri de cabası. Zaten hepsinin canı burnundaymış, bir de uğruna onca fedakârlığa katlandıkları şu huysuz ihtiyarlar aksilik etmiyor muymuş!

İlk cozlayan, Bakkal Mustafa'nın bacanağı Hamit olmuş. Bir sabah, küme küme köpeklerini işetmeye çıkan Cengiz Sokaklılar, deli gibi koşturan bir yavru doberman görmüşler. Markasını, modelini bildikleri için hemen tutup adrese teslim etmek istemişler. Öyle ya, ya Bakkal Mustafa'nındır ya da bacanağının. İlk bir iki koşup yavruyu tutamayınca Bakkal Mustafa'ya haberci göndermişler. "Senin Pony nerede Mustafa?" Mustafa, Pony'nin evde ol-

duğunu söylemiş. O zaman bacanağı aramışlar iş yerinden. Hamit biraz mahcup, "Aa, kaçmış mı kerata?" demiş. "Iyi, ben akşam gelince bir bakarım. Dolaşsın, hava alsın biraz." O zaman, anlamışlar ki Tony evlatlıktan reddedilmiştir. Ileride çötüştürüp yavrulatacaklar ya, Mustafa ile Hamit kafiyeli isim koymuşlarmış köpeklerine. Oğlan olan, Hamitinki Tony, kız Pony. Mustafanınki.

"Aç eşeğin aklına da karpuz kabuğu işte böylecene düşmüş olduuuu. Çay içiyon mu?"

"Içeyim. Zahmet olacak."

"Al canım ordan. Ne zahmeti?"

Tony dolana geze yorulmuş, koku mu çekti nedir, en son gitmiş Kırmızı'nın önüne sere serpe uzanmış. Dili bir karış dışarıda. Susamıştır deyip kimi su getirmiş, kimi acıkmıştır deyip süt ama hiç kimse pestil gibi yatan yavruyu kucaklayıp Hamit gelesiye kadar emanete almaya yanaşmamış. Kimse yanaşmadığı için de kimse kimseye "Sen al." falan diyememiş. Cevap şimdiden belliymiş çünkü: "Akıl vereceğin yerde sen alsana."

Akşam Hamit gelmemiş ama hanımıyla kızı toparlanıp ellerinde bir bavul, iki de çantayla çekip gitmişler. Tony sokakta.

Durak, Mustafa'ya sormuşmuş. "Yav, senin bacanak gelmeyecek miydi?"

"Yok," demiş Mustafa. "Annesi rahatsızlanmış. Bir hafta izin alıp Adapazarı'na gitti."

"Ee, Tony?"

"Ben de Mustafa'ya onu sorduydum zaten. "Tony ne olacak? Onlar gelesiye kadar sen mi bakacan?" dediydim.

"O ne dediydi?"

Mustafa, bir tanesine zor baktığını söylemiş. Hatta eklemiş: "Bizim valide hastalanmaz ki bir haftalığına da biz kaçalım."

Evin içinde köpeği olmak, arka bahçesinde köpeği olmaya benzemiyormuş. Bambaşka bir şeymiş. Ben bilmezmişim. Dışı beni yakarmış, içi evde köpek bakanı. Yavru köpek de bir nevi bebek sayılırmış. Geceleyin vayyık vuyyuk yırtınır uyutmaz, gündüzleyin terliğine ayağını sokarsın içine işemiş, onu devirir, bunu dökermiş. Bildiğim gibi değilmiş.

Yavaştan yavaştan mahallede bir çöp evleri olduğunu düşünmeye başlamışlar: Kırmızı. Belki elli köpek varmış içeride. Temiz pak kalmasına imkân var mı?

"Yok," dediydim.

İlk günlerde kendi evlerinin yeni sakininin tatlı yaramazlıklarını birbirine anlatıp şişinenler, artık açıktan açığa yaka silker olmuşlarmış. Üstelik açıktan açığa uyanık Hamit'e gıpta ederek. "Düşünün," diyormuş Terzi Celil. "Bizim evde bir tane var, akşam olup da mis gibi kumaş kokusundan o köpek kokulu eve girmek yok mu, ayakların geri geri gidiyor. Nezaket Hanım perişan. Akşama kadar onun kakasıyla, çişiyle uğraşıyor. Yetmezmiş gibi bir de öbek öbek tüyü dökülüyor. Havada kıllar uçuşuyor. Bıçak kemiğe dayandı. Biz pes etmek üzereyiz, haberiniz olsun. Zaten Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin düzelecekleri yok. Çöp evde yaşaya yaşaya akıllarını kaybettiler zar."

Ertesi gün Tony ortadan kaybolmuş. Bir başka heyetin de son demde Zekeriya Amcagile uğrayası varmış; bu da vesile olunca dayanmışlar bir kere daha kapıya.

"Zekeriya Amcaa... Zehra Teyzee..."

Zehra Teyze çıkmış pencereye.

"Evet?"

"Tony sizde miydi?"

"Tony kim?"

"Hamit'in köpeği. Şöyle siyah, yaldır yaldır bir şey. Daha yavru."

"Bizdedir. Gece içeriye girmek istedi, aldık."

"Oh, iyi bari. Biz de endişelendiydik başına bir hal mi geldi diye."

"Endişelendiyseniz üç günden beri ne demeye sokakta bırakıyordunuz yavruyu?"

"Biz... alacaktık ama Hamit gelince kendi alır diyerek şey yapmayalım demiştik de... ondan."

"Artık nah alır."

Biraz Zehra Teyze gibi tonton bir ihtiyarın el işaretinden alınarak biraz da artık köpeğini nah alacak olan Hamit'e gıpta ederek kös kös dönmüşler. Ertesi sabah Max, Fanor, Daisy ve Çıfıt, Cengiz Sokak'ta hop o yana hop bu yana oynaşıp koştururken görülmüş. Sahipleri ortada yok tabii. Terzi Celil, güya Nezaket Hanım'ı ılıcalara götüresiymiş; Eksozcu Emin, kayın biraderi Yılmaz'ın ameliyatını bahane ederek kaybolmuş ortadan; Hamit gibi devlet memuru olan Arif'in nerede olduğunu ise bilen yokmuş. Belki de Fanor'u kapının önüne koyup perdeleri çekmiş, bir yere gitmiş numarası yapıyor olabilirlermiş ailecek.

Durak henüz köpek almamışmış. O Bâlâ'ya sipariş vermiş, Nizam'ın enceklemesini bekliyormuş.

"Nizam mı? Nizam dişi miydi?"

"Nerden anladın?"

"Eniklemesini bekliyorum dedin ya."

"Çok zekisin maşallah. Zekâ fışkırıyo valla. Nasıl da hemen anladın."

"Dalga geçecek bir şey olduğunu sanmıyorum. Nizam erkek adı olduğu için şaşırdığımdan sordum. Ağzımdan çıktı."

"Lafı nerenlen dinliyon bilmem. Yanlış anlama, seni kastetmiyom. Anam bütün köpeklerine Nizam derdi demedim mi demin sana?"

"Dedin demesine de, ananın dişi köpeğe erkek adı vereceğini ben nerden bileyim?"

İnce mizah anlayışını gözümün içine sokarak "Tabii, erkek köpek doğurmayacağına göre Nizam'ın dişi olması lazım. Sen de haklısın," dediydi.

"Anlatmaya devam edecek misin sen?"

Ediyordu zaten. "Ediyodum zaten. Sen lafımı bölmeyeydin tee nereye geldiydim şimdiye. Sabretmesini bilmiyon ki. İkiye bir yırtık dondan çük çıkar gibi çıkmasan... Yanlış anlama. Ben dambır dumbur konuştuğumdan..."

"İyi iyi. Devam et işte."

Cengiz Sokak sakinlerinin güya hem Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin gönlünü kazanmak hem de çektikleri vicdan azabından kurtulmak için ürettikleri yegâne çare böylece gümlemiş gitmişmiş. Âlâ-yı vâlâ ile aldıkları zavallı yavrular perperişan sokaklara dökülmüş mü sana? En yiğitleri Bakkal Mustafa çıkmışmış gene.

"O da götünü iki ay sıkabildiydi. Yanlış anlama."

Bunlar sokağa atıyor, Kırmızı ortaya çıkıp sokağa düşen yavrulara kol kanat geriyormuş. Tabii Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'de kapı iyiden iyiye duvar. Yıksan açmaz olmuşlar. Belki de bu sefer sahiden ölmüş olmasınlarmış? Ama yok, telefonla yokladıklarında birisi telefonu açıyormuş karşıdan. Yok canım, ölmemişlermiş.

Cengiz Sokak sakinleri utanmayı atıp birbirlerinin yüzüne bakabilir hale gelince yeniden değerlendirmeye koyulmuşlar durumu. Bu ihtiyarların Amerika'da çocukları, torunları yok muymuş? Onlara haber verseler, böyle itin köpeğin içinde şuncacık ihtiyar-

cıkların zebun olup gitmesine engel olmuş olmazlar mıymış? İnsaniyet bunu gerektirmez miymiş? Çöp evde yaşanır mıymış?

Evet evet. Galiba şimdiki çare bu olacakmış. İhtiyarların Amerika'daki füruunun izine düşmüşler. Onlar iz toz arayadursun, zaman geçip gidiyor ve gel zaman git zaman, Kırmızı'nın nüfusu doğal olarak artıyormuş. Hayvanat içerde çötüşüp çitişiyor, enik üstüne enik peydahlıyormuş. Bunu da nerden biliyorlarmış; artık köpek nüfusu eve sığmaz olunca ihtiyarlar mecburen en dayanıklı, en sıkı kıllı olanlarını arka bahçelerinde barındırmaya başlamışlarmış da oradan biliyorlarmış. Duvarın ötesinden, yan apartmanlardan bakıp duvarın tepesinden Zekeriya Amca'yı, Zehra Teyze'yi görüyor, geçmiş güzel günlerin hatırasıyla iç çekiyor, ama gördükleri halde ulaşamıyorlarmış ihtiyarlara. Önceleri ayda bir gelip kapıya üç torba kuru köpek maması bırakan kamyonet, zaman geçtikçe haftada bir, daha da zaman geçtikçe gün aşırı gelmeye başlamışmış. Olacakmış tabii. İhtiyarların bahçesi vıngır vıngır köpek kaynıyormuş. Ayrıca, neden uzun müddettir Zekeriya Amca'nın ciğerciye, iç etçiye gitmeye kalkmadığı da anlaşılmış oluyormuş. Kuru köpek maması. Bu kadar basit.

Apartmanlarda üstü üstüne oturup bi bok oldum zanneden Cengiz Sokak'ın yeni sekenesinde şöyle bir kanaat ortaya çıkmaya başlamış bu gelişme üzerine:

"İyi hoş, sokakta köpek möpek kalmadı da, herifin eşek kadar arka bahçesi var; orası da sokak sayılmaz mı? Bin tane köpek. Olmaz ki sokak arasında. Hay arkadaş, buna bir dur diyecek mercî yok mudur? Ya yarın gene fazla gelenlerini sokağa salmaya başlarsa bu bunak?"

Cengiz Sokak'ın köklüleri ise Amerika'daki evlatlara bugün yarın erişiriz, ulaşırız diyerekten yeni gelenlerin bu kıpırdanmalarına ses çıkarmıyorlarmış. "En fazla belediyeye şikâyet ederler, belediye de evin içindeki hayvana karışmadığına göre bir halt olmaz," diye düşünüyorlarmış.

"Valla öyle düşünüyoduk."

"Bir şey demedik canım."

"Ama der gibi baktın."

Derken yeni sekene şikâyetlere başlamış. Başlamış ve devam etmiş. Eski sekene "Hiçbir şey çıkmaz bu işten. Çıksa da ihtiyarların hayrına bir şey çıkar," deyip geviş getirirken hafta geçmemiş, Kır-

mızı'nın kapısına bir mavi zabıta pikabı dayanmış. Zebait, evdeki hayvanatın sesi ve kokusuyla konu komşuyu rahatsız ettiği ihbarı alındığını beyanla, bunun doğruluğunun tespit edilmesi halinde ev sahibine hayvanatı uzaklaştırması için belli bir mühlet verileceğini, bu mühlet zarfında da gereği yerine getirilmezse zor kullanılarak alayına el konulup belediye barınaklarına götürüleceğini tebliğ edivermiş. Aylar var iki ihtiyarın insan içine çıktığını görmemiş Cengiz Sokak ahalisi, o gün ortalıkta kim var kim yok, topyekün doluşmuşlar pikabın etrafına. Muratları olay seyretmek değil, şu iki ihtiyarı yakından görüp ne halde olduklarını anlayabilmekmiş. Bir de, eğer bu köpek mevzuunda yapabilecekleri bir şey varsa...

Zekeriya Bey, boş bir caddede nüfus sayım memuruyla konuşur gibi kesif bir görmezden gelme içinde, bunların hiçbirini sahiden de görmezmiş gibi dimdik duruyormuş zabıtanın karşısında ve doğru doğru dosdoğru konuşuyormuş. "Arka bahçemde otuz sekiz tane köpek var," diyormuş dürüstçe. "Saklayacak değilim. Elli - elli beş kadar da süt emer yavru, ellerinizden öper. Çatıda ve evin üst katında ise yirmi köpeğimiz ikâmet ediyor. Onlar gebe kızlarımız. Gebelik hijyeni tatbik ettiğimiz için bahçeye salamıyoruz şimdilik. Göz kulak olmamız lazım. Günahtır. Onlar da can. Onlarcasını katlettiniz, şimdi de gelmiş, 'Sokağa at,' diyorsunuz. Allah göstermesin bana o günü! Ne sokağa atarım ne de size veririm. Eğer bu miktar mahalle içinde yasaksa, alır başımı şehir dışında bir eve çıkarım. Bu da, takdir edersiniz o kadar kolay değil. Bana kâfi mühleti verin, çıkıp gideyim. Ama daha önce hayvanları almaya, götürmeye kalkmayın, iki elim yakanızda olur. Benim ellerimi de boşverin, mahşer günü bu gariplerin hesabı sorulduğunda nereye saklanacaksınız? Allah'tan korkun."

Zekeriya Bey; bunlar delirmediğini, bayağı da aklı başında görünüp konuştuğunu düşünedursunlar, zabıta gittikten yarım saat sonra grantuvalet çıkmış sokağa. Kolunda da takmış takıştırmış, pespembe yanaklı, tertemiz tayyörlü, ipek baş örtülü Zehra Hanım. Aylardır ilk. Zaten daha herkes içeri çekilmemişmiş, haydi bakalım, olan olmayan gene dökülmüş yollara. "Acaba nereye gidiyorlar?" diye bir merakla önlerine dikilen olmuş. "Zekeriya Amca, gideceğiniz yere bırakalım arabayla. Yorulmayın." Zekeriya Bey, Zehra Hanım'ı dans eder gibi kolu sıra taşıyarak yoğurt bıçağı gibi yarıp geçmiş karşısına çıkanları.

"Belediyeye giderlermiş meğer. Sonradan öğrendiydik."

Kafa sallamışım.

"Tabii. Köpeklere dokunmayın demek için."

"Bravo ya! Nasıl da anladın."

Dişlerimi gıcırdatmamaya çalıştıydım. Galiba Durak birşeylerin hıncını alıyordu benden. Belki de pişmanlıklarının. Görecektik bakalım.

"Devam et, devam et." Bu herifin sözünü kesmeyecektim bir daha. Tövbe!

Zekeriya Bey belediyede iyi karşılanmış ama aldığı cevap pek iyi değilmiş. Hatta hiç iyi değilmiş. Sözde, evinde beslediği onca köpek yüzünden kokudan ve sesten girilmez duruma gelmişmiş Cengiz Sokak. Besi ahırı gibi kokmaya başlamışmış. Gürültüsü de cabası.

"Yalan!" dediydi tam burada Durak. "Kuyruklu yalan. Kuru iftira. Bühtan."

Sözünü kesmeyecektim ama dayanamadıydım. "Nesi yalan be? Kokarlar tabii. Çok da pis kokarlar üstelik. Demin demedin mi sen bir tanesinin kokusundan bile illallah demiş millet. Sabaha kadar da havlar, ulur, uyku uyutmazlar adama üstelik."

"Yok beee..." dediydi dalgın dalgın. "Koktuğu yoktu sokağın. Ufak tefek bağırışları dışında sesleri solukları da çıkmazdı hayvanların. Sokağa oynamaya çıkan çocuklar gürültünün âlâsını ediyolardı. Vayyık vuyyuk, sabah akşam beynimizi sikiyolardı."

Doğruyu söyler gibiydi.

De... Gene de olmaz gibi, mahalleli haklıymış gibi geliyordu insana. Olur muydu yani? Olmazdı olmazdı. At eşek desen neyse. Onlara yakın yaşamak zorunda değildin ama köpek dedin mi orada duracaktın. O bir yolunu bulup sana yakın yaşayabiliyordu. O zaman da fobik veya titizsen tırsıyor, bunalıyor veya tiksiniyordun varlığından.

O sigaranın külü nasıl oluyordu da düşmüyordu hay arkadaş?

"Ee? Ne oldu sonra?"

"Ne olacak, Zekeriya Bey kimsenin ilişmeyeceği yerde ev aramaya başladı. Şehir dışında."

"Gidemedi tabii. Köpekleri burada olduğuna göre..."

"Gitti gitti. Karşıyaka Mezarlığı'na kadar gitti o hızla." Hazin anlatışına çok daha hazin bir gülme kattıydı lafın burasında. Sigarasının külü ilk defa düşecekmiş gibi olduydu ama gene düşmediydi.

"Nasıl yaa?" Sesim hıçkırır gibi çıkmış. "Ölmüş mü? Öldü mü yani? Ama Bakkal Mustafa bana dediydi ki..."

"Bi sus hay arkadaş, bi sus Allahını dinini seversen. Yav, sen anayın karnında dokuz ay nasıl sabrettin arkadaş? Yanlış anlama, fırlamışsındır sen kesin. Seni kastetmiyom, üzerine alınma."

Aklım darmadağın olmuştu. Bakkal Mustafa'nın; "Orada Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze oturur. Onları çok severiz, kırmak istemeyiz. Biri annemiz, biri babamız gibidir." sözünün teri kurumamıştı. Daha dün be, daha dün. Bu adam da şimdi çıkmış, Zekeriya Amca'nın "başka bir yerde" oturduğunu söylüyordu.

"Sen de gevelemeden anlat o zaman. Nasıl gelişti şu hadise?" Belli ki ölmüştü adamcağız ama karısı yaşıyo olmalıydı. Yoksa onlarca köpeğe kim bakıp çekecek?

"Anlatacaz müsaade edersen."

Şöyle gelişmiş hadise:

Belediye zabıta müdürü, bir defaya mahsus verdiği hayvan tahliyesi mühletinin dolmasını müteakip, başkaca bir tebligat yapmadan kuvvetlerini kapısına dayayıvermiş Zekeriya Bey'in. Ucu tel halka sopalı, ağlı, çuvallı, lastik çizmeli, kalın eldivenli, baretli itfaiyecilerle beraber ekipler, bir Pazar sabahı Kırmızı'nın ziline uzun uzun basmışlar. Bütün Cengiz Sokak, bir tarafta bu kutlu anı seyretmek için toplaşan yeni, bir tarafta da bu eskisinden de hazin anı seyretmek için toplaşan eski sekene, hava soğukmuş gibi dip dibe bitişerek beklemeye başlamış. Kapıyı Zehra Teyze açmış. Ellerindeki; hayvanata "icabı halinde" zor kullanarak el koyma emrinin bir nüshasını kadıncağızın eline tutuşturup içeri dalıvermişler paldır küldür.

Allah bir hakkı için desen hır, ilaç için desen hav. çıkmamış, zabıtaya hiç direnmemiş köpekler. Onlar da rahat rahat etmişler tecavüzlerini. Yavrular çuvallara tıkılmış, lohusalar, gebeler, analar, babalar kapalı kamyonet kasasına. İnşaat curufunun kabasını atar gibi atıyorlarmış hayvanları paslı kutunun içine. Pat küt. Hiç acımıyorlarmış. Basıp gitmişler işlerini görür görmez.

"Deme? Yazık be! Sonra?"

"Senin bile için acıdı de mi?"

"O ne biçim laf öyle ya! Niye acımasın içim? Ayıp oluyor ama. Ben vicdansız birine mi benziyorum?"

"Öyle valla... Yanlış anlama... Ben dambır..."

"Iyi iyi. Devam et. Heyecanlandım."

"Daha çook heyecanlanacan sen," deyip devam ettiydi.

Zekeriya Bey, kamyonet kasasına salamura gibi tıkılan çocuklarının ardından Kırmızı'nın kapısı önünde dikili, elleri göğe açık, göz yaşları içinde mırıl mırıl bir dua okumaya durmuş.

Duruş o duruş.

Zehra Teyze adamı kolundan çekermiş içeriye, adam kımıldamazmış. Kolları kasılmış kalmış gibi göğe ağmış vaziyette, dudakları kıpır kıpır, ağlayarak dua eden bir ihtiyar. Kimseyle meselesi yok, o çok sevdiği hayvanları şikâyet edip vurdurtanlarla, zehirletenlerle bile hırı gürü yok, dikilekaldığı yerde dimdik ağlıyor, dua ediyor.

Durak burada yeni bir sigara yakar gibi yapıp burnunun üstünü sıktıydı. Ona bakarken ben de parmaklarımın iki kaşımın ortasının az aşağılarında dolaşmakta, bulduğu oyuntuyu sıkmakta olduğunu fark ettim.

Biz de gitmişiz.

Vay anasını!

Buğulu buğulu devam ettiydi Durak.

Hepsine dokunmuş tabii bu manzara. Tedirgin adımlarla, "Kızarsa kızsın, kovarsa kovsun, söverse sövsün, döverse dövsün," deyip birer ikişer yanına varıp sırtını sıvazlamışlar önce, bir iki seslenmişler; sonra bakmışlar Zekeriya Bey'in kımıldandığı, bunlara dönüp baktığı, sövüp çektiği yok, "Gene görmezden geliyor. Bu sefer tam darıldı tabii," diye düşünerek salak gibi evlerine çekilmiş, perdelerinin aralığında mevzilenip camdan bakmaya başlamışlar. Tam birer salak gibi.

"Estağfurullah da... Adamcağız öldü demiştin?"

"Bi sus!"

Bakmak da kolay değilmiş o kadar.

Manzara içler acısıymış.

Nitekim daha fazla bakamayıp perdesini çekenler, evinin kuytularına gizlenenler olmuş; kimi evden de çıkıp uzaklaşmış, sanki kötülük görünce başka tarafa bakarsan o kötülük sona erecekmiş gibi salakça bir kaçak göçek işte, Belediye Parkı'na bira içmeye filan gitmiş, kimi haline acıyıp gerisin geri Zehra Teyze'nin yanına dönmüş, onunla bir olup Zekeriya Bey'i kolundan çekerek evine sokmaya çalışmış. Zehra Teyze'de hoşafın yağı kesilmişmiş. O

nemrutluğundan, cadalozluğundan eser yokmuş. "Tutun, yardım edin, fenalaştı. Medet, medet!"

"Ee?"

"Nafile! Kendim dokunmasam inanmazdım, adamcağızın kolu şu ateş küreğinin sapı gibiydi. Demir gibi, taş gibi."

"Allah Allah? Eee?"

Eesi, Zekeriya Bey o vaziyette kalmış. Kalış o kalış. Kıpırdayabilen tek yeri varmış, dudakları. Ne dediği anlaşılmıyormuş ama vücut şeklinden dua ettiği, etmeye devam ettiği anlaşılabiliyormuş.

"Zekeriya Bey'i komple kaldırdıydık dört ucundan tutup, o biçimde eve götürdük, yatağına uzattıydık."

Demek ki bundan sonra ölmüştü adam.

"Yahu, bir doktor falan çağırır insan. Yazık!"

"Hee! Bi sen akıl ettiydin, biz salak olduğumuzdan düşünemediydik o kadarını. Sen çok akıllısın çünkü. Herkes salak, bi sen akıllısın. Biz salak olduğumuzdan, hastamız olunca kurşun döktürürüz. Demek sen doktor mu çağırıyon? Tüh, hiç bilemedik, gördün mü bak; salaklık işte, naapacan."

"Yanlış anlama, öyle demek istemedim."

Ne demek istediğim pek umurunda değildi Durak'ın. Dalgın dalgın devam ettiydi kaldığı yerden.

Zekeriya Bey'i eve taşıyanlar çok şaşırmışlarmış. O kadar ki, bir fırsatını bulup kendini sokağa atan, yedi düvele haber veriyormuş:

"Gelin de çöp evi bir görün!"

"Çok fenaydı değil mi?"

"Yaa, hem de nasıl fenaydı. Fenalaştık fenalıktan."

Ne diyordu bu marsık ya?

Gelen fenalaşıyormuş. Pislikten değil, temizlikten. Yere dondurman düşse sakınmadan eğilip yalayabilirmişsin yayıldığı yerden. O kadar temizmiş ortalık. Ulan, hani bir tek köpek bile pisletmeye yetiyordu? Kokutuyordu hani? Mis kokuyormuş, mis. Misk-ü amber kokuyormuş hatta. Ne tüy, ne telek, ne kıl, ne yün. Işıl ışıl, pırıl pırıl bir ev.

Kırmızı!

Eski sekenenin suçu yenilerin üstüne atarak üzerine yattıkları vicdanları kedi amı gibi vıngırdamaya, kızarıp fosurdamaya, kay-

naşmaya, yanmaya başlamamış mı sana? Pişmanlık manda mayısı gibi katmer katmer büyümeye başlamamış mı?

Öööööf öff!

Başında iki tane doktor ve de Cengiz Sokak'ın köklü vicdansızları; göğe ağaraktan yirmi dört saat daha yaşamış Zekeriya Bey; ertesi gün, Kırmızı'nın kapısına belediye zabıtasının tam da dayandığı saatte son nefesini vermiş. Vermiş vermesine ama dua pozisyonunu sonuna kadar muhafaza etmiş toprağı bol olsun. Öldüğüne iki delalet varmış: Biri, eve çağırılan üçüncü doktorun, hükümet tabibinin "Öldü" raporu, biri de merhumun artık kıpırdamayan dudakları.

"Kolları havada gittiği için iki buçuk metrelik tabut yaptırdık özel. Na şu pide küreği kadar. Benzetmek gibi olmasın."

Hikâyenin bittiğine hükmedip epeyce de efkârlanıp "Üzücü bir son be!" dediydim.

"Bilmiyom ki anayın karnında dokuz ay nasıl durdun sen. Ne sonu? Ne sonu? Hikâye daha yeni başlıyo. Bi çatlama, bi sabret." Sigarasının külü "hah şimdi" düşecek gibi olduydu da gene düşmediydi. Bu defa "yanlış anlama" demediğine göre onun durumu da benimkinden hallice değildi anladığım kadarıyla.

O ev, baştan beri "Kırmızı" adıyla andığımız, Zekeriya Beyin hayvan barınağı olarak kullandığı o kiremit veya göğermiş kızıl veya bozarmış mor kırmızısı, Durak Simit Fırını'nın tam karşı hizasındaki, Cengiz Sokak'ın yegâne müstakil evi olan işte o bişey kırmızısı ev, Zekeriya Bey'in vefatını müteakip, Amerika'daki çocukları gelememişlermiş merhumun cenazesine, gurbetlik zormuş, onlara da hak veriyormuş Durak, Zehra Hanım Teyze'nin tası tarağı toplayıp Karşıyaka Mezarlığı'nda, beyinin yanı başında yeni ikâmetine taşınması nedeniyle üç gün sonra bir cenaze daha imal etmiş.

"Neee? Ama Bakkal Mustafa bana dediydi ki..."

"Hay Bakkal Mustafayın da senin de... Şimdi sövecem, yanlış anlayacan. Öldü diyom arkadaş, öldüü, öldüüü, Zehra Teyze öldü diyom, huu. Bana inanmıyosan git Bakkal Mustafayın lafına inan!"

"Öldü yani?"

"Bravo! Ne kadar da zekisin maşallah. Sekseninci seferde anlayıverdin."

"Öff!"

"Öf yaa! Ne sandıydın?"

"Devam et Allah aşkına!"

"Biz naapıyoz?"

Peki Bakkal Mustafa niye öyle söylemişti bana? Niye Kırmızı'dan ve onun itlerinden bahsederken o evde birileri, Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze yaşıyorlarmış gibi konuşmuştu? Bu hikâyenin sonu nereye varacaktı allasen? Kırmızı'da ihtiyarların hayaletleri mi yaşıyordu? Ne oluyordu orada? Orası da burası, bu sokak olduğuna göre; ne oluyordu bu sokakta? Neler oluyordu?

Durak anlatacaktı, ben öğrenecektim.

Anlattıydı.

Yirmi gün kadar sonra, eskisiyle yenisiyle sokak sakinleri, Zekeriya Bey merhum ile Zehra Teyze merhumenin sokağın orta yerine bomba gibi atıp da gittikleri vicdan azabıyla başa çıkacağız diye götlerini büzedursunlar, yanlış anlamayacakmışım, bu iki mübarek insanın çocukları gelivermiş Amerika'dan.

Durak, Kırmızı'nın önünde bir taksi durup turist kılıklı bir kadınla bir adam indiği sırada ayağındaki sandaleti çıkarmış, simit şırası kaynattığı tenekenin etrafında dolanan osuruk böceğini bir atışta ezmeye çalışıyormuş.

"Hiç unutmam; böcekten curk diye bi ses çıktıydı da nasıl fena koktuydu. İsmi kadar var mübareğin kokusu. Bildiğimiz osuruk. Yağlı yağlı."

Ağır ağır sırtım karıncalanmaya, hatta kaşınmaya başladıydı benim. Kırmızı; Durak Simit ve Pide Fırını'nın tam karşısında olduğundan ve de ben ona arkamı dönüp oturduğumdan, sanki saygısızlık ediyormuşum gibi bir duyguya kapılıyordum. Elimde değildi. Bir taraftan Bakkal Mustafa'nın sözleri, bir taraftan bu herifin anlattıkları aklımda harman oluyor, şu şeyin, Kırmızı'nın hayalet ihtiyarları belli etmeden gelip kulaklarıma asılacak; "Seni terbiyesiz, hâyâsız, saygısız çocuk!" diyeceklermiş gibi geliyordu. Hatta onlar gelmese bile Kırmızı bizzat kalkıp gelecekmiş gibi geliyordu bana. Yan çevirdiydim iskemlemi. Ne olur ne olmaz.

O taksiyle gelenler, malum, ölmüş iki ihtiyarın evlatlarıymış. Herhalde o kadarına aklım ermiştirmiş.

"Uzatmayalım Durak Usta. Ayıp oluyor."

Zekeriya Bey merhumla Zehra Teyze merhumenin güp diye gittikleri ve vefatları Amerikan mesai takviminin ölüm izni verme-

diği zamana denk geldiği için ana babalarının cenazesine yetişemeyen evlatları, iki evlat, ikisi de Amerika'da serpilip gitmiş, çıkıp gelmişler öyle bir zamanda işte. Kendilerine miras kalan, bir vakitler arka bahçesinde salıngaç salladıkları Kırmızı'yı ziyaret etmişler ilkin.

"Salıngaç değil Durak Usta. Salıncak, salıncak."

"Yok yav? Deme yav? Sen iyi ki bu mahalleye gelmişin yav. Cahil gelip cahil gidecektik, bak görüyon mu."

"Iyi, tamam. Her neyse. Ne dersen de, beni ilgilendirmez. Devam et sen."

"Ah bi müsaade etsen öyle bi devam edecem ki."

Ettiydi.

Gelenlerin kim olduğunu herkes anlamışmış ama kimse sokulamamışmış çocukların yanına. "Çocuk dedikse eşek kadar varlardı. Sen gibilerdi maşallah. Kocaman olmuştular."

Derken bir ebe-sobe oyunu başlamış. Deminden beri pencereden, balkondan tutmasan düşecek vaziyette sarkan Cengiz Sokak sekenesi, çocuklar Kırmızı ziyaretini bitirip de sokağa çıkınca dip bucak saklanmışlar. Kız bir kapıya dayanıp zile basarmış bakan yok, oğlan bir başka kapının ziline avucunu yapıştırırmış çeken yok, kız öte yana seğirtir, hem zile basar hem tepik atarmış kapı duvar; oğlan beri yana varır, hem avazlanır hem cama taş atarmış kulaklar sağır.

"Eskiler neyse ne, utanıp ar ettiklerinden saklandılardı da yeniler ne diye çekindiler onu anlayamadıydım."

Böyle böyle derken oğlanla kız, Durak Simit ve Pide Fırını'na girmişler. Durak, sandaleti hâlâ ezdiği osuruk böceğinin üstünde, böceğin yağlı osuruk kokusu burnunun derinlerinde, tek ayak seke seke un çuvallarının oraya kaçmışmış arka tarafa. Ama bulup çıkarmışlar onu. Bu, "Un çıkartmaya girdimdi. Ne iyi ettiniz de geldiniz. Eşek kadar olmuşunuz maşallah," diye iltifat ederek kıvırtmış artık. Dilleri hafif pepeymiş çocukların.

"Dilleri de pepeydi eşek sıpalarının. Hafif."

Amerika'da kala kala vayır vuyur etmesini öğrenmişlermiş ya gene de güzel anlatıyorlarmış meramlarını. Avukat tutup evi sattıracak, parasını aralarında paylaşacaklarmış. Alan kişi ister oturur, ister müteahhide verip yıktırırmış; o, onun bileceği işmiş. Bunlar uğraşamazlarmış, işleri güçleri varmış. Evin anahtarlarından biri-

ni avukata bırakacaklarmış ama acaba rica etseler bir kopyasını da buna bırakabilirler miymiş? Ne kadar çabuk satılırsa o kadar iyi olurmuş. Eğer Durak da bu iyiliği esirgemeyip bakmaya gelenlere yardımcı olduktan sonra müşteri çıkanı "şu vizit karttaki" avukata yönlendirebilirse satıştan komisyonunu alabilirmiş.

Durak, hem bu komisyon teklifine örflerimize saygısızlık olduğu için çok bozulduğundan, hem de çocukların ihtiyarları Karşıyaka Mezarı'na sürgün eden hikâyeden bihaber olduklarını anladığı için çok sevdiğinden; "Kabul ederim amma bi şartlan!" demiş elini "dur" işareti şekinde kaldırarak. "Bi daha bu komisyon lafını duymayacam. Kalbinizi kırarım."

Çocuklar şaşkın şaşkın birbirlerine bakıp gâvurca birşeyler mırıldanmış, sonra da omuz çırpalayıp kapının önünde bekleyen taksinin bagajından "Satılık Bina" yazılı beyaz bir tabela çıkartıkları gibi Durak'ın eline tutuşturmuşlar. Minareyi çalan kılıfını hazırlamışmış çoktan. Durak itiraz etmemiş, hatta tabelayı çocukların gözüne soka soka dükkânın camına raptetmiş.

"Macunlan camın arasına sokuverdiydim. Sanki o tabela için özel yer açılmış benim camda. Bak, tam şu köşeydi işte. Görüyon mu?"

Görüyordum. Kendisini değil ama tozlu izini. Bu herif camlarını kaç senede bir siliyordu acaba?

"Satıldı mı ki artık yok tabela?"

"Hay arkadaş yav... Yav, hay yav... sen anayın karnında..."

"Tamam tamam. Özür. Devam et."

Zaten müteahhitler fink atıp durumuş Kırmızı'nın etrafında ne zamandır. Daha avukattan ses soluk çıkmaya kalmadan Laz'ın biri damlamış.

"Kompile kaç paradur?"

"Bilmem. Avukata soracanız. Aha kartı."

"Iki daire bi tükkân versek?"

"Bilmem dedim. Avukat bakıyo o işe. Evin içini görmek istersen anahtarı vereyim, gir bak."

"Nesune bakacağum pok yiyenin? Biru da bir, binu da bir."

Müteahhit zor bela laf anlayıp avukatın yolunu tutmuş.

Cengiz Sokak derin derin nefes almaktaymış bu arada. Hafıza çabuk silecekmiş, silmeye de gönüllüymüş ya Kırmızı orada durup kendini hatırlattığı müddetçe silemiyormuş. "Ev gidecek, vic-

dan azabı bitecek," diye düşünüp dört koldan sarılmışlar müşteri bulma işine. Aynı gün içinde mevzuya uyanan Terzi Celil, Mahmut Şevket Paşa Pasajı'nda mukim iki müteahhidi kaptığı gibi avukata taşımış doğrudan. Taksi parasını bile ödetmemiş adamlara. Öyle bir şevkle çalışıyormuş.

İlkin Laz müteahhit dönmüş avukatın yanından. Burnundan soluyormuş.

Avukat "Evi daire karşılığı veremem kardeşim. Vekâleti peşin satış üzerine aldım," deyip sepetlemişmiş bunu.

"Sen sahipleruni taniysindur. Göruş, konuş, üç daireye çıkarttim oni. Hadi iki de tükkân verelum."

Durak ona laf yetiştirmeye çalışırken Terzi Celil'le öbür iki müteahhit düşmüş fırına. Laz'ı tanıyorlarmış tabii. Ters ters bakmışlar önce.

"Bu üçü bi tutuşmasın mı birbirine! Kıyamet koptu kıyamet! Sokak bir olduk, zor ayırdık herifleri."

Önce Mahmut Şevket Paşa Pasajı'nın iki müteahhidi bir olup Laz'ı sopalamışlar, sonra da birbirleriyle yıkışmaya başlamışlar.

Hengâme zar zor aralamayla karakolluk olmadan bittiğinde ihale Mahmut Şevket Paşa Pasajı'nın ikilisinde kalmış. Ağızlarını burunlarını tuta tuta, birbirlerine yaslana yaslana Durak'tan aldıkları anahtarla Kırmızı'da bir keşif yapmaya gitmiş bunlar. O ihtiyarların hatırası hâlâ burnunun direğini sızlattığından eve gitmeye hiç yanaşmamış Durak, ama Celil pek hevesliymiş. Önden önden koşturmuş anahtarı kapıp. Teşrifatını, konsomasyonunu yapmış bir güzel.

Cengiz Sokaklılar, üçer beşer Kırmızı'nın etrafında toplanıp heyecan içinde bekleşmeye başlamışlar. Onlarca; yıkılacak olan Kırmızı değilmiş sade, aynı zamanda Zekeriya Amca'nın giderayak yüreklerine diktiği; elleri göğe ağmış o ihtiyar adamın heykeliymiş. Ev yıkıldı mıydı vicdan azabının bu mıh gibi abidesi de yıkılacakmış otomatikman. Öbürsülerinin de öyle düşündüğünü tahmin ediyormuş ama en azından Durak açısından böyleymiş bu. Kesin olarak. Hemen hemen.

İki müteahhit dişlerini göstere göstere şen şabalak çıkmışlar yarım saat kadar sonra. "Dövüşüp sövüşen başkasıymış sanırsın." Terzi Celil'in diyesi, olurmuş öyle şeyler arkadaşlar arasında; mühim olan sulhe ermekmiş ki zaten de öyle olmuş, ikisi aralarında

sulh edip anlaşmışlarmış. Kırmızı'yı alacak, yıkacak, dört daireden dört kat çıkacak, aralarında yarı yarıya paylaşıp satacaklarmış. "Bi tuhaf olduyduk tabii." Hem sevinmiş Cengiz Sokak sekenesi hem üzülmüş bu habere. Sevinmiş, çünkü o kahreden günün andacı ortadan kalkınca bunlar da Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'ye ettiklerinin sızısından kurtulacaklarmış. "Kırmızı, yediğimiz haltı her saniye kafamıza kakar gibi duruyodu çünkü."

"Ee? Niye başlamadı inşaat?"

"Yav, sen anayın karnında..."

"Tamam tamam. Dokuz ay nasıl durdum ben de bilmiyorum. Devam et."

Ertesi gün bir haber almışlar. Laz müteahhit, Mahmut Şevket Paşa Pasajı'nın iki müteahhidini dükkânlarının önünde vurmuş. İkisi de ağır yaralı hastaneye kaldırılırken Laz tutuklanmış. "Yok!" demişler. "Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin işi bu. Bu ihtiyarların ruhu bizi rahat bırakmayacak." Ciddi ciddi evlerine kapanmışlar bir hafta kadar. İşten eve, evden işe. Cengiz Sokak'ta Cengiz Sokaklı görmek handeyse mümkün olmamış o zaman zarfında. Derken yeni müteahhitler türemiş. Avukat gazetelere ilan vermişmiş. Gelen, giden, ölçen, biçen, Durak'tan evin anahtarını alıp içine bakan, bahçesine dolanıp dışına bakan; bunlar karamsarlığı atmış. "Yok canım!" demişler. "Olur mu öyle şey? Biz de hemen tesir altında kalıveriyoruz. Öldü gitti ihtiyarlar; dönüp de eve sahip çıkacak halleri yok. Öbürsüki talihsiz bi hadiseydi."

"Nah sana talihsiz hadise!"

"Efendim?"

"Seni kastetmiyom, yanlış anlama. Bizi kastediyom. Bize nah."

Eve kazma vurulamıyormuş bir türlü. Müteahhidin biri pazarlıkta anlaşamıyor, biri kaza geçiriyor, biri iflas ediyor, biri para cebinde avukatın yanına giderken yolda vazgeçiveriyormuş.

"İlkin Pony geldiydi."

"Pony mi? Bakkal Mustafa'nın dobermanı mı?"

"Hee. Evvela Tony miydi Pony miydi bilemediydik ya kancık olduğunu görünce anladıydık. Pony."

"Nereye geldi peki."

Durak, kaşını yıkarak durduğu yerden Kırmızı'yı işaret ettiydi.

"Kırmızı'ya mı?"

"Bravo! Nasıl da anlayıverdin! Çok zekisin maşallah."

Köpeğin belediyenin elinden nasıl kurtulduğuna hiç aklım ermemişti. Yolu bulup Kırmızı'ya nasıl gelebildiğine ise hiç mi hiç.

Müteahhitler betona kürdanla tutturulmuş çam gibi birbiri ardı sıra devrilip devrilip giderken Tony çıkıp gelmiş. Sonra Fanor, sonra Daisy, sonra da öbürsüleri.

"Allah Allah!"

"Allah Allah ya... Hayvanlarda da çok tuhaf bi tuhaflık vardı. Ona da Allah Allah. Çok tuhaftılar."

"Nasıl yani?"

Köpekler evin ön bahçesinden bir yere kımıldamıyorlarmış. Bir şey yiyip içtikleri de yokmuş. Hırladıkları, havladıkları, eski sahiplerine pas verdikleri olmadığı gibi.

"Allah Allah! Nasıl yani ya? Et verseydiniz et. Onu yerlerdi bayıla bayıla. Denediniz mi?"

"Sen çok akıllısın, biz çok salağız tabii. İyi ki dedin. Bi deneyelim bakalım."

Durak'ın yüzü şimdi fırından yansıyan korlarla aleve kesmiş görünüyordu. Gözleri cayır cayırdı. Ürktüydüm. Yani bu köpekler yemiyor, içmiyorduysalar? Nasıl yani?

Şöyle:

Cengiz Sokaklılar, madem geldiler, ev yıkılasıya kadar sahip çıkalım, vicdanımıza bakar gibi bakıp çekelim diyerek hayvanların başına üşüşüp et, süt, bal, yumurta, mantı, börek, yaprak sarma, içli köfte, cevizli baklava, artık aklına ne gelirse köpeklere taşımaya başlamışlarmış ama nafile. Hayvanlar bunların yüzüne bile bakmıyor, "İlla ye," diye önüne önüne çanak sürüp çok ısrar eden olursa "Sıktın ama sen de!" der gibi kalkıp uzaklaşıyor, az öteye yatıyorlarmış. Su içtiklerini, hacet giderdiklerini, çötüştüklerini, çitiştiklerini gören olmuyormuş. Sokak sakinleri cephe gerisine çekilip nöbetleşe perde kıyısından bakıyor, gecenin gölgelerine karışıp giden köpeklerin sabaha kadar yerlerinden kıpırdamadıklarına yemin üstüne yemin ediyorlarmış.

"Bi gece de ben nöbete durduydum da devinen bile olmadıydı. Sabaha kadar put gibi yattıydı alayı. Allah şahidimdir."

Kırmızı'ya el atan müteahhit iflah olmuyormuş bu arada. Parasını çarptıran, maliyeye enselenen, birdenbire memleketteki babası sekâret düşen, çocuğu balkondan düşen, evvelce yaptırdığı evi çöken, tansiyonu çıkan, işçilerden dayak yiyen... Kimse avu-

katın kapısına varamıyor, eskaza varan da geri çıkıp Kırmızı'nın önüne dikilemiyormuş.

"Yahu, sen neler anlatıyorsun Durak Usta?"

"Ne anlatıyosam onu anlatıyom. Akşama yenge de aynını anlatacak sana."

"Yenge kim?"

"Senin hanım. O da konu komşuyu kışkırtıp bu meseleye hal çaresi bulmak için kapı kapı gezmiyo mu sen gibi?"

Ağzımdan kaçıvermiş. "Sen nerden biliyorsun öyle yaptığımızı?" dediydim.

"Her gelen yaptı da ordan. Bi akıllı sizsiniz ya!"

Bizim apartman Durak Simit ve Pide Fırını'nın iki hane yanındaydı. Oradan çıkıp da apartmanın kapısını nasıl açtım bilmiyorum. Bir taraftan Kırmızı'nın önünde sere serpe yatan köpeklere bakmamaya çalış, bir taraftan bakmak için dayanılmaz bir istek duy. Ben de bir tuhaftım. Pek tuhaf.

Merdivenlerden koşa koşa çıkarken hayvanların hepsi kalkmış arkamdan geliyormuş gibi bir hisse kapılıp iki sefer tökezledim de anahtar deliğini zar zor bulup kendimi içeri attıydım sonra. Hülya, perdeleri çekmiş, pencerenin önündeki kanepeye yerleşmişti. Burnuyla gözleri görünmüyordu. Nereye baktığını hemen tahmin ettiydim.

"Köpeklere mi bakıyorsun?"

"Şşt. Geç otur."

Oturmaya niyetim yoktu. O kıyıdan bakmaya bile korkuyordum. Doğruya doğru. Kırmızı'nın köpekleri bana mim koyacakmış gibi geliyordu.

"Şu perdeyi düzgünce ört de konuşalım biraz," dedim Hülya'ya.

"Bu kadar da olmaz," deyip benden tarafa döndüydü. "İki saattir burdayım, kılları bile kıpırdamadı. Vallahi de kıpırdamadı billahi de kıpırdamadı. Sana yemin. Şehla oldum gözümü ayırmayacağım diye."

"Bu işte bir tuhaflık var."

"Doğru söylüyorsun. Sana da anlattılar her şeyi di mi?"

"Bravo. Nasıl da anlayıverdin. Pek zekisin maşallah."

Gücendiydi. "Aşkolsun. Ne biçim konuşma o öyle?"

"Kusura bakma. Şu fırıncıdan sabah beri fırça yiyip duruyorum. Ağzım alışmış."

"Ben bu sokakta oturmak istemiyorum. Hatta bu mahallede oturmak da istemiyorum. Korkuyorum."

Doğru söylüyordu kız. Ben de istemiyordum. Kendi korktuğumuz yere kızımızı getirecek halimiz yoktu. Hadi onu getirmeden idare ettin, her sabah her sabah şu yaratıkların önünden geçip işe git, akşam da tekrar geçip eve gir. Zordu. Düşünmesi bile zor. Gene de serde erkeklik olduğu için yelkenleri hemen indiremezdim.

"Bunun bir yolu olmalı," dediydim.

"Neyin?"

Başımla perdeden taraſı işaret ettiydim.

"Şunları uzaklaştırmanın."

"Ne yolu olacak Allah aşkına! İn midirler cin midirler o bile belli değil. Baksana, ne yiyor ne içiyorlarmış. Ay Allah'ım!"

Pencerenin önünden uzaklaşıp kendimizi daha güvende hissettiğimiz mutfağa geçtiydik. Hülya, iki gün içinde ev buldum buldum, yoksa üçüncü günden tezi yok kayınvalidemgile yerleşeceğini, yeni bir ev bulup taşınıncaya kadar da Sarı Kavun'u gözünün önünden ayırmayacağını söylüyordu. Ben erkekliğe leke sürmemeye çalışıyordum. "Muhtara giderim, belediyeye giderim, kaymakama, o da olmazsa valiye giderim," falan diye saçmalıyordum. Herhalde bu durumu açıklayacak bir Allah kulu çıkardı karşımıza. Paniğe kapılacak bir şey yoktu. Olsaydı bu Cengiz Sokak topyekün boşalmış olurdu şimdiye kadar. Boşalmadığına göre?

Aslında Hülya ne kadar paniklese o kadar iyiydi benim için. Baskılara dayanamayıp taşınmış olurdum, korkup da kaçmış değil. Name yapıyor, Hülya'yı korkmanın manasız olduğuna inandırmaya çalışıyormuş gibi poz atıyordum. Sonuçta bunlar da köpekti. Her gün her yerde gördüğümüz, yanından geçip gittiğimiz, yanından geçip gitmesek de karşı kaldırımından geçip gittiğimiz köpek. Gariban, sığınıı, uyuntu hayvanlar. Kimseye bir zararları olmuş muydu? Olmamıştı. O zaman? Kalkar giderdim yarın belediyeye, "Tutukladığınız hayvanlar kaçıp geri geldi," derdim, olur biterdi.

"Olur mu ki dersin?"

"Olur tabii. Niye olmasın?"

"Doğru söylüyorsun," deyip beni şapa oturttuydu. Kızın korkusunu atıvereceğini ben nereden bileyim? Kendime için için kızarak hırsımdan dört kâse çorba içtiydim.

Geceleyin beş sefer "Geliyorlar!" diye bağırarak uyanmışım. Her seferinde Hülya teskin ettiydi beni. Kırmızı'nın köpekleri usul usul, sessizce giriyorlardı bizim eve; sağa sola toz kaldırmadan yerleşiyor, sakin sakin suratıma bakmaya başlıyorlardı. Ben kalkıp üstlerine basmamaya çalışarak merdivenlere atıyordum kendimi. Koşa koşa inerken bir de bakıyordum arkamdan gene sessiz, gene ağırdan ağırdan geliyorlar.

"Geliyorlaaarrr!"

"Sakin ol. Geçti. Rüya görüyordun. Geçti geçti."

Sabahı zor etmişim. Daha Hülya mışıldarken üstümü giyinip Kırmızı'ya göz ucuyla dahi bakmadan Durak Simit ve Pide Fırını'nda aldıydım soluğu.

"Selamın aleyküm."

Durak, on santimlik külünü dudağının ucunda sallaya sallaya aldıydı selamımı.

"Aleyküm selam da... Hayrola? Rüyanda mı gördün beni?"

"Ben... diyorum ki... belediyeye gidelim... senle ben..."

"Niye?"

"Şey için... Şu meseleyi kökünden halletmek... rahat rahat..."

Durak sırıtıp "Bi icat çıkaracağın belliydi zaten," dediydi. "Git bakalım belediyene. Git de duy, ne duyacan."

"Ne duyacağım?"

"Kendin duy."

"Sen söyle. Gene kendim duymuş olurum."

"Söyleyeyim de duy o zaman," deyip söylediydi. Bunlar, tanıdık tanımadık onlarca köpeğin gelip de Kırmızı'nın önüne mevzilenmesini müteakip beslemek için uğraşmaları filan da boşa gidince tırsıp tırıs tırıs belediyenin yolunu tutmuşlar. Güya "Artık bakmaya karar verdik de, bizim sokaktan şu tarihte götürdüğünüz köpekleri geri alacaktık," diyesilermiş yalancıktan. Fen işleri müdürü pek kötü bakmışmış bunlara. "Geçmiş olsun. Aynı gün itlaf ettik," demişmiş. "Bir de bakıp besleyecek değildik. O gördüğünüz kamyonet kasasına eksoz borusunu çevirip arabayı yarım saat rölantide çalıştırır, sonra da leşleri çöp kamyonuna atıp Elmadağ Çöplüğü'ne götürürüz. Sizin köpekler sizlere ömür. Merhamete gelmek için geç kaldınız."

"Yani... bu köpekler aslında şey mi?"

"Ölü mü diyecen herhalde. Orasını bilemem. Daha başlarına

dokunan çıkmadı. Amma, ay var yiyip içmediklerine, işeyip sıçmadıklarına göre? Sen bil."

"Ölü!"

"Ne kadar da akıllısın maşallah! Bi bilişte bildin. Pek zekisin."

Hakir görülmeye alıştığım için aldırmadıydım artık.

"Peki, ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

Efendim, eşeği sikenin osuruğuna katlanması gerektiğini düşünüyorlarmış. Bu böyleymiş. Değil mi ki sen, bilerek veya bilmeyerek iki zavallı ihtiyarın yaşama sevincini aldın ellerinden, değil mi ki birçok canın katline sebep oldun, hayvan mayvan, o da can, sonucuna katlanacakmışsın arkadaş!

"Katlanacaaaaan! Yolu yok, katlanacan. Bak, ben nasıl katlanıyom!"

Ya katlanacak, ya da kalkıp siktir olup gidecekmişsin bu diyardan. Yanlış anlamayacakmışım, bana demiyormuş. Nitekim, yeni yerleşenlerden üçer beşer taşınıp kaçanlar olmamış değilmiş. Götü yemeyen gidermiş. Tabii bunu da yanlış anlamayacakmışım. Beni kastettiğinden değilmiş.

"Hiç mi çaresi yoktur bu işin Durak Usta? Ölü köpek diyorsun ya! Sahipleri ölü, kendileri ölü; bu Kırmızı'da yaşayan tek şey Kırmızı'nın kendisi mi şimdi?"

"Bilemem. Ama canlı gibi ev. Doğru diyon. Biz ne yaparsak yapalım, bu Kırmızı'nın şerrinden kurtulamayağız. Çünkü niye? Çünkü Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin ahını aldık da ondan. İyisi mi kendi cezamızı kendimiz verelim, katlettirdiklerimizin gözünün içine baka baka yaşayabildiğimiz kadar yaşayalım. Belki ihtiyarlar affetmez ama Allah'ın hoşuna gider, öte tarafta bunların kulağını büküp "Kaldırın artık şu ipoteği," falan der... Der mi der... Ne bileyim? Demezse de demez. Katlanacaz."

Bu adam sigarasının külünü hiç düşürmeyecek miydi? Atılıp elimin tersiyle o sallanıp duran beyazımsı uzantıya bir tane yapıştırmak geldiydi içimden. Allah şaşırtmasın.

Gülmeye başlamışım ben.

"Ne var? Ne gülüyon? Naapacağımızı şaşırmışız, salak salak konuşuyoz işte. Naapalım, sen söyle hadi."

"Yahu yok," dediydim. "Konuşmana gülmüyorum. Biz, hanımla ben yani, ciddi ciddi korkuyoruz. Asıl biz şaşırdık ne yapacağımızı. Şaşkınlığımdan gülüyorum. Belediyenin öldürüp

çöplüğe attığı köpeklerin hayaletiyle aynı sokakta oturmak o kadar kolay kabul edilecek bir şey değil takdir edersin. Dün gece kâbuslarla kaç sefer uyandım ben de bilmiyorum. Biz galiba taşınacağız buradan."

Durak anlayışlı bir biçimde kafa salladıydı o zaman.

"Senin yerinde olsam dakka durmam. Vicdanın temizken kalk siktir ol git. Sana demiyom, yanlış anlama. Bizim öyle bi şansımız kalmadı. Nereye gitsek onu da beraber götüreceğimizden... aah ah."

Aslında acıyormuş köpeklere. Onlar muhakkak Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'yi bekliyorlarmış Kırmızı'nın kapısında. O kapının açılmasını, yeniden o ihtiyarlar tarafından başlarının okşanmasını bekliyorlarmış. Bunu anlamamak için salak olmak lazımmış. Belki benim kafam basmamış olabilirmiş ama böyleymiş bu. Beni kastetmiyormuş. Yanlış anlamayacakmışım. Kedi yaşadığı yeri sever, köpek sahibini sahiplenirmiş. Bu zavallı hayvanların Kırmızı'yla bir alıp veremedikleri yokmuş. Kırmızı'nın sahibini talep edermiş onlar. Buraya dönüp gelişleri, götürüldüklerinde sahipleri bu evde oturduğu içinmiş. Onların öldüğünü bilmediklerinden, çıkıp geleceklerini veya kapıyı açıp içeri alacaklarını zannettiklerinden.

"Peki... Madem öyle, nasıl oluyor da Kırmızı'yı satın almaya kalkan her müteahhidin tepesi yere geliyor?"

"Onun orasına ben bi şey diyemem. Allah'ın işi. Öbürsü dünyadan bi alay köpeği gönderen, bu dünyada da üç beş müteahhitlen başa çıkardır herhalde."

Durak Simit Ve Pide Fırını'ndan çıkınca içime güneş doğmuş gibi olduydu. Kırmızı'nın önünde sessiz sessiz bekleşen köpeklere karşı içimi sıcacık eden, bende gerinme, içimi oksijenle doldurma ihtiyacı uyandıran bir merhamet keşfettiydim derinlerimde. Evvelce oralarıma kadar dalıp boy vermemiştim hiç. Bir sakıncası yokmuş. Verilebiliyormuş. Sakınıp çekinmeden uzun uzun baktıydım yavrulara nitekim. Onlar ise başka bir yere bakar gibilerdi. Hızlanıp uzaklaşmak değil, uzun uzun o dükkânın önünde dikilmek, kollarımı açıp yumruklarımı sıka sıka gerinmek istiyordum.

Tuhaf!

O gece kâbus görmeyeceğimden handeyse emindim. Artık Cengiz Sokak'tan taşınmayı da o kadar istemiyordum. İş yerine

telefon edip arkadaşlara ev arayacağımı, durumu idare etmelerini söyleyerek gönülsüz gönülsüz Etlik otobüsüne atladım. Aşağı Eğlence'de kiralıklar ateş pahasıydı. Ayvalı biraz daha insaflıydı ama o da bizim bütçemizi aşardı. Yalandan ev arıyorum ya artık, işlerin ters gitmesi bir hoşuma gittiydi ki. Sokak arası sapıkları gibi pencerelere baka baka dolaşırken kıyıda köşede sinmiş, kuyruklarını bacaklarının arasına sıkıştırmış sokak köpeklerine neredeyse ağıt yakacaktım. Bunların Zekeriya Amcaları yoktu artık. Zehra Teyzeleri de yoktu. Belediye cellatlarıyla buluşmak için gün sayıyorlardı. Bir markete girip ucuz sosislerden aldıydım da uzaktan uzağa yesinler, açlıklarını bastırsınlar diye attıydım. İnce ince sesler çıkararak kaçıştıklarını görünce "Bunlara da iyilik yaramıyor," diye düşünüp bozulduydum ilk başta ama oradan bekçi, albay ve polis kıyafeti giymiş, kafasına da piyangocu şapkası takmış delinin biri "Taş atıyon sanıyolar deli. Elinlen ver. Elinlen ver," deyince uyandım. Ama cesaret?

"Bak böyle yapacan."

Deli, az evvel attığım sosisleri yerden alıp üniformasının eteğinde topladıydı da bir eline bir tane sosis alıp sallayarak "Bolli bolli bolli... Geh geh geh..." demeye başladıydı. Sol arka ayağını karnına çeke çeke yürüyen topal köpek, sakat olduğu için attığım sosislerden en yavaş o kaçabilmişti, hemen geri dönüp sine sine, kendi etrafında döne döne, korku dolu gözlerle yalana yalana deliye yanaştıydı o zaman. Sosise hamle edecek zannediyor insan ama o hamle etmediydi. Yere boylu boyunca yatıp alçak sürünme vaziyeti alarak beklemeye başladıydı. Deli sosisi uzatırken de ağır ağır sırtüstü döndüydü.

"Al bolli. Ye bolli."

Bolli, yani topal köpek, o zaman gayet kibarca uzanıp delinin elinden aldıydı sosisi. İçime gene bir gerinme hissi dolduydu. Öbür köpekler yirmi metre kadar uzaktan imrenerek bakıyorlardı şimdi.

"Şunların adı ne?" dediydim havaya girerek.

"Bolli."

"Hepsinin adı mı Bolli?"

"Al. Sen de ver." Deli, üniformasının eteğinden bir sosis sunduydu bana. Sosis elimde, çekinerek "Bolli bolli. Geh geh geh," dediydim.

O üç bollinin gelişini unutamam. Birbirlerine sokulup sığınarak usul usul, parmak uçlarına basa basa, dura dura, yalana yalana, her an kafalarına taş yiyecekmiş gibi korka korka, iyice yaklaştıklarında sürüne sürüne ve ben sosisi uzattığımda sırtüstü döne döne. Of Allahım!

"Bak. Gördün mü nası yiyolar?"

Cengiz Sokaklılar bunları mı zehirletmişti? Bunlara mı dünyayı dar etmişti belediye? Insan olan bunlara kıyamaz be. Kirasını, faturasını ödemez, sosis alıp yedirir. Şu deli kadar düşünemiyoruz.

Ev arama maksadından ziyade sokak köpeği arama maksadıyla Ayvalı'dan dümen kırıp halen müstakil ev barındıran Kurtini tarafına meylettiydim. Poşetim sosis dolu.

"Bolli bolli... Geh geh geh..."

Gerçi Kurtini ahalisi köpek mevzuuna Cengiz Sokak ahalisi kadar mesafeli değildi. Üç beş bahçede bir köpeğe rastlamak mümkündü. Biz de şöyle bahçeli bir ev tutup iki, üç, beş, on köpek alsak? Sarı Kavun anneannesinin evine temelli mi yerleşir, yoksa bendeki dönüşümden o da mı nasiplenir bilmem artık. Hülya nasiplenirse o da nasiplenir zar. Babası kasap olan çocuk kuzu sevmeyi nasıl öğrensin? Sen kasaplıktan çıkacaksın ki Sarı Kavun da çıksın.

Içimden ev bulamamak için dua etmekte olduğumu fark ettiydim. Kırmızı'nın önünde bekleşenlere sosis yediremeyecektim belki ama bu sefer onların yanına kadar sokulabilecek, belki de dokunup "Bolli," diyebilecektim. Öyle hissediyordum. Aralarında oturup güneşe karşı uzun uzun gerinirdim belki. Korkacak ne vardı? Sağken kime zararları dokunmuştu ki ölüyken dokunsun?

Ölü müydüler sahiden?

Ruhen diri oldukları kesindi. Bekliyorlardı.

Ruhu sağ olana ölü denebilir miydi?

Sosis torbam boşalmış, ben gördüğü ilgiden şımarıp belki de minnetini göstermek maksadıyla peşime takılmış dört tane bolliyle Yenimahalle'ye doğru yürüyorum. Aklımda fikrimde Kırmızı'nın bollileri. Kedi yaşadığı yeri, köpek sahibini sahiplenir gibi bir şey dediydi Durak. Onu düşünüyorum. O garipler Kırmızı'nın başını beklemiyorlar, Zekeriya Amcalarıyla Zehra Teyzelerini bekliyorlar. Bildikleri tek yuva da Kırmızı olduğundan oradalar. Amcalarıyla teyzelerine kavuşmadıkça hiçbir yere ayrılmayacaklar.

Şimdi Durak bu düşündüklerimi duysa, "Bravo yav! Nasıl da anladın. Pek zekisin maşallah!" deyip aşağılardı beni. Kendi kendime güldüydüm de Varlık'taki koşu parkurunun müdavimleri deliye bakar gibi baktılardı bana.

Dereboyu Sokak'tan çıkıp Levent Sokak'a vurdum. Hiç köpek yoktu. "Tertemizdi" Yenimahalle. "Kına yakın! Aman ne güzel yapmışsınız!" Külüstür takipçilerim de mıntıkalarının sonunda peşimi bıraktılardı. Kendimi pek korumasız hissettiydim.

Durak Simit Ve Pide Fırını'na kapağı atmadan önce simit camekânının önünde durup uzun uzun baktıydım Kırmızı'nın köpeklerine. Kurtinindeyken pek ağır basan cesaretim bir nebze pısmış gibiydi. Yanlarına varmaya ciğerim yetmiyordu o an. Ama gene de baktıydım hiç olmazsa. Sabah çıkarken baktığımdan daha uzun. Hiç olmazsa!

"Pek dalgınsın komşu?"

Durak, sigarasının külünü gözüme soka soka dalgasını geçiyordu içeriden.

"Geliyorum. Çayımı doldur," dediydim de en az beş dakika daha dikildiydim orada. Ne düşünüyordum? Galiba bir çare. Bu fakirleri "beklemek" denilen cehennem azabından kurtaracak bir çare düşünüyordum.

Bulamıyordum.

"Çayını soğutma çayını. Daha çoook bakacan sen onlara."

"Yahu Durak Usta... Yok mudur bunları göndermenin bir çaresi?" diyerek daldıydım içeri.

"Belediyeye dilekçe ver, zehirlet büzüğün sıkıyosa. Yanlış anlama. Sana demiyom."

"Yok, onu kastetmedim..."

Durak, lafı ağzıma tıkıp makineli tüfek gibi saydırmaya başladıydı. Zaten başlarına ne gelmişse şu mazlumların ahını aldıkları için gelmişmiş. Zamanında kan akıtıp günahlarına girdikleri yetmezmiş gibi bir de sonradan taşınan benim gibi gebeşlerin, yanlış anlamayacakmışım, kan akıtmalarına seyirci kalarak kendi veballerini katmerlemişlermiş. Yeterinmiş artık. Hayvanların varlığı da bir yokluğu da birmiş. Yeterinmiş len! Şu dünyada huzur vermemişmişiz, bari yattıkları yerde huzur verseymişiz Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'ye. Yeterinmiş. Boyunlarında deve semeri kadar bir günah çelengiyle öbürsü dünyaya gitmek istemiyorlarmış

eski Yenimahalleliler. Şu ölü mü diri mi ne oldukları meçhul bir avuç hayvanı daha kime şikâyet edecekmişim? Ben ne insafsız, ne vicdansız, ne nursuz, ne gaddar, ne meymenetsiz herifmişim. Beni kastetmiyormuş, yanlış anlamayacakmışım. Şikâyet edecektiysem bari taşaklarımı ısırtsaymışım da değseymiş şikâyet ettiğime. Gene beni kastetmiyormuş.

"Yahu bir sus... Öyle demek istemedim."

Ayıpmış len! Günahmış günah. Dirisine bunlar rahat vermemişmiş, bari ölüsüne ben rahat vereymişim. Anlattıklarından hiç mi bi şey anlamamışmışım? Anlamışsam hiç mi ders almamışmışım? Hiç mi içimden tutmamışmış olup bitenler? Bu kadar da cibilliyetsizlik olmazmış artık. Yanlış anlamayacakmışım, beni kastettiğinden değilmiş.

Herif vıdı vıdı edip üstüme üstüme hopladıkça ben dikkatle külüne bakıyordum. Ha düştü ha düşecek derken gene düşmediydi. Dedikleri ağırıma gitmiyordu artık. Lafı karnında tutup kokutanlardan olmadığını çoktan anlamıştım. Kötü söylerken bile iyi çıkıyordu sözleri ağzından. Kalbinin temizliğini görebiliyordum. Bunun köpek katili olduğuna inanmak gittikçe daha güç geliyor, güç geldikçe de bir biçimde köpek katili olmayı becerdiği için sinirim daha çok bozuluyordu. Dünyanın başına ne gelirse iyiler yüzünden geliyordu. Kötüler bollileri tekmeliyor, taş atıp kaçırtıyor, hoştlayıp kıştlıyor, bir nevi onları "insan" tehlikesine karşı tembihlemiş, terbiye etmiş oluyorlardı. Ama iyiler? Onlar başlarını okşuyor, karınlarını doyuruyor, hatta evlerine alıp "insan" tehdidinin ortadan kalktığına inandırıyor, sonra da insanlık namına belediyeye dilekçe verip zehirletiyor, vurdurtuyorlardı. Gıdıklasalar gülecek halim yoktu. Hem bekliyordum sussun, hem de bekliyordum ki şu kopasıca külü kopup düşsün.

Susacağa benzemiyordu. Külü gibi, çenesi de uzadıkça uzuyordu. Benimle değil kendiyle dalaşıyordu çünkü. O an gerçekten de aşağılayıcı laflarının hiçbirinde beni kastetmediğine kanaat getirdiydim. Her kelimesinde kendini kastediyor, kendini iğneliyordu garibim. İyi insanların boyunlarındaki lanet halkası bu olsa gerekti: Pişmanlık. Kötünün pişman olduğu nerede görülmüş? Yanıyordu Durak, yanıyordu. Nah şu fırının içinde dilim dilim kızarmış çam odunu gibi yanıyordu.

"Bir sus be!" demişim. Bu çıkışı öfkelendiğimden değil, kendine ettiği zulmü nihayet fark ettiğimden, acıdığımdan yaptıydım galiba. Emin değilim. Öfkem de vardı çünkü.

"Iyi bakalım. Sustuk."

Susmuş bana bakıyordu.

"Bunlar ölü mü şimdi?"

"Kimler?"

"İşte bunlar. Bu bolliler." Kafamla Kırmızı'nın önünde bekleşenleri işaret ettiydim.

"Ne bileyim? Ay var yiyip içmediklerine..."

"Anladık. Gerisini biliyoruz. Ölü diyorsun yani."

"Demiyorum. Öyle farz ediyorum."

Ani bir cesaret gelmiş bana. "Kalk!" demişim. O zaten ayakta duruyordu, ben kendim kalktıydım.

"Ne?"

"Gidip bakacağız sahiden ölü müymüşler."

Tırstığı belliydi. "Sen kendin git bak," dedi. "Ben çok gittim."

"Evet ama hiç dokunmadın değil mi? Hiç el değmedin."

"Tek ben değil. Hiçbirimiz ellemedik."

"Hah işte. Şimdi gidip elliyoruz ikimiz."

"Senlen ben mi?"

"Benlen sen."

Durak, şu köpek muhabbetine daldığımızdan bu yana ilk kez duraklıyordu.

"Vallaha mı diyon?" Sesi fısıltı gibi çıktıydı. Köpeklerin duymasından korkarmış gibi.

"Hem vallaha hem billaha. Yürü gidiyoruz."

Önlüğünü çıkaracak gibi oldu; elleri ardındaki ilmeği açmak için geri gitti bir an, sonra iki yanına düştü. "Gidelim de..." dediydi fısır fısır. "Ya ölülerse?"

"Sabahleyin ben aynı yorumu yaptığımda 'Pek zekisin,' deyip dalganı geçiyordun. Ne oldu?"

"Iyi be. Bi şey demedik."

Ayvalı'nın delisinden akıl öğrenirken cesur olmayı da öğrendiğimden midir nedir, Kırmızı'nın bollilerine sokulabilecek, hatta dokunabilecekmişim gibi geliyordu bana. Duramıyordum. Durak durmuştu; ben harekete geçmiştim. O hızla fırından atmışım kendimi dışarıya. Kırmızı tam karşıdaydı. Bolliler de öyle. Şöyle bir

bakacak olduydum, artık pek de bolli gibi gelmiyorlardı bana. Köpek gibi geliyorlardı. Hep korktuğum, uzaktan görünce hep kaldırım değiştirdiğim o yaratıklar gibi.

Ama kararlıydım. Bir kere daha kaldırım değiştirecektim. Farklı manada. Kaçmak için değil, yaklaşmak için bu sefer.

Haydi bismillah!

Ellerine pide yumurtası bulaşmış gibi habire avuç içlerini önlüğüne silip duran Durak, on santim kadar gerimde yürüyordu. Korkuyordu adam.

"Korkma," dediğimi hatırlıyorum. Kalbim ağzımda attığı için iki heceli bu kelime ağzımdan kaç heceye bölünüp çıktı, onu bilemeyeceğim. Köpeğin dirisine dokunamayan ben, şimdi ölüsüne dokunacaktım öyle mi?

Sokulduk, sokulduk, sokulduk.

Kırmızı'nın diş menziline girdiğimizde Durak artık yarım metre gerimde kalmıştı ama gene de herifin kalp vuruşlarını duyabiliyordum: "Zubamzubamzubamzubam..." Ilanihaye bir ritim. İki adım daha atıp ilk köpeğe dokunabilecek kadar yaklaştığımda bu vuruşların kendi kalbime ait olduğunu anladıydım, çünkü gömleğimin cebi aynı ritimle inip kalkıyordu.

"İstersen konu komşuyu da çağırsaydık?"

Durak iki metre gerimdeydi şimdi ve ben hangi dünyaya ait olduğunu bilmediğim bir köpek sürüsünün hemen kıyısındaydım. İş, bu deryaya atlayıp boy vermeye kalmıştı. "Ne yapacaktım ben?" diye düşündüydüm. Durak'ın korku dolu sesi Kırmızı'nın ön bahçesinde, havada sallanıp duruyordu.

"İstersen konu komşuyu da çağırsaydık?"

Eğildim önce. Siyah kafalı, bana veya Cengiz Sokak'ta herhangi bir yere bakmayan, başka bir yere bakan uzun tüylü, irice köpeğin başına dokundum. Buz gibiydi. Elimi çekip üstüme sildim. Geri dönüp evime kaçabilirdim ama yapmadım. Yapamadım. Aksine doğrulup birkaç adım daha attım ve sürünün en derin yerinde boy verir gibi dikildim. Bu mıntıka bayağı kalabalıktı. Metre kare başına dört köpek falan düşüyordu. Çömeldim. Dizlerimin çıtırtısı bir an kalp vuruşlarımın sesini bastırır gibi oldu. Ufacık, tüyleri kara gözlerinin önüne düşmüş bir köpeğe dokundum. Saçaklı bir şeydi. Beyaz. O da buz gibiydi. Artık hemen hemen başlarıyla aynı hizada olduğum için solumadıklarını görebiliyordum.

Bir yere bakıyorlardı. Hep aynı yere. Bakışları parlak, ama sabitti. Filmlerden bildiğim o dobermanlardan birine de dokundum. Ya Tony ya da Pony olsa gerekti. İkisi de birbirine su damlası kadar benziyor. Ayırt edemezsin. Tony ya da Pony... Buz... Şuradaki? Belki Daisy, belki Kont, belki başka bir bolli... hepsi buz.

Soluksuz, sessiz, hayatsız köpekler.

Bollicikler.

Nasıl kıydılar size? Ne istediler?

"Niye ağlıyon? Bi şey mi oldu?"

"Bunlar ölüüüüü..."

Sonraki birkaç dakikayı yarım yamalak hatırlıyorum. Durak bir koluma girdiydi ilk önce ama onun gücüyle dikilip kalkabilecek gibi değildim. Ihlayıp duruyordu adam. Öbür koluma da başka biri girdi sonra. İhtiyar bir adam. Misk-ü amber kokulu, nur yüzlü. "Terzi Celil bu olsa gerek," diye akıl ettiydim.

Durak bir yanımda, Terzi Celil bir yanımda Kırmızı'nın sessiz, soluksuz, kokusuz menzilinden çıkıp fırına kadar yürüdük üçümüz. Ben hıçkırıyordum. Sümüğüm ağzıma kaçınca gömleğimin yeniyle sildiydim de Terzi Celil sırtımı tapışladıydı gülümseyerek. Eğer kendi gözlerimin suyundan yanlış görmedimse, onun da gözleri suluydu. Yüzü gülüyor, gözleri ağlıyordu, evet. "Hepsi ölü!" dedim ona bakarak. Kafa salladıydı, "Ben zaten biliyorum," der gibi, ardından da kulağıma eğilip fısıldadıydı, "Noksansız, çoluk çocuk toplanıp onları bize getirin. Bekliyoruz." Ak saçlı, görmüş geçirmiş bir profesör emeklisi gibi top sakallı, sakalları da apaktı, gözlerinin bittiği yerden kulaklarının başladığı yere kadar şakakları kırış kırış bir ihtiyar. Ne demek istediğini anlamadıydım da sorduydum.

"Size mi getirelim? Kimleri?"

"Çocuklarımızı."

"Çocuk?"

Göz kırptı.

"Bolli bolli bolli."

"Bolli?"

Hem ağlayıp hem gülerek arkama geçip Durak Simit Ve Pide Fırını'nın girişindeki iskemleye oturmama yardım ettiydi Terzi Celil. Durak da karşıma geçmiş soruyordu.

"Bana mı diyon?"

Ağlamam kesilmiş, az biraz toparlanmıştım. Başımın gerisini işaret ettim.

"Terzi Celil Bey'le konuşuyorduk da."

"Hani nerde Celil?"

Arkamı dönüp baktıydım da bayılacak gibi olduydum. Arkamda değil Terzi Celil'in gireceği kadar, diktiği gömleğin gireceği kadar bile boşluk yoktu. İskemlem doğrudan doğruya camekâna yaslanmıştı. Arkalığına çorap sermeye kalksan öne çekmen gerekirdi. Halbuki daha Durak'ın "Hani nerde Celil?" dediği ana kadar ihtiyarın ellerinin omuzlarımı sıktığına yemin edebilirdim.

"Ama?"

"Fenalaştın sen. Hayal gördün. Dur şimdi bi çay getireyim de zihnin açılsın."

Durak beni kendi halime bırakıp çay doldurmaya seğirttiğinde elimi şakağıma dayayıp düşündüydüm ben. Olur muydu ki? Koluma giren o nur yüzlü ihtiyar? Sakın? Ama o zaman ben diri halimle gördümse köpekler nasıl olurdu da ölü halleriyle görmezlerdi?

"Al çayını. Şekerini de atıp karıştırdım. Elin ayağın buz kesmiş. Sıcak sıcak iç bakayım."

"Yahu Durak Usta... Beni karşıdan buraya kadar bir başına getirdiğinden emin misin sen?"

Dikeldiydi.

"Beğenemedin mi?"

"Öyle demek istemedim. Sen sağ kolumdan tutup kaldırırken sol kolumdan da başka biri tuttuydu sanki."

Sırıttıydı.

"Hee... Terzi Celil, de mi? Çekil bakayım hâlâ arkana mı saklanıyo?"

"Allah Allah!" Çayımdan üst üste iki sıcak yudum aldıydım. "Neye benzer bu Terzi Celil? Nasıl bir adamdır?"

"Kararlısın yani. İlla ki sana bi Terzi Celil bulacaz şimdi dükkânın içinde."

"Neye benziyor?"

"Sığıra. Kafası direkman omzunun üstünde durur. Boynu yoktur ayının. Kulaklar kırık. Eskiden güreşçiymiş. Kara, pörtlek gözlü..."

"Tamam tamam," deyip elimi kaldırdıydım. "Peki Zekeriya Amca neye benzerdi?" Tekrar elimi kaldırdıydım. "Dur. Ben o

gördüğüm adamı tarif edeyim, sen onun Zekeriya Amca'ya benzeyip benzemediğini söyle bana..."

Tarif ettiydim de Durak tokat yemiş gibi olduydu. Hem de bir tane değil, arka arkaya beş tane falan. Her verdiğim ayrıntıda bir adım geriliyordu adam.

"Top sakallı..."

Bir adım geri.

"... beyaz saçlı..."

Bir adım daha.

"... sakalları da bembeyaz..."

Bir adım daha.

"... alnı düz ama şakakları kırışık..."

Bir adım daha.

"... gözleri çekik gibi görünüyor bu yüzden..."

Yol bittiydi de Durak fırın taşına dayanıp kaldıydı. Gidecek yeri olsa daha giderdi. Adamın yüreğine inmesin diye Zekeriya Amca'nın ağladığını, "Onları bize getirin," dediğini söylemedim artık. Gördüğüm, hiç şüphe yok o zavallı ihtiyardı. Zaten Durak kendini toparlasın, ahret sualleri başlardı az sonra. Şu yaşadığım harikulade gerçeği alelade gerçekle bağdaştıracak kurcalamalar, akıl yürütmeler, yorumlar da başlardı.

Nitekim de başladı.

Derin derin soluk alıp zor kahır kendine gelen Durak'ın ilk sözü: "Senin bu yaptığına eşşek şakası derler," oldu. Tabii yanlış anlamayacakmışım. Bana demiyormuş. Sözde ben Zekeriya Amca'nın resmini filan muhakkak görmüşmüşümmüş. Resmini görmedimse bile buralardan gelip geçtiğim, buralarda oturmadığım zamanlarda Zekeriya Amca'nın bizzat kendisini görmüşmüşümmüş. O da olmazsa tanış biliş bile olabilirmişimmiş. Dalga geçecek başka şey mi bulamamışımmış. Yani yanlış anlamazsam eğer su katılmamış bir dangalakmışım.

"Peki. Öyle olsun," dediydim. "Ama ben işin hal çaresini buldum."

Birdenbire sakinleşip sırıtmaya başladıydı.

"Vallaha mı?"

"Vallaha. Ama topyekün hareket edilmesi gerekecek. Bütün Cengiz Sokak. Çoluk çocuk."

"O kolay," deyip birazcık kuşkuya düşmüş gibi baktıydı. "Ba-

na bak... O bulduğun çare belediyeye dilekçe verip köpekleri bu sefer de balık ağıyla toplatmak, fırında yaktırtmak falan gibi bi çare olmasın?"

"Değil."

"Zekeriya Amca'ylan Zehra Teyze'nin ruhlarını incitecek, gücendirecek bi çare?"

"Ne münasebet. Aksine ruhlarını şenlendireceğiz."

Bana gıcık vermek istermiş gibi sigarasını yakıp külünü uzatmaya başladıydı.

"De bakalım. Sen ciddiye benziyon."

"Sende Kırmızı'nın anahtarı vardı değil mi?.."

* * *

Ben Durak'ın eli iş tutan bir adam olduğunu zaten en baştan anladıydım ama bu kadarını beklemiyordum gerçekten. Adam, planım aklına yatar yatmaz hoplayarak ve tabii hoplarken de sigarasının külünü dökmeyerek fırlamış, yarım saat içinde o vakit itibarı ile evinde oturan, Yenimahalle'deki dükkânında pinekleyen kim var kim yok toplayıp getirmişti. Daldan pişmiş armut toplar gibi. Bir kayboluyor, pikabının içinde iki, kasasında üç kişiyle geri dönüyor, bir daha kayboluyor, içinde üç, kasasında beş kişiyle dönüyordu. Bazı kaybolduklarında da arabasının içine istiflediklerileyle kifayet etmiyor, önü sıra beş on kişiyi getiriyordu.

Biz Cengiz Sokak'ın ahalisi, eskisiyle yenisiyle toplaşana kadar mesai saati de bittiğinden kalanlar da damlamaya başlamışlardı. Daha sonra aktılar. Akanlardan biri de Hülya'ydı. Bizim hanım.

"Git, Sarı Kavun'u kap gel annengilden."

"O niye o?"

"Sen kap gel, anlatırım. Bu gece bizde kalacak."

"Ne oluyor be? Niye herkes sokakta hem?"

"Sen dediğimi dinle. Herkes sokakta olduğuna göre demek ki önemli bir şey var, değil mi?"

"Doğru söylüyorsun," deyip kalabalığı yara yara gittiydi.

Biz, açık havada kokteyl verir gibi, bir taraftan Durak, bir taraftan ben, konukların arasında fır dönüyor, tuttuğumuza dahiyane planımızı anlatıyorduk. İşin aslı, benim dahiyane planımı. "Çocukları karıştırmasak olmaz mı?" diyenler çıkıyordu ufak tefek ama itiraz eden çıkmıyordu. Direnen olsa ne yapardım bilmiyo-

rum. "Zekeriya Amca bana göründü. 'Hep beraber getirin.' dedi," diyemeyeceğime göre?

Konumuz Kırmızı'ydı malum ve de Kırmızı'nın sessiz soluksuz sakinleri. O kadar konunun odağındaydılar ki bizim açık hava kulisi yayılıp genleşirken ayakta durmaktan yorulanlar farkına bile varmadan onların aralarında buldukları temiz yerlere çökmüşlerdi. Hedeften bahsedilirken hedef unutulabiliyordu. Şunları, daha doğrusu şuncağızları, daha da doğrusu şuncağız şeyler hakkındaki ön yargılarını, korku ve kaygılarını zamanında unutsalar, ellemeselerdi şimdi unutmak zorunda kalmayacaklardı.

Hülya o sıra Sarı Kavun'u elinden tutmuş getirdiydi.

"Nooluyo baba? Niye sokağa çıkmış herkes? Köpekler nerde? Gittiler mi? Ben onun için mi geldim? Ne zaman gittiler?"

"Annenin elini sıkı sıkı tut, bir yere ayrılma. Ben ne olduğunu size eve girince anlatacağım. Özel olarak. Ama sen daha bir sorunun cevabını almadan öbürünü sorarsan anlatamam böyle."

"Bi daa sormiyim mi baba? Eve ne zaman giricez? Ne anlatıcan bize? Hiç mi sormiyim? Akşam mı anlatıcan? Akşam ne zaman oluyo? Ben anaaneme gitmiycem mi bu gece? Onlar mı bize gelicek? Ben yalnız mı yatıcam? Sizle yatabilir miyim?.."

Zor kaçıp kalabalığa karıştıydım.

Agora toplantısı başladığı gibi palas pandıras bittiydi.

İşi kapan, planı anlayan önden önden, daha ayrıntılı bilgi almak isteyen veya tam anlayamayan arkadan arkadan gittiydi. Cengiz Sokak'tan el ayak çekildiğinde Durak Simit Ve Pide Fırını'nın önünde bir ben kaldıydım, bir Durak, bir de Hülya'yla Yağmur. Bizim hanımla Sarı Kavun yani.

Meseleyi Hülya'ya anlatmakta çok zorlanacağımı zannediyordum ama hiç de öyle olmadıydı. Çok şaşırdıydım. Hülya, açık havada Sarı Kavun'u elinden tutmuş dolanırken kulağına epey birşeyler çalınmışmış zaten. Bu yüzden işim kolaylaşmıştı. Dahası, bir de Sarı Kavun'un korkmayacağı biçimde dağ gibi konunun etrafından dolanarak; tabiri caizse Çorum üzerinden gelerek anlatmaya çalışırken Hülya'nın da "Ne diyorsun sen be?" gibi sorularından kurtulmuştum. Hülya, meselenin Sarı Kavun'un idrak sınırlarının dışında olduğunu evin dışındayken anlamıştı Allah'tan.

"Doğru söylüyorsun," diye başlayıverdiydi söze daha evin ka-

pısını açarken. "Köpekleri sahiplerine götürmek iyi fikir. Doğru söylüyorsun. Çok doğru söylüyorsun."

"Iyi fikir de..." dediydim bu kadar kolay kabul göreceğimi hesaplamadığımdan kendi kendime direnerek; "... bakalım plan tutacak mı? Hayvanları yerinden kıpırdatmak mümkün olmamış malum."

"Tutar tutar," dediydi beni rahatlatmaya çalışarak. "Niye tutmasın? Bu da tutmazsa başka hiçbir şey tutmaz zaten."

"Bana da öyle geliyor vallahi."

"Doğru söylüyorsun."

Bu kadarcık şeyi Sarı Kavun'un yüz milyonlarca sorusunun arasına sığıştırıp üç saatte zor konuştuyduk tabii. Şu kız büyüyünceye kadar hiç gelmese, hep anneannesinde kalsa? Hatta üniversiteyi de Muğla'da falan okusa?

Gece olup Sarı Kavun da ortamızda mışlar vaziyette yan yana yatmış tavana bakarken karanlıkta bir iki sefer seslenip kızın uyuduğuna kanaat getirdikten sonra Hülya'ya sırrımı açtıydım.

"Ben bugün Zekeriya Amca'yı gördüm aslında. Bana bu fikri o ilham etti. Köpeklere dokunup da ölü olduklarını anlayınca fenalaşmışım... Gelip koluma girdi merhum..."

Hülya paldır küldür kalkıp ışığı yakacağım derken yere düştüydü.

"Yavaş. Kızı uyandıracaksın."

Şimdi ışığı yakmış, yüzünün yarısını kaplamış gözlerle bana bakıyordu.

"Sen o ölü köpeklere dokundun mu?"

"Yavaş sor ne soracaksan. Sarı Kavun uyanacak..." O sırada kızın sarı saçlarını okşuyordum usul usul.

"O ellerinle şimdi de kızın kafasına mı dokunuyorsun? Ay, bana da dokundun sen di mi?" Üstüne başına örümcek ağları yapışmış gibi ellerini vücudunda çılgınca gezdirmeye başladıydı. Bir taraftan da "Ay ay ay..." diye bağırıyordu. Allah'tan Sarı Kavun'da kapı duvardı da uyanmıyordu.

"Kız sakin ol. Bir kendine gel."

"Yaklaşma! Dokunma!"

"Tamam," dedim ellerimi teslim pozisyonunda kaldırıp. "Dokunmayacağım. Hatta hemen şimdi banyoya girip kendimi dezenfekte edeceğim... ama önce sakinleş... Salonda beni bekle, konuşalım."

Kapıya doğru ilerlediğimi görünce üstüne yürüdüğümü zannedip kendini dışarı attıydı da gene düştüydü. O antre halısının üstünde debelenerek benden uzaklaşmaya çalışırken ben sakin sakin üstünden aşıp banyoya girdiydim. Kendimi pis hissettiğimden değil, onun gönlü olsun diye. Sırf!

Uzun uzun yıkanmışım. Kurulanıp çıktığımda Hülya kanepenin kenarında uyukluyordu. Salona girdiğimi duyunca sıçrayarak uyanıp fare görmüş gibi ayaklarını altına katladıydı.

"Oraya otursana birazcık," dedi kanepeye en uzak koltuğu işaret ederek. "Daha tam kendime gelemedim. Ay inanmıyorum. Ölülere dokundun sen."

Şu kadın milletini, erkekten geçtim, anlayabilen bir kadın var mıydı acaba? "Ölü adam bana göründü, koluma girdi, akıl verdi," diyorsun oralı bile olmuyor, gözünün önünde durup duran köpeklere dokunduğunu söylüyorsun; kıyameti koparıyor. Anlamak mümkün değil.

"Yahu Hülya..." dediydim. "Ben ezelden beri köpekten korkmam mı?"

"Ödün kopar."

"Ee? Peki ne oldu da bu korkuma üstün geldim? Bir sorman lazım değil mi önce?"

"Doğru söylüyorsun. Sormam lazımdı tabii ama o ölülere dokunduğunu söyleyince... Ne oldu peki? Hangi dağda kurt öldü?"

Sabah Durak'ın yanına uğradığım andan başlayarak Etlik'te, Aşağı Eğlence'de, Ayvalı'da ve en nihayetinde Kurtini'nde ev arama maceramı; delisini de bollisini de atlamadan uzun uzun anlattım. O düşünceli düşünceli kafa sallayıp hafif hülyalı gözlerle bana bakarken ben Durak'ın yanına geri dönüşümü, herifin ettiği hakaretlere bile dokunmadan anlatmaya devam ettim. Tabii sonra Durak'ı yedeğime alıp Kırmızı'nın ön bahçesine gidişimi, orada durgun sular gibi Cengiz Sokak'ın ruh halini yansıtan köpeklerin arasında dikilişimi, illetli korkumu yenip eğilişimi, dokunuşumu, o parlak ama dalgın gözlerin ta içine bakışımı an be an, üstelik yeniden yaşayarak anlattım. Bayılır gibi oluşumu, Durak'ın koluma girişini, ıhlayışını, beni tartamayışını; sonra sol koluma bir başkasının girişini, o başkasının, beni ayaklarımı yerden keserek taşıyışını, ağlayışını, gülüşünü, kulağıma bu işin çaresini fısıldayışını, ben bu gördüğüm adamı tarif edince Durak'ın geri geri gidip

fırın taşına çarpışını, sonra sövmekten beter analizini, sonra manevra yapışımı, ölü adamdan dem vurmayı kesip Durak'ı çareye odaklayışımı bir bir anlattım.

"Başka çare yok," dediydim sözümün sonunda. "Köpekler kesin olarak ölü. Ne yaparsan yap, ölüleri öldüremez, belediyeye söyleyelim de bir daha öldürtelim manasında demiyorum, sebeplerini ortadan kaldırmadıkça buradaki mevcudiyetlerine son veremezsin. Numaramızı yapacak, bu işi çözeceğiz."

Düşünceli düşünceli kafa salladıydı.

"Doğru söylüyorsun da... Ya yanılıyorsan? Ya Zekeriya Amca sana görünmediyse?"

Bu sefer de o doğru söylüyordu ama bana görünenin Zekeriya Amca olduğundan hiç kuşkum yoktu. Yoksa Durak ne demeye ben gördüğüm o adamcağızı anlatırken gerilesin gerilesin de fırın taşına çarpsın?

Gene de cevabım çok basitti.

"Ne kaybederiz?"

"Doğru söylüyorsun."

Hülya sabaha karşı yanına oturmama, beyaz iplik siyah iplikten ayırt edilmeden hemen önce de ölü köpekli ellerimle elini tutmama müsaade ettiydi. Bu saatten sonra yatıp uyumaya çalışmanın anlamı olmadığı için o kalkıp sabah kahvesi yapmaya gittiğinde Yenimahalle'nin Cengiz Sokak'ı çaprazlama kuşatan iki camiinden ezan okunmaya başladıydı. Ben gidip abdestimi aldım hemen. Hülya kahvelerimizi getirdiğinde salâ veriliyordu.

"Salâ salâ salâââ!

Yâ muhavvile'l havli ve'l ahvâl, havvil hâlenâ ilâ ahseni'l hâl,

Salâ!

Accilü bi's salâti gable'l fevt ve accilü bi't tevbeti gable'l mevt,

Salâ!

Küllü nefsin zâigatü'l mevt, sümme ileynâ türce'ûn,

Salâ!

İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râci'ûn,

Salâ!

Yâ Seyyidel evvelîne ve'lâhirîn ve selâmün ale'l mürselîn, ve'l hamdü li'llâhi rabbi'l âlemîn.

Mahallemiz sakinlerinden Cengiz Sokak 44 numarada mukim, eski eşraflarımızdan Zekeriya Karamemişoğlu Beyefendi ile kıy-

metli zevcesi Zehra Karamemişoğlu Hanımefendi, hakkın rahmetine kavuşmuşlardır. Merhum ve merhumenin cenazeleri öğle namazını müteakip Yeşil Camii'den kaldırılacaktır. Allah rahmet eylesin."

Çıt çıkarmadan, kahvelerimizi höpürdetmeden içerek dinlediydik ki havaya girelim. Ürpermedim dersem yalan olur. Hülya'yla hemen hemen aynı anda kahvelerimizi bitirip boş fincanları önümüzdeki sehpanın üstüne bıraktık. Derin bir sessizlik çökmüş gibiydi Cengiz Sokak'a. Rüzgâr esmezmiş, toz kalkmazmış, salâ havada asılı öylece durup dururmuş gibiydi. Neyi beklediğimizi bilmiyordum ama beklediğimizi, hatta bütün Cengiz Sokak sekenesinin beklediğini biliyordum. Hep birlikte bir şey bekliyorduk biz. İnanmıştık. Bir şey bekliyor ve o beklediğimiz şeyin olacağını biliyorduk. Her ne olacaktıysa olacaktı. Olmak üzereydi ve biz sessiz kalarak o olacak şeye başından itibaren, noktasını virgülünü kaçırmadan şahit olmak niyetindeydik. O an kıpırdamaya cesaret edip yarım tur dönsem de perdeyi aralayıversem Cengiz Sokak'taki bütün dairelerin perdelerini ışıklı göreceğimi adım gibi biliyordum. İnsanlar uyusa bu kadar sessizlik olmaz çünkü. Sessizlik, horultuyla, mışıltıyla, ağız şapırtısı, yatak gıcırtısıyla illa ki de delinir, o anki "mutlak sükunetten" çok uzak, başka bir düşük ses frekansı tesis edilirdi herkes uyuyor olsaydı. Ama o sessizlik, o mutlak sükunet başka bir şeydi. Uyanıklığın sessizliği, belki suskunluğuydu o.

Beklemeye devam ettik.

Kımıldanmıyorduk ki kemiklerimiz çıtırdamasın; bu sükunete halel gelmesin.

Bir şey olacaktı.

Acı dolu, hıçkırık dolu bir kadın ağlaması işitiyorum sandım önce. Sükunet yırtılmıştı. Beklediğimiz bu muydu?

Buydu.

Kadın ağlaması değil, köpek feryadıydı duyduğumuz.

Hemen sağ karşı çaprazımızdan inlemeler, ulumalar, havlamalar yükselmeye başladığında biz Hülya'yla birbirimize sokulup ağlaşmaya başladık.

Kırmızı'nın bollileri ağlıyorlardı. Uluyor, feryat ediyor, inliyor, yırtınıyor, kesik kesik çığlıklarla şimdi idrakine vardıkları öksüzlüklerini ve yetimliklerini haykırıyorlardı. Yalnız kaldıklarının

şimdi farkına varmışlardı. Yürek paralayan naralarla bunu ikrar ediyorlardı. "Anne!" diye, "Baba!" diye bağırıyor, "Bizi de yanınıza alın!" diye yalvarıyorlardı.

Biz Hülya'yla, tahminimce onlardan beter uluyor, havlıyorduk kanepede kucak kucağa. Çok içimize dokunmuştu. Halimizi tasvir edecek söz bulunamazdı.

"Baba, kim ağlıyo? Siz mi ağlıyosunuz? Ama köpekler de ağlıyo? Niye ağlıyosunuz? Onlar annelerini mi kaybetmişler? Siz de onlara mı ağlıyosunuz? Gidip sevsek, 'Ağlama' desek ısırırlar mı? Annem niye bağırıyo baba? Sen niye kusacak gibi sesler çıkarıyosun? Ben de ağlarım ama? Ağliyim mi?.."

Ağlamaya başladıydı Sarı Kavun.

Kanepede kucak kucağa ağlaşarak katıldıydık Kırmızı'nın önündeki elem korosuna. Adım gibi emindim gene; Cengiz Sokak'ın cümle sekenesi eşlik ediyordu üç oktav aşağıdan ve yukarıdan. Kimin hançeresi ne kadarına müsaade ederse.

Köpekler ulumayı kestikten yarım saat kadar sonra, haberleşip planlaştığımız gibi sokağa döküldüydük. Eskisi, yenisiyle Cengiz Sokak bir kokteyl daha verir gibiydi. Erkek kısmı Durak Simit Ve Pide Fırını'nın önünde kümelenmişti. Millet, Kırmızı'nın ön bahçesinde her zamankinden, hatta sağ oldukları zamanlardakinden bile daha canlı, daha diri görülen, artık sus kesilmiş, kocaman olmuş gözlerle Kırmızı'nın ön kapısına bakmaya başlamış bollilere bakmamaya çalışıyordu. Kazara bakan ağlama krizine giriyor, katıla katıla bir kenara çömelip kalıyordu. Kimse kimseyi teskin edecek durumda değildi. Kelin merhemi olsa kendi başına sürerdi.

Durak, dükkânın önünde dudaklarını ısırıp sigarasının külünü dökmeksizin yere bakarak dikiliyor, ellerini bir beline bir arkasına koyuyor, ne yapacağını bilmez halde toplaşanların huzurunda minik minik voltalar atıyordu.

Gözler kırmızı, şakak damarları çıkık, burun altları nemli, burun uçları mor, omuzlar düşük er kişiler olarak bizler Durak'ı izliyorduk. Sahne benim olmalıydı plan benim olduğu için ama ben mecalsizliğimden Durak'ı çoktan sahneye itmiş ve kuliste kalmayı seçmiştim. Can-ı gönülden.

"Arkadaşlar..." diyerek söze başladıydı Durak. Başladıydı da içinden kopup gelen hıçkırıklarla katılıp kaldıydı. Biz de ona ka-

tıldıydık tabii. Neden sonra hepimiz toparlanır gibi olup tekrar Durak'a odaklandıydık. Ben sahneyi ona terk ettiğime göre operasyonu başlatacak olan da oydu. "Haydi!" dese yetecekti ama o daha başka birşeyler diyecek gibiydi. Bir türlü diyemeyişi de çok hicranlı birşeyler diyeceğine delaletti. Acı acı konuşacağını düşündükçe ne konuşacağını düşünmeden ağlayasım geliyordu.

"Arkadaşlar..." Genzini temizleyip ağlama krizine direnmek için yumruklarını sıktı. "Allah şahidimdir, imtihan ediliyoruz. Yoksa koca Allah'ın öcülerle, hortlak köpeklerle işi olmaz... İmtihan ediliyoruz... Edildiydik, birincisinde sıçtık batırdık, bi kanaat imtihanı daha kondu önümüze; onda da evvelsi sıçtığımızın üzerine 'bok' yazdık... Ama Allah büyük... Bi fırsat daha verdi bize... Niye verdi? Ben olsam vermezdim. Kusura bakmayın, size demiyom; ben dambır dumbur konuşurum... Ama ben olsam vallahi de billahi de vermezdim. Verdi işte. O'nun işlerine kim akıl erdirebilir? İstese işi bitirir, bu yavruları analarına babalarına kavuşturur, bizi de topyekün cehenneme buyur ederdi... Ama o bi kapı açtı... ben olsam, açarsam şerefsizim... Yanlış anlamayın... Biz bunu hak ettik... Şurada yaşayıp giden köpekceğizleri mikrop gibi imha ettirdik biz... İki tane güzel insanımız vardı... Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze... O mikrop aşısının onları da imha edeceğini hesap edememişiz gibi kendi kendimizi kandırdık; bi taraftan hâlâ pişmanmışız gibi numara yaparken bi taraftan da sokağa yeni taşınanların belediye kapısına dizilmelerine, aynı aşıyı ihtiyarlarımıza vurdurmalarına rıza gösterdik, seyirci kaldık... Puştluk ettik! Yanlış anlamayın, sizi kastetmiyom... Alçaklık, şerefsizlik ettik... Bizi dünyalar kadar seven iki tonton ihtiyarın niye durduk yerde düşman kesildiklerini anlamazdan geldik... Yalandan çaba sarf ettik, ikna edip affedilmeyince de güya delirdiklerine hükmettik. 'Çöp evde yaşamasınlar, yazık!' diye kahpece yalanlarla avunduk... Yanlış anlaşılmasın... 'Pis kokmasınlar, delirecekleri kadar delirdiler, daha fazla delirmesinler,' diye ibne evladı gibi kendi kendimize hikâyeler uydurduk... Ben kendime diyom, kimse üstüne alınmasın."

Burada susup yeni bir sigara yaktı da "Na şu pezevenk..." deyip işaret parmağıyla beni gösterdikten sonra devam ettiydi; "Yanlış anlaşılmasın, onu kastetmiyom, dün bi deliden akıl almış... Zekeriya Amcaylan Zehra Teyze delirselerdi ne olurdu? Ne zarar gö-

rürdük ki? Bi insan, evinin kapısını çaresiz hayvanlara açıp onları celladın ipinden alıverdiği zaman deli oluyosa, o günahsızları ipe gönderenler ne oluyo? Akıllı mı oluyo? Sikmişim öyle aklı ben! Yanlış anlamayın."

Durak farkında değildi, Cengiz Sokak'ın erkek kısmına hitap ettiğini zannediyordu ama ben "pezevenk" lafını duyup acaba kaç kişi ciddiye aldı diye etrafıma şöyle bir bakınınca kümenin kadın erkek, çoluk çocuk saf tuttuğunu, bu veciz konuşmayı Cengiz Sokak'ın hep birlikte dinlediğini fark etmiştim. Hava serindi ama üşüyen yok gibiydi. Kırmızı gözler, kırmızı yanaklarla dikiliyordu ahali. Hülya'nın kucağına tünemiş Sarı Kavun bile dikkat kesilmişti.

Sırtlar Kırmızı'ya dönük vaziyetteydi. Oraya bakacak olan, yutkunarak kocaman gözlerini Kırmızı'nın cümle kapısına dikmiş bollileri görüp görüp fenalaşıyordu çünkü ve hiç kimse Durak'ın konuşmasını kaçırmak istemiyordu.

Kül gene uzayıp gitmişti. Durak devam etti.

"İşte gene bu pezevenk... Yanlış anlaşılmasın..." Gene beni gösteriyordu. "Dün, güya Zekeriya Amca ona görünmüşmüş de bi akıl daha vermişmiş gibi bi akıl verdi bana... Ben de sizi toplayıp size verdim... Akıl... Ben dün inanmadıydım tabii. 'Götünden uyduruyo. Zekeriya Amca'nın işi gücü yok da Karşıyaka mezarlığından kalkıp elin pezevengine mi görünecek?' diye düşündüydüm... Ama geceleyin, Allah şahidimdir, başka türlü düşündüm. Dedim ki kendi kendime; 'Zekeriya Amca zaten sağken de görünmeyi kestiydi bize. Tabii ki elin pezevengine görünür. Ben olsam, ben de görünmezdim,' dediydim. 'Şimdi dirilerle hesabının olmadığı bi yerde o hesabı son defa kapatmak için bizi bekliyo çoluk çocuk,' dediydim... Ondan sonra da inanmaya başladıydım buna göründüğüne. Bu sabah salâ verilirken dikkat kesildiydim bu sebepten. 'Bi şey olacak. Şimdi bi şey olacak,' dediydim. Sonrasını zaten biliyosunuz. Olduydu."

Durak kalın kalın genzini temizlerken kalabalıktan iman dolu hıçkırışlar yükseliyordu.

"Şimdi..." diye sürdürdü konuşmasını Durak. "Arkadaşlar; ne demişler, gönülsüz sikişten burunsuz çocuk doğar. Size demiyom, yanlış anlamayın. Şu işin altına girdik mi? Girdik. O zaman Allah Lillah aşkına ucundan sağlam tutalım. Bi aksilik olmasın.

Bu sefer de yüzümüze gözümüze bulaştırmayalım. Can-ı gönülden yapalım ne yapacaksak. Ben şimdi cenaze evi pidesini yapmaya başlayacam. Yengelere söyleyin, yemek, börek, çörek yapsınlar adam gibi. Kimse vazifesini aksatmasın. Ne yapacaksa yapsın herkes ama gönülden yapsın. Allahınızın aşkına!"

Omuzları sarsılarak dönüp kendini dükkâna attıydı.

O pide yapacaktı, kadınlar yemek, börek, çörek. Berber Bahattin'le Bacanak Hamit tabut ve cenaze levazımatı alacaklardı. İhtiyarlar Durak'tan aldıkları anahtarla besmeleler okuyarak Kırmızı'ya girecek, evi cenaze evine çevireceklerdi. Öğleye doğru birine Zekeriya Amca'nın, birine de Zehra Teyze'nin kefene sarılmış, baharatlar serpilmiş giysileri, üstü Ayet-el Kürsî dokumalı yeşil örtülü tabutlarla evden çıkarılacak, Yeşil Camii'ye götürülecekti. Öğle namazı, cenaze namazı, derken konvoy oluşturulacak, cenazeler usul usul Karşıyaka Mezarlığı'nın yoluna koyulacaklardı.

Planda hiçbir aksaklık olmadı. Dünya tarihi böyle dayanışma yazmamıştır. Vallahi abartmıyorum. Cengiz Sokak, tek elden, tek dilden idare ediliyormuş gibi davranıyordu. Cenaze evinin cenaze evine benzemesi için olmazsa olmaz ağlayışlar, hıçkırıklar, feryatlar zaten mebzul miktarda mevcuttu. Bollilerin gözlerindeki hüzne şöyle bir bakmak yetiyordu.

"Hülya, ben bunlara bakmaya dayanamıyorum."

"Doğu söylüyorsun. Ben de dayanamıyorum."

"O zaman gidelim beraber, ağlaya ağlaya başlarını okşayalım."

"O kadar da değil. Ölü onlar. Ben ölüye dokunamam."

"Ben okşayayım o zaman?"

"Küserim. Hele bi elini bi daha değ!"

Belki figan o derecede yükselmeyecekti ama kapıda bekleşen bolliler evden tabutlarla çıkıldığı sırada ayaklanıp yeni bir uluma koyverdiklerinde handeyse tabutları düşüresi olduydu. Haykıra haykıra ağlıyorduk artık ve seslerimiz bollilerin sesleriyle hemayar gidiyordu. Biz mi uluyoruz onlar mı ağlıyor, ayırt etmek pek güçtü.

Yeşil Camii, Berber Bahattin'in dükkânının üstündeydi. Ağlama düğmemize basanlar onlarmış gibi, köpekler ses soluk kesince biz de dinginleşip ağlaşmayı, hatta hıçkırmayı kestiydik.

Akın Caddesi ve Ragıp Tüzün Caddesi esnafı ve de eşrafı "Cen-

giz Sokak'tan cenaze çıkmış. Son vazifemizi yapalım," deyip dükkânları kapatıp da saf tutunca, içlerinden soran eden olduydu.

"Yahu, başınız sağ olsun. Ölenler kimdir?"

"Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze."

"Onlar geçenlerde gene ölmediler miydi?"

"Sus. Karıştırma. Adam gibi namaza duracaksan dur, yoksa Allah işini gücünü rast getirsin. Hadii hadiii."

Dört tekbirimizi getirip vecelle senâükeli Sübhaneke'lerimizi okuduk içimizden. Allahümmafirleğ'imizi söyledik, Fatiha'mızı gönderdik.

Tabutlar sırtımızda, onar adını taşıyıp sıra sıra devrederek Cengiz Sokak'a geri döndük. Orada arabalarımıza atladık. Bizim arabamız olmadığı için Hülya, Sarı Kavun ve ben Berber Bahattin'in Murat 131'ine doluştuk. Bahattin Türközü'nde oturduğu için onun ailesi seremoniye dahil edilmemişti.

O ana kadar bizi izleyen cenaze aracına iki tabutu da usulünce yerleştirdik. Köpekler ayaklarımızın dibinden hemen ayrılıp cenaze arabasının etrafını sardılar. Konvoyumuz hazırdı. Çoluk çocuk, son defa helalleşmek için Zekeriya Amca'yla Zehra Teyze'nin yeni mekânlarının yoluna dizildik. Bahattin durup durup hıçkırıyordu. Beni adamdan saymadığı için Hülya'dan sık sık özür dileyerek.

"Özür dilerim Yenge. İçimden geliyo."

Cenaze arabasının tam arkasındaydık biz. Konvoyu gören kenara çekilip seyre dalıyordu. Ürkütücü göründüğümüzün farkındaydık. Bir cenaze arabası, dört yanı köpek dolu, İvedik Caddesi'nde tırıs tırıs gitsin! Görülmüş şey değil.

Demet Parkı geçtik, Macunköy Sapağı'nı, Yahyalar Sapağı'nı geçtik, ASKİ kavşağını geçtik, Karşıyaka Mezarlığı'nın dört kapısını geçtik, beşinci kapıdan daldık içeriye. O gün ne hikmetse bizden başka cenazesi olan yok gibiydi. Dağ bayır gözler önündeki Karşıyaka Mezarlığı'nda in cin top oynuyordu sanki.

Gide gide, kovuğu kocaman olmuş bir meşe ağacının yanından geçip onun gözlerden gizlediği iki gariban mezarın önünde durduk. Kıble taraflarında kabir oturuncaya kadar dursun diye konmuş iki taş vardı. "Zekeriya Karamemişoğlu" yazıyordu birinde. Diğerinde ise "Zehra Karamemişoğlu" Her ikisinde de "Ruhuna Fatiha."

İndik inmesine de şimdi ne yapacağımızı bilmiyorduk. Plan buraya kadardı. "Köpekleri ihtiyarların mezarına kadar kandırıp götürmek." İşte de olmuştu. Tutmuştu, ama şimdi ne olacaktı?

Ne olacaksa o olacaktı.

Sabah salâdan sonraki sessizliğin aynısı hüküm sürmeye başlayınca gene hepimiz anladıydık birşeyler olacağını da sus kesildiydik. Nefes bile almadan, kımıldamadan; arabalar kontak kapatmış, tabutlar cenaze arabasının kasasında, biz Cengiz Sokak sekenesi arabaların yanında, kımıldanmadan, solumadan, kuruyan dudaklarımızı bile yalamadan dikiliyorduk.

Bir şey daha olacaktı. Evet.

Köpekler de taş kesilmişti. Tabutları gözlemekten vazgeçmiş, doğrudan iki mezara bakıyorlardı artık.

Bekliyorlardı.

Gözlerinde pırıl pırıl bir ümit vardı.

Bir şey olacaktı.

İlkin, adının Daisy olduğunu artık bildiğim ufarak köpekte bir şımarma, yaltaklanma hareketi oldu. Kuyruğu kopacak gibi o yana bu yana sallanıyor, Ayvalı'da sosis verdiğim köpekler gibi yerde alçak sürünerek yalana yalana bizim göremediğimiz birine veya birilerine şirinlikler yapıyor, o iki mezara doğru ince sesler çıkararak ilerliyordu.

Biz koro halinde hıçkırmışız.

Daisy'yi diğer bolliler takip etti.

İki arka ayağı üstünde iki sefer sekip çığlık atan, kendi etrafında döne döne dans eden, yere sırtüstü uzanıp sırnaşarak birisi karnını kaşıyormuş gibi keyif homurtuları çıkaran, göremediğimiz birilerine boynunu sündürerek uzatıp gözlerini mestane kısarak belki de kafasını okşatan, kuyruk sallayan, ciyaklayan, havlayan, sızlanan, sitem eden, kuru havada toz kaldıran onlarca köpek.

Unutulmaz bir manzaraydı.

Kavuşmanın sevinci bu kadar mı büyük olurdu?

Bir sokağın bütün ahalisi, aylarca çalışmış gibi, bu kadar mı içten ağlardı?

O tozun dumanın arasında yere çömelip köpekleri kucaklayanlar olduğunu görüyordum. Hülya da onlardan biriydi. Birine sarılıyor, onu bırakıp öbürünün üstüne çullanıyor, aralıksız hıçkırıp

göz yaşı döküyordu. Birer ikişer mezar tozunun içine dalıyordu Cengiz Sokak sekenesi, çocuklarıyla vedalaşıyordu.

Durak'ı görüyordum. Yere uzanmış, yavru yaştaki köpeciklerin çoraplarını çekiştirmesini seyrediyor, sigarasının külünü üstüne başına döküyor, yattığı yerde yuvarlanıp bir başka yavruyu yakalıyor, ağzını burnunu yalatıyordu. Terzi Celil'in karısını gördüm. Tanımıyordum ama bacaklarındaki varis çoraplarından anladıydım o olduğunu. İki mezarın arasına oturmuştu Nezaket Hanım; varis çorabını sıyırmış, saçma izlerini gösteriyordu bollilere. Deli gibi ağlıyor, manyak gibi gülüyordu. "Bak, uf oldu!" Bolliler o izleri yalayarak tedavi etmeye çalışıyorlardı. Bakkal Mustafa, pala bıyıklarını yiye yiye haykırıyor, gömleğinin düğmelerini koparta-rak yaka bağır açıyor, Tony veya Pony, hangisiyse onunla kucaklaşmış sevişiyordu.

Toz dumandı ortalık.

Feryat kıyamet, kahır kıyamet, pişmanlık kıyametti. Ama sevinç de kıyametti.

Başarmıştık.

Ben dizlerimin, omuzlarıma birisi bastırıyormuş gibi büküldüğünü fark edince kendimi salıverdim. O ara Sarı Kavun'u gördüm hayal meyal. Bir toz yumağına dönüşmüş, sarı, irice bir köpeğin sırtına binmeye çalışıyordu. Köpek ona şakacıktan dişler atıyor, bizimki de onu dişliyormuş gibi yapıyor, alt alta, üs üste oynaşıyordu.

Çökekaldığım yerde ellerimi yüzüme örtüp hıçkıra hıçkıra dua etmeye başladıydım. Dua dedimse, ezber ayetlerden olan dua değil. Başka, yeni bir dua.

"Allah'ım... Bize hayvanlara verdiğin kadar sevgi ver, dünyayı cennete çevirelim. Ver! Ver!"

Çevremin usul usul sessizleştiğini de fark ediyordum ya kendimi bu duayı tekrar etmekten alıkoyamıyordum. Sanki ellerimi yüzümün önünden çekersem bir daha bu kadar içten edemeyecekmişim gibi geliyordu bana.

Tam o anda, sol omzumda tanıdık bir temas hissettim. Ellerim yüzümden sıyrılmamak için direndiler bana. Açıp baksam, Zekeriya Amca'yı göreceğimi biliyordum.

"Teşekkür ederim," diye fısıldadı kulağıma.

İçim aydınlanırken gözümün önü de aydınlandıydı. Ellerimi indirmişim. İlkin, deminki manzaranın devamını göreceğimi san-

dıydım ama tamamen değişmişti. Oralarda çökmüş yuvarlanan ne kadar Cengiz Sokaklı varsa onlar da benim gibi ellerini yüzlerinden indirmekte ve az evvelki manzaranın nereye gittiğini soran gözlerle etrafa bakmaktaydılar.

Toz duman yatışmış, bollilerimiz gitmişti.

"Bana teşekkür etti," diye hıçkırmaya başladı biri. Baktım; sığır gibi, boyunsuz bir herifti. Terzi Celil olduğunu anladım o zaman.

Sesler ve hıçkırıklar bir anda etrafımı sardı:

"Bana da..."

"Bana da..."

"Bana da..."

Hülya da bağırıyordu:

"Bana da!"

Sarı Kavun ağlıyordu:

"Bana da!"

Durak darmadağındı.

"Bana da!"

* * *

Bakkal Mustafa, kısa zaman içinde hemoroidinin daha fazla çalışmasına izin vermediğini gerekçe göstererek dükkânı devren satıp Kırmızı'yı satın aldı. Cengiz Sokak, yekvücut olup taşıdı Mustafa'nın evini. Mustafa ve karısı Gülşen kapının önüne iki şezlong atıp ellerinde sosis poşetiyle beklemeye başladılar. Zaten işe gitmeyen kim var kim yok bekliyordu. Tırıs tırıs, ürke ürke bizim sokaktan geçen, geçerken de Ayvalı'nın delisinden öğrenip Cengiz Sokak'a öğrettiğim gibi "Geh geh geh... bolli bolli bolli..." denildiği zaman cesaret edip ilk yaklaşan köpeğe "Medet" adını verdi Mustafa.

Medet, ilk birkaç gün sosisini yiyip yiyip kaçtı, sonraki birkaç gün yedikten sonra Kırmızı'nın bahçesinde şekerleme yaptı, iki hafta kadar sonra bizim çoluk çocukla oynaşmaya, üç hafta kadar sonra da sokakta açık bulduğu kapılardan girip aramıza karışmaya başladı. İlk tercihi, sokaktaki tek müstakil ev o olduğu için Kırmızı'ydı tabii. Bizimkilere, ara sıra bize şeref vermek için uğruyordu.

Terzi Celil'in karısı Nezaket, yeni bir Daisy almıştı kendine. Artık varis çorabı giymiyordu. Saçma izleri yok olmuştu.

Durak, Bâlâ'dan iki tane Nizam getirtti. Benim Nizam dişiydi, onunki erkek.

"Bilhassa kardeş getirtmedim ki ilerde çötüştürür, yavru alıp öbürsü komşulara dağıtırız," dediydi. "Benimki seninkine atlar, yanlış anlama, sana demiyom, biz de torun torba sahibi oluruz."

Bunu söylediğimde, Hülya çok kötü bozuk attıydı bana. "Dünyada vermem. Yavruların hepsini ben büyüteceğim."

"Ama Hülya... İkimiz de çalışıyoruz. Gündüzleri çocuklara kim bakacak?"

"Doğru söylüyorsun. Veririm, tamam, ama emekli olunca geri alırım, ona göre."



GELİP GİDERLER



Gül dalında diken yarar,
Diken güle vermez zarar,
Toprak bir gün başın tarar,
Saçlarını yolar bir gün...

Kudret koçunu koy'nuna,
Katmış seyreder oyn'una,
Ecel kolların boynuna,
Habersizce dolar bir gün...

Kimseler bilmeden, kimseler duyup görmeden çekmeceleri çekip içindekilere hal hatır sorduğu zamanlar çok geride kalmıştı. Seneler var, gönlüne göre davranıyor, gizlenmiyor, sakınıp sırtını kollamıyor, insan bir ahbabıyla nasıl görüşüp konuşursa o da ahbaplarıyla öyle görüşüp konuşuyordu. "Bana deli derler. İşten atarlar." korkusu hiç yaşanmamış kadar eskimişti içinde. Zaten de gidiyordu. Diğer gidenler gibi değil, alelade bir ziyaretçi gibi, memur gibi, işçi gibi, yakın gibi gidiyordu. Emekli bir müstahdem gibi gidiyordu. Halbuki en çok istediği, onların gittiği gibi gidebilmekti.

Gidiyordu.

Az sonra emanetlerin teslim edildiği kapıdan çıkıp gidecek, bir daha da onlar gibi gelmedikçe uğramayacaktı buraya. İki işi kalmıştı yalnız. Yerine bakacak olan yeni görevliye iki çift laf, mümkün olursa yardım etmek, bir de şu Faruk'la helalleşmek.

"Bu da zorlu adamdır," diye mırıldandı kayıt odasına geçerken.

"Ne oldu? Görüştün, vedalaştın mı Dayı?"

"Eh..."

Otuz yıllık kayıt memuru Faruk, bıyık altından gülerek bakıyordu Dayı'ya. "Çok üzüldüler mi bari?"

Dayı, bir an tersleyecekmiş gibi dik dik süzdü Faruk'u. "Üzül-

düler," dedi neden sonra. "İnsan, bir seveninden ayrılırken hep üzülür. Sen olsan üzülmez miydin?"

Faruk da üzülüyordu gerçekten. Hiç beklemediği kadar çok üzülüyordu üstelik. Sabahberi oturuyor, kalkıyor, kendini hiç hissetmediği kadar yalnız hissediyordu. Dayı gidecekti. Otuz senelik mesai arkadaşı. İhtiyar adama sevgiyle bakıp neşeli, o olamıyorsa bile her zamanki gibi dalgacı görünmeye çalıştı.

"Üzülmem mi hiç? Bak şimdi, senden ayrılacağım ya, nasıl üzülüyorum. Onlar da üzülmüştür zar, ama sen de bana havale edeydin ya Dayı. O kadar dedik, bize de öğret şu ölülerle konuşmasını diye, dinlemedin. Bak, sen de gidiyorsun şimdi, kimsesiz kaldı garibanlar."

Doğruya doğru; Faruk kendisini de kimsesiz kalacakmış, hatta kalmış gibi hissediyordu.

Kaç sene önce çocuğun biri bu Dayı'ya "Dayı" demişti, o gün bu gündür de adı "Dayı" kalmıştı adamın. Esas ismi İbrahim'di. Numune Hastanesi'nin gasilhanesinde ölüleri, er kişileri yıkar, kefene sarar, tabuta yerleştirirdi. Gasilhane deposundaki kavak tabutlar, eğer cenaze yakınları kendi tabutlarını getirmemişse bu işe yarardı.

İşi de ismi gibi takmaydı Dayı'nın. Esas işi müstahdemlikti. Seneler önce kadro sıkıntısı yüzünden birkaç günlüğüne gasilhaneye sevk edilmiş, edildiği gibi de kalmıştı. Kendi istemişti çünkü. Öyle böyle bir istemek değil, ölesiye istemek. Ağlaya, sızlana istemek. Ona yalvar, buna yalvar, başhekime yalvar; başarmıştı. Geçici olarak tabii. Artık her başhekim değişikliğinde âdet edinmişti Dayı; makama çıkar, gasilhanedeki işine devam etmek için dil döker, itiraz görecek gibi olduğunda iki göz iki çeşme ağlardı.

"Çay iç."

Kafasını kaldırıp baktı. Faruk, ayağının sol kenarındaki tel ocakta demlediği çaydanlığı kaldırmış, demliğin ucunu boş bardağa doğru sallıyordu.

"Yok Faruk. İçim almaz şimdi. Sen iç. Allah razı olsun."

Faruk bıyık altından güldü. Bu Dayı, çekmecelerdeki ölü dostları yüzünden "sağ ol" lafını hakaretten sayıyor olsa gerekti. Hayatta kullanmaz, kullanana da "Sen sağ ol" gibi bir cevabı öldürsen vermezdi. Bir insana teşekkür ettiği de görülmemişti şimdiye kadar. Varsa yoksa "Allah razı olsun". Çaydanlığın da nasıl fokur-

dayacağı tutmuştu bugün. Utanmasa konuşmaları bastırıp kendi konuşacaktı.

"Allah hepimizden razı olsun," dedi bardağına doldurduğu çayın şekerini atarken Faruk. Çayla belli bir mesafeden kavuşan kesme şeker tanesi dikkat çekici bir ses çıkardı. "Aslında ben Uğur Dündar olsam..." Dalgacı bir adam sayılmazdı Faruk pek, ama Dayı'yla kafa yapmayı, kafa yapma da demeyelim, onunla neşesini bulmayı severdi. Bir gasilhanede insanı neşelendirecek o kadar az şey olurdu ki. "... yıkarım kameramanları buraya, gizli kamera filan, seni çektirir, belgeselini yaparım var ya... Yer yerinden oynamazsaaa..." Bardağı mikrofon gibi ağzına yanaştırdı. "Evet sayın seyirciler, ölülerle konuşan adam. Az sonra!" İçi çay dolu bardak, arızalı bir mikrofon gibi çınladı.

"Yapma Faruk. Bitti işte. Gidiyorum."

Faruk buruldu.

"İyi iyi. Hakkını helal et de sen. Giderayak bir de ah almayalım." Şaşkın bir halde, çın çın öten çay bardağına bakıyordu evirip çevirerek.

Gidiyordu Dayı. Başka bir bölüme, asli işi olan müstahdemliği yapmaya falan değil, evine gidiyordu. Ölülerle konuştuğunu iddia ediyor diye akıl hastalığından sebep bir malülen emeklilik de değildi sebep. Doğal emeklilikti. Yaş haddinden. Yaş kaç? Altmış beş. Eh, haydi güle güle. Topla bakalım tasını tarağını.

Pek çok şeyden resen emekliye sevk etmişti hayat onu ama en kötüsü buydu. Önce evlilikten emekli olmuştu. Karısı, ölülerle konuşuyor diye terk etmişti adamı. Bundan en az otuz sene önce. Tabii hısım akrabalıktan, her türlü arkadaşlık, dostluktan da emekli olmuştu zaman içinde. Dost bildiklerinin kimi kendi terk etmişti Dayı ile teşrik-i mesaiyi, kimini Dayı terk etmişti. Ölülerle iyi olan dirilerle iyi olamıyordu nedense.

Saatine baktı.

"Yeni arkadaş da gelir birazdan. Onu bir göreyim de, müsaadeni alırım artık. O zaman helalleşiriz."

Faruk, çayından ufak bir yudum aldı, gürültüyle yuttuktan sonra sordu: "Ne yapacaksın onu sen?" Sırıttı. Yanak kaslarının gerilme sesini duyduğuna yemin edebilirdi. "Makam devir teslimi mi? Basını da çağırsaydık? 'Eski yıkama yağlama genel müdürü görevini devretti. Yeni gelen, kefen bezini öpüp başına koyduktan

sonra...' Heh heh heh." Şaka yapmak istemiyordu, aslında üzülüyordu kaç senelik iş arkadaşından ayrılmak zorunda olduğu için ama dayanamıyordu. Bu Dayı ya ürpertirdi onu ya da güldürürdü. Gülmek, ürpermeye, saçma sapan düşünüp diken diken olmaya yeğdi.

"Şakanın sırası değil Faruk."

"Yok, ciddi soruyorum zaten. Bizi adam yerine koyup vedalaşmıyorsun, hiç tanımadığın, bilmediğin birisi gelecek diye sıranın en arkasına atıyorsun ama mevtalarınla sabahberi üçer beşer vedalaşıyorsun maşallah. Şurda kaç sene omuz omuza çalışmışlığımız var: Gel, bir çayımızı iç, şöyle kafanı kaldır da yüzümüze bak, iki hoş laf et. Elin adamını ne yapacaksın allasen? Niye bekliyorsun onu anlamadım. Ciddiyim. Gelecek, ölü yıkayacak işte. Suyun sıcaklığını da boş geç. Ölü üşüyecek değil. Ne konuşacaksın?" Gene şaka yapacaktı, kendini tuttu. "Eğmişsin kafanı, ayakkabının burnuna bakıyorsun iki saattir." Gasilhane koridorundan lastik ayakkabı sesleri duyuyormuş gibi geldi. Hayır, öyle gelmedi, açık açık duyuldu. Kulak kabarttı, ayakkabı seslerinin otuz metre kadar ileriden kazan dairesi tarafına döndüğünü de duydu. Kaşlarını kaldırıp "Sen de duydun mu?" dercesine şaşkın şaşkın bakmaya başladı Dayı'ya.

Dayı, ellerini dizlerinin arasında daha da sıkı kenetleyip oturduğu yerde öne eğildi, yere doğru konuştu:

"Daha ayakkabımı giyinmedim. Hâlâ takunya var ayağımda. Dikkat edersen."

Faruk, oturduğu yerde az dikilip baktı, Dayı'nın pantolon paçalarının hâlâ sıvalı, kılsız tüysüz bembeyaz ayaklarının da takunyalı olduğunu gördü. Ne adam! diye düşündü, içinden gülüp dışından kafa sallayarak. "Şu halde bile bir ümit, müşteri bekliyor. Şimdi bir ölü gelse, var ya, iki saat konuşmadan, köpürte köpürte yıkayıp durulamadan şurdan şuraya gitmez bu. Alnına silah dayasan gene gitmez."

"Gözümden kaçmış. Hakikaten de iş üstünde gibisin. Daha hazırlanmamışsın sen. Ee, onu sorduydum, niye bekliyorsun yeni arkadaşı?"

Dayı, bir an için kafasını çevirip baktı Faruk'a.

"Birkaç nasihatim olacaktı kendisine." Hemen gözlerini takunyalarının ucuna devirdi.

Faruk, çayından bir yudum daha aldı. Yudum, ağız-yutak-mide sırasıyla ses getirdi içinden. Gergin gergin sırıttı. Adamın gitmediğini değil, gidemediğini biliyordu çünkü. "Gitse bile..." diye düşünüyordu, "... her fırsatta geri gelecek, bir iki ölüyle daha konuşup bir ikisini daha yuyacak. Hayatı bu adamın. Hayatı ölüm."

"Ölü nasıl yıkanır, hangi şampuan daha iyi netice verir falan gibi mi?" Bu kadarcık da şaka yapsındı artık. Yeni iş başı yapacak arkadaşı bekliyormuş. Hey Allahım! Dayıı, Dayıı, sen kimi kandırdığını sanıyorsun? Pek kandırık yapmazdı Dayı. Pek değil, hiç. Hiç yapmazdı. Sen kime şaka yaptığını sanıyorsun? Pek şaka da yapmazdı ki. Ee?

Dayı yalan konuşmazdı.

"Yok," dedi. "Biraz o işlerden bahsederiz tabii ama benim esas konuşmak istediğim mesele, buraya misafireten gelen garibanlara nasıl davransın, ne desin, ne söylesin... Onunla ilgili."

Takunyanın siyah kayışı, Dayı'nın baş parmağını yukarı kaldırıp aşağı indirdiğini cırt cırt sesler çıkararak ele verdi. Böyle bir sesi ilk defa duyan Faruk, aklının yarısını o ayak baş parmağında bırakarak "Haa," dedi. Belliydi zaten. "Şu meseleee..." Geriye yaslanıp öne eğilmiş, bacaklarının arasındaki boşluktan yere bakıp duran yaşlı adamı incelemeye başladı. Başka herhangi bir konuda olsa bu Dayı'nın akl-ı selimine yeminli imzalı, sözlü senetli şahitlik ederdi. O kadar akıllı uslu, o kadar doğru sözlü, o kadar esaslı bir adamdı Dayı. Ağzından değil yalan, yanlış çıktığını bile görmemişti seneler boyunca. Hani şu mesele olmasaydı, bu dünyanın gördüğü göreceği en düzgün adamdı.

Her şeyden önce adamdı.

Adamdı adam.

Ama ne olmuşsa olmuş, bilmem kaç sene önce buraya geçici olarak sevk edilmiş, ondan sonra kendince ölülerle konuşabildiği safsatasını uydurup buna kendi de inanmıştı. Sözde onların dertlerini dinleyip gidecekleri güne kadar kendilerine yarenlik ediyormuş! Sözde kimi zaman birinin onlara artık ölmüş olduklarını hatırlatması gerekiyormuş! Sözde mekân değiştirdiklerini burada fark etmezlerse kabirde fark eder ve çok korkarlarmış. Yazıkmış.

Onca sene hiç bakmamış gibi bir kere daha alıcı gözle baktı Dayı'ya. Şu adam başka hangi konuda ne söylerse söylesin inanırdı, doğruya doğru, ama buna inanamazdı. Kimse inanamazdı

böyle bir hikâyeye. Bu konulara merak salmış birkaç uçuk kaçık adam, kadın, evvel zaman içinde sağdan soldan, muhtemelen de ölü yakınlarından duyup birkaç sefer gelmişlerdi ziyarete, "Burada ölülerle konuşmasını bilen birisi varmış." diyerek ama bir daha görünmemişlerdi Dayı'yla konuştuktan sonra. Gelmezlerdi tabii. Hortlağa zırtlağa en meraklı adam bile şu gasilhaneye girip ölülerin resmen ölü gibi yattığını gördükten sonra tövbe eder, bir daha da bu işlere bulaşmaya kalkmazdı.

Ölü ölüydü.

Gene de insan, aklının bir yerlerinde Dayı ile ilgili bir ürpertiyi besleyip büyütmeden edemiyordu. O ürpertinin gıda kaynağı da gene Dayı ile ilgili kendi fikirleriydi. "Sağlam adam, gördüğün göreceğin en aklı başında adam, yalandan yanlıştan arınmış adam, doğru doğru dosdoğru adam, dürüst adam, samimi adam, emin adam..." Say sayabildiğin kadar. Eh, hakkında böyle düşündüğün birisi günün birinde karşına dikilip de ölülerle konuştuğunu iddia ederse?

Gel de ürperme bakalım.

Yalan söylemiyor, yanlış konuşmuyor, abartmıyor, büyütmüyor, kendine yontmuyor. Ne düşünürsün?

Gel de ürperme.

Ürpere ürpere bir yudum aldı çayından, bardağın dudağına değerken çıkardığı "isss" sesini bile duydu, şaşkınlığından çayı masaya dökeyazdı.

Evet, Dayı çok dürüst bir adamdı ve sadece dürüstlüğünü mesnet alarak diyebilirdin ki "Ölülerle konuştuğunu söylüyorsa konuştuğunu zannediyordur da ondan söylüyordur. Ben de idare edeyim. Neticede melaike gibi adam." Ama tek sebep gene bu değildi.

Seneler önce, bir kimsesiz ölünün adını soyadını söyleyip durmaya başlamıştı Dayı. Yemin-i billah ediyordu, "Yahu, bu merhumun adı budur, soyadı da şudur," diye. "Atma atma!" falan demişti Faruk ama aradan üç gün geçip merhumun yakınları tesadüfen hastaneye gelip ismin de soyismin de Dayı'nın dediği gibi olduğunu görünce...

Haykırarak sormuştu:

"Nerden bildin, gözünün yağını yediğim?"

"Nerden olsun be Faruk? Kaç gündür söylüyorum inanmıyorsun, merhumun kendisinden öğrendim."

"Iyi de, niye o zaman ailesini de öğrenivermedin? Kaç gün kimsiz kimsesiz yattı burda bir başına. Az daha belediye götürüp gömecekti. Yazık!"

"Onu da sordum ama hiçbir yakınıyla görüşmek istemediğini söyledi. Israr edilmiyor. Zaten yeterinden hassas oluyorlar. Bilirsin."

"Hayır efendim. Bilmem."

Ilk birkaç "ertesi gün" işin içinden çıkamamıştı Faruk. Yatmış kalkmış bu mevzuyu düşünmüştü. Her boş vaktinde hastaneye, idari büro kısmına geçmiş, o kimsesiz ölünün kaydını kuydunu incelemiş, bir ipucuna rastlayamamıştı. Ölü, öldüğü ilk güne ve ailesinin çıkıp geldiği son güne kadar kayıtlarda "ölü" olarak görünüyordu. Isim, sonradan, ailenin defin için baş vurmasını takiben defter-i kebire girmişti. Faruk; "Allah Allah! Allah Allah!" deyip ortalıkta dolanmış, Dayı'ya daha bir mesafeli, daha bir saygılı bakmıştı o zaman zarfında. Ama dördüncü "ertesi gün" falandı, "Olur mu lan öyle şey!" deyivermişti kendiliğinden.

"Duymuştur bir yerlerden işte. Ben de ciddi ciddi inanacağım neredeyse. Akıl var, mantık var."

O, Dayı gibi sonradan, tesadüfen gelmemişti gasilhaneye. Memuriyet hayatı orada başlamıştı. Gasilhane Evrak Kayıt. Memuriyete başladığı günü milat say, ömr-ü hayatı boyunca ölü görmüş, görevi gerektirmediği halde sevabına birçoğunun, tabii er kişi olan birçoğunun yıkanmasına, kefenlenmesine, tabutlanmasına yardım bile etmiş, onların kayıtlarını tutmuş, tabutsuz gelen ailelerin talebi olduğunda günün rayicine göre başhekimliğin belirlediği kavak tabut parasını tahsil edip makbuzunu kesmiş, ayda bir muhasebeye uğrayıp hesap vermiş, onun haricinde hep gasilhanede yaşamıştı. Odasının kapısı, ölülerin içinde yattığı çekmecelerin olduğu odaya bakmıştı hep. Mesai saatlerinde kendi odasında ne kadar vakit geçirmişse çekmece odasında, kapısında "Morg" yazardı ama esas morg orası değildi veya yıkama odasında da o kadar vakit geçirmişti. Hiç de bir ölünün konuştuğuna şahit olmamıştı. Öyle bir şey olsa ilk onun görmesi gerekirdi.

Gerekmez miydi?

Ama şu Dayı da o kadar doğru sözlü bir adamdı ki.

Hay Allah!

Başkaaaa, başkaaa...

Hah!

Bir başka zaman da, Dayı o gece evindeydi, Faruk nöbete kalmıştı, gözü açık bir ihtiyar ölü getirmişlerdi nörolojiden. Sabaha yıkanması, hazırlanması isteniyordu. Ailesi hemen alıp yola çıkacaktı. Faruk, sıcağı sıcağına epey uğraşmıştı ihtiyarın gözlerini kapatabilmek için. Besmeleler çekmiş, sureler, ayetler okumuş, dualar etmiş, alnından aşağıya defalarca sıvazlamıştı ama nafile. Elini çektiği anda o açıveriyordu yeniden parmakların baskısıyla yumulan gözlerini.

O gecenin sabahında, Dayı gelir gelmez ilk iş bunu söylemişti.

"Dört numaralı çekmecede nörolojiden bir misafirimiz geldi, o yatıyor ama gözlerini kapatamadım. Haberin olsun." Şakasını da yapmayı ihmal etmemişti: "Senin sözünü dinlerler. Bir görüş, ricamızı ilet de gözü açık göndermeyelim arkadaşı."

Dayı ciddiye almıştı bu şakayı.

"Dur hele, anlarız. Aceleye gelmez bu işler. Ben şimdi alıştıra alıştıra sorar, öğrenirim meselenin aslını."

"Iyi o zaman. Hem yıka, hem sor. Çünkü yakınları kapıda bekliyor. Hemen alıp memleketine götürecekler. Yıkanmış adamı gözü açık görmesinler. Onlara da yazıktır, içlerinden tutmasın."

Dayı, Faruk'un da yardımıyla cesedi çekmeceden çıkarıp yıkama odasına taşımış, üzerine bohçalanıveren kanlı, idrarlı hastane çarşafını sıyırdıktan sonra o açık gözlere bakarak sorusunu sormuştu: "Ee dostum, hoş gelmişsin. Gidişin de hoş olsun isteriz. Arkadaş da üzülmüş ama esas mühim olan seni sevenler. Bak, hepsi kapının önünde bekleşiyor yunduktan sonra bir güle güle diyebilmek için ama gözün açık gittiğini görürlerse çok üzülecekler. Niye inat ettin de kapatmadın gözlerini bakayım?"

Faruk boş boş bakmıştı boş boş bakan ölü gözlere. Dayı'ya da bakmıştı elbette. Dayı, ölü konuşuyormuş, o da gayet rahat işitebiliyormuş gibi kafa sallayıp duruyordu.

"Tamam," demişti sonunda ölüye gülümseyerek. "Sen merak etme. Ben şimdi hallederim o işi. Senin gözünü yolda bırakır mıyım hiç?"

Cesedi gasilhane taşının üstünde Faruk'la baş başa bırakıp çıkmıştı.

"Nereye Dayım?"

"Bekle az. Hemen geliyorum."

O çıkınca Faruk birkaç defa daha uğraşmıştı cesedin gözlerini

kapatmak için ama gene sonuç alamamıştı. Az sonra Dayı, yanında gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüş gençten bir adamla geri gelmişti. Faruk'a hiç ilgi göstermeden, dosdoğru cesede bakmış, gülüp göz kırpmış, "Bak, sana kimi getirdim," demişti.

Genç adam, Faruk'un gözünün önünde; taşta yatan ihtiyar cesedin başına geçmiş, ağlayıp hıçkırarak "Affet babam! Babam, affet!" demişti. "Beni bekliyormuşsun. Ben böyle bilmiyordum, gelmemi istemezsin sanıyordum. Geldim işte. Affet!" O zaman Dayı, fenalaşmasına ramak kalan genç adamı omuzlarından tutup dışarı çıkarmış, kapıda bekleyen diğer cenaze yakınlarına teslim ettikten sonra geri dönmüştü. "Eh, haydi bakalım," demişti ihtiyar ölüye. "Oğlunu da gördün. Gözün açık gitmesin artık. Kapatıverelim müsaadenle." Elini uzatıp dua falan etmeden, besmele bile çekmeden adamın açık göz kapaklarını sıvazlamış ve kapatmıştı.

Faruk, aklı üstünden giderek kaçmıştı gasilhaneden. Ancak beşinci "ertesi sabah" kendine gelebilmiş, bu tuhaf olayın da olsa olsa bir tesadüf olabileceğine kendi kendini ikna etmesi iki ayını almıştı.

Hiç kolay olmamıştı, hiç.

Öyle ya. Nasıl da akıl edememişti ilk başlarda!

Kimin gözü açık gitse:

"Bu dünyada bir muradı kalmış," denirdi arkasından.

"Gözü yollarda kalmış," denirdi.

"Bir beklediği varmış ama gelmemiş," denirdi.

Hep denirdi bunlar. Ayrıca malum, belli bir saat sonra her ölü katılaşır, zamanı gelmedikçe de ne yaparsan yap gevşemezdi. Demek ki eğrisi doğrusuna denk gelmiş, Dayı'nın, "Bu merhumun bu dünyada bir muradı kalmış" tahmini ile cesedin gevşeyeceği saat kesişmiş, katılaşmış durumdaki göz yumuşayıp kapanmıştı. Öyle olmalıydı. Başka türlü olamazdı.

Körün taşı...

Gene de ürpermişti Dayı'dan her zaman. Hem ürpermiş, hem onun en azından bu hususta aklını peynir ekmekle yediğine inanmıştı. Bununla beraber, gizliden gizliye Dayı'nın bu hünerini ispat etmesini de dilemiş durmuştu içinden. "Hayatta bir tane doğru dürüst tekâmül etmiş adam tanıdım, onun da aklının yarısı noksan!" İnsan, gördüğü göreceği en düzgün adamın eksiği gedi-

ği olsun istemiyordu. Dayı, şu ölülerle konuşma işini bir ispat edebilseydi! Ah edebilseydi!

"Aah ah!"

"Bir şey mi dedin Faruk?"

"Yok be Dayım. Sen de gidiyorsun ya, ne yapacak bu garibanlar bundan sonra sensiz?"

"Nasıl olsa inanmıyorsun Faruk. Derdin ne? Şu saatte hâlâ dalgana mı bakıyorsun? Biraz ciddi olsaydın... Giderayak sana da bir hayrımın dokunmasına rıza gösterseydin... Yani, darılma, gösterirsin tabii, saygılı çocuksundur ama bu kadar direnmeseydin..."

Faruk, boşalan bardağını yeniden doldurmak için tel ocağın üstüne eğilmiş, çaydanlığın kulpunu tutmuş vaziyetteydi. Bin tane ses duyuyordu ama hiçbirini diğerine karıştırmıyordu. Sarhoş kadar hafif, tank kadar ağırdı zihni. Kafasını ilgiyle kaldırdı.

"Ne yapardın biraz ciddi olsaydım?"

"Oturur, güzel güzel konuşurdum seninle bu mevzuları. Anlatır, açıklardım. Gözünü gönlünü açar, içini ferahlatırdım. Yüreğindeki ölüm korkusunu giderir, ölmenin senin zannettiğin gibi uyumak değil, uykudan uyanmak olduğunu gösterirdim."

"Hadi ya?"

"Vallahi... Allah ne kadar izin verirse o kadar tabii. Bildiğim her şeyi anlatırdım sana. Seni rahatlatırdım."

Faruk, bir taraftan içinden gelen gülmeyi, bir taraftan da yükselen ürpermeyi bastırmaya çalışıyordu. Ölümden korkmak falan da nereden çıkmıştı. Ölüden korkusu yoktu ki ölümden korksun.

Ölü ölüydü, ölüm de ölüm.

Çaydanlığın kulpunu bıraktı, doğruldu, geri yaslandı, ellerini masanın üstüne koyup parmaklarını kenetledi.

Parmakların temas sesi.

Ceket kolunun masaya yaslanırken çıkarttığı kumaş sesi.

Masanın ceket koluna değerken çıkarttığı formika sesi.

"Vallaha anlat," dedi, sesleri duymamaya çalışarak. "Sana yemin, dalga geçmek yok. Anlat. Bu sefer dinlemezsem ne olayım!"

Dayı, usul usul kaldırdı kafasını. Artık takunyaya değil muhatabına bakıyordu.

"Ölüm, murattır," diye başladı söze. "Hepimiz, onunla karşılaşmadan önce saklı saklı o karşılaşma anını temenni edip dururuz. Çünkü hayat kötü, itiş kakış, kan ter içinde rüya görmeye çalıştı-

ğımız ama hep kâbus gördüğümüz kalabalık, yayları oramıza buramıza batan bir yatakta uyunan rahatsız bir uykudur. İçten içe uyanmak, bu dikenli yataktan kalkıp işimize gücümüze bakmak isteriz ama bize böyle anlatılmadığı için bunu böyle kabul etmeye yanaşmayız."

Faruk, onca yıllık Dayı'nın ağzından böyle bir ton ağırlığında sözler döküldüğünü ilk defa duyuyordu. İçinden, "Yapma be!" deyip ihtiyarı yeniden makaraya sarmak geldi ama kendini tuttu. Adamın konuşmasında tuhaf, hoş bir inandırıcılık vardı... ve de koltuğa yasladığı sırt omurlarında inandırıcı bir çıtırtı.

"Sonra?" diye sordu.

"Sonra..." Acı acı gülümsedi Dayı. "Sonra gün gelir, onunla karşılaşırız... ve bakıp kalırız. O kollarını açmış, kaynağımıza götürmek, kaybettiğimiz yolları buldurmak için bizi beklemektedir ama biz bir türlü atılamayız o kucağa. İşkenceye alışmışızdır, huzura kavuşmaktan korkarız."

"Sonra... Dayı?"

"Bir bebek nereden gelir Faruk?"

Faruk, zihninin şaşırtıcı şekilde açıldığını fark ediyordu. Hem de sesler çıkararak.

"Annesinin rahminden tabii."

"Ondan önce?"

"Babasının sulbünden." İşte oluyordu. Senelerden beri dileyip durduğu şey en nihayet oluyor, Dayı Faruk'u köşeye kıstırmış evire çevire ikna ediyordu.

"Ondan önce?"

Ondan önce mi?

Nasıl bir soruydu bu böyle?

"Bilemiyorum Dayı. Tıp tahsil etmedim. Bilemiyorum. Nerden gelir?" Aslında Dayı'nın ne cevap vereceğini biliyordu. Sanki asırlardan beri biliyormuş gibi hissederek üstelik. Dayanamadı, söyledi.

"Ölümden mi?"

Dayı, anlayışlı anlayışlı kafa sallayıp alt dudağını hafifçe ısırdı.

"Başka nerden olacak Faruk? Başka nerden gelmiş olacak?"

Faruk inanıyordu.

"Bebek ölümden geldiğine ve bu tarafta işi bitince yeniden ölüme döndüğüne, bir daha da gelmediğine göre..."

Dayı tekrar kafa salladı.

"Bebek gelir, gelir gelmez de ağlar. Uyanmaya çalışmaktadır. İstemez bu uykuyu. Bunu, öte tarafı gören hiç kimse istemez. Ama zamanla o ülkeyi unutmuş ebeveynleri onu yatağa sımsıkı bağlarlar. Hayat dediğimiz bu uyku yatağına. Daha da zaman geçer, ebeveynleri ve diğer insanlar bebeğe geldiği yeri tamamen unuttururlar. Her gelene yapılan kötülük budur. Gerçek kötülük. O bebek, bu bebek, bütün bebekler büyür ve ortalıkta senin benim kadar şaşkın, bir zamanlar gitmek için can attıkları yere gitmemeye çalışarak; hatta birçokları günün birinde nasıl olsa gideceklerini unutup kalanları da gitmeyeceklerini sanarak dolaşmaya başlarlar. Bir kimsenin, Allah'ın izni ve isteği olmadıkça ölemeyeceğini akıllarından çıkarır, o ölümü, yani uyanışı, yani hakiki hayatı insanoğluna hediye eden Allah'tan ölüme karşı aman dilemeye koyulurlar. Hiç demezler; 'Kötü bir şey olsaydı Allah izin vermezdi.' Hiç demezler; 'Allah'tan, Allah'ın isteğine karşı dilek dilenir mi? Ne yapıyorum ben?' Ölüm..." Yüzündeki keskin ifade silinmişti. Tatlı bir gülümseme vardı şimdi. "... şaşırtır biraz insanı... Tıpkı doğumun şaşırttığı gibi."

Faruk kulak kesilmişti. "Vay vay vay!" diyordu içinden. "Ne deniz deryaymış bu Dayı! Neler de bilirmiş!" İhtiyar adamın içine işleyen sesi, biraz da duygulandırmıştı onu. Belki onca sene dalgasını geçip durduğu için, belki biraz sonra ondan ayrılacağı ve kimbilir belki de bir dahaki sefere ancak şu çekmecelerden birinin içinde görebileceği için. Parmaklarını daha da sıkı kenetledi. Sıkışan eklemlerinin sesini duyar gibi oldu gene.

Hayır, duydu.

Gayet net, gayet temiz.

Ayağının dibinde fokurdayan çaydanlığı da duyuyordu ama daha garip olanı, o çaydanlığı fokurdatan tel ocağın rezistansının çıtır çıtır sesini de duyuyor olmasıydı.

Şaşırdı, ürperdi.

Bu Dayı, bir insanın tıkalı deliklerini böyle açabiliyorduysa seneler boyunca onu hafife alarak çok şey kaybetmiş demekti. Oturtacaktın bunu karşına, mesai saati bitinceye kadar konuşturacaktın. Genzine nane ruhu çekmiş gibi olacaktın. Deliklerin, tıkalı yerlerin açılacaktı ardına kadar. Kulaklarının pası sökülecek, kalbinin üstüne kapanan ağır kapaklar lime lime dökülecek, toza toprağa karışacaktı. Sen ferahlayacaktın.

Ferahlayacaktın.

Ferahlıyordu.

"Ee?" dedi. Sesi heyecanını ele verecek kadar yüksek çıkmıştı.

"Şaşırtır ölüm," diye devam etti Dayı. Doğrudan Faruk'un gözlerine bakıyordu. "O kadar ki, bebekliğinden itibaren 'Anne uyutur, anne uyandırır,' demeyi öğrenip bunu yüz sene yaşasa da unutmayan insan, 'Allah yaşatır, Allah öldürür' demeyi unutur. Sanki kötü birisi gelmiş de bir kötülük yapmış gibi hisseder ölüm geldiği zaman. Halbuki canlı olmanın şartı, aynı zamanda ölü olmaktır. Şaşkınlık bunu unutturur. Her canlı ölümü tadacaktır. Dünya hayatı aldatıcı bir eşyadan, maldan, mülkten, oyun bahçesinden, o bahçedeki oyuncaktan başka bir şey değildir. Gerçek hayat, öldükten sonraki hayattır. Hayat büyük bir unutuş ise ölüm de aksine derin bir farkediştir. Hayat uykudur Faruk, ölüm ise ebedi bir uyanış. Uyanmış ve gerçek uyanıklığın tadını almış hangi insan tembel tembel uzanmak ister o kirli ve kalabalık yatağa?"

Sözlerinin yaratacağı etkiyi görmek istermiş gibi susmuştu Dayı. Faruk, yerinde kıpırdandı. Koltuk gıcırdadı, ayaklarının değdiği beton zemin fısıldadı, ayakkabılarının altı hışırdadı, sırtındaki ceket gömleğe, gömlek fanilaya, fanila tenine değip fışırdadı. Uzaklardan bir araba vites değiştirdi. Hastanenin çatısındaki kuşlar kanat çırpıp havalandı. Bir kene, başını kuşlardan birinin derisine gömerken kuşun derisi çıtırdadı. Güneşin okları ıslık çalarak dünyanın üzerine yağdı.

Hepsini duydu Faruk. Yavaş yavaş coşku doluyordu içi. Ağzına yüzüne, mimiklerine ve jestlerine hakim olamadığının farkındaydı. Konuşmak, hatta bağırmak, "Hay yaşayasın be Dayı! Hay bunca sene seni karşıma oturtup dinlemediğim için aklıma tükürеyim," demek geliyordu içinden. Gülmek geliyordu ama dalga geçmek için değil. Dayı'ya "Hay yaşayasın!" demenin küfür etmekten beter tesir edeceğini ve bunun nedenini nihayet öğrenebildiğini fark ettiği için gülmek geliyordu. Ama tek bu da değildi. Başka başka sebeplerden de gülmek geliyordu içinden? Başka ne olabilirdi? Bilemiyordu ama çok gülesi vardı. Dudaklarının kıyıları kıpırdandı, üst dudağının sol üst köşesi yukarı doğru seğirdi. Seğirmenin kaslarda çıkarttığı sesi de duydu. Tel tel. Her bir lif, sırası geldikçe geriliyor, bir önceki bir sonrakini harekete geçiriyor-

du. Epeyce de gürültü çıkararak üstelik. Kemane gibi gerilip gevşeyerek, kasılıp salınarak.

Kenetlediği ellerinin tüyleri dikildi.

Sazlıkta rüzgâr esiyormuş gibi bir uğultu duydu. Eğilip baktığında, bu sesin rüzgârdan falan değil ellerinin sırtında hareketlenen tüylerden geldiğini fark etti.

"Devam et Dayıcığım." Kendi sesi başka birisinin ağzından çıkmış gibiydi. Kendi sesiydi gene, ama kendi ağzından değil de başka bir ağızdan çıkmıştı sanki. Eline mikrofonu alıp teybe sesini kaydetmiş, sonra da sonuna kadar açarak dinlemiş gibi.

Dayı, ayağa kalkacakmış gibi öne kaykıldı oturduğu yerde ama kalkmadı. Faruk'a daha yakından bakmak istercesine uzattı kafasını. "Oluyor," diye düşünüyordu o esnada. "Hep olur." Sonra, biraz daha rahatlamış bir şekilde konuşmaya devam etti:

"Der ki Allah: 'Nerede olursanız olun, sağlam ve tahkim edilmiş kaleler içinde bulunsanız bile ölüm size ulaşacaktır.' Bunu diyen Allah olduğuna göre bildiriyi bir müjde, ölümü de lütuf olarak görmek gerekir. Ölüm, er veya geç, her kapıyı çalar."

Faruk iç çekti. İçinin sesini gene içinde duydu.

"Hepsi doğru da Dayı..." dedi. "Bazen yanlışlıkla çalınıyor bazı kapılar. Elem keder veriyor, yakıp yıkıyor."

Dayı, oturduğu yerde dikildi.

"Nasıl?" dedi. "Ne demek o?"

"Kaza... Cinayet... Neler gördük burda biz değil mi? Bebek ölümleri..."

Dayı güldü. Sesli sesli.

"Ilahi Faruk..." dedi kendi dizine bir şaplak atarak. "Hiç olur mu öyle şey? Olabilir mi?"

"Olmaz mı? Şu hastanede yanlış iğneden, geç müdahaleden kaç insan gitti. O iğneyi yapan el, o müdahaleyi yapmakta geciken doktor? Sarhoş babasının kaldırıp duvara çarptığı o bebek..."

Dayı, ağır ağır kesti gülmeyi. "Birine ölüm geldiği vakit..." diye üstüne basa basa konuşmaya başladı. "... Azrail'in görevlendirdiği elçiler, görev melekleri oraya gelir ve zinhar kusur etmeden o görevi yerine getirirler. Bebek, büyük, genç, ihtiyar..."

"Öyle mi diyorsun?"

"Ben desem de demesem de değişmez bu. Öyledir."

"Hatalar da mı planlanmıştır?" Faruk, kendi sorduğu soruyu

kendi de biçimsiz bulmuştu. Başka bir şey soracakmış da ağzından yanlışlıkla başka bir şey çıkmış gibi hissediyordu şimdi.

Dayı, önce dudaklarını büzdü "bilemem" anlamında, sonra vazgeçip "evet" anlamında kafa salladı.

"Hata yoktur Farukçuğum... Ama sana hata yapılıyor gibi geliyorsa..."

Faruk, Dayı'nın az önce yanlışlıkla ağzından çıkan soruyu düzeltebilmesi için ona bir fırsat verdiğini düşündü, hemen değerlendirdi.

"Yoktur tabii... Bana da öyle geldiği falan yok... Artık... öyle gelmiyor Dayı... cığım..."

Sesler ne kadar artmıştı. Şaşkın şaşkın yan yatırdı kafasını, havayı, havadaki sesleri dinlemeye başladı. Her şey, şu yeryüzünde ne olup bitiyorsa her şey, aynı zamanda bu kayıt odasında da olup bitiyor gibiydi.

Onca ses!

Damdaki güvercinler, koridorlarda idrar torbalarını sürüyerek yürüyen hastalar, doktorların steteskobundan işitilen kalp vuruşları, ağlaşanlar, canı yanıp bağıranlar, acil servisin önüne frenlerini cayırdatarak park edip hasta indirenler, neşter kesişleri, oksijen fıkırdayışları, lamba yanışları, kapı çarpılışları, ezanlar, ağız şapırtıları, öksürükler, övünmeler, yerinmeler...

Onca ses!

"Hiç kimse nerede, ne şekilde öleceğini bilemez. Sağlıklı olan bilir mi ki hasta olan bilsin? İhtiyar bilir mi ki genç bilsin? Ölüme sıra geldiğinde aklı başında olan ne bilir ki bebek olan bilebilsin?"

Faruk, gittikçe artan seslerin arasından nasıl olup da Dayı'nın sesini, konuşmasını bu kadar net, böylesine tane tane işitebildiğine anlam veremiyordu. Uykuda gibiydi. Derin bir rüyada gibi.

Kâbusta gibi.

Rahatsız, sıkış tepiş, üstelik de diken dolu bir yatakta uyumaya, uykuda kalmaya çalışan bir insan gibi...

İDİ...

Artık uyanmak istiyordu.

ŞİMDİ!

Dayı dikkatle inceliyordu acemi ölüyü. Seneler, ölülerin de ölüme alışması gerektiğini öğretmişti ona. Hepsinin değil, bazıla-

rının. Genelde ölüye ve ölüme çok yakın mevzilenmiş insanlar, öldüklerini fark etmekte güçlük çekerlerdi. Faruk gibi. "Sen öldün," denmemeliydi aniden. O zaman direniyorlardı. Direnince de çok korkuyor, çok acı çekiyorlardı çünkü yapabilecekleri bir şey yoktu. Ne yapılacaksa senelerden beri yaptığı gibi konuşa konuşa yapılmalı, durumu fark etmesi sağlanmalı, iyi bir yere gideceği anlatılıp bununla kalmamalı; hissettirmeli, mümkünse hatırlatılmalıydı.

Bebekler kolayca hatırlardı.

Yetişkinler zorlanır, dünyanın malını mülkünü kıble bellemiş, kazanmayı, mal ve evlat edinmeyi Kâbe bellemiş, bu karanlık rüya ülkesinde kalıcı birşeyler bırakmayı, evlatlarına sözümona miras, servet devretmeyi secde bellemiş olan yetişkinler çok daha fazla zorlanır, uyanışları iğneli fıçıdan çıkıyorlarmış kadar acılı, ıstıraplı, eziyetli olurdu.

"Ölüm uyku gibidir," diyerek akıllarımızı karıştırırlar. "Uyursun, ruhun bedeninden ayrılır, serbestçe gezinmeye başlar ya... İşte ölümde de öyle birşeyler olur," derler. Sakın inanma. Uykuda hangi insan sokakta olup biteni duyabilir? Bırak sokağı, alt komşuyu, üst komşuyu, kim uyumuş da eşinin horlamasını duyabilmiş? Halbuki uyanıklık öyle mi ya? Her şeyi duyar, her şeyi görürsün uyandığın zaman, değil mi Faruk? Evvelce hiç duymadığın sesler duyduğunu fark edersin, değil mi? Her şeyin bir başka şeyle bir bağlantısı, her bağlantının bir manası, her mananın da bir sesi olduğunu fark edersin... Etmez misin Faruk?"

Faruk, oturduğu yerde öne geriye sallanmaya başladı.

"Her şeyi fark edersin," dedi, silkinerek direndi, aslında direnmek istemiyordu, uyanmak istiyordu. "Uyandığında tabii."

"Evet... Uyandığında... yani öldüğünde..."

Merhum, öne geriye sallanmaya devam ediyordu. Bir kere daha geriye, bir kere daha öne sallandı, orada kaldı.

"Peki Dayı..." dedi. Sesinde korku titreşimleri vardı ve bu titreşimleri apaçık duyabiliyordu. Ayrı ayrı her birini. "Ben şu anda uyuyor olabilir miyim?" Sesler, ezanlar... Ezan vakti değildi ki... Yoksa öyle miydi? Yoksa o her an, herhangi bir vaktin sesini duyuyor olabilir miydi? Rüyada olurdu bazen. İşitilmedik sesler işitir, tadılmadık tatlar tadılır, görülmedik yerler görülürdü.

Ama ya rüyada değilse?

Ya aslında o an kayıt odasında değil de... aslında şeydeyse?..

Dayı, cevap vermeden bakıyordu Faruk'un gözlerine. Vermeyecekti de. Bu soruya cevap verilmezdi. Bir ölünün ölü olduğunu kendisinin anlaması, benimsemesi ve kabullenmesi gerekiyordu. Derviş tabiatlı insanlarda çok kolay oluyordu bu. Kişi, "Aa, ben ölmüşüm," deyiveriyor, iş bitiyordu. Ama kimi zaman epey zorlaşıyordu iş. İğneli fıçıdan et çekmek kadar.

Zor veya kolay, Dayı bugüne kadar hepsini halletmiş, her ölüyü pür neşe göndermeyi başarmıştı buradan. Gene başaracaktı.

"Sana sordum Dayı." Faruk üsteliyordu. "Ben şu anda uyuyor olabilir miyim?" Hep üstelerlerdi.

Dayı, dudaklarını büzüp omuzlarını kaldırdı, ellerini iki yana açtı. Gözünü merhumun gözünden bir an olsun ayırmamıştı bunu yaparken.

"Sen söyle Faruk. Uyuyor olabilir misin?"

Rahmetli biraz daha eğildi öne. Göğsünün masaya dayanırken çıkardığı sesi duyduğu gibi biraz daha eğilip daha fazla dayanırken çıkardığı sesi de duyuyordu.

"Ben?.. Dayıcığım, ben..."

Dayı, gayret vermek istercesine kaşlarını kaldırdı, olabildiğince geniş, olabildiğince aydınlık, ferah bir gülümseme yaydı yüzüne ama tek kelime etmedi. Sadece bekledi. "Ha gayret!" der gibiydi.

"Ben... Düşünüyorum da... Her şeyin farkındayım... Hiç olmadığım kadar... Rüyamda bile... olmadığım kadar... Dayıcığım... Galiba ben... ben..."

Dayı, yüz ifadesini aynen muhafaza ederek acemi ölüye doğru yolda gittiğini hissettirecek şekilde kafa sallamaya başladı.

"Ben... Eğer böyle bir şeyse... Galiba... Uyanmış... öhhö... Ölmüş bulunuyorum... Dayı..."

Şimdi Dayı'nın kafa sallarken çıkardığı sesleri de duyabiliyordu Faruk. Derin bir fark ediş içindeydi. Şimdi şu karşı odadaki çekmecelerde yatanları daha iyi anlayabiliyor, Dayı'nın yıllar yılı onlarla muhabbet ederek ne büyük bir iş çıkardığını "şimdi" çok iyi anlayabiliyordu. Derin bir pişmanlık vardı şimdi! Çok pişmandı. Şu adama daha evvel kulak vermediğine, onun gibi olmaya çalışmadığına, hadi olamadın, onu anlamaya çalışmadığına, ona inanmadığına, inanacakmış gibi olup ürperdiği zamanlarda da inanmamak için bin dereden su getirdiğine çok pişmandı.

Şimdi anlıyordu!

Neler kaçırmıştı neler!

Onun için ölüler hep ölü olarak kalmıştı bu kadar sene. Gelip giderlerdi, bir ölü nasıl gelip giderse öyle. Birilerinin ittirdiği sedyelerde gelip birilerinin kaldırdığı tabutlarda giderlerdi.

Şimdi fark ediyordu.

Ancak şimdi!

Öldüğü zaman.

Uyandığı zaman!

Derin bir üzüntü içindeydi şimdi! O kadar bebekle, çocukla, kızla, oğlanla, adamla, kadınla vedalaşabilir, kendisi Dayı gibi hüner edinemeyip onları işitemese dahi onlar onu mutlaka işitecekti, işte kendinden biliyordu, o kadar çocuğu, bebeği saçlarını okşayıp bağrına basarak yolcu edebilir, o kadar insanı şu loş, iç karartıcı yerden moralli, ışıklar içinde uğurlayabilirdi. Çok iyi fark ediyordu ki bir ölü, her şeyin farkındaydı.

Ama ancak "şimdi" fark ediyordu.

Şimdi!

Bir an, kendisinin de bir ölü olduğunu unutup karşı odaya koşmak, çekmecelerin hepsini birden açıp içinde yatanlara güzel bir iki söz söylemek istedi. Gideceklerdi ve muhakkak korkuyorlardı. Henüz korkmuyorlarsa bile kendisi gibi anlamaya başladıkları zaman korkmaya da başlayacaklardı. Uyanıncaya kadar.

Kendisi gibi ha?.. Koşup bir iki güzel söz söylemek ha?.. Neler düşünüyordu? Kendisi de o içerdekiler kadar ölü değil miydi?

Nereye koşuyorsun hay Faruk? Kime ne demeye koşuyorsun?

Derin bir korkuyla sarsıldı birden! Buradan nereye giderdi bir ölü? Toprağa elbet. Peki orada ne olurdu? Bu farkındalık sürer miydi, yoksa üstüne kapanan dünya ile birlikte basıp gider miydi? Ondan sonra ne olurdu?

"Dayı?"

Dayı, göz pınarlarında biriken iki damla yaşı buruşuk işaret parmağının eklemleriyle kuruladı, burnunu çekti.

"Söyle Faruk."

Faruk, göz yaşlarının sesini işitti, burundan yukarı tırmanan sümüğün kıllara değerken çıkardığı hışırtıyı işitti, Dayı'nın hançeresinde sakladığı henüz doğmamış hıçkırığı, âdemelmasının ardında gizlediği henüz yutulmamış tükürüğü işitti. Şimdi! Hepsini

şimdi işitti. Bütün zamanlar bir olmuş, her ne olup bittiyse ve her ne olacak idiyse hepsi de "şimdi" olmuş gibiydi.

"Dayı... Nasılsa gidip göreceğim ama... O gideceğim yer? Nasıl bir yer orası? Şimdi her şeyi fark ediyor, görüyor ve duyuyorum. Bu durum orada da sürecek mi? Toprağın altında acı çekecek miyim? Korkacak mıyım? Üzülecek ya da sevinecek miyim? Pişmanlıklarım var, bunlar devam edecek mi orada da?"

Dayı bir kere daha çekti burnunu. Güldü. Hem de yüksek sesle.

"Bunu öyle yanlış bir adama soruyorsun ki Faruk," dedi. "Ben ne bileyim kardeşim, uyanan sensin. Ne konuşuyoruz deminden beri? Uyanık adam uykuda horlayıp mışlayandan, ağzını şapırdatıp yellenenden, rüyasında gördüklerini gerçek sanıp avunanlardan ne öğrenebilir? Benim sana sormam lazım oğlum, benim sana sormam lazım esas. Buradan yolcu ettiğim dostlarımdan birşeyler öğrenebilir miyim diye çok kabir ziyareti yaptım zamanında. Nafile! Bir tanesiyle olsun irtibat kuramadım. Orası çok sessiz geldi bana, o sessizliği burada bozabildiğim gibi bozarım zannettim, ama şükür Allah'a, esas sessiz olanın bu Dünya olduğu kafama dank etti de vazgeçtim o işlerden. Uyuyan biziz, sen değilsin evlat, artık değilsin. Her şeyi işitecek olan, kalbinin mührü kırılmış olan, bakıp bakıp bu uyuyanlara acıyacak olan sensin. Biz bir müddet daha uykuda kalacağız; çıkarttığımız tek ses de horultumuz, sağdan sola dönerkenki gıcırtımız olacak. Sen çok şanslısın. Çok."

Faruk epey şaşırarak bakmaya başladı Dayı'ya. Burnuna tel ocakta demlenen çayın kokusu doluyordu.

"Iyi de..." dedi, dönüp bir an çaydanlığa göz atarak "... Ölülerle irtibat kuramıyorsan benimle, benden öncekilerle nasıl kurabildin? Ben yeteri kadar ölüysem, nasıl oluyor da şu çayın kokusunu alabiliyorum? Az önce içmiştim bile, hatırlarsan. Hatta şimdi bile bir bardak daha içebilirmişim gibi geliyor."

"İçersin," dedi Dayı. "Beş bardak da içersin, on bardak da içersin. Benim anladığım, toprağa verilinceye kadar bu bedenle irtibat, beden hâlâ hayattaymış gibi sürüyor. Tam manasıyla değil tabii ama bir biçimde sürüyor işte."

Faruk, çaydanlığa yan gözle bir kere daha baktı.

"Sonra?"

"Dedim ya... Sonrasını bilmiyorum. Sır."

Faruk ayağa kalkıp masanın öbür tarafına dolanmak istedi, kendini bir anda o tarafta buldu; Dayı'nın tepesine dikilmiş vaziyette. "Hâlâ rüyada gibiyim," dedi. "Bedenimde değilim sanki."

"Zaten değilsin." Dayı, oturduğu yerde oturuyor, sadece kafasını kaldırmış bakmaya devam ediyordu.

"Bedenim nerede peki?" Daha soruyu sorarken kendini çekmeceli odada buldu Faruk. Açık bir çekmeceye bakıyordu. Kendine. Açık duran kayıt odasına doğru seslendi:

"Ne kadar zamandır buradayım?"

Ses yanıbaşından geldi:

"Dün ikindi vaktinden beri."

"Nasıl oldu?"

"Sekte-i kalp dediler."

"Onu sormuyorum," dedi Faruk. "Ben bu odadayken sen kayıt odasındaydın. Nasıl oldu da saniyesinde gelebildin?"

Dayı da Faruk'a baktı şaşırarak. "Bilmiyorum," dedi. "Ben, senin sorunu duyunca kalkıp buraya geldim usul usul. Zaman ve mekân mefhumu değişen sensin."

Faruk tatmin olmamıştı. "Peki, öyle olsun," deyip dudaklarını sarkıtarak çekmecesine çevirdi bakışlarını. Ne kadar da huzurlu yatıyordu öyle. Üzerindeki giysileri bile çıkartmamışlardı. "Ne zaman?" diye sordu.

"Ne ne zaman?" Dayı dalgın görünüyordu.

"Ne zaman gideceğim?"

"Bilmiyorum," dedi Dayı. "Yeni arkadaşı bekliyorum işte. Yakınların öğlene doğru geleceklermiş."

"Anca," dedi Faruk iç çekerek. "Ha desen, Antalya'dan toparlanıp gelmesi yarım gün... Gece bilet bulamadılarsa..." Koridorun başından ayak sesleri işitince durdu. "Geliyor galiba yeni vatandaş... ama dur... Geliyorlar..." Kulak kabarttı. "İki kişi."

Dayı başını kaşıyordu.

"İlk gün ya. Yanında destek olsun diye bir arkadaşını getirdi demek ki. Paldır küldür başlayıp ölülerin arasına dalmaktan korktu tabii." Faruk'a baktı. "Özür dilerim dostum," dedi. "Ağzımdan kaçıverdi."

"Önemli değil," dedi Faruk. "Ne olduğumu biliyorum artık. Neydi bu adamın adı?"

"Maksut. İmam Hatip mezunuymuş."

"Ne mezunu olursa olsun," dedi Faruk ters ters. "Hiç kimse ölülere senin yaptığın iyiliği yapamaz."

Dayı da öyle düşünüyordu ama Faruk'u fazla bunaltmak istemiyordu. "Öyle düşünmemek lazım," dedi yumuşak bir sesle. "Konuşup dostluk kuramasa bile hiç olmazsa duruma uygun bir dolu dua biliyordur."

"Biz de biliriz," dedi Faruk. O da İmam Hatip mezunuydu. "Ne işe yaradı bugüne kadar? Sen bütün gelenlerle dost oldun, kardeşçe ağırlayıp insanca uğurladın, ben de seninle dalga geçtim."

Ayak seslerini artık Dayı da duyabiliyordu.

"Her neyse," dedi. "Geldiler galiba."

Faruk dinledi.

"Daha en az on beş metreleri var," dedi. "Ağırdan alıyorlar." Sırıttı. "Çekingenlik artıyor yaklaştıkça." Çekmecedeki cesedine bir kere daha göz attı. "Dayıcığım, şuna bir iyi anlat, hatta vaktin varsa göster nasıl yıkanacağını da baştan savma iş yapmasın."

"Sen merak etme."

"Selamın aleyküüüm."

Kayıt odasından geliyordu ses.

"İşte geldiler," dedi Dayı. "Beni arıyorlar." Baktı, Faruk çoktan gitmiş. "Buradayım Maksut Efendi," diye seslendi o tarafa doğru. Nasılsa gelecek, asıl görmesi gerekenleri görecekti Maksut. Faruk'un yarı açık çekmecesini itip örtmeyi düşündü, vazgeçti. "Gel de yat artık şuraya Faruk," diye mırıldandı.

"Geldim Dayı."

Dayı irkildi. Faruk gelmişti ama çekmecedeki yerine değil, ensesinin hemen dibine.

"Şuraya gir, yat da..." dedi Dayı. "Adam geldiği zaman hemen başlayalım işe."

Faruk durgun görünüyordu. Epey durgun.

"Dayı..."

"Hadisene Faruk."

Faruk, Dayı'nın karşısında dikilmeye devam etti.

"En iyisi sen benimle kayıt odasına gel Dayıcığım."

Dayı, Faruk'un gene gönülsüzleştiğini, korkuya kapıldığını görebiliyordu. "Iyi, tamam," dedi. "Geç bakalım. Tanışalım şu Maksut Efendi'yle."

Faruk, arkasını kollayarak usul usul kayıt odasına geçti. Dayı,

onun sırtından kalan boşlukta, elleri ağzında, şaşkın mı şaşkın, gözleri büyümüş bir adam gördü. Maksut bu olabilirdi. İçeriye bir adım daha attı. Bir başka adam, belki de oydu Maksut, Faruk'un otuz senelik masasının arka tarafına geçmiş, ahizeyi kaldırmıştı ama o da diğerinin baktığı yere bakıyordu.

"Selamın aleyküm arkadaşlar."

Faruk telaşla döndü Dayı'ya.

"Dayı..." dedi. "Seni duyamazlar."

Dayı güldü.

"O niye o? Ölü olan sensin ulan."

Faruk kenara çekildi, çekilirken de eliyle az önce Dayı'nın kalktığı iskemleyi gösterdi. Dayı hâlâ orada oturuyor, iki büklüm olmuş, takunyalarından taşan ayak baş parmaklarına bakıyordu.

"Ben?" diyebildi Dayı. "... ben?.. o ben miyim?" Pek çok ses duyabiliyordu artık. Örneğin, telefonun başında dikilen büyümüş gözlü adamın zorlu soluk alıp verişlerini.

"Kaçtı idarenin numarası Maksut?" diye sordu o adam.

"Ne bileyim?" dedi, adının Maksut olduğu anlaşılan, Dayı'nın cesedinin tepesinde donakalmış, çocuk denecek yaştaki diğer adam. "Kafa mı kalıyor insanda? Hale bak. Koskoca hastanedeki en kötü, en boktan işe yazılıyoruz, daha ilk günden, çekmecelerdeki yetmezmiş gibi bir de kayıt odasında ölü çıkıyor karşımıza."

Dayı sinirlendi.

"Onlara iyi davran evlat!" dedi, Maksut'un omzuna dokunarak. "Nasıl İmam Hatiplisin sen? Günah günah!" Maksut oralı olmadı. Faruk da Dayı'nın omzuna dokundu.

"Seni duymazlar Dayı. Sen de ölüsün ya artık."

Dayı şöyle bir sallandı, gözlerini Faruk'un gözlerinin içine dikti.

"Ölüm nasıl bir şey Faruk?"

"Çok kötü görünmüyor," dedi Faruk. "Bir sürü derin şey. Derin bir farkındalıktan kaynaklanan... Pişmanlık, üzüntü, sevinç... şu, bu..." İşaret parmağını havaya kaldırıp kafasını yan yatırdı, güldü. "Ama hiç fena değil. Emin ol değil. Dinle bak..."

Dayı, havaya kulak verdi.

Sesler ne kadar artmıştı. Şaşkın şaşkın yan yatırdı kafasını; havayı, havadaki sesleri dinlemeye başladı. Her şey, şu yeryüzünde ne olup bitiyorsa her şey, aynı zamanda bu kayıt odasında da olup bitiyor gibiydi.

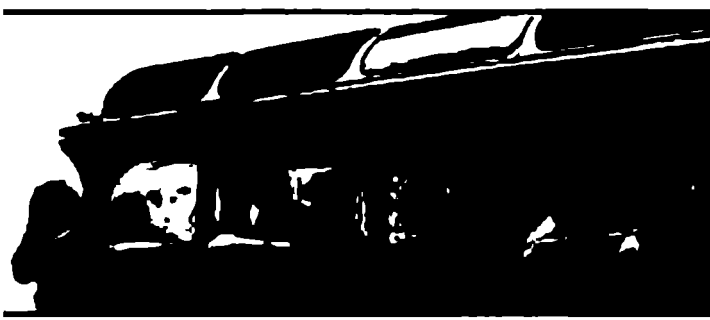
Onca ses!

Damdaki güvercinler, koridorlarda idrar torbalarını sürüyerek yürüyen hastalar, doktorların steteskobundan işitilen kalp vuruşları, ağlaşanlar, canı yanıp bağıranlar, acil servisin önüne frenlerini cayırdatarak park edip hasta indirenler, neşter kesişleri, oksijen fıkırdayışları, lamba yanışları, kapı çarpılışları, ezanlar, ağız şapırtıları, öksürükler, övünmeler, yerinmeler...

Onca ses!



HAYIRLI YOLCULUKLAR



Şahinler yurdunu sardı yarasa,
Baklava yerine geçti pırasa,
Şimdi rağbet deyyus ile terese,
Zamane bunlara rağbet ediyor...

Aslında kuyruğumuza acı acı bakarak dönüyor olmalıydık. Yaralarımızı yalayacak mecalimiz olmaması gerektiği gibi şımaracak, şakalaşacak, itişip kakışacak ruhaniyetimiz de olmamalıydı. İyi bir derece elde edeceğiz, en azından ilk üçe gireceğiz diye hava basıp sınıf arkadaşlarımıza zorla kendimizi yolcu ettirerek gittiğimiz Adana'dan grup üçüncüsü olarak demir alıyorduk. Üç takımın olduğu bir gruptan üstelik. İstanbul Taçspor, grup birincisi o olmuştu, Eskişehir Kılıçoğlu Toprakspor, o da grup ikincisiydi, Konya Demirspor, yani biz, grup üçüncüsü. Üç takımın bulunduğu bir grubu üçüncü olarak bitiren bir takım niye şen kahkahalar atar? Niye Adana Otobüs Garajı'nda kutlama sevinci hâlâ küllenmemiş bir şampiyon gibi kudurur, hoplar, zıplar?

Adana'nın ateşli seyircisi bizi gönülden desteklemişti. O günkü lüzumsuz şımarıklığımızın sebeplerinden biri bu olabilirdi. Çukurova'nın yağız delikanlıları İstanbul'un şeffaf muhallebi çocuklarına ezelden gıcıktılar. Desteklenmemiz kaçınılmazdı. Taçspor maçını On sekiz-On dört kaybetmiş, hayatta seyirci desteği nedir bilmeyen garibanlar olarak tribünlerden sarka sarka lehimizde tezahürat yapan Adanalılarımızın gazına gelip sahanın orta yerinde galip gelen taraf bizmişiz gibi yarım saat sevinç gözyaşları dökmüş, bir sonraki maçın başlama saatini geciktirdiğimiz için saha

komiseri zoruyla soyunma odamıza gönderilmiş, orada namus, şeref yeminleri etmiş, sobasız, kalorifersiz otelimize geri dönmüş, "Onu yenemedik ama öbürkünü muhakkak yeneriz. Bu Adana seyircisi bunu hak ediyor," diye sabaha kadar üşüyerek ve tabii kendimizi doldurarak ve de dolduruşlarımızın tek kelimesine inanmayarak Eskişehir Kılıçoğlu Toprakspor'un karşısına çıkmıştık. Gene yoğun seyirci desteği altındaydık. Bu destekten veya daha önce bahsi edilen tezahüratlan kasıt, o zamanların moda klişelerinde avaz edildiği gibi "Fiş fiş fişekler, mavi-lacivert şimşekler" veya "Domatesin çekirdeği sapsarı sapsarı, Taçspor sahaların şapşalı şapşalı" falan değildir. Hatta "Bir baba hindi – Heeey Allah – Taçspora bindi" bile değildir. Çok daha ağır, çok daha terbiyesiz birşeylerdir. Biline.

Adana seyircisinin tezahürat kültürü bilinenden epey farklıydı. Bunlar, desteklediklerı takımı es geçip desteklemedikleri takıma ana avrat sövüyorlardı. Biz böyle bir şey görmemiştik. Sadece ana avrat olsa gene iyi. Din, kitap, iman vesaire. Olsun. Desteklendiğinizi, daha doğrusu küfür yağmurunun sizin tepenize inmeyeceğini biliyorsunuz ya; moralli ve güvenli seğirtiyorsunuz o zaman sahada. Bir hamaratlık, bir işgüzarlık sarıyor benliğinizi. Başarma arzusuyla dolup taşarken yenilme korkusundan da insanlık dışı düşünceler üreterek kurtuluyorsunuz. "Şimdi ben bu Selçuk pezevengine bi tane çaksam hakem seyirciden korkar, ceza meza veremez!" gibi.

Destek had safhadaydı. Milyonlarca küfürü arkamıza almış, kırıp geçirmiştik Kılıçoğlu Toprakspor'u. Hakem hakikaten de fazla elleşememişti bize. Çukurova delikanlılarının Eskişehirlilere de gıcık olduklarını tahmin edemezdik. Ne de olsa biz ne kadar Anadolu çocuğu idiysek onlar da o kadar Anadolu çocuğu idiler.

Destek, destek, destek, destek... Küfür, küfür, küfür, küfür... Vicdansız faulller, Kılıçoğlu Toprakspor'un görüldüğü yerde vurulan gol adamları, husyeleri burulmuş, bereketi iğdiş edilmiş, sulbü kurutulmuş, yumurtası kırılmış bir hentbol maçı skoru:

Yedi - Yedi.

Beraberlik yetmiyordu bize. Illa ki galip gelmemiz gerekiyordu ama oraya kadardı. Geçmiş olsun. Bizim bay çekip oturduğumuz ilk gün, Kılıçoğlu Toprakspor, İstanbul Taçspor'a On yedi-On altı

yenilmişti çünkü. Bu da onları averajla grup ikincisi yapıyor, bizi cehennemin dibine yolluyordu.

Belki de Adana-Konya otobüsüne binerken büyük bir başarıya imza atmış gibi sevinmemiz, sırnaşıp durmamızın sebeplerinden biri de buydu.

Averaj meselesi yani.

Ortaya ne söylemiş olursak olalım, turnuvanın, bizim sahaya inmediğimiz ilk gününde yapılan Kılıçoğlu-Taçspor maçını hepimiz aynı gözle izlemiş ve kararımızı vermiştik. Biz bu grupta olsak olsak averaj takımı olurduk. Kılıçoğlu yirmilik yapardı bizi ve onun yirmilik yapıp karnımızı şişirdiği yerde Taçspor kırklık yapmadan gusül abdesti almaya göndermezdi. Birinden yirmiz sahibi olurduk, birinden kırkız. En küçük bir şüphemiz yoktu. Kolejliydik ve matematikten anlardık. Rezil olacaktık. Konya'ya döndüğümüzde anamızı belleyeceklerdi dalga geçe geçe. Düdük edip çalacaklardı bizi. Tabii bu düşünceler objektif düşüncelerdi ve Adana seyircisinin rakiplerimize o derecede subjektif yaklaşabileceğinden haberimiz yoktu. Olsa da yoktu çünkü desteklenen, arkadan ittirilen bir takımın nasıl şahlanabileceğini düşünemiyorduk. Öyle bir kültüre sahip değildik. Seyirci, zıbığı dahi olmayan bir hadımı çoluk çocuk, torun torba sahibi edebilecek bir güçtü. Seyirci, sıcakta kalmış mum kadar mülayim bir çükü mesir macunu kazanına atıp telgraf direği kıvamına ve ebadına getirebilecek bir Lokman Hekim'di. Tekerleri patlak, dingilleri kırık bir arabaya ralli kazandırabilir, köşeli, eşkenar dörtgen kayaları dağdan yukarı kartopu gibi yuvarlayabilir, suyu yakabilir, veremden mustarip ihtiyarlara maraton kazandırabilirdi seyirci. Seyirci, matematiğin şaşmaz mantığına feleğini şaşırtabilecek, sayma sayılarının yerini değiştirebilecek, koordinat ve vektörleri kedi yavrusunun oynadığı yün çilesine çevirebilecek bir dehaydı. En gözü bozuk, hatta uykusuzluk hastalığı çeken bir hakemi derin uykulara yatırıp o ağzındaki düdüğü başka bir yerine de sokabileceği kâbusunu net bir biçimde gördürebilir, buna mukabil tuttuğu takımın çizgi, saha ve kural ihlalleri, insanlık dışı faulleri karşısında en gözü sağlam hakemi yetmiş beş derece miyop, seksen derece astigmat ve seksen beş derece hipermetrop edebilirdi seyirci. Bunu başlangıçta bilemezdik biz. Maç başladığında öğrenecektik.

Nitekim, Taçspor maçını On sekiz-On dört kaybetmiş olmak bize moral dopingi etkisi yapmıştı.

Seyirci işte.

Hani kırkız doğuracaktık?

Çünkü "seyirci" de ondan.

Gayet doğal olarak biz, "galip sayılır bu yolda mağlup" frekansına, daha turnuvayı bitirmeden geçmiştik. Adana Otobüs Garajı'ndaki hoplamalarımız, İstanbul Taçspor maçının iki gün önce başlayan on sekiz büyüklüğündeki sevinç depremlerinin gitgide ufalan ardıllarıydı. Daha ne olsun?

Önce negatif düşünüyorduk biz her zaman. Arkadaşlarımızdan öyle görmüş, öyle öğrenmiştik. Alparslan beni bu konuda kemâl-i ciddiyetle eğitiyordu. Sonra ben onun beni eğittiği biçimde düşünmeye başlıyor, bu düşüncelerimin sebep ve saiklerini düzenli bir mantık silsilesi içinde Alparslan'a zerk ediyordum. Arkasından ikimiz bir olup takım arkadaşlarımızı terbiye ediyorduk negatif düşünmenin hayırları hususunda.

Negatif düşüneceksin!

İş pozitif sonlanırsa sevinmen daha kolay, daha kendiliğinden, sevincin daha büyük, daha yürekten olur.

Negatif düşüneceksin!

İş negatif sonlanırsa üzülmen daha zor ve daha zorlama, üzüntün daha küçük, daha gelip geçici ve daha gönülsüz olur.

Negatif düşüneceksin negatif!

Bununla da kalmayıp etrafa durumun çok kötü olduğu fikrini yayacaksın. İş pozitif sonlanırsa havan büyük olur. "Zoru başardı!" derler, kahraman ilan ederler, harflerden ve kelimelerden heykelini dikerler. Herkes sana bakar, düne kadar herhangi biriyken bugün çok önemli birine dönüştürür herkes seni.

Negatif düşüneceksin negatif!

Bununla da kalmayıp etrafa durumun çok kötü olduğu fikrini yayacak, işin çok çok zor olduğu inancını aşılayacaksın. İş negatif sonlanırsa koşa koşa gelip sırtını sıvazlarlar, teselli ederler, "Sen elinden geleni yaptın," derler, "Zaten rakip çok güçlüydü," derler, şerefli yenilgiden dem vurur, seni bütün bu defansif cümleleri kurmak külfetinden kurtarıp senin yerine onlar kurarlar.

Negatif düşünecek ve her işe "objektivizm" maskesi altında karamsar başlayıp kara kara tablolar döktürerek senden birşeyler

bekleyenlerin gözüne gözüne sokacaksın durumun vehametini. Hiç zarar etmezsin. "Zaten gitmeden önce objektif konuşmuştu çocuk. Rakipte iki buçuk metrelik adamlar varmış. Ellerinden geleni yapmışlar, teslim olmamışlar. Daha ne olsun?" derlerdi.

Seyirci meyirci... Gaz maz... Moral filan... Hatchback sendromuna (Göt kalkması sendromu) yakalanmışsın veya yakalanmamışsın... Maç sahada belli olurdu. Bizi pozitif düşünmeye iten bunca destek kaleminden gönül hanemize tek damla mürekkep akmıyordu Kılıçoğlu Toprakspor maçı öncesinde. Hiçbirimiz yirmiz doğurmaktan başka bir şey getiremiyorduk aklımıza. Taçspor bir biçimde şey olmuştu ama bu Kılıçoğlu'nun da şey olacağı anlamına gelmezdi.

Adana Otobüs Garajı'nda sağı ayrı solu ayrı oynayan bizler, en çok da ben, gene beklenmedik bir şekilde berabere biten Kılıçoğlu maçının henüz ilk sarsıntılarını yaşamaktaydık. Sevinç ve gurur fayları bir türlü oturamıyordu içimizde. Üstelik bunlar Taçspor maçının ardıl dalgalarına eklenerek büyüyordu an be an. Sırıtıyor, sırtarıyor, şımarıyor, sırnaşıyor ve kaynatıyorduk. Hiç de utanmıyorduk. İnsanın averajla elendiği zaman kendini avutması kolay olabilirdi nispeten. Ezilmemiş olmak da kolaylaştırabilirdi avunmayı. Onurlu bir mağlubiyet ve onurlu bir beraberlik almıştık ama mesele bu değildi.

Mesele şuydu:

Alparslan'ın "Negatif düşün ki iş foslayınca şişme!" doktrini sayesinde Biz hep negatif düşünmüş, kendimizi hep en kötüsünün olacağına inandırmış, Kılıçoğlundan yirmi yerine on dokuz fark, Taçspor'dan da kırk yerine otuz dokuz fark yesek bile sevinebilecek, başarımızla gururlanabilecek hale getirmiştik kendimizi. Gel gör ki her iki aslan da zor kurtulmuştu biz kuzucukların elinden. Nasıl sevineceğimizi de bilemiyorduk bu yüzden.

Nasıl sevinsek?

Hatta Kılıçoğlu Toprakspor maçında Yedi-Altı mağlupken son saniyede beraberlik golünü atan taraftık biz. O son golü atan adam, maçın kahramanı olacaktı elbette. Bu onun en doğal hakkıydı: yani benim. Ayağım, girilmez kale sahası çizgisine yarım metreden fazla girip fahiş bir ihlalde bulunmuş, ne gam! Aman ne üzüldüm ne üzüldüm!

Son gol her zaman sevinç getirir. Elendiğimizi bile bile şampiyonlar gibi sevinmiş, bitiş düdüğüyle birlikte Adana seyircisiyle

bütünleşerek salonun ortasında dakikalarca sevinç gözyaşları dökmüştük bir kere daha. Üstelik bu sefer Taçspor maçındaki gibi az farklı yenilginin sevinç gözyaşlarını değil son saniye golüyle gelen beraberliğin sevinç gözyaşlarını dökmüştük. Günün kahramanı olma sevincime azıcık da olsa gölge düşüren bir olay yaşamıştım o sevinç sırasında. Müsabakanın hakemi Hüseyin Mor, çaktırmadan beni bir kenara çekmiş, "Seninle başka bir turnuvada gene karşılaşırız nasıl olsa," demişti. "Bana bir çizgi borcun var. Şu manyak seyirciye dua et sen. Golü vermesem sahaya atlayacak, anamı belleyeceklerdi. Neyse ki Kılıçoğlu finale kalmayı garantilediydi, yoksa kendi takımımın hakkını yediğimle kalacaktım. Ama Allah büyüktür. Bak, nasıl elendiniz. Bir de utanmadan seviniyorsunuz."

Hüseyin Mor, hem Eskişehir bölgesinin hakemiydi hem de hakemlik yapmadığı zamanlarda Kılıçoğlu Toprakspor'un antrenörü.

Çizgiye basarak gol attığım için kendisinden özür dilerken içimden de "Olsun!" diyordum ben. "Ama nasıl koydum!"

Son golü atan kişi olduğum için beni ayrı bir yere koyan o büyük Adana seyircisiyle sarmaş dolaş devam etmiştik şamataya. Gene de soyunma odasına giderken beklediğimden daha mahzundum. Son golü ben atmıştım. Evet. Çok gururluydum ama Hüseyin Hoca da çok ağır konuşmuştu yani. Üstelik bundan, ruh kardeşim Alparslan'a bile bahsedemezdim çünkü çizgiye bastığımı gördüğünü zannetmiyordum. Durduk yerde suyu bulandırmanın âlemi yoktu. Soyunma odasında kasılıp kalmış, aslında sevinçten içim içime sığmadığı halde içimin bir başka kısım yerlerinde gaz sancısına benzeyen şiddetli bir buruntuyla çarpılmış, bunu örtbas etmek için elendiğimize çok üzülüyormuş gibi yapmış, beraberliğe sevinen arkadaşlarımı hafif yollu haşlayarak terbiyeye davet etmiştim.

"Demin en çok sen seviniyodun ama!" diye çıkışmıştı bana Ali Onaran. Yüzünde klasik sırıtması vardı gene. Dövüşürken bile sırıtırdı. Sarı dişlerini göstermese olmaz. "Kıç atıyodun daha iki dakka evvel. Nooldu?"

"O demindi," demiştim vakarla. "Seyirciye ayıp olmasın diye seviniyomuş gibi yapıyodum ben. Elendik beyler, elendik. Nasıl sevinebiliyosunuz anlamıyorum."

Oduncu, karpuz delen işaret parmağını böğrüme gömmüş, "Havlunu verir misin?" demişti. Zeki Müren'in dediği gibi, dünya

yansa herifin yorganı yoktu içinde. Götüne galvanizli çubuk çaksan "Bu tangırtı nerden geliyor acaba?" demezdi.

Uzatacaktım havluyu elbette. Birbirimizden bir şey esirgemezdik biz. Para hariç.

"Al! Şuna bak! Herifin umurunda değil. Elenmiş miyiz, final grubunu kıl payı kaçırmış mıyız, hiç!"

Pis pis sırıtıp tertemiz havlumla soğan kokulu terini güzelce silmeye başlamıştı.

"Ama seyirci bizi nasıl alkışladı?"

Tam cevap verecektim, cânım havlumu şortunun içine sokup belinden aşağı silinerek bacak arasından çıkarttığını görmüş, çileden çıkmıştım.

"Yaa nooluyo aslanım yaa! Götüne niye sürüyon havlumu oğlum?"

Oduncu gene sırıtmıştı.

"Al lan havlunu, al. Götümüze mi sürdük; böbreklerimizi kuruladık. Al!"

Uzatılan havluyu taharet bezi tutar gibi tutmuş, kurulanmaktan falan vazgeçip öyle terli terli soyunma odasını terk etmiştim. Kimse bizi sporcu hijyeni konusunda terbiye etmediği için biz terbiyesizlik olur diyerek soyunma odasında soyunmaz, duş falan yapmaz, kocaman hamam havlularıyla yalapşap kurulanıp sağlıklı bir iş yaptığımızı zannederdik. O günkü kafamızla hamama gitsek yıkanmadan çıkardık biz. Ayıp denen bir şey vardı çünkü.

Ayıp denen bir şey olduğu için içinde soyunamadığımız o soyunma odalarında donumuzu çıkaramayacağımıza göre de maçlara gelirken kuru olan donlarımız maçlardan dönerken ön tarafına kendimiz, arka tarafına da takım arkadaşlarımız işemiş kadar ıslak olurdu. Ayrıca istisnasız hepimiz *tinea inguinalis*'ten mustarip bir ömür sürerdik. *Tinea inguinalis*: Kasık mantarı. Uykunun en tatlı yerinde kaşıntıdan ağlayarak uyanır ve bir hafta önce tırnaklarını kestiğin için kendine lanet okurdun. Tırnak yetmezdi oralarını kaşımaya. Öyle tatlı, öyle manyak kaşınırdı. Fungos, Canesten, Prednol-A, Mikostadin, Undo Pat, Undo Talk, Fungusit... Yeryüzündeki bütün mantar ilaçlarını bir cildiye doktorunu mahcup edecek derecede ezbere bilirdik hepimiz. Oduncu genelde yastığının altında sivri uçlu bir naylon tarak bulundurur, krizi tuttuğunda onunla kaşınır, Ali Onaran, ucunu çakıyla sivrilttiği

bir mandolin penasıyla nikahsız yaşar, herifin müzikle bütün ilişkisi, götünü başını kaşımak için kullandığı o penadan ibaretti, kriz gelince penayı oralarına sokup haşırtılı bir melodi tutturur, Anamurlu Ibo kaligrafi diviti kullanırdı. Oğlanın göbekten aşağısı, tabii şortunu veya donunu bizim yanımızda çıkartmadığı için daha aşağısını göremezdik, göründüğü kadarıyla söylüyorum, bir modern hat sanatı çalışması izlenimi uyandırırdı üstümüzde. Teneke uçlu kaligrafi diviti çiziyor, deşiyor ve kanatıyordu.

Benim, doğrusunu söylemek gerekirse soyunma odasını Oduncu'ya kızmış gibi yaparak bir an önce terk etmemin asıl sebebi, hâlâ kapının önünde bekleşip tezahürata devam eden Adanalı seyircilerimizin huzuruna bir başıma çıkabilmek arzusuydu. Beni bekliyordu hayranlarım. Son golü ben atmıştım çünkü. Önden tek başıma, kendimle baş başa çıkmalı ve bana doymalarını sağlamalıydım. Çıktım. Iyi de etmişim. Adanalı hentbolseverler, iki tanesinin elinde darbuka vardı, beni içten takdirlerle karşılamışlardı salon çıkışında. Müsabaka hakemi Hüseyin Mor'un durduk yerde kurcalayıp bozduğu moralimi sevgi ve şefkatle bakıma almışlar, perküsyon nağmeleri marifetiyle düzeltivermişlerdi. Bir başına sevilmek apayrı bir şeydi. Saçın okşanıyor, sırtın sıvazlanıyor, orana burana dokunuluyor ve daha da dokunulmaya çalışılıyordu. Ne güzeldi! Ne iyi bir şeydi bu. Ne hoştu... Maçta yedek kaldığı için tek damla ter akıtmamış gıcık Paşa bir bok varmış gibi hemen arkamdan çıkıp ilgiyi dağıtmamış olsaydı daha da iyi olacaktı ama o kadarı da fena gelmemişti. Moral işi tamamdı. Hemen hemen tamam. Bir de Ali Abi bizi Menekşe'ye götürürse tamamen tamam olacaktı.

Ali Abi, Konya Demirspor'un idarecisiydi. Iyi, neşeli bir adamdı ama bir kötü huyu vardı; turnuva bittiği zaman dereceye girememişsen çok sinirlenir, o sinirle de mümkün olan en ucuz yemeği yedirir, en kötü otobüs firmasından bilet alırdı. Şu da vardı ki biz çok zorlu rakiplerle aynı gruba düşmüştük ve buna da Ali Abi'nin uğursuz bileği neden olmuştu. Turnuvanın ilk gününden son gününe sağ elini yumruk yapıp saatine bakacakmış veya ayıp el işareti yapacakmış gibi kol yenini dirseğine kadar sıvadıktan sonra "Bu bilek var ya bu bilek... Hay sikeydim böyle bileği!" deyip durduğu için, bir ihtimal, kabahati üstüne alabilir ve bizi Menekşe'ye götürüp doyurarak ve de adam gibi bir otobüs firmasın-

dan bilet alarak kendini affettirmeye çalışabilir diye düşünüyordum. Biz de epey çalışmıştık dört gün boyunca. Kura çekilişi biter bitmez adamın ense köküne dişlerimizi geçirmiş ve böyle uğursuz bir bileğe sahip olduğu için ne kadar vicdan azabı duysa az olacağına ikna etmeye çalışmıştık. İlk hamlelerimiz çok başarılı olmuştu mesela. Kura toplantısının akşamında başını sağa yıkmış, sol gözünü akşam güneşi kaçmış gibi kısmış, hafif sırıtmış ve "Kendime ceza veriyorum," demişti. "Bu akşam yemekte herkes birer meşrubat içebilir. İki içenin amına korum." Bu çok nadir bir ikramdı. Bayram etmiştik.

Menekşe Lokantası. Çok güzel lahmacun yapardı. Çok güzel cartlak kebabı vardı. Belki götürülürdük. Belki.

Hüseyin Mor'un da dediği gibi, Allah büyüktü. Ali Abi aynen düşündüğüm gibi davranacaktı. Nitekim, sağ ve sol yanımda pozisyon alıp darbuka çalarak beni yücelten iki hayranımı, "Ben bunların idarecisiyim," diyerek susturduktan sonra takdirlerden nasibine düşeni keyifle soğurarak elini omzuma koymuş, "Üzülme koçum. Hiç canını sıkma sen," demişti. "Şimdi sizi Menekşe'ye götürürüm. Aslan gibi yer içeriz, sonra da en iyi firmanın otobüsüne binip... Ammaaaa, söyle piçlere, iki meşrubat içmeye kalkan olursaaa... var yaaa... ben o fazla şişeyi var yaaa... Allah yarattı demem..."

İşte, benim attığım beraberlik golünü takiben seyircinin coşkulu tezahüratları ve de Ali Abi'nin jestiyle moralimize tavan yaptıran süreç böylece hızını almış oluyordu. O akşam Adana Otobüs Garajı'ndaki şımarıklığımızın bir başka sebebi de buydu. Menekşe Lokantası'na yolu düşen kim olsa şımarırdı.

Kendimizi kaybetmiş gibiydik. Turnuva Organizasyon Komitesi "Asıl şampiyon sizsiniz," demiş, itibarımızı düğün dernek iade etmiş de arkamızdan gözyaşı dökmüş gibiydik. Az sonra Konyamız'a doğru yola çıkacaktık. Marşa basılmış, otobüs ısıtılmaya başlamıştı ama biz durulmak bilmiyorduk.

Didiş didiş didişiyor, gidiş gidiş gidişiyorduk. Sebepler muhtelif.

Hâlâ itişip kakışıyor, grup sonuncusu değil de şampiyon olmuş gibi çığlıklar atıyor ve şakalaşıyorsak sebeplerden bir tanesi de Ali Abi'nin Menekşe Lokantası'nda "Hepiniz susun lan! Fıkra anlatacam!" dedikten sonra anlattığı o fıkraydı. Fıkradan da ziyade, balkondan bakan o teyze.

Adana'nın, ağız sularımızı Manavgat Şelalesi'ne döndüren o muhteşem yeşillikleri, dilim dilim turunçlar eşliğinde az da limon dekoruyla masamıza yığılıp bardak altı lahmacunlarımız önümüze serilmeye başladığında ben ısrarla sol yanımdaki Oduncu'ya bozuk atıyor, pis götünün terini cânım havlumla kuruladığı için terslenip duruyordum. O da bana "Kel!" diyerek yavşıyordu. "Senin saçkıranlı kafana sürdüğün havluyu en kıymetli yerlerime sürüyom, ben tiksinmiyom da sana nooluyo?" Herifin umurunda değildi. Bir defa özür dilese mesele kalmayacaktı ama nerdeee? Bu kadar gailesiz, bu kadar vurdumduymaz olunabilirdi. Oduncu işte. Kaba, bağnaz, sığır.

Sağ yanımda canım ciğerim, ruh kardeşim Alparslan, Oduncu'yla hararetli hararetli atışmamızın közlerine kahkahalarıyla üfleyerek körük tutuyordu. Maçın asıl kahramanı oydu aslına bakarsan, önceki altı golün hepsi ona aitti ama son golü ben atmıştım. Ben. O değil, ben... ve de Alparslan kadir kıymet bilirdi. Onu sinirlendirmediğin sürece.

"Son golüm nasıldı Alparslan?"

"Vallaha acayip koydun! Ne diyeyim!"

"Iyi koydun, iyi koydun. Koçum benim," diyerek destek olmuştu Alparslan'ın sağında oturan Ali Abi. Sonra U şeklindeki oturma düzenimizi gözleriyle taramış, sırıtmış, kafasını sağ tarafa yıkıp sol gözünü kısmış, "Hepiniz susun lan!" diye seslenmişti ortaya. "Fıkra anlatacam."

Ali Abi "Fıkra anlatacam!" deyince akan sular dururdu. Şaşkın, cahil, kör ve sağır ergenlik çağımızın en yakası bağrı açılmadık fıkralarını ondan duyardık biz. Aldığımız, alacağımız cinsel eğitim de bundan ibaretti. Bu dersi kaçıramazdık. "Şşt... Beyleerr... Ali Abi fıkra anlatıyo!" diyerek zaten susmuş, hevesli bakışlarını Konyalı Doktor Kinsey'e çoktan dikip beklemeye başlayan takım arkadaşlarımıza posta koymuştuk.

Ali Abi fıkra anlatacaktı. Al sana akşam yola çıkmazdan evvel Adana Otobüs Garajı'nda şımarmak için bir sebep daha. Peşin peşin.

Ali Abi fıkra anlatacaktı. Dirsekler böğürleri dürttü, bu tarihi ana olabildiği kadar çok sayıda vatandaşımızın şahit olması için garsonlara göz kırpıldı, kulaklar mevzilere göre sağ veya sol yanlara sündürüldü.

Ali Abi!

Doktor civanım
Ah neler istiyor canım
Ne istersen alayım
Doktor senin olayım.

Beste ve güftenin kendisine ait olduğunu iddia ederdi. Bizim ilk cinsel eğitim şarkımızdı bu: Doktor Civanım. Birbirimize tenhalarda bile zor söyleyebildiğimiz, yarım yamalak, zaten tek heceden ibaret o kelimenin, yarısını da yutarak ancak fısıldayabildiğimiz o müthiş kelimenin coğrafi detaylarını ilk onun bestesinden öğrenmiştik biz. Bestesinin nakarat kısmında.

Eşşeğe binmiş apışır
Amı semere yapışır
Yüz bin kere kaşıdım
Gene de ister gidişir!

Hadi bakalım. Neymiş? O organ semere yapışırmış. O müthiş organ. Kadın organı. Şey... Ali Abi olmasa bunu nerden öğrenecektik biz? Çıplak bir kadın, bir eşek, bir de semeri nerden bulup bir araya getirecektik?

Bir elinde sacayak
Basıversem kayacak
Bacakları omzumda
Yıldızları sayacak!

Buyrunuz! Pozisyon Bilgisi Dersi.
Susun lan!
Ali Abi fıkra anlatacak!
Menekşe Lokantası'nın bizim masaya servis yapan bordo gömlekli iki garsonu da göz kırpmaların anlamını kavramış, pozisyon almış, fıkrayı beklemeye başlamışlardı. Onlar bizden de heyecanlı görünüyorlardı.

Bi Amınagoduğum köyü varmış. Bu köyde, genç ihtiyar, çoluk çocuk, kadın erkek, herkes, her cümlesinin sonunda "amınagoyuyum" dermiş.

"Gız Ayşee! Naapıyon amınagoyuyum?"

"Naapacam amınagoyuyum! Çamaşır yıkıyom amınagoyuyum."

Böyle böyle derken, bi gün bu köyün imamı ölmüş. Tabii cenaze namazını kıldıracak kimse yok. Hemen komşu köye gitmişler, oranın

imamını alıp getirmişler. İmam ölüyü yıkamış, kefenini giydirmiş, namazını kıldırmış, sonra ahaliye dönmüş.

"Ey ahali! Merhumu nasıl bilirdiniz?"

"İyi bilirdik amınagoyuyum!"

İmam şaşırmış, bozulmuş, sabah beri duyup durduğu küfrü cenaze başında da duyunca ettiği insanlıktan pişman olmuş, geldiğine geleceğine lanet okumuş, kısa kesmeye karar vermiş.

"Hakkınızı helal ediyonuz muu?"

"Ediyoz amınagoyuyuuum!"

İmam iyice bozulmuş. Kısa kesecek ya.

"İyi o zaman," demiş. "Götürün gömün amınagoyuyum!"

Biz henüz fıkranın bittiğinin idrakine varamamış, sırıtkan dudaklarla daha ağır bir müfredat bekleyerek Ali Abi'ye bakıyorduk ki Menekşe Lokantası'nın üst katındaki apartman dairesinin balkonundan bir kadın kahkahası yükselmişti.

"Ay hah hah hah hah! Allah belanızı versin! Hah hah hah! Tövbe tövbe!"

O zaman kopmuştuk takımcak. Dakikalar boyunca kasıklarımızı tuta tuta gülmüştük. Neden sonra o balkondaki teyze aşağıya sarkmış, "Hiç utanmıyon mu?" diye paylamıştı Ali Abi'yi. "Terbiyesiz terbiyesiz şeyler anlatıyon! Kocaman adam olacan bi de! Burda aile var aile!"

Bu bizi fıkradan da çok kopartmıştı. Kadın, sen dinle dinle, çıt çıkarmadan soteye yatıp sonuna kadar getir, ondan sonra kahkahalarla gül, suçüstü olunca da bizim Ali Abi'ye terbiye vermeye kalk.

Ali Abi, gülmesini bastırabilmek için dudaklarını ısıra ısıra kendini evine atmaya çalışan teyzenin arkasından bakmış bakmış, "Bu var ya..." demişti bize dönüp. "İki dakka içinde apartmanda ne kadar kadın varsa başına toplayıp bu fıkrayı anlatmazsa anamı eşekler siksin!"

Hepten gitmiştik.

Adana-Konya otobüsünün bagaj kapısının yanında itişip kakışarak şakalaşırken işte o hallerdeydik. Kötü anlarında insanoğlu şaşırtıcı bir grup dinamiği yakalayabiliyor. O an, esasen çok kötü bir andı. Onca masraf, kaçırılan dersler, girilemeyen sınavlar, üniversite imtihanı da gelmiş kapıya dayanmış, sen kalkıp grup sonuncusu oluyorsun. Yaptığın hiçbir şeye, göze aldığın hiçbir fedakârlığa değmemiş yediğin halt, attığın taşlar ürküttüğün kurbağalara değme-

miş. Kötü an işte. Ne var gülecek? Var! O yakaladığı grup dinamiği, korkmuş bir köpeğin sıcak, güvenli ve korunaklı kulübesi etkisi yaratıyor insanın üzerinde. Kötü anlarında iyi anlarını iyi anlarında hiç hatırlamadığın kadar çok hatırlıyorsun ve girip içine kıvrılıyorsun o anların. İşte kulübe o. Sıcacık ve korunaklı bir sığıntılar kuytusu.

Menekşe Lokantası'nda tıkabasa tıkınmış, altımıza işeyinceye kadar gülmüş ve Adana hentbolseverlerinin takdirlerini toplayarak yıllar boyunca dilimize dolayabileceğimiz bir seyirci-sporcu bütünleşmesi destanı yazmıştık. Daha ne olsun? Nasıl keyifli olmayalım biz? Son golü de ben atmışım ki hiç sorma. Seyirciyi sahaya döken, bizimle kucaklaştıran o son gol. Beraberlik meraberlik. Yenilmemiştik. Sayemde.

Herkes, Ali Abi bile keyifliydi ama en keyifli olan bendim. Kabıma sığamıyordum sevincimden. Biliyordum. Az buçuk eğlencenin TRT televizyonu ve Konya İdmanyurdu Pasajı'ndaki Çağ Kıraathanesi'nde dersten kaçılan saatlerde oynanan Üç-Beş-Sekiz olduğu bir çağda, konuşmanın, anlatmanın, nakletmenin asıl en büyük eğlence olduğunun farkındaydım ve arkadaşlarım, sağ olsunlar, o son golü atan adam olduğum için beni bir sonraki turnuvaya kadar anlata anlata bitiremeyecek, bir dinleyenin, "Şu son golü bi daa anlatsana!" diyeceği şekilde ballandırıp şerbetlendirecek, anlatmalarıma doyamayacaklardı. En az bir ayım vardı övülecek. Bir koca ay iltifat görecektim ben! Spor salonuna yolum düştüğünde, arkadaşlardan o müthiş son golün hikâyesini dinlemiş olan Caygın Ağa bile süpürgesini bir tarafa bırakıp sırtımı sıvazlayacak ve "Nası attın o kolü ülen?" diyecekti. "Bi goster bağalım!" Ve ben hiç erinmeden lacivert kolej ceketimi çıkartıp tribün korkuluğuna asacak, sahaya pantolon ve iskarpinle süzülüp o son golü nasıl attığımı gösterecektim.

"Şimdi, karşımdaki herif şu tarafa bakıyodu tamam mı... Bi pas gösterdim, dağıldı... Gaste almaya gitti hıyar... Önüm, na böyle kabak gibi açıldı... Attım kendimi içeriye... Havada uçuyorum... Kaleciylen göz göze geldik... Yalvaran gözlerle bana bakıyo göt oğlanı... Acır mıyım... Bi koydum dibine kadar..."

Eh, bir jest de ben yapabilirdim bizim çocuklara artık. "Hadi Alparslan," dedim Alparslan'a. "Şurdan bi yerden elma filan alıp gelelim arkadaşlara. Yolda yerler. Ali Abi'nin tatlı ısmarlayacağı yok."

"Deli misin sen? Ismarlar mı hiç tatlı matlı? Daha bu yemeğin matemini tutacak iki sene."

"Hadi gel. Bu da bizden olsun o zaman."

Poşet kullanılmazdı o zaman diliminde. Kesekâğıdı kullanılırdı. Kahverengi ambalaj kâğıdından veya okunmuş gazete kâğıdından mamül, kocaman kesekâğıtları. Adana Otobüs Garajı'nın dört yanı seyyar arabası dolu. Ivır zıvır satana boşboşçu, meyve satana seyyar diyorlar. Gittik, bulduğumuz en ucuz elmalardan adam başı birer tane düşecek şekilde tarttırdık. Geri döndüğümüzde az da olsa coşkulu bir karşılanma bekliyorduk ama dağınık vaziyetteydi bizimkiler. Üçü orada, beşi burada öbeklenmiş, büyük ihtimalle benim son golümü konuşuyorlardı. Şurada kakır kakır gülüşen ikisi de muhtemelen Ali Abi'nin fıkrasını geliştiriyor olmalıydılar. Sündürebildiğin kadar sündür, bir boş ders boyunca anlat, köy hayatında geçmesi normal her sözün ardına bir "amınagoyuyum" ula, devamını da öbür boş derse bırak. Âdet öyleydi. Az duyar, çok anlatırdık.

"Ne yapalım?" diye sordum Alparslan'a. "Toplayalım mı bizimkileri bir araya? Görsünler elmaları kimin aldığını. Şimdi bilmezler, Ali Abi aldı falan zannederler, yaptığımız da hayra geçmez. Sonra açıklarız, inanmaz ibneler, kafa yaptık olur."

"Yok," dedi. "Boşver. Kesekâğıdının biri sende kalsın, birini de ben alayım, dolaşıp dağıtalım. Her dağıttığımıza da söyleriz biz aldık diye."

"Tamam ama bizim elmaları da dağıtmayalım yanlışlıkla?"

"Doğru söylüyon. En iyisi beraber dolaşıp dağıtalım. Ben birine veririm, sen de sorarsın 'Aldın mı?' diye, 'Almadım,' der ibne, ondan sonra kendi elmalarımızdan oluruz."

"Yapar ibneler."

"İbne bunlar."

Şu Ali Abi olmasaydı biz kimdik, konuşma dilinde "ibne" lafını kullanmak kim? Ayıptı, ayıp! Bırak ibneyi mibneyi, "göt" bile diyebiliyorduk artık. Nitekim, soyunma odasında Oduncu güya "böbreklerini" benim cânım havlumla kuruladığında ben ona ne biçim bağırmıştım "götünü kurulama" diye? Ali Abi'yi tanımazdan evvel olsa, "Arkanı kurulama" diyebilirdim en fazla. Neler öğretmişti bize aslan abim. En başta, ayıbın nerede bulunabileceğini.

Ayıp yorganın altında olur oğlum.

Nasıl yani?

Sermet Serdengeçti'nin "Ohh Üç Buçuk" filmine gidin de öğrenin, nasıl oluyomuş yorganın altında.

Orda her şeyi gösteriyolar mı?

Üff!

Alparslan, şüpheli bir kaş çatışla bir kez daha konunun altını çizdi:

"İbneler!"

Dağıtımı birlikte yapmaya başladık. Önce Alparslan'ın elindeki kesekâğıdını bitirdik. Benimkine sıra gelince ben öne geçtim, Alparslan az gerimde kaldı. Turan jestimizi uzaktan görmüş, yalanarak yaklaşmaya başlamıştı. Gıcıklık olsun diye onu es geçip önce Ağahan'a verdim. Ağahan'ın sırtı dönüktü. "Fakat Şakir"le ciddi ciddi bir konuyu tartışıyordu. Muhtemelen Ali Abi'nin fıkrasının neresini anlamadığını soruyor ve açıklamaya çalışıyor olmalıydı. Çünkü çalışırken bir taraftan da sık sık tıkanıp gülüyordu. Omzunun üzerinden burnuna uzatılan elmayı görünce döndü.

"Ali Abi mi yolladı?"

"Yok lan! Onda böyle ince davranışlar ne gezer? Biz aldık Alparslan'la."

"Kafa yapmayın lan!"

"Kafa yapan şişe olsun."

"Vallaha mı?"

"Vallaha. Al. Afiyet olsun."

"Vallaha çok makbule geçti. Tatlı niyetine."

Bir elma da "Fakat Şakir"e uzattım.

"Al Şakircim. Yarasın."

"Sağ ol... Fakat nerde yıkıycaz bunu?"

Yeni bir tartışmanın içine sürüklenmek istemediğimiz için Alparslan'la birbirimizi çekiştirerek uzaklaştık. Yolda, ardımız sıra azimle yürüyen Turan'ın elmasını attık önüne. Hava usuldan kararıyordu ve yüzler daha gölgeliydi artık. Az ötede, bizim otobüsün arka kapısının önünde tek başına dikilen birine gitti gözüm. Arkası dönüktü. Kirli sarı saçları vardı. Kesekâğıdımda üç elma kaldığına göre, biri Alparslan'ın, biri benim, elma almayan tek kişi kalmış olmalıydı, Ali Abi, eh o son elma da onun. Hemen ilerleyip arkadan yaklaştım, "Sürpriiiz!" diye bağırarak elmayı uzattım. Ali Abi bana bir an baktı, sonra kibar kibar gülümseyerek aldı.

"Teşekkür ederim. Ne zahmet ettiniz?"

Ama bu Ali Abi bizim Ali Abi değildi. Başka, bambaşka biriydi. Kirli sarı saçları ve hemen hemen aynı boyda oluşu haricinde Ali

Abi'yle uzaktan yakından alakası yoktu bunun. Benzese benzese Turan'a benziyor olabilirdi ki onun elmasını zaten vermiştik. Çok bozuldum. Adam pişkin pişkin sırıtarak ağzına götürüyordu elmamızı.

"Hoop hoop," diyerek atıldım düşünmeden. Tam bileğinden yakalamıştım. "Bi dakka. Bi yanlışlık oldu. Sizin değil bu elma."

Adam, ağzı ısırmaya hazır vaziyette açık, sindirim salgıları diş uçlarına yürümüş, kısa bir an dondu kaldı, bileğine asılan elime baktı, sonra teslim oldu.

"Al canım," dedi. "Nerden bileyim ben? Otobüsün yolculara ikramı zannettim."

"Tamam tamam," dedim yaptığım terbiyesizlikten birazcık da olsa utanarak. "Sizin kabahatiniz yok. Hava kararınca seçemedim. Kabahat bende. Çok özür dilerim."

"Mesele değil. Al bakalım."

Elmamızı alıp Ali Abi'yi aramaya başladık garajın içinde. Tabii adamın göz menzilinden çıkar çıkmaz dizlerimize vura vura gülmeye de başladık.

"Nasıl sarıldın adamın bileğine öyle lan?" diyordu Alparslan kahkahalar atarak. İstediği zaman mı öyle katıla katıla gülebiliyor, yoksa kendini tutamadığı için mi gülüyor, bunu asla anlayamamıştım. Hâlâ da anlayamamışımdır. Kimse anlayamazdı zaten. Sahteden güldüğünde bir gözünden yaş getirmeyi başarırdı. Bu yüzden, sahteden güldüğünde bile sahteden güldüğünü bilemezdik.

"Sarılırım arkadaş. Yemesin elmamızı."

"Hah hah hah! Lan, ne bilsin adamcağız? Sen verdin, o da kibar kibar teşekkür ederek aldı. Naapsın? Hah hah hah!"

"Yok öyle yağma. Nasıl kıvırtıyor ama? Otobüsün ikramı sanmışmış... Bak bak bak... Nerde görülmüş lan şehirlerarası otobüslerde elma-armut ikram edildiği? Limon kolonyası mı lan bu? İbne!"

"İbneeee... hah hah haaaah"

Geberiyorduk gülmekten. Bende ilaveten mahcubiyet de vardı tabii, ayrıca Alparslan kadar içten, coşkulu kahkahalar atamamanın verdiği eksiklik, eziklik duygusu. Alparslan'ın bakmadığı bir sıra, adamı bulup bir kere daha özür dilemek istiyordum. Az ayıp etmemiştim. Uzat, ver, ondan sonra da sen vermemişsin, o zorla

almış gibi bileğine yapış. Tam bir ayılık. "Zamane gençleri!" diye düşünse yanlış mı düşünmüş olurdu adam? Vallahi şu Alparslan böyle gülmüyor olsaydı çoktan dolduydu gözlerim. Ama gülüyordum, çünkü o gülüyordu ve de ben onun ruh kardeşiydim, gülmek zorundaydım. Tam bir ayılık.

Hareket vakti gelince bindik otobüsümüze. Şimdi dövseler cam kenarına oturmam ama o zaman diliminde cam kenarına oturmak lüksten sayılırdı nedense. Kısa bir müddet Alparslan'la birbirimize o güzide oturma mevkiini ikram ettik. İkimiz için de en değerli mevki orasıydı çünkü.

"Geç geç. Sen geç," diyordu o bana. "Gerçi koridorda oturduğum zaman midem bulanır ama."

"Yok, vallaha olmaz. Sen geç. Ona bakarsan benim de midem bulanır koridorda." En azından, bekliyordum ki Alparslan "Son golü sen attın. Cam kenarı senin hakkın," desin. Ama demedi.

"O zaman molaya kadar ben geçeyim bari. Çünkü en çok ilk başta çok bulanır midem," dedi. "Moladan sonra yer değişiriz."

"Hah. Ben de onu diyorum işte."

O geçti, ben geçtim, Ali Abi gelip tepemize dikildi.

"Evet beyler. Nerde benim elmam?"

"Biz de seni arıyoduk abicim," deyip verdik elmasını. Mola yerine kadar Ali Abi'ye iyi davranmakta fayda vardı. Belki insafa gelip yemek ısmarlardı falan.

"Ne lan bu pörsük pürsük? Ağaç diplerinden mi topladınız lan? İbneler!"

"Abi, en iyi yerden aldık. Kışın bu kadar oluyomuş."

Mis gibi bir turunçgiller kokusu çarpıyordu burnumuza. Ali Abi limon kabuğu kolonyası dökünmüş gibi.

"Neyse," dedi sırıtarak. "Ağalıkta sizden aşağı kalacak değilim. Ben de gittim, size portakal aldım bolca. Al."

"Bolca" dediği, adam başı birer taneydi.

Sağ yanında sakladığı kocaman kesekâğıdını çıkarıp bana uzattı. O zaman turunçgiller kokusunun kaynağını anladık. "Acele etmeyin," diyordu. "Araba yürüsün, birkaç saat sonra dağıtın arkadaşlarınıza. Şimdi dağıtırsınız, yer bitirirler, ondan sonra da molada kafamı beynimi siker ibneler acıktık diye."

"Yapar ibneler!" dedim sonsuz bir hayal kırıklığı içinde. Gitmişti molada yemek yeme ümidimiz.

Koca kesekâğıdını alıp ayaklarımızın arasına, yere koyduk.

"Ben bu Ali Abi'den böyle bi ibnelik bekliyodum zaten," diye fısıldadı Alparslan.

Otobüs dolmaya başladı yavaştan. Çifter çifter oturuyorduk genellikle ama dağınıktı çiftlerimiz. Bir çift hemen arkamızda, bir çift dört sıra arkada, bir çift onların hizasında, üç çift arka arkaya falan. Tek oturan yalnızca Turan'dı. Sağ tarafımıza, koridor tarafına bir başına kurulmuştu. Sağ yanı, yani cam kenarı boştu şimdilik. Bize yakın oturması, koridorda oturmayı sevdiğinden değildi. Hani, kesekâğıdındaki elmalarımızı yemeyecek olursak... veya Ali Abi'nin dağıtalım diye verdiği portakallardan arta kalan olursa...

"Geçsene lan cam dibine," dedim. "Kimse gelmeden."

"Yok be. Size yakın olayım. Sohbet ede ede gideriz."

Sohbetmiş. Kim yer? Ayrıca yesem bile hiç de hevesli değildim Turan'la sohbet etmeye. Genelde bu sohbet süreci o şekilde işlemezdi çünkü. Biz Alparslan'la kaynatmaya başlardık, diğerleri, oluşturduğumuz bu merkezî sohbete yanlardan kaynak yaparlardı. Sahnede hep biz olurduk.

"Yok," dedim, dirseğimle Alparslan'ı dürterek. "Fazla sohbet iyi gelmiyor sana. Konuşurken ağzın ayrılır, korkarsın, esnersin filan, maazallah çenen kilitlenir, bir de seninle uğraşırız Sertavul'un ortasında."

Sertavul Geçidi'ne en az dört saatimiz vardı ama bundan bahsetmek oldum olası hoşumuza giderdi. Hoş, etkileyici bir isim: SERTAVUL! Ne kadar çok adını anarsak kendimizi efsunlu, gizemli, maceralı yerlere o kadar yakın hissederdik. Masal kitaplarıyla büyümüştük biz, *play-station*'larla değil.

Bu bizim Turan'ın bir çene kilitlenmesi meselesi vardı ki evlere şenlik. Oğlan fazlaca güldü, fazlaca kasıldı, fazlaca esnedi, fazlaca şaşırıp korktu muydu çenesi ardına kadar açılır ve kırp diye kilitlenirdi. Ben, insan vücudundaki en kuvvetli kasların çene kasları olduğunu Turan'dan anladıydım. Oğlanın kafasını beş kişi aşağı bastırır, çenesini de diğer beş kişi yukarı çektirir, gene de yerine oturtamazdık. Ne oturtması, kımıldatamazdık bile. Nasıl bir kassa o, on tane spor yapmış kola direniyor! İlk şahit olduğumuzda çok korktuyduk ama zamanla alışıp keyfimize bakmasını bildiydik. İyi oluyordu be. Zevkleniyorduk. Hatta Turan'ın çene kilit-

lenme endeksine endekslenip bir fihrist çalışması bile yapmıştık okulda. Alparslan, Mustafa Kılıç ve ben.

Araştırma konumuz şuydu:

"Turan'ın çenesi en çabuk ne zaman kilitleniyor? Buna paralel olarak canımız her istediğinde bu Turan'ın çenesini nasıl kilitlettirebiliriz?"

Hayvan gibi esnediği zaman yüzde otuz oranında falan kilitleniyordu. Araştırma sonuçlarımız bu bilgiyi vermişti bize. Ama bize daha yüksek bir endeks lazımdı. Çene, o çenenin bahtsız sahibi bir şeyi fazlaca komik bulup kahkahalarla gülmeye başladığı zaman da salıveriyordu kendini ve gene yüzde otuz oranında kilitlenebiliyordu. Bu da yetersizdi. Daha garantili bir yöntem bulmalıydık. Korkutmak fena değildi. Yüzde ellilik bir verim alabiliyorduk ki bizim arzumuz yüzde yüze yakın bir orandı. İlmin sınırı yok. Araştıra araştıra bunu da bulmuştuk.

Korkutmak, evet ama hayvan gibi korkutmak gerekiyordu. Bu sonuca da, sağ olsun, yatakhanedeki işbirlikçimiz Oduncu sayesinde ulaşabilmiştik. Bir gece Oduncu, horul horul uyuyan Turan'ın üstüne uçarak atlamış ve o sırada da avazı çıktığı kadar bağırmış. Sabaha kadar Turan'ın çenesini yerine oturtacağız diye uğraşmışlar koğuşçak. Tabii ilk iki saat gülüp dalgalarını geçtikten sonra. O günün sabahı Oduncu bize deney sonucunu aktardığında, biz; Alparslan, Mustafa Kılıç ve ben, birbirimize bilgiç bilgiç kafa sallayıp sırıtmış, durumu kayda geçirmiş ve Oduncu'ya bir deneme daha yapması için bir saat yalvarıp dil dökmüştük. Oduncu buna pek gönüllü görünmemişti. Turan onun defterlerini temize çekiyordu ve inci gibi de yazısı vardı çünkü. İşine gelmeyince vurdumduyar olmayı nasıl da biliyordu eşek herif. İbne! Bak nasıl söylüyorum.

Sağ olasın Ali Abi... Sen olmasaydın...

Sonuçta razı olmuştu Oduncu ama bir şartla: Eğer Turan küsüp de bunun defterlerini temize çekmeyecek olursa Mustafa Kılıç o görevi üstlenecekti. Mustafa mırın kırın edecek olduydu ama biz hayalarını alttan burup sıkarak "Sıkmayın lan ibneler! Kabul. Anlaştık," dedirtmeyi başardıydık. Ertesi sabahın raporu da gayet moral vericiydi. Evet. Turan hayvanlar gibi korkutulduğu zaman çeneyi kaptırıyordu. Bilhassa da derin uykuda korkutulduğu zaman. Birkaç turnuvada bizzat kendi ellerimizle yaptığımız başarılı deneyler bu sonucu yeteri kadar desteklemişti. Ancak oğlanın çe-

nesi kilitlenmiş hali o kadar korkunç, o kadar içler acısıydı ki, hem Bahtiyar Hoca, hem de Ali Abi, anlaşmışlar gibi aynı anda yasaklamışlardı çene kilitlettirme operasyonumuzu. "Yasakladım," demeyle olmuyor. "Takımdam atarım!" diyeceksin. Demişlerdi.

"Arkadaşım, az kaçıl bakayım."

O adam gelmişti. Elmasını adeta boğazından söküp aldığım adam. Ali Abi'ye benzeterek yanlışlıkla... Bir damla da benzeseydi içim yanmayacaktı. Allah kahretsin!

Turan'ın yanındaki boş yerin sahibi oymuş meğer. Yani, tamam, ben ilk fırsatta bir kere daha özür dilemek istiyordum ama Alparslan'ın görmeyeceği bir yerde istiyordum. Burnumun dibinde bitmesinin de âlemi yoktu. Başımıza bir gelecek vardı ama, dur bakalım ne.

Turan az kaçıldı, adam pencere kenarına geçip kuruldu.

"Takım mısınız siz?" diye sordu Turan'a. Şöyle bir ses tonu taraması yaptık Alparslan'la aynı anda. Adam "Takım mısınız siz?" sorusunu, "Siz de adam mısınız lan, ibneler!" tonunda telaffuz etmemişti. Sahiden de bu cığıl cığıl bir avuç bebenin bir takım oluşturup oluşturmadığını merak ettiği için sormuştu. İyi. Hevesliydi yani. Daha yerine oturur oturmaz konuşmaya başladığına göre pek bir dilli dibek olsa gerekti. Bununla iyi kafa yapılırdı. Kendi kaşınıyordu. Alparslan'ın beni dürttüğünü hissettim. Genelde aynı anda aynı şeyi düşünürdük biz. Öyle bir ruh kardeşiydik. Aklımıza geliveren bir türküyü aynı anda birbirimize haber vermeden çığırmaya başladığımız çoktur. Kardeşlik bu. Ben de onu dürttüm çaktırmadan.

"Takım mısınız siz?"

Adamın sorusu hâlâ sorduğu yerde asılı duruyordu

"Evet Abicim," dedi Turan. Sırtlan sırıtması geniş suratına yayılmıştı. Huyumuzu bildiği için adamı dolduruşa getirip önümüze atmaya çalışacaktı. Kurnaz ya. Bize şöyle bir kesik attı yandan. "Konya Demirspor. Hentbol takımıyız. Gençler Türkiye Şampiyonası vardı da."

"Hentbol mu? Nasıl oluyor o?"

Alparslan yanımdan sarktı.

"Fitbolun ellen oynananı." Birini kafalayacağımız zaman bozkır köylüleri gibi konuşmayı prensip edinmiştik. Karşımızdakinin bizi hödük, görmemiş, cahil ve de salak zannetmesi kafalamanın

ilk aşamasıydı. Sanki kaba saba konuşmadan adam kafalanamazmış gibi.

"Haa... Iyi... O nasıl oluyor? Elle mi çalım atıyorsunuz? Topu alıp gidiyorsun futbolda. Sizde nasıl oluyor?"

Mesaj anlaşılmıştı. Bu sahte Ali Abi'yle kafa yapılacaktı. Adam müsaitti. Dediğim gibi, çoğunlukla aynı anda aynı şeyi düşünürdük Alparslan'la ama gene de saldırı planımız için ufak bir istişarede bulunmakta fayda vardı. Hele az daha gaz vereydik de ondan sonra istişare edeydik. Gene dürtülüyordum. Alparslan da fark etmiş olmalıydı. Adam düzgün konuşuyor, düzgün cümleler kuruyordu. Bozkırlı gibi laf tembelliği yapmıyor, sesten tasarruf etmeye çalışmıyordu. Kafa yapacaksak biz de onun kadar düzgün konuşmalıydık. Yoksa bizi cahil ve görgüsüz bulup sohbete girmekten kaçınabilir, kafa yapma hesaplarımızı da kaldırdığı gibi camdan dışarı atardı. O zamanlar şehirlerarası otobüslerin açılan camları vardı klima niyetine. Sen açarsın, arkandaki yolcu "Kapat kardeşim," der, hır çıkarırdı. İnşallah Alparslan da fark etmiş olsundu bu durumu. Lafı ustaca devraldım:

"O kısmı biraz karışık abicim. Kurallar, hem futboldaki gibi değil, hem de futboldaki gibi."

Karışık suratlı bir ilgiyle bana bakmaya başladı.

"Nasıl yani?"

"Şimdi şöyle oluyor..." Bu kez konuşan Alparslan'dı. Çok şükür, fark etmişti adamın düzgün konuştuğunu. "Futbolda ceza sahası var ya... Bizde de kale sahası oluyor onun karşılığı..."

"Haa... O sahada yapılan fauller penaltı oluyor öyle mi?"

"Yok... O kadar basit değil... Hem onun adı 'penaltı' değil bizde. 'Yedi Metre'... Ceza atışı kaleye yedi metre mesafeden yapılıyor da o bakımdan..."

Anlatmaya devam ettik. Lafı birbirimizin ağzından ortak bir sempozyuma aylar boyunca profesyonelce hazırlanmış bir bilim ekibi gibi başarıyla alıyor, birimizin bıraktığı yerden diğerimiz hiç sektirmeden, es vermeden, cümle dahi devirmeden devam ediyorduk. Konuşma akışkanlığımızı bozan tek şey, ara sıra Turan'ın lafa karışmasıydı. Bir de adamı kafalayacağımızı anladığını belli edip takdirlerimizi kazanmak için salak salak göz kırpması, ağzını burnunu oynatması, alttan üstten gülmesi. Ulan, doğru dürüst hentbol anlatıyoruz işte, ne gülüyon? İbne!

Herhalde yarım saat sürmüştü muhabbetimiz. Bu arada adını da öğrenmiştik kuşumuzun. Sahiden de kuş çıkmıştı iyi mi?

Hamdi Kuş.

Eh, o noktada azıcık da biz güldük bıyık altından.

Hamdi Kuş, zorlu bir kuştu. Tüylerini yolmak pek tatlı olacaktı. Zor olan her şey iyi olur, yeme de yanında yat olur tadından yenmez olur. Bu adam zorluydu. Zorlu kuş! Her boktan anlayan liseli bilgiçliğimize rağmen zaman zaman yaptığı yorumlar karşısında şaşırıp belli etmeden hayranlık duyuyor, ağzının içine düşesi oluyorduk... ama kafalamak üzere kavilleşmiştik. Sessizce, sadece birbirimizi dürtmekle yetinip kavilleşmiştik. Sözsüz, senetsiz. Ama kavilleşmiştik. Biz öyle kavilleşirdik. KAVİL!.. Bu da çok efsunlu gelirdi kulağımıza. SERTAVUL gibi. Evet, KAVİLleşmiştik biz. Yavşamamalıydık. Çark etmemeli, adamla abi kardeş olmaya kalkışmamalıydık. Bu, bu kadar dürtüşmeden sonra birbirimizi satmak anlamına gelirdi. Biz Alparslan'la birbirimizi satmazdık.

"Anladım. Sizdeki kale sahası, futboldaki ceza sahasının muadili. Muadil, 'eş' anlamına gelir. Yani denk ama eşit değil. Benzer ama aynı değil. Fonksiyon bakımından özdeş ama bir değil. Kurallarınız basketbol kurallarıyla hemen hemen aynı. Ama tabii o da birebir aynı değil. Neydi?.."

Turan hevesle atlıyordu:

"Muadil!"

"Evet... muadil... bravo... Şimdi, anladığım kadarıyla, sizin basketbolda olduğu gibi bir faul sınırlamanız yok. Aşırıya kaçmamak kaydıyla istediğiniz kadar faul yapabiliyorsunuz. Bir basketbolcu beş faulde oyun dışı kaldığı halde, siz elli faulle bile oyuna devam edebiliyorsunuz. Orası da futbola muadil. İlginç. Gerçekten ilginç. Bir gün maçınıza gelmek isterim. Var mı şu sıralar?"

Muhabbet koyulaşıyordu Hamdi Kuş'la ve biz bir türlü Alparslan'la kafa kafaya verip adamı nasıl kafalayacağımızı istişare edemiyorduk. Tamam, hentbol ilginçti falan ama o kadar yol yordam bilen hergeleler olarak bir mazeret bulup da çeneden kendimizi sıyıramayışımız da ilginçti bir bakıma. Galiba ben bu kaliteli adamı kafaya almak istemiyordum. Asıl sebep buydu. Kaçak güreşiyordum sanki. Öyle hissediyordum. Hissettiğim o ise, ruh kardeşim Alparslan da istemiyor olmalıydı. Belki muhabbete de-

vam edip Hamdi Abimiz'den öğrenebildiğimiz kadar çok şey öğrenmek daha hayırlı olacaktı. Belki bu, beklediğimizden çok daha hayırlı bir yolculuk olacaktı. Belki Hamdi Abi, sosyal eğitim hayatımızda Ali Abi'nin dolduramadığı boşlukları dolduracak, o cinsel eğitimimizin mimarı olduysa bu da başka bir şeyimizin mühendisi olacaktı.

Tam kaptırmışım, ne iş yaptığını falan soracağım,

"Ben çok yorgunum arkadaşlar," deyiverdi Hamdi Kuş. "Arkadaşlar" demesi de ayrıca hoşumuza gitmişti elbette. Alparslan'la aynı anda birbirimizin böğrünü dürteceğiz derken dirsek dirsege geldik. Canım o kadar yandı ki gözüm yaşardı. İnsanın dirsek ucunda dişinde olduğundan fazla sinir hassasiyeti oluyor. İşte bir vesile daha. Bunu da Hamdi Abi sayesinde öğrenmiştik. Gel de bu adamı kafaya al şimdi.

"Tabii abicim," dedi Alparslan yanımdan koridora sarkarak. Suratı, parmağını prize sokmuş gibiydi. Onun dirseği de acımıştı anlaşılan. "Sen dinlen. Uyu biraz."

"Öyle yapacağım."

Ne kadar güzel konuşuyordu Hamdi Kuş. "Öyle yapacağım." Ne güzel bir cevap, ne güzel bir cümle. Hamdi Abi. Keşke Alparslan insafa gelseydi de şunu kafalamaktan vazgeçseydik birlikte. Ayıp olacaktı çok. Zaten kendi elimle verdiğim elmayı gene kendi elimle geri alarak büyük bir ayıp etmiştim kendisine karşı, güleceğimiz kadar da gülmüştük. Daha üstelemesek?

Hamdi Kuş, koltuğunu geriye yatırıp başını kirli beyaz koltuk örtüsüne yaslayarak gözlerini yumduğunda ben de sırıta sırıta "Hadisenize lan! Kafalamak için daha ne bekliyonuz?" gibisine bakıp göz kırpan Turan'a sertçe kaş çattım ve yerime yerleşerek Alparslan'a döndüm.

"Ne yapacağız?"

Alparslan dudaklarını büzdü.

"Vallaha bilemedim," dedi. "Klas adam aslında."

Ne iyi! Şu Alparslan'la ruh kardeşi olmamız ne kadar güzel bir şeydi.

"Kafalamasak mı diyosun?"

"Sen ne diyosun?"

Burada cevap çok önemliydi. Birimizin istediği bir şeyi diğerimiz reddettiğinde o, onu açıkça ve kalleşçe satmış olurdu. Soruyu

birbirimize sektirip durmamızın sebebi buydu. Arkadaşını satmayacaksın.

Bizim arkadaşlığımızda, "Şu oğlan bana yan baktı. Gel gidip ağzını burnunu kıralım!" davetine icabet etmek farzdı. Bunu yapmayıp da başka bir arkadaşlık varyasyonu denemeye, "Deli misin? Bir bakış yüzünden elin garibanının üstüne iki kişi çullanılır mı?" falan demeye kalk, anında satışçı olur çıkardın. Hain olurdun. İbneden bile kötü bir şey olurdun. "Bok yoluna gitti Niyazi" arkadaşlığıydı bizimkisi. "Sikim hıyar!" diyene bir avuç tuz bulup koşma arkadaşlığı. Arkadaşını kavgadan, dalaştan uzak tutma, esenlik yoluna götürme çabaların her zaman alçaklıkla "muadil" kabul edilirdi. O birine küstüyse sen de durduk yerde kanlı bıçaklı olmak zorundaydın küsülen şahısla.

Şaka değil, gerçekten de ruh kardeşiydik biz Alparslan'la. Bunu, çoğu sabah birbirimize anlattığımız aynı, yok, neydi, muadil rüyalardan, ortamla alakasız da olsa ansızın aynı anda ağzımızdan çıkıveren aynı, bu sefer muadil değil, tıpı tıpına aynı cümlelerden, aynı anda attırılıveren alakasız bir şarkının, türkünün, bunu demin de belirtmiştim, nakarat mırıldanmalarından falan biliyorduk. Bu bir çeşit paranoya yaratmıştı bizde. Özdeş olmaya bu kadar yakınlaşmış, birbirimizin ruhlarının koynuna bu kadar sokulmuşken farklı olma paranoyası. Farklı olmaktan ödümüz patlıyordu. Birimiz ne ise öbürümüz de o olmak zorunda hissediyor, birbirimizi kollamaktan önümüzdeki ağaçları göremeyip burun üstü çarpacak hallere düşüyor, çoğu zaman da çarpıyorduk.

Evet, aynen böyle işte.

Birimizin düşündüğünü öbürü düşünemezse diye salak salak karalar bağlıyorduk biz. Ödümüz bokumuza karışıyordu başka başka insanlar olduğumuzu fark etmek kaygısı yüzünden. Bir sefer, tek bir sefer bile başka olmaya, kendimiz olmaya kalktığımız anda aramızda aşılamayacak bir uçurum oluşacaktı sanki. Birey olma paranoyası. Evet, birey olmaktan korkuyorduk biz. Alparslan'la ikimiz. Birimiz, birimizin düşündüğünden başka bir şey düşünecek olursak bu eşsiz kardeşliğe ihanet etmiş olacakmışız gibi bir hissiyat içinde debelenip duruyorduk. Daima aynı anda aynı şeyi istiyor, aynı şeyden hoşlanıyor, aynı şeyden kaçınıyor olmak zorundaymışız gibi bir metafizik beklenti içindeydik. Bu durum bir taraftan arkadaşlığımızı yüceltiyor, bir taraf-

tan da kişilik hanemizi, üç duvarı yıkık Nasreddin Hoca türbesine çeviriyordu.

Kapıda ise traktör lastiği kadar bir asma kilit: Ruh kardeşi olmak uğruna aynı olmak baskısı.

Misal, nasıl çıkacaktık bu işin içinden? Ya benim "Hamdi Abi'yle kafa yapmayalım," diye düşündüğüm yerde Alparslan "Hamdi Abi'yle kafa yapalım," diye düşünüyor idiyse? İhanet olmayacak mıydı bu?

Düşünüyormuş gibi yaptım ki sahiden de düşünüyordum. Ancak farklılık paranoyamız yüzünden doğru dürüst düşünemediğimden haberim yoktu daha. O anda benim sözümona kendi adıma düşünmem, aslında "Acaba Alparslan şu anda benim ne düşündüğümü düşünüyor olabilir?" sorusunun cevabını düşünmemden ibaretti. Bunu bugün çok iyi biliyorum. Keşke o gün de bilebilseydim.

"Bilmem ki..." dedim dudaklarımı büzerek. "Muhabbeti iyi yani. Kafalamasak da olur gibi sanki... Sen ne yapalım diyosun?"

Bana dönüp sıkıntıyla konuştu Alparslan:

"Kendimize başka kurban bulsak daha iyi olacakmış gibime geliyor. Ne bileyim? Kanım kaynadı adama. Sen ne diyosun?"

Bir sektirme daha. Ne diyecektim? Ben de ona sektirecektim gayet tabii.

"Şeyyy... Bence... Sen ne diyosan onu yapalım diyorum ben. Ne diyosun sen şimdi? Kafalamayalım mı diyosun yani?"

"Üff!" dedi. "Biraz uyuyalım mı biz de?"

Bu sefer de uykuya sektiriyorduk sorunun cevabını ama iyi ediyorduk. Ne Alparslan diyebilirdi "Vazgeçelim," diye ne de ben diyebilirdim. Onun da benim de "Devam edelim," diyemeyeceğimiz kadar aşikârdı bu. Ya öbürü başka bir şey demek istiyorduysa?

"Yorulduk," dedim bu teklife sıkı sıkı sarılarak. "Maç yaptık, sabahın yedisinden beri ayaktayız. Bence de biraz uyuyalım."

"Bak gene aynı şeyi düşünmüşüz. Uyanınca portakalları dağıtırız."

"Tamam. Ben de uyanınca dağıtırız diye düşünmüştüm zaten."

"Uykuda kesekâğıdını tekmelemeyiz di mi?"

"Tekmelemeyiz tekmelemeyiz."

"Bi de yuvarlanıyo muymuş bütün portakallar otobüsün içine!"

"Hi ho ha!"

"Hadi uyuyalım."

"Hadi."

"Son top!"

"Rahatına bak. İyi insanda kötü şey durmaz."

Son Top.

Bu, aramızda bir şifreydi. Sadece Alparslan'la ikimizin arasında değil. Takımcak. İçimizden biri münasebetsiz bir yerinden gaz çıkarınca, diğerini "son top" diyerek haberdar eder, böylelikle kokuya karşı onu koruma altına almış olurdu. Tabii kendini de. Zira "Son top" lafını duymayınca mekândaki herkes zan altında kalır ve de en hafifinden, "Osuranın ebesini sikeyim!" gibi bir küfür yerdi çünkü. Ali Abi sayesinde küfür etmeyi de başarmıştık ki elimizden bir uçan kurtulurdu bir de kaçan. Perişan ederdik adamı vallahi. Bu arada, osuran şahıs, osurduğunu en başından itiraf edemediği için küfrü yedikten sonra hiç edemez, osuranın kimliğini bulmak için yapılan çalışmalar sırasında, "Vallaha ben de osurmadım," diyerek yalan yere yemin etmeye ve devamında da "Hay kim osurduysa ben onun taa..." diye başlayan bir ağır küfürle kendine sövmeye mecbur olurdu. Aklanmak istiyorsan sövecektin, başka çaren yoktu. Sık sık bahsini ettiğim gibi, Ali Abi'yle tanışmadan önce biz cinsel içerikli küfürler de etmezdik birbirimize. Aramızdaki gaz emniyetini sağlayan, gene Ali Abi'nin verdiği bu eğitim olmuştu. Küfür yemek istemiyorsan gaz kaçırdığın zaman "son top" diyeceksin. "Kötü koktu," derler, "altına mı ettin lan?" derler, burunlarını tutup iğrenme mimikleri sergilerler ama sövemezler. İtiraf etmişsin çünkü. Suçunu itiraf eden adamın üstüne gidilmez.

"Koktu mu çok?"

"Eh... Mis gibi geldi diyemem."

Gözlerimizi kapattık. Uyumuşuz. Gerçekten de çok yorgunduk. Çoğu yolculuğumuzda uyurduk baş başa verip ama uykuya dalana kadar mutlaka şoförle ilgili fanteziler geliştirir, oturduğumuz yerde birimiz şoför, diğerimiz de eftikli bir yolcu falan olup fısır fısır tuluatlar yaparak neşemizi bulurduk. Mesela, "Canım, git şoför amcana sor bakayım kaçta uyandırmamızı istiyomuş." gibi salak sulak geyikler. Veya "Ben gideyim de şoförün sırtına bir hırka sereyim. Uyuyan adamın üstüne kar yağar." gibi sersem sepelek geyikler. Veya "Şimdi var ya, şoför kalkıyomuş direksiyonun başından, araba tam gaz gitmeye devam, şöyle belini çıtlata

çıtlata geriniyomuş, rahat rahat koridoru geçip arka beşliye uzanıyomuş." gibi ellak mellak geyikler. Gülmekten altımıza ederdik. Ne varsa gülecek? Ama o akşam yapamadık tuluatımızı. Gebermişiz yorgunluktan demek.

Vay be!

Bir zangırtı, sert bir savruluşla uyandığımda ilk iş yola, ondan sonraki iş Alparslan'a baktım. Uyumaya devam ediyordu. Şoför de uyumuyorduysa eğer asayiş berkemal sayılırdı. Araba bir çukura falan girmiş olmalıydı. İç aydınlatma tamamen kapatılmıştı ve insan, gözü alışıncaya kadar kendini otobüste yalnız hissediyordu. Arkada ve önde uyuyanların sadece karaltıları seçilebiliyor, uzun hüzmeli farlarını yaktığı halde şoförün bile kel mi saçlı mı olduğu ayırt edilemiyordu.

Susamışım. İçim yanmış. Gözüm gibi sakladığım elmamı yemeyi düşündüm ilk başta, sonra hart hurt, gecenin bir vakti milleti rahatsız ederim, uyuyanları uyandırırım diye vazgeçip su içmeye karar verdim. Alparslan uyanık olmuş olsa bunu da bir nevi insanlarla kafa yapma ameliyesi olarak değerlendirip birlikte hatırdatabilirdik. Ama insan başkasıyla birlikte düşünmeye, kafasının içinde onunla yaşamaya başlayınca kendi adına elma hatırdatmayı dahi gözü kesmiyor. Tepedeki muavin düğmesine bastım. O zamanlar şu pek havalı "servis düğmesi" lafı icat edilmemişti henüz. Düğmenin yanmadığını görünce, ki hemen hemen hiçbir otobüste yanmazdı, oturduğum yerde kafamı geriye çevirdim. Muavin, arka beşlinin hemen köşesinde olurdu. Buzdolabı da onun dizinin dibinde.

Epey çabaladım, doğrulup tam dönerek arka beşliye baktım ama karaltılardan başka bir şey göremedim. Genzim fena kurumuştu ve her an şiddetli bir gıcık öksürüğüne yakalanabilirdim. Eh, ha bağıra bağıra elmamı yemişim, ha anıra anıra öksürmüşüm. En iyisi kalkıp arkaya gitmek ve kendi suyumu kendim almaktı. Uyuyanları rahatsız etmemenin en emin yolu buydu.

Ayağımın önündeki kesekâğıdını hışırdatmamaya çalışarak koridora çıktım. İlk adımımı atmak üzereydim ki Alparslan usulca fısıldadı:

"Bana da bir su getirir misin?"

Demek o da uyanmışmış. Aynı anda susuzluk çekerek hem de. Ruh kardeşliğinin bir başka tezahürü.

Duygulandım.

"Tabii," dedim ona dönerek, o anda da o karanlıkta bana sırıttığını gördüm. Birşeyler demek istiyordu. Sakın Hamdi Kuş'u kafalamaya karar vermiş olmasındı? İnşallah öyle olmamış olsundu.

Sol dirseğimi koltuğun başlığına yaslayıp sokuldum.

"Ne diyecektin?"

"Turan Turan," dedi ve başka bir şey demedi. Tabii ya! Turan ve derin uyku. Çene kilitlenmesi operasyonu için daha müsait zaman olabilir miydi? Yatılı olmadığımızdan, okulda oğlanın çenesini yüzde otuz nispetinden fazla bir türlü kilitletemiyor, buna karşılık sabahları koğuş arkadaşlarının nasıl da kilitlettiğiyle ilgili hoş maceralarını dinlemekle yetiniyorduk. Okul turnuvalarında Bahtiyar Hoca, kulüp turnuvalarında da Ali Abi takımdan kovmakla tehdit ettikleri için oralarda da denemeye kalkışamıyorduk hiç. Ee, biz de insandık. Bizim de canımız çekiyordu. Bizim canımız. Biz! Uyurken ilk defa biz kilitletecektik Turan'ın çenesini. Kılıçoğlu Toprakspor maçında attığım o son gol kadar konuşulacaktı bu da. "Hem de otobüste kitletti!" diye anlatılacaktı. "Herkes uyandı," diye anlatılacaktı. "Bütün otobüs birbirine girdi," diye anlatılacaktı. "Şoför bile sağa çekti, Turan'ın kilidini açmaya koştu," diye anlatılacaktı. Çok havamız olacaktı, çoook. Bu meyanda bireysel düşünme denememin bir ürünü olan "otobüs yolcularını rahatsız etmemeliyim," inceliği, kolektif düşünme nobranlığı, vandallığı ve tabii ki mecburiyetinin çamurlu ayakları altında hunharca ezilmişmiş. Kimin umurundaydı?

Benim değildi şahsen.

Artık değildi.

Sırıttım.

"İyi de..." dedim Alparslan'ın kulağına ağzımı sokarak. "Herkesi uyandırır bu sığır. Ayıp olmaz mı?" Hâlâ biraz insaniyet kalmışmış bende demek ki.

"Bize ne?" dedi. "Biz mi uyandırmış olacağız uyuyanları? Böğüren kimse uyandıran odur. Kendi düşünsün."

"Doğru lan!"

İnsaniyet bir kere daha arkasını dönüp uzaklaştı.

Bir vampir gibi süzüldüm hemen sağ yanımızdaki koltuğa. Turan, hafif sakalı gelmiş koca yanağını koridora doğru uzatmış mışıl mışıl uyuyordu. Hayvani bir şekilde korkutacaktım. Gerisi ona

kalmış. Bağırma silahını kullanamazdım, o zaman ben uyandırmış olurdum otobüs milletini. Önden darbe, arkasından da darbeden sonraki stratejimi belirledim ayaküstü.

Darbe stratejisi:

Şamar atsan şakırdar, gene herkesi uyandıran sen olmuş olursun. O iş yaş! Olmaz. Başka?

Üstüne atılıp aniden sarssan da olmaz. O sarsılınca koltuk da sarsılır ve bu sefer, Turan uyanmadan hiç kimse uyanmasa bile en azından yanındaki Hamdi Kuş uyanır, gene ortalığı velveleye veren kişi olarak açığa çıkarsın. O iş de yaş. Başka?

Saç çekme? Olabilir gibi, ama saç çekmenin de sarsıntı yaratma ihtimalini göz önünde bulundurmak lazım. Yaş yaş. Geç.

Çimdik?

Evet! Çimdik. Kıçına sağlam ve acımasız, ani ve şiddetli bir çimdik! Zaten yan da yatmış, koridordan tarafa vermiş basenini bol miktarda. Tamam!

Darbeden sonraki strateji:

Kıç çimdiklendi, kurbanın çenesi kilitendi, orası tamam ama ne tarafa saklanılacak?

Koltuğuna çökmeye kalksan gözünü açar açmaz ilk gördüğü şey olursun. Yaş. Geç o fikri.

Arkaya doğru yoluna devam etsen?

Güzeeel!

Evet. Yoluma devam etsem, su almak için kalkmış herhangi bir yolcu gibi davransam, bir: Turan'ın çığlıklarına uyanıp doğrulan hiçbir yolcu benden şüphelenmezdi, iki: Turan da uzun süre benden şüphelenmezdi, üç: Turan benden şüphelenmeye başladığı zaman, ben elimde iki şişe suyla, tabii eğer gülmemi bastırabilirsem, ciddi ciddi, "Ne oldu yav?" deyip kendi koltuğuma dönebilir ve çocuğun şüphelerini üstümden başka yerlere, başka zanlılara sektirebilirdim.

İyi!

Koridordan otobüsün arkasına doğru, uyanık birinin olup olmadığını kestirebilmek maksadıyla kısa bir bakış fırlattım. Yok gibiydi. Siluetlerden başka bir şey görünmüyordu zaten.

Strateji belirlendikten sonra fazla düşünmeyeceksin. Boku çıkar. Ben de öyle yaptım ve ani bir hamleyle sol elimi uzatarak takım arkadaşımın kurutulmaya bırakılmış kabak gibi açıkta duran

kıçına hatırı sayılır bir çimdik atıp beklemeden arkaya doğru yürümeye başladım. Daha üçüncü koltuğa gelmeden böğürtü kopmuştu arkamda. Nasılsa sırtım dönük, kendimi şimdilik tutmama gerek yoktu, kıkırdaya fıkırdaya arka beşliye ilerledim. "Aaa! Ooo!" diye sesler geliyordu ensemin gerisinden. Gülmekten ölüyordum ben. Tam arka beşliye ulaştığım anda iç aydınlatmaları açtı şoför. Çığlıklar, otobüsteki herkesi uyandırmıştı. Buzdolabının köşesine büzülmüş uyuklayan muavini bile. Oğlan, panayır cücesi gibi fırlayıverince geçici bir süre için gülmem de geçmiş oldu.

"Su alacaktım," dedim.

"Nooluyo yav?"

"Bilmem. Önlerde birileri bağırıp duruyor ama..."

"Ben bi bakayım da suyunu kendin al sen."

Hazır muavin de köşeyi bana bırakıp gitmişken başımı buzdolabından su alacakmış gibi eğip kendi kendime sarsıla sarsıla, uzun uzun güldüm. Gülmem bir geçse hemen öne koşacak, elimde soğuk su şişem, şişelerim, manzaranın seyrine dalacak, Alparslan'ın yanındaki yerime kurulup tadını çıkaracaktım.

Bizim takımın uyku sersemi, gittikçe yükselen şaşkın mı şaşkın sesi, Ali Abi'nin "Nooluyo lan?" diye soran sesi, muavinin şoföre, "Abi, az kenara çek!" diye seslenen sesi, Alparslan'ın gür, mekanik kahkahasının sesi ve de çenesi kilitlendiği için konuşamıyor olması, sadece böğürebiliyor olması gereken Turan'ın "Abicim, vallaha benim bir şeyden haberim yok. Ben de uyuyordum," diyen yalvar yakar sesi.

Turan'ın sesi mi?

Sırtıma kargı saplamışlar gibi doğruldum. O sırada da şoför otobüsü sağa çekip el frenine on beş sefer asıldı.

"Ulan, yeter lan!" diye bağırıyordu, kulağıma hiç de yabancı gelmeyen bir ses. "Ne terbiyesiz şeylersiniz siz ulan!"

Bakıyordum ama herkes ayakta olduğu için bir şey göremiyordum. Gene de bu sesin sahibini tahmin edebiliyordum:

Hamdi Kuş!

Alparslan ölesiye kahkaha atıyordu bıraktığım yerde.

"Bak bir de gülüyor terbiyesiz!" diye haykırıyordu Hamdi Abi.

"Beyefendi, ne oldu? Bana bi anlatabilir misiniz?" diyerek ortamı yumuşatmaya çalışan sesin sahibini de tanıyordum: Ali Abi. İki lafın arasında da Alparslan'a bağırıyordu adamcağız:

"Oğlum bi sussana! Ayıp yaa! Gülünür mü böyle şeye?"

Tereddüt içinde kara kara düşünmeye başladım. Turan'ın yerini yanlış mı hatırlamıştım? Biz uyumazdan önce Hamdi Kuş cam dibinde, Turan koridorda oturmuyorlar mıydı? Yoksa yer mi değiştirmişlerdi?

Yok canım, daha neler?

Tereddüt etmediğim bir şey vardı; ben Turan'ın değil, Hamdi Abi'nin kıçını çimdiklemiştim. Tereddüde yer bırakmayacak bir şey daha: Alparslan, bu salaklığıma sonsuza kadar gülecekti. Bir şey daha: Bu Hamdi Kuş, bulduğu ilk fırsatta suratıma tükürecekti... ve en kötü bir şey daha: Artık okulda Kılıçoğlu'na attığım son golün esamesi okunmayacak, onun yerine aylar, belki seneler boyunca bu çimdik hadisesi konu edilecekti. Umduğum gibi, dillere destan olmuştum, evet, ama ummadığım gibi olmuştum.

Yanmıştım ben.

Şoföre ait olduğunu zannettiğim bir sesle irkildim, elimdeki su şişeleri şıngırdadı.

"Saayın yolcular... Bu beyevendiyi kim cimcirdiyse irkek gibi galksın, 'Ben cimcirdim,' disin. Yohsa suçluyu buluncaya gadak burda bekleyeceeem."

Alparslan'ın bitmek bilmeyen kahkahaları şamar gibi çarpıyordu suratıma. Şakaklarım damar damar atıyor, teker teker sakinleşip bana dönmeye başlayan tanıdık yüzler sanki az sonra idama götürülecekmişim gibi acımaklı nazarlar atıyor, o kadarını işitemiyordum ama tanıdık tanımadık bütün dudaklar "Cık cık cık" çekiyordu.

Bir cesaret:

"Ben yaptım!" diye ciyakladım. O anda da koridoru dolduran yolcu kalabalığı dalgalanmaya başladı.

"Bi dakka beyefendi. Belki isteyerek yapmamıştır çocuk. Tutun lan. Tutun adamı. Ne bakıyonuz?"

Ali Abi'nin sesiydi bu ve kalabalığı yararak üstüme üstüme hamle eden Hamdi Kuş'u durdurmaya çalışıyordu.

Ben, bana yapılan bu fiziksel saldırıyı durdurmaya yeltenen ilk insanın ruh kardeşim Alparslan olmasını beklerdim şahsen ama onun kahkaha atmaktan kımıldayacak hali kalmamış olsa gerekti ki öfkeden deliye dönen adamı kahramanca kucaklayan, sözde kurbanım Turan'dan başkası değildi.

Şu bitmek bilmeyen kahkaha.

Kaç senedir çözemediğim şu muamma.

Acaba sahiden de krize girdiği, kendini tutamadığı için mi atıyorduuuu... yoksaaaa..? Yoksa?..

Önüm açılıyordu usul usul. En azından bizim takımdan olmayan yolcular koridoru, kendilerine ait olan ya da olmayan koltuklara çökerek boşaltıyorlardı. İki cesur adım daha attım, bizimkilerin, daha çok da Turan'ın perdelemesini delmeye çalışan Hamdi Kuş'a doğru.

"Abicim... Vallaha ben seni Turan sandıydım... İlk başta cam dibindeydin ya..."

Turan, bana kırgın kırgın göz süzüp koruma perdesini kaldırıverdi.

Alparslan yeni bir kahkaha ile kükredi.

Ali Abi, arkadan gelen dalganın tesiriyle bana doğru sendeledi.

O ana kadar tam manasıyla görememiştim Hamdi Kuş'u, kalabalık dalgakıranına doğru demiştim diyeceklerimi. Dalga yarılır gibi olunca bir an için gördüm. Adam mosmordu veya bana öyle geliyordu. Bizimkileri bir aşabilse en iyi ihtimalle pantolonumu yırtarak açıp kıçımı kanatıncaya kadar yüzlerce defa çimdikler, en kötü ihtimalle de elimdeki şişeleri bir tarafa vurup kırdıktan sonra çıtıklı uçlarıyla "gene kıçımı" parçalardı.

"Abi... Abicim..." diye inliyordum ben.

Ali Abi toparlanmıştı. Yeniden o yana döndü. "Tamam beyefendi, tamam," dedi sertleşen sesiyle. "Ondan ben mesulüm. Özür diliyorum. Birazdan gelip kendi de özür dileyecek, elinizi öpecek. Sizi arkadaşı sanıp bir eşşek sakası yapmış. Büyütmeyelim... Alparslan, sen de sus artık. Ayıp oğlum, ayıp lan!"

Dalgalanma durulmuştu bir anda.

"Bari şu sussaydı. Sinirim bozuluyor."

Abimiz sakinleşiyordu galiba.

"Susacak beyefendi. Susacak. Alparslaaan... Alparslan dediiim!"

Alparslan susmayacaktı. Seneler boyunca susmayacaktı. Nitekim iki kahkaha arasında, gözümle görmüş gibi kendini kasıp dudaklarını ısırdığını, sonra daha fazla tutamayıp püskürdüğünü işitebiliyordum. Elinde olsa susardı ama değildi.

Sanki değildi...

Acaba değil miydi?..

Her neyse. Ben olsaydım gülmemi bastırabilir miydim bakalım? Tabii bastırırdım. Hem de adam arkadaşıma saldırırken araya ilk giren ben olurdum. Oturduğum yerde kah kah kah gülmezdim.

Ağır ağır, utanç içinde öne doğru yürümeye başladım. Ali Abi'nin, Oduncu'nun, Ali Onaran'ın, Ağahan'ın, Paşa'nın, Şekeroğlan Bayram'ın, Tavuk Nuri'nin, Üç-İki-Üç Sedat'ın, Fakat Şakir'in kınayan, alay eden, acıyan bakışlarını göğüsleyerek takım arkadaşlarımın güvenlik kalabalığını yardım, Turan'ın dargın, küskün, dikenli tel gibi batan bakışlarının altından sürtüne sürtüne, yaralana berelene geçtim ve artık kıçımdan kan almayacakmış gibi duran, sadece ara sıra Alparslan'ın kahkahalarına 'cık cık cık' eden Hamdi Kuş'un huzuruna vardım. Elini öpmek için hamle etmeden önce her ihtimale karşı su şişelerinden kurtulmak istiyordum. Arkamdaki birinin eline tutuşturup kurtuldum.

"Abicim, ver elini öpeyim... Vallaha ben Turan zannedip..."

Hamdi Kuş elini çekti.

"Bırak," dedi. "Tamam. Cık cık cık. Hâlâ gülüyor yaa!" Bunu Alparslan'ı kasıtla söylüyordu. Bende gülecek hal mi vardı?

Bir kere daha hamle edip yakaladım o eli.

"Abi, Allah aşkına öpeyim."

"Bırak arkadaşım. Öptürmem. Tamam dedik ya... Sen şu arkadaşına sahip çık asıl. Onun yaptığı daha ayıp. Zor durumda kalan birine gülünür mü? Cık cık cık."

"Alparslaaannn! Bak kızacam ama!"

Ali Abi falan kâr etmezdi Alparslan'a. Bunu ben de biliyordum, Ali Abi de biliyordu ama gene de Hamdi Kuş'a karşı bir şey yapmamış gibi olmamak için şansını deniyordu, ne yapsın? Da, bin defa söyledim, gene söyleyeyim; benim bilmediğim ve o anda cidden şüpheye düştüğüm husus, Alparslan'ın sahiden kendini tutamadığı için mi yoksa zor durumumu daha da zorlaştırmak için mi güldüğüydü.

Hâlâ da aklıma geldikçe sorarım ben bu soruyu kendime. Bugüne kadar hiç sormadımsa yüz bin defa sormuşumdur.

Hamdi Kuş, elini bir kez daha kurtarıp arkasına sakladıktan sonra cam kenarına geçti.

"Saayın yolcular... Lütven yirlerinize oturun... Firmamız galkmak üzeredir," diyordu şoför. Kendimi dayak yemişten beter hissederek gülmekten gözyaşlarına batmış Alparslan'ın yanına çöktüm.

"Sen de tut kendini birazcık yaa!" dedim sitemle. "Ben neyse de Hamdi Abi'ye çok ayıp oluyor. Adam mahsusçuktan yaptım zannedecek. Gülme artık."

İki yeni kahkaha arasında güç bela, "Kendimi tutabilsem..." diyebildi Alparslan. Veya kendini güç bela tutabiliyormuş gibi yaptı, sonra yeniden koptu. İnandırıcılığını gitgide yitiriyordu gözümde. Böyle ruh kardeşliği mi olurdu canım?

"Iyi!" deyip küstüm, kollarımı kavuşturup dudaklarımı büzdüm. Firmamız "galkmıştı" şükürler olsun ve beni evime yaklaştıran her bir saniye, bu azaptan biraz daha uzaklaştıran herhangi bir saniyeydi.

Alparslan usul usul duruldu. Bana saatler sonra duruldu gibi geldi ama aslına bakarsan on ila on beş dakika ya tuttu ya tutmadı durulması. Otuz saniyede bir "pıff" diye pıskırması ne kadar durulmak sayılırsa. Neyse ki kahkaha atmıyordu artık. Ter içinde kalmışım. İçim de su almaya gittiğim zamankinden beter yanıyor ama sağ yanıma doğru bir derece bile döndüremiyorum kafamı ben.

Sularımızı kime verdiydim ki?

Az daha yol aldık. Alparslan az daha duruldu. Artık pıfırtıları da kesilmişti. Sadece sık sık bana bakması ve "Ulan, hay arkadaş yaa!" deyip içten içe gülmesi kalmıştı. Bense ona, on beş dakika kadar küsmüştüm. Bizim en uzun küsmemiz buydu belki. Hayatta küs kalamaz, küslüğe attığımız ikinci adımda bir espri patlatıp barışa geri adım atar, yarılıncaya kadar gülüşürdük ama bu kez gülüşme işini bir başına o üstlendiği için uzamış gitmişti aramızdaki mesele.

Resmiyette küsmezdik biz. Daha doğrusu ben küsmezdim. Alparslan dilediği zaman küser fakat bunu resmiyete dökmediği için ne kadar yüzüne vurursan vur, küstüğünü kabul etmezdi. Surat asar, senin yanındayken Türk filmlerinde olduğu gibi başkalarıyla cilveleşir, sen tam neşesi yerine geldi deyip kıyıdan köşeden o neşeyi eteğine bulaştırmaya çalışırsın, döner, kaşlarını çatar ve "Öööf öff!" derdi.

"Ne oldu? Gene mi küstün? Ne var yaa?" derdin.

"Ne küsmesi canım?" derdi kaşları kadar çatık bir sesle. "Yok bi şey. Öööf öff!"

Şimdi, ben küsemem, o istediği zaman küser ya? Gene öyle oldu. On beş dakikadan beri suratını asan ben değilmişim de oymuş, bu zulme bir son vermeye, çok büyük bir lütuf bağışlamaya,

en nihayetinde merhamet göstermeye, latif bir ihsanda bulunmaya karar vermiş gibi döndü bana.

"Tamam tamam," dedi. "Uzatmayalım. Geçti. Vallaha gülmeyeceğim artık."

"O kadar güldükten sonra..." Normalde sitem etmek yerine bir espri patlatmam, misal, "İşte son gol dediğin böyle olur. Nasıl çimcirdim herifin götünü?" falan deyip yıkılıncaya kadar gülmem gerekirdi ama asla gülmeyecektim Konya'ya varmadan evvel. Birisi ayağımın altını gıdıklasa bile gülmeyecektim. Gülemezdim. O zaman her şey boşa gider, Hamdi Abi o çimdiği bile bile attığımı zannederdi. Eşşoglueşşegin Turan'ı! Demek allem etmiş kallem etmiş cam kenarına geçmişti biz uyuduktan sonra. Yağcı adi! Nasıl yağladıysa adamı artık. Her tarafını yalamıştır pis sırtlan.

Yaa, Hay Allah Yaa!

Ne yapıp edip bu Hamdi Abi'yle dost olmam lazımdı benim. Alparslan ne derse desindi. Hem, ilk hamleyi ben yapacak olursam, bu sefer o köşeye sıkışacak ve beni satmış olmamak için aynen de benim düşündüğümü düşünüyormuş gibi yapmak zorunda kalacaktı.

Ulaaaaaan!

Bunu daha önce niye akıl edememiştim?

De... Nasıl başlayacaktım lafa? Ya ben ondan tarafa döndüğüm anda "Dön lan önüne! Bakma lan bana!" falan derseydi?

Ben bakmadım, o da demedi. Onun yerine:

"Arkadaşım... Neydi senin adın?" dedi.

Irkilip neredeyse sıçrayarak döndüm yerimde. Koşarcasına döndüm. Huşu içinde, dua edercesine, inayet dilenircesine döndüm. Peymane gibi, merdane gibi, pervane gibi, götüne turbo motor takılmış pal düzlemi gibi, kamçı yemiş topaç gibi, kıçına pire kaçmış köpek gibi, yel vurmuş rüzgârgülü gibi döndüm.

"Cengiz..." diye haykırdım. Sesim otobüsün ortasında şahlanan bir beygir kişnemesi gibi çıkmıştı. Arkalardan birkaç baş koridora sarktı, araba acaba bir ata filan mı çarptı diye yola bakanlar oldu. Bir perde pesten devam ettim: "Adım Cengiz... abicim... Hamdi Abicim..." Adam hâlâ bana "arkadaşım" diyordu ya, neredeyse ağlayacaktım.

"Şu arkadaşınla bir yer değiştir bakalım. Uykumu kaçırdın, şimdi ceza olarak benimle sohbet edeceksin."

"Şu arkadaşın" dediği Turan'dı. Fırlayıp kalktım, Turan'ı kolundan tuttuğum gibi kaldırıp kendi koltuğuma savurdum. "Adam 'Bi ver,' dese vereceksin," diye homurdanıyordu Turan o sırada.

"Tabii abicim. Nasıl istersen," dedim Turan'a aynı fısıltı frekansından, "Kes lan! Hep senin yağcılığın yüzünden oldu zaten," diye mukabelede bulunduktan sonra.

Otuz saniye geçti geçmedi, cam kenarında midesinin bulandığını bahane ederek Alparslan da savurup attı Turan'ı cam kenarına, ki her zaman bunun tam aksini bahane ederdi, koridor tarafına geçti, yana kaykıldı, hemen hemen benimle dirsek dirseğe pozisyon aldı. Muhabbeti kaçırmak istemiyordu. O anda tek dileğim, henüz bir karara bağlamamış olduğumuz kafalama meselesinin kafasından tümüyle çıkmış olmasıydı. Ya da ilk hamleyi ben yaptığım için kendisini bana uymak zorunda hissetmesi. Ben bu adamı kafalayamayacaktım. Kıyamayacaktım ona. Gerekirse de Alparslan'a bile "Hayır" diyecektim. Ne de olsa işi kıçtan makas alma merhalesine kadar vardırmıştım. Geriye ne kalmıştı ki? O anda ciddi ciddi düşündüğümü fark ettim:

Şimdi bu adam, "Cengiz, şöyle öne eğil bakalım, ben de seni çimdikleyeceğim, ödeşeceğiz," dese ne yaparım? İş Turan'ın dediği yere varır mı sakın?

Yok artık!

Bir çeşit kafalamaca sayılmalıydı benim yediğim halt. Elin adamını çimdiklemiştim. Kıçından. İnsan iddiaya girse yapamaz ama ben yapmıştım ve Alparslan'ın bu kadarla kalmaya razı olacağını temenni ediyordum. Hem hangi kafalama, hiç tanımadığın bir yeniyetmenin kıçını çimdikleyip kaçması nispetinde tesir edebilirdi? Kalıcı bir biçimde tarihe geçecek olan benim yaptığımdı. Kafalama dediğin böyle olurdu. Öyle vıttırıvızık "Aabi, adamı bi kandırmışım, bi kafalamışım!" böbürlenmeleri havagazıydı. Çimdikleyebiliyor musun elin adamını? Orasından?

Gene bir otuz saniye içinde, Hamdi Kuş'un Alparslan'a hoşgörülü hoşgörülü gülümseyip "Sen de mi muhabbete katılmak istiyorsun arkadaşım?" diye sorması üzerine bir yer değişikliği daha gerçekleştirdik. Bu sefer Hamdi Abi koridor tarafına geçti, beni cam dibine attı.

"İki arkadaşıma da eşit mesafede olayım."

Hâlâ "arkadaşım" diyebiliyordu ya, helal olsun!

Otobüsün dahili aydınlatması kapatılmamıştı henüz. Fırsattan istifade, iki koltuk arasından arkalara bakıp bizimkilerin ne hale geldiğine dikiz attım. Şaşkın şaşkın bana, bize bakıyorlardı onlar da. Bu işten hiçbir şey anlamamışlardı. Az önce neredeyse beni dövecek kadar sinirlenen adam, şimdi yer buyur ediyor, beni baş köşeye mevzilendirirken düştüğü hale kahkahalarla gülen Alparslan'la da dirsek temasına geçiyordu.

Anlamamışlardı.

Oh!

Saatler boyunca ciddi ciddi sohbet etsek bile Konya'ya vardığımızda rahat rahat kafalardık onları artık, "Adamı fena kafaya aldık," diyerek. Göz göre göre de yerlerdi. Ne konuştuğumuzu ne bilsinler. Tek tehlike Turan'dı. Konuşmalarımıza şahit olacak olan oydu çünkü. Bu konuda özel bir yeteneği vardı.

"Aslında siz akıllı çocuklara benziyorsunuz," diyerek söz aldı Hamdi Abimiz. "Kültürlü, kaliteli, onurlu bir duruşunuz var."

Ben bu "onurlu duruş" laflarını bir yerden hatırlıyordum. Abimin okul arkadaşı Bora Abi'den. Bora Abi. Devrimci Gençlik. Ecevit kasketiyle bize gelip gider, her ne surette olursa olsun o kaskete 'Ecevit kasketi' dememize müsaade etmezdi. Lenin kasketiymiş. Ecevit taklitçi bir lümpenmiş. Lenin'e benzemeye çalışırmış.

Lümpen ne demek Bora Abi?

İlerde öğrenirsin arkadaşım!

Hah işte!

Bora Abi!

Solculuk!

Devrimci Gençlik!

Arkadaşım!

Sakın bu Hamdi Kuş da solcu olmasındı?

"Evet," diyerek koltuk çıktım Hamdi Abi'ye. "Onurlu duruşmaya çalışıyoruz. Yani, onurlu bir duruş sergilemeye. Çok haklısınız abicim. Türk Gençliğinin en büyük sorunu bu. Onurlu duruşmayı... durmayı bilmiyorlar."

"Evet," dedi Alparslan da. Bunu derken çenesini hafifçe yukarı kaldırıp onurlu bir duruş göstermeye gayret ettiği gözümden kaçmamıştı. Muhabbeti benden kapmaya çalışıyordu. Hep böyle yapar, düğün sahibi ben olduğum zaman bile beni düğün teşrifatçısı

gibi kapının önünde bırakırdı. Ama bu sefer göz yummayacaktım. Hamdi Abi'yi ben çimdiklemiştim. Benimdi o.

Bana aitti.

"Onurlu duruş..." dedi Hamdi Abi. "Sizce nedir? EM-AŞ-PE duruşu mu, yoksa devrimci duruş mu?"

Haydaaa! Tuzak bir soru. EM-AŞ-PE'yi anlamamıştık ama "devrimci"nin ne olduğunu biliyorduk. Solcu demekti işte.

Alparslan kaşlarını çatıp kafasını salladı. O arada ben de düşünecek zaman bulmaya çalışıyordum. Devrimci duruş tamamdı, ne olduğunu iyi kötü biliyordum, Bora Abi'yi gözümde canlandırıp taklidini bile yapabilirdim... Bir kasketim eksik kalırdı o an için... Lenin kasketi... de şu "EM-AŞ-PE" duruşu neyin nesiydi?

"EM-AŞ-PE..." Bu konuşan Alparslan'dı. "ME-HE-PE oluyor, di mi Hamdi Abi? ME-HE-PE'nin yabancıcası."

Hamdi Abi'nin bakışlarını göremiyordum, sırtı bana dönüktü ama gene de Alparslan'a takdir dolu gözlerle baktığını hissedebiliyordum. Nasıl da akıl edememiştim! Bir de Kolej talebesi olacaktık sözde. Eh yani... EM-AŞ-PE... ME-HE-PE'nin İngilizce okunuşu... Gerçi "AŞ" değil "EYÇ", "PE" değil "Pİ"ydi ama öyleydi işte. EM-AŞ-PE, ME-HE-PE oluyordu. Milliyetçi Hareket Partisi.

"Tabii canım. Biz aramızda EM-AŞ-PE deriz." Hamdi Abi küsmüşüz gibi dönmüştü sırtını bana şimdi. Bütün ilgisini ve dikkatini Alparslan'a yöneltmişti. Hep böyle olurdu. Hep hep hep. Allah kahretsin yaa!

Alparslan, üçüncü kişilerin gözüne daha fazla girerdi hep, isterse onu o üçüncü kişilerle tanıştıran ben olayım. Hiç fark etmezdi. Kısa süre içinde gönüllerde taht kurar, beni gönlü kırık, itilip kakılmış bırakır, ben tanıştırmamış olsam sittin sene tanışamayacağı adamlarla hemencecik el ele, kol kola, yanak yanağa gelir, her birini birer Alparslanseverler Cemiyeti üyesi yapıverirdi kaşla göz arasında. Ama yeter yaa! Hayır yaa!

Ama duuuur!

Bu sefer başaramayacaktı. Asıl ben "hah hah hah" şimdi. Hadi bakalım.

Henüz Bora Abi'yi tanımıyordu Alparslan. Şükür ki tanıştırma fırsatım olmamıştı ikisini. Fırsat çıksa tabakhaneye bok yetiştirir gibi tanıştırırdım, sonra da Bora Abi'yi de kaçırırdım elimden. Şükürler olsun Allah'ım!

Evet!

İşte buydu.

Alparslan, Bora Abi'yi tanımıyordu ve bu sebepten 12 Eylül öncesinin o tuzak sorusuna ne cevap vereceğini bilemiyordu. Bense biliyordum. Açık seçik.

Burada bazı kilit sözler kullanılıyordu. Hay sağ olasın Bora Abicim! "Arkadaş-Arkadaşlar-Arkadaşım" mesela. Ülkücüler bu sözleri asla kullanmazlardı. Onlar "Gardaş-Gardaşlar-Gardaşım" demeyi seçmişlerdi.

Siyasetten bir bok anlamazdım. İnsan, önem verdiği şeyi anlar. Illa ki anlar. Hiç önem vermezdim siyasete ben. Hiç ciddiye almazdım. Hâlâ da almam. Önem vermem çünkü. Bana önem vermeyenlere önem mi verecektim bir de?

Başka bir kilit söz daha vardı ki o çok kilit bir sözdü işte:

Devrimci...

Hiçbir ülkücü veya selametçi, kendisini devrimci olarak niteleyen birini "devrimci" olarak nitelemezdi. Aralarında konuşurlarken şahit olurdum okuldaki ülkücü arkadaşların; "komonis, kominis, gomonis" falan derlerdi. Toplum içinde ise onların dilinde küfürle eş anlamlı bu sözleri zikretmez, hafife alıyormuş gibi "solak" demekle yetinirlerdi. "Solcu" demeyi bile zul addederlerdi. Fark da etmezdi hem. Ülkücülerin gözünde, istersen Ecevitçi ol, istersen Behice Boran'cı... İster TİP'çi, TSİP'çi ol, ister ADYÖD'cü, DEVGENÇ'çi, TÖB-DER'ci... Ne istersen ol, değişmezdi; "solak"tın.

Kaçmamıştı benden. Bu Hamdi Kuş, kesinkes "solak"tı. Kendi deyimiyle "devrimci", benim siyasete dönmeyen dilimle "solcu". İşte bana altın bir fırsat sunuyordu felek. İlk defa bir üçüncü şahsı Alparslan'dan önce tavlayabilecektim. Bu sefer başaracaktım bunu. Şurama gelmişti artık.

"Biz, devrimci gençler olarak her zaman onurlu duruşmuşuzdur Hamdi Abi," dedim, elimle sırtına usulca dokunup. Bana dönmesiyle de şişinerek devam ettim: "Bir devrimci her zaman onurlu durur."

Siyaset, sağ sol meseleleri konusunda ben ne kadar tıngır hamam tıngır tassam Alparslan da o kadar tıngır hamam tıngır tastı. Ona Bora Abi'den sık sık bahsetmiş olsam da şu konuştuklarımı nasıl edip de konuşabildiğime akıl sır erdiremeyerek bakıyordu bana nitekim. Biraz da imrenerek bakıyor gibime geliyordu hatta.

Da... Turan çakalı diken gibi batıyordu gözüme. Hinoğlu hin, birini dinlemiyormuş gibi her poz yaptığında yaptığını gene yapıyor, önündeki koltuğun başlığına gözlerini dikmiş, gerdanını sağa, bizden yana doğru yatırmış, sarf edilecek sözlerin bir tek harfini bile kaçırmamak için bir ceset kadar belirsiz soluk alıp veriyordu. Öyleydi Turan. Sizi dinliyormuş gibi yaptığında asla sizi dinlediğinden emin olamazdınız. Gözleri, dinliyormuş gibi yaptığı adamın gözlerinden başka her tarafa bakar, fır döner, götü ayrı, başı ayrı oynardı. Biz hepimiz bilirdik; ne zaman ki Turan dinlemiyormuş gibi yapıyor, işte o zaman can kulağıyla dinlemektedir. Cins bir çocuktu. Hin, hins!

Dinlesindi, zararı yoktu, onu salladığım da yoktu. Takım kaptanımız olmasına rağmen hiçbirimiz sallamazdık onu pek fazla. Beni endişelendiren, İkinci MC döneminde olmamızdı. Siyasete en az bizim kadar Fransız olan Turan, göt korkusuna, her iktidar değiştiğinde saf değiştirir, Ecevit iktidarında Ecevitçi, MC iktidarında ise duruma göre akıncı veya ülkücü olurdu. Akıncı olduğu zaman göstere göstere okul mescidinde nafile namazları kılar, ülkücü olduğunda, içki içmeyi çok sevdiği için normal ülkücülere değil, Ötüken Grubu'na yazılıp kırık şarap şişesi gibi buhur buhur tüterek dolanırdı ortalıkta. Ecevitçi olduğunda ise koltuğunun altında Hıfzı Veldet Velidedeoğlu'nun öztürkçeleştirilmiş *Söylev* ciltlerinden biriyle kubuzlanırdı. Eh, şimdiki dönem MC dönemiydi ve bizim okulda ülkücüler ağır basıyordu; doğal olarak da Turan, Dokuz Işık külliyatını yalayıp yutuyor, sırasının altında Nihal Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* ciltlerini saklıyor, Necati Sepetçioğlu'nun sekiz ciltlik Hasan Sabbah sövgüsünü saklıyor, daha doğrusu her ikisini de bir güzel sergiliyor, yanardönerliğini iyi bilen hakiki ülkücülere, çok ülkücü, Alparslan Türkeş'ten bile daha çok ülkücü olduğunu ispatlamaya çalışıyordu. İçki içiyorsa ülkücü olmadığından değil, Ötükenci bir ülkücü olduğundan içiyordu. Ne var ki Ötükenciler de sallamıyordu onu. Budunu teleğini kırıp yolup bir kenara bırakmıyorlardıysa bizim sayemizdeydi. Alparslan'la ikimizin. Ötüken grubuyla Alparslan'ı tanıştıran da bendim tabii ve onlarla benim olduğumdan daha içli dışlı olan gene Alparslan'dı.

Biz, tamam, konuşacaktık Hamdi Abi'yle, yolu yoktu, o kapıyı açmıştık bir kere ama Turan dinliyordu. O kadar dinlemiyormuş gibi yapıyordu ki dinlediğinden hiç kuşkum yoktu. Alparslan bile

huylanmıştı. Arkası Turan'a dönük oturduğu halde sırtı kaşınmış gibi omuzlarını oynatıp duruyor, tek kaşını kaldırarak "Dikkatli olsak mı acaba? Bu ibne yarın okulda şakır şakır öter, bizi hiç acımadan ülkücülerin önüne atar," demeye getiriyordu. Atardı bu ibne. Hiç sakınmazdı.

Hamdi Abi sağ elini sol dizimin üstüne koyunca dikkatim dağıldı, gevşeyip gururla sırıttım.

"Sizin gibi düzgün arkadaşlara da devrimci olmak yaraşırdı zaten," dedi. "Inanın, bundan bir an bile şüphe etmemiştim Enginciğim."

"Cengiz Abicim."

"Cengiz değil, Hamdi benim adım."

"Yok... Ben onu demiyorum. Kendi adımı diyorum. Engin dedin ya... Cengiz olacaktı."

"Özür dilerim arkadaşım!"

Öff! Öldürüyordu beni bu "arkadaşım" lafı. Sırf bu laf uğruna bile devrimci olanlar olmuştur muhakkak. Ben bile olabilirdim. Yeter ki Hamdi Abi bana "arkadaşım" demeye devam etsin.

"Estağfurullah abicim. Asıl ben özür dilerim hatanı düzelttiğim için."

Alparslan kaşlarını iyiden iyiye çatmıştı. Ben nasıl onun üçüncü şahıslarla kaynaşmasını kaldıramıyorsam o da benim kaynaşmamı kaldıramıyordu. Biz ruh kardeşiydik. Onun adına üzülmüyor değildim ama o kadar da olacaktı artık. Ne de olsa Bora Abi'den çok şey öğrenmiştim.

"Bir devrimci, her zaman arkadaşının hatasını düzeltecek," diye cevapladı Hamdi Abi. Sesi bir açıklama yapar gibi değil, emir verir gibiydi ki bu beni hepsinden fazla mest etti. Evde abiniz size yüz vermiyorsa, siz, kaçınılmaz olarak size bolca yüz veren abilere bol bol vermeye kalkarsınız. Yüz vermeye. Yanlış anlaşılmasın. Abim bana hiç yüz vermezdi. Ben de hep Bora Abi'ye vermek zorunda kalırdım.

Yüz.

"Haklısın abicim."

"Ee arkadaşım, sizin okulda da köpekçiler köpek gibi üredi mi hükümet değiştikten sonra?"

Hah işte! Bir başka kilit söz daha! Bir ülkücü bir ülkücüden bahsederken bu kelimeyi telaffuz edebilir miydi hiç? Solcuların

ortak lafıydı bu "köpekçi" lafı. Ergenekon'dan Türk milletini çıkartan kurttan mıdır, Ülkü Ocaklarının hilalin bağrında uluyan kurt sembolünden midir bilemem, solcuların dilince bütün ülkücüler "köpekçi"ydi.

"Sürüsüne bereket," dedim Turan'ın az daha sağa kırılan gerdanına ürpertiyle bakarak. Hamdi Abi, Alparslan'a döndü o sırada. Alparslan hemen kaşlarını çatıp ciddi bir ifadeyle kafa sallayarak onayladı beni.

"Çok arttılar abi," dedi. "Elini sallasan ellisi."

"İt gibi ürüyor itoğlu itler!" Hamdi Abi bunu bir sinirle söylemişti ki nasıl yakışıyordu anlatamam. "Bir de Ötüken Grubu vardır bunların. Sizin okula kadar bulaştılar mı? En belalıları onlardır. Devrim başladığında ilk temizlenecekler."

Bu da benim Bora Abi gibi bir başka ihtisas alanımdı ama o alanda yalnız değildim. Alparslan da en az benim kadar ihtisaslaşmıştı Ötüken Grubu üzerinde. Bin sefer söylemişimdir, gene söyleyeyim; sağıydı, soluydu hiç ilgilenmezdik; işimize bakar, dersimizi çalışır, kopyamızı çeker ve topumuzu oynardık biz; her iki cenahın da "ot" dediklerindendik ama şu Ötüken Grubu'nun çocuklarıyla pek sıkı fıkıydık. Nadir, Kasım ve de Aytar. En iyi arkadaşlarımızdı onlar. Bizim hentbol takımının alayından daha can, daha sıcak, daha sağlam oğlanlardı. Ülkücülükte diyanet meydanını akıncılara kaptırmak istemeyen dindar ülkücülerin arasında apayrı bir yerleri, itibarları, haşmet ve de heybetleri olduğu için özellikle çok kanımız kaynamıştı onlara. Namaz niyaz bilmez, oruç hac tanımaz, fitre zekât vermez, Osmanlı'nın delibaşları, başıbozukları, serdengeçtileri gibi kelle koltukta yaşar, sabahtan akşama, ne zaman canları çekerse o zaman oturur içer, Allah'a, peygambere inanmaz, halisane Ötüken hayalleri kurar ve de buna samimiyetle inanır, bir gün bütün Türk milletinin anavatanına, Ötüken'e döneceğine can-ı gönülden iman ederlerdi. Bizi en çok etkileyen, bu içtenlikleri, cesaretleri, dindar ülkücüler başta olmak üzere kendilerininkinin dışında bütün ideolojilerle dalgalarını geçmeleri ve zerre şaşmayan dürüstlükleriydi.

İtiraf etmek gerekirse bir de şeyden etkileniyorduk biz...

Şeyden...

Bu Ötükencilerin arasına karıştığın zaman ne sağcısı dokunabiliyordu sana ne de solcusu. Ötükenci arkadaşı olmayan pek

çok bizim gibi sade topçu "Ot musunuz ulan siz?" diye sağcısından da solcusundan da bir araba sopa yiyip tıka basa doyarken biz Ötükencilerimizin güvenli şemsiyesi altında her türlü sille ve tokat saganağından azade, emniyet içinde gidip gelebiliyorduk okulumuza. Demek bu Hamdi Abi'nin ilk işi bizimkileri temizlemek olacaktı.

"Devrim başladığında..." demişti.

Yazıktı, çok yazık ama ne var ki Hamdi Kuş gibi kaliteli bir insan bir şey yaparsa boş yere yapmazdı. Hem en azından Hamdi Abi devrimi başlattığı zaman ben bir fırsatını bulup çocuklara haber verebilirdim. "Aman durmayın, saklanın. Hamdi Abi ilk sizi temizleyecek!"

"Ne yapıyor o itler?"

"Kim? Hangi itler abicim?"

Alparslan benden daha dikkatli dinlemişti.

"Ötükencileri soruyor," diyerek açıklama yaptı bana, sonra da soru kendisine sorulmuş gibi cevapladı:

"Ne yapacaklar Hamdi Abi, her zaman yaptıklarını yapıyorlar. Bir alay itlik işte. Bir de havlayıp arka ayaklarıyla kulaklarını kaşısalar tam olacak."

Turan boyun fıtığı olacaktı. Gerdanını iyiden iyiye sağ yana yatırmıştı. "Bu alçak burada konuşulanları noktasına, virgülüne kadar anlatacak yarın okulda," diye düşünüyordum o sırada. Nadir'den, Kasım'dan, Aytar'dan da olacaktık. Hamdi Abimizin kalbine giden yol Turan'ın kulaklarından geçiyordu maalesef. Tüh yaa!

"İt oğlu itler!" deyip tekrar bana döndü Abimiz. "Sizi sıkıştırıyorlar mı peki? Devir onların devri çünkü. Gemi azıya aldılar bir kere."

Telaşla atıldım:

"Yok Abicim, hiç karışmıyorlar bize. Çok da iyi davranıyorlar hatta."

Hamdi Abi'nin kaşları saç diplerine kadar kalkıverdi bir anda.

"Ne? İyi mi davranıyorlar dedin? Niye öyle yapsınlar ki? Yoksa devrimci değil misiniz siz?"

Potumu kırmıştım ve nasıl yapıştıracağımı da bilmiyordum. Gene Alparslan yetişti imdadıma.

"Biz sporcuyuz ya Abi..." dedi arkadan, Hamdi Abi ondan tarafa dönerken de devam etti: "Okulda yerimiz ayrı o yüzden."

"Evet," diyerek arkasını getirdim. Hamdi Abi bu sefer de benden tarafa döndü. "Herkese eşit mesafedeyiz biz."

Hamdi Kuş, "Gene de..." dedi düşünceli düşünceli. "Benim bildiğim, köpekçi veya devrimci değilsen yakayı kaptırıyorsun arkadaşım. Kendi ülkenin sorunsalına kulaklarını tıkamak, devrimci öğretide karşı cephede bir köpekçi olup ulumaktan da beter kabul görmektedir. Sağdan soldan işittiğim kadarıyla söyleyeyim, köpekçilerde bile varmış aynı bakış açısı. Size tavsiyem, o it sürüsünden uzak durun."

İyi bilirdik. Doğru söylüyordu. "Ot" olduğu için dayak yemeyen "ot" yoktu bizim okulda. Biz hariç. O kadar yalakalık yapıp yırtınmasına ve sanatının doruklarında rol kesmesine rağmen Turan bile okşanmıştı İkinci MC'nin ilk günlerinde.

"Ot diyorlar öylelerine," dedi Alparslan. Hamdi Kuş o yana döndü. Adam, aramızdaki pinpon maçını masanın ortasından seyrediyor gibiydi. Bir o yana, bir bu yana dönüyordu ve bundan hiç rahatsız olmuşa da benzemiyordu.

Turan'ın kafası sağa fazlaca çekmekten ağır düştü, Alparslan'ın omuz başına değiverdi o sırada. Tam da Hamdi Abi, "Siz de mi ot oluyorsunuz bu durumda?" diyordu ki ben sesimi yükseltiverdim:

"Turan!"

Turan kafasını Alparslan'ın omzundan çırpınarak uzaklaştırdı. "Ha?" dedi, bizle hiç ilgilenmiyormuş, başka bir dolu meşgale içindeymiş de ansızın ben onu işinden gücünden etmişim gibi.

Başlamıştım bir kere. Devam ettim:

"Ne yapıyorsun sen orda?"

Alparslan bıyık altından gülüyordu.

"Hiiç..." dedi Turan. "Ne yapacağım? Yola bakıyorum."

Ben de güler gibi yaptım Alparslan'la paslaşmış olmak için.

"Madem boşsun... O ayağının altında kocaman bir kesekâğıdı olacaktı..."

"Evet, var. Biliyorum."

Bilmez miydi hiç? Hey yavrum hey! Bedava yiyecek olacak da Turan'ın haberi olmayacak. Portakal, kendisinin portakal olduğunu unturdu, Turan o koltuğun altında bir kesekâğıdı dolusu PORTAKAL olduğunu gene unutmazdı.

"Şurda işte." Eğilmesiyle doğrulması bir olmuş, boş eğilirken

eli dopdolu bir kesekâğıdıyla dolu olarak doğrulması daha da ani olmuştu.

"Hah. Onu alıyosun, bir kaptanlık yapıyorsun, otobüste dolanıp adam başı bir portakal dağıtıyorsun. Mola yerine yaklaştık, bizimkiler de uyumamışlardır daha. Uyudularsa bile uyansınlar hem."

Bu tür angaryaların adamı olmaktan her zaman hoşlanırdı Turan. Antrenmandan sonra amele gibi kalıp topları toplamak, kullanılan değişme trikolarını, ki o zamanlar biz değişme trikosuna değişme trikosu değil deli gömleği derdik, malzeme odasına asarak kurumaya bırakmak, bir tarafı ağrıyan falan olduysa onu bekletip sonra da peşine takıp ecza dolabından Lasonil, Ben-Gay falan vermek, sürmesini bekleyip işi bittikten sonra törensel bir ciddiyetle geri alarak tüpü ecza dolabına yerleştirmek... veyahut da şimdi olduğu gibi başka birisinin ikramı olan bir meyveyi, ne bileyim, bir kutu baklavayı falan hiç üşenmeden dolaşıp dağıtmak. Kaptanlığı böyle bir şey sanırdı zar. Koşturup milletin arkasını toplamak. Bunu yapmadığı zaman otoritesini kullanamamış, yetkilerini kaybetmiş gibi mahzunlaşırdı. "Tabii tabii," deyip eğildi, kesekâğıdını çıkarttı alttan. "Hemen dağıtırım ben. İşimiz ne?" Sırıtıp duran Alparslan'ın omzuna şöyle bir dokunup yol istedi, koridora çıktı. Başka türlü uzaklaştıramazdık onu aramızdan. Bunun haricinde ne desek kalkmazdı yerinden. Takım kaptanıymış. Pöh!

"En arkadan başla istersen," dedi Alparslan.

İçim hâlâ yanıyordu benim.

"Gelirken de bana bir şişe su getirirsen..." diyecek oldum.

"Aaa..." dedi hazret. "Takım kaptanlığı angarya işlere koşmak değildir. Basarsın tepedeki düğmeye, muavin getirir. Ayakçı mıyız biz? Ayıp oluyo ama!"

Hamdi Kuş, suratımadaki tepkiyi görebilmek için benden tarafa dönmüş, belli belirsiz gülümseyerek bana bakmaya başlamıştı. Yüzüme vuracak ruh işaretlerimi çok merak ediyor olmalıydı. Hemen kafamı çalıştırıp Bora Abi olsaydı böyle bir durumda ne yapar, nasıl davranırdı, bulmaya çalıştım. İyi kötü de buldum birşeyler.

"Bir dakika şimdi..." diyerek başladım söze. Bir defasında Bora Abi, Zafer Meydanı'ndaki kırtasiyeye rapido ucu almaya giden

abime, "Dönüşte de bi bardak su getirir misin? Boğazım çok kurudu," dediğinde, "Lan, amma da tembel herifsin Bora. Benim Zafer'e kadar gidip gelmem nerden baksan yarın saat. Kalk git, suyunu içiver lan mutfaktan," diye terslenip odadan çıkmaya yeltendiği sırada böyle seslenmişmiş. Abim anlatmıştı. Sözün devamında, "... ama bir dakika..." demiş Bora Abi. Abim de öylece odanın kapısı yarı açık, ki soba yandığı için içerisi soğuyormuş ama Bora Abi'nin ne diyeceğini de çok merak ettiği için bir türlü kapatamıyormuş.

"Ben de ne diyeceğim diye bekleyip duran Turan'a aynını dedim:

"... ama bir dakika..."

Turan bekliyor, Hamdi Kuş bekliyor, Alparslan bekliyordu. O tarihte abim de oda kapısının ağzında öyle bekliyormuş. Sonra daha seri, ardışık, sondan uzatmalı bir "bir dakika" nidası daha çıkmış Bora Abi'nin ağzından.

"Bir dakikaaa bir dakikaaa..."

Abim daha fazla dayanamamış, "Tamam lan, tamam," demiş. "Oda soğuyo. Gitmeden getiririm suyunu. Tembel pezevenk! Uyuşuk herif! Sen mi koruyacan lan emekçinin hakkını? Götünü kaldırıp mutfağa gitmeye üşeniyon!"

Abimin ne cevap verdiğinin ve Bora Abi'nin bu devrimci sitemini nasıl algıladığının önemi yoktu. Önemli olan, Bora Abi'nin sorunu kendi açısından çözüme kavuşturmuş olmasıydı. Sorunu değil, sorunsalı. Devrimci "sorun" demezdi, "sorunsal" derdi. Turan'a bakarak devam ettim:

"Bir dakikaaaa bir dakikaaaa..." Ve Hamdi Abi'nin dizlerinin üstünden elimi koridora uzattım.

Turan elime şöyle bir baktı.

"Hadi lan..." dedi bacağının üst kısmıyla itip geçerek. "Ben de bi şey diyecen diye bekliyorum iki saattir."

Çok fena bozulmuştum. Belki de yarattığım etki elimi uzatmam yüzünden bozulmuştu. Bilemiyordum o anda. Elimi Hamdi Abi'nin kucağına değdirmeden usulca geri çekip sanki Turan'la bu türden şakaları birbirimize hep yaparmışız gibi sırıttım. Hamdi Abi ise çok ciddi bir duruşma sergiliyordu... Duruş... Ağır ağır gerdim yüzümü. Ciddi ciddi bakışmaya başladık biz.

"Ben her şeyi anladım," dedi o bana.

"Nasıl abicim?"

"Anladım diyorum arkadaşım. Bu Turan dediğiniz çocuk kesinlikle köpekçi. Aynı takımdan olduğunuz için dokunamıyor ama içten içten de diş biliyor sana. Yoksa neden böyle çirkin bir tepki koysun?"

Alparslan geriden hızla yapıştırdı lafı:

"Devir onların devri Abicim. Çatışmaya giremiyoruz eskisi kadar. Okulu örümcek ağı gibi sardılar."

"Evet evet.." dedim heyecanla. Aslan Alparslan, ne güzel geçirmişti. Bu Hamdi Abi, köpekçileri unutacak birine benzemiyordu. Belki bu sayede her devirde paçayı kurtaran bu yavşak Turan da Ötükencilerden yediğine benzer bir iyi sopa daha yiyebilirdi. Devrim başladığı zaman.

"Üzmeyin kendinizi arkadaşım," diye devam etti Hamdi Kuş. "Günleri sayılıdır... ve sayılı gün çabuk geçer!" Yerinde şöyle bir yekindi kalkmaya doğru. "Kalkar getiririm ben senin suyunu."

"Aman Abi!"

Alparslan'la aynı anda bağırmıştık. Gene aynı anda Alparslan zembereği boşalmış gibi koridora fırlamış ve abimizle fena halde göğüs tokuşturmuştu. İstemeden. Ve ben de istemeden arkasına sarılmıştım abimizin. Kibarlık yapacağız derken bir çuval inciri bok etmemize ramak kalmıştı. Biz Hamdi Kuş'la kucak kucağa benim koltuğa düşerken Alparslan da bu faciayı önlemek için kendiliğinden harekete geçen otomatik sporcu reflekslerine hakim olamamış, ikinci bir hamle yaparak uzanıp adamcağızın ense köküne yapışmıştı. Ben bu tarafa çekiyorum, Alparslan o tarafa çekiyor, koskoca devrimci abimiz kucaklarda debelenip gak-guk sesler çıkartıyor. Alparslan o kadar kuvvetli asılıyor ki, cesaret edip bırakamıyorum da adamı. Bir bıraksam, biliyorum, ip çekmece oynarken ip boşalmış gibi bu sefer de Alparslan'ın kucağında alacak soluğu.

"Alparslan, bi bırak yaa..." diyorum, "bırak aslanım, tamam, tuttum ben," diyor o da ama ne o bırakabiliyor, ne ben bırakabiliyorum. Almışız herifi aramıza, ütülük çarşaf gibi çekiştirip duruyoruz.

Nihayet iki eliyle birden önündeki koltuğun başlığına vurmaya başladı Hamdi Abi de o zaman gevşettik cendereyi. Boğuluyordu galiba. Öndeki herif dönüp "Oha artık!" dedi ama bizim gözümüz onu falan görmüyordu o anda. Varsa yoksa Hamdi Kuş.

Cendereyi gevşettiğimizi hissetmiş olmalıydı abimiz, debelenmeyi bıraktı, biz biraz daha gevşettik, sonra biraz daha gevşettik ve sonunda bıraktık. Bir müddet kucağımda öylece oturup öksürdü, boğazını tuttu, eliyle ense köküne masaj yapıp kafasını sağa sola çevirdi. Alparslan tepemizde dikiliyordu. Adam kucağımdan kayıp yerine geçmeye çalışırken koltuklarının altından destekledik aynı anda.

"Bırakkk... Bırrrakk!" diyerek çırpındı. Çok kızmıştı.

"Abi..."

Abimiz, ellerini kafasının iki yanına kaldırıp kulaklarının hizasında aşağı yukarı sallayarak "Biraz rahat bırakın. Tek kelime duymak istemiyorum," anlamına gelen bir işaret yaptı bize. Biz de birbirimize suçlayıcı nazarlar atarak baktık, sonra kaşlarımızı kaldırıp "Sende olduğu kadar bende de kabahat var. Suçlar gibi baktığım için özür dilerim." anlamına gelen mimikler yaptık. Alparslan, hazır kalkmışken su almak için arkaya doğru yürümeye başladı. Çok iyiydi bu işte. Mahcubiyet biraz daha kurutmuştu boğazımı çünkü. Ruh kardeşim olduğu için onun da aynı anda kurumuştur boğazı muhakkak.

Tam şaşkın şaşkın yerime yaslanmış, ne yapacağımı bilmez vaziyette dudaklarımı yolmaya başlamıştım ki Hamdi Abi alttan bana doğru çevirdi kafasını.

"Bu arkadaş sağlam pabuca benzemiyor pek," dedi hışırtılı bir sesle. Peşinden de iki sefer öksürüp genzini temizlemeye çalıştı.

"Kimi diyorsun Abicim?"

"Kimi olacak? Şu boğazıma sarılan arkadaşı diyorum." Gene öksürdü.

Alparslan'ı ateşe atamazdım. Hemen atıldım:

"Olur mu hiç abi? Çok sağlam devrimcidir Alparslan. Bizdendir. Sapına kadar."

"Eminsin yani?"

"Adım gibi."

"Devrimci yani, öyle mi?"

"Öyle vallaha. Çok köpekçi dövmüştür okulun tuvaletlerinde." Başından sonuna yalandı. Biz okulun en kıdemli otlarıydık ve her iki siyasi kanadın gözünde de Ötükencilerimiz sayesinde yolunmamış saksı otları olarak görünüyorduk. Top peşinde koşmaktan başka bir halta yaramayan, memleket meseleleriyle hiç ilgilenme-

yen otlar! Ülkücünün gözünde "gominis"ten, devrimcinin gözünde "köpekçi"den, Akıncıların gözünde ise hepsinin toplamından bile kötüydük aslında. Daha bir Cuma namazına gittiğimizi gören olmamıştı. Ah şu Ötükenciler olmasaydı bilirlerdi bize ne yapacaklarını ama onlardan herkes korkardı. Elleyemiyorlardı.

"Bundan emin olmak istemiştim," dedi Hamdi Abi. Artık daha az öksürüyor, daha sessiz hışırdıyordu. "Ne bileyim, sen daha bilgili, görgülü geldin devrim konusunda. Sanki o çocuk daha az şey biliyor, numara yapıyor gibiydi."

Numaranın kralını yapan bendim ama kabak Alparslan'ın başına patlamıştı. Daha doğrusu ben olmasaydım patlayacaktı. Bana borçlu sayılırdı artık. Hayatını bana borçlu. Amaan, canım, ben de bütün görgümü ve bilgimi Bora Abi'ye borçluydum ona bakarsan. Arkadaşlar arasında bu kadar destek olacaktı. Üstelik biz arkadaştan çok öteydik. Ruh kardeşiydik. Aynı anneden doğmuş olsak bu kadar iyi anlaşamazdık.

"Abicim, sana da getirdim su. Boğazın gıcıklanmıştır."

Sularımızı alıp dönmüştü kardeşim. Kanım kaynayarak baktım ona. Hamdi Abi kafasını kaldırdı, "Sağ olasın arkadaşım," deyip suyu aldı, tepedeki alüminyum kapağı yırttı, şişeyi kafasına dikti. Alparslan bana soran gözlerle bakıyordu adamın üstünden. "Otur otur." anlamında kaş göz ettim. "Mesele halloldu."

Hamdi Abi şişeyi yeni bitirmişti, daha tek kelime etmemiştik ki Turan gelip dikildi tepemize bu sefer.

"Al..." diyordu bana elindeki portakalı uzatarak. "Bak, senin de sıran geldi işte. Al portakalını."

Uzanıp aldım. Biraz kötü görünüyordu mal ama bunu beklemeliydim zaten. Turan muhakkak elinde kesekâğıdı, arkaya doğru yürürken adımlarını yavaşlatmış ve meyveleri kurcalayıp en irisini, en dirisini kendine seçmişti. Kazağının kemer üstü, karnı yarılmış da bütün bağırsakları oraya yığılmış gibi kabarık duruyordu nitekim. Açgözlü mahluk! İbne! Daha önceleri neredeydin sen Ali Abi? Kaç senemiz sövmeyelim, ayıp olur diye boşa gitti. Aah ah!

Elime gelen portakal dile de gelmiş, şakır şakır konuşuyordu. Önce Turan en irisini seçmiş keskâğıdından, daha sonra aynısını diğer takım arkadaşlarımız yapmış, her sırası gelen iyi olanını alıp kötü olanını elemiş, en kötüleri de bize kalmıştı. Bir bir anlattı bu-

ruşuk şey. Bu işler böyleydi. Kimsenin aklına Kılıçoğlu Toprakspor'a son golü benim attığım gelmemiştir, eminim. Kaderime razı olacaktım. Böyle büyük bir devrimcinin huzurunda bir dilim portakal için açgözlü bir adam duruşu sergileyecek değildim.

Bir tane de Hamdi Abi'ye uzattı Turan. Allah Allah! Ali Abi hayatta hesap hatası yapmazdı. Niye bir tane fazla almış, fazladan para ödemiş olsundu ki? Bile bile fazla almış olmasına da imkân yoktu. O bir fazla portakalın bütün takımı birbirine düşüreceğini hepimiz kadar o da bilirdi. Yoksa kendi hakkını almayan biri mi kalmıştı arkalarda? Olacak şey değildi. Vardı bir bit yeniği. Hamdi Abi, "Sağ ol arkadaşım," deyip elini uzattığı anda olaylar bir korku filmi gibi gelişmeye başladı. Turan, alnını kırıştırıp kaşlarını çatarak "Ay pardon pardon!" dedikten sonra portakalı geri çekip adamın uzanan elini havada bırakıverdi. Ben, kulaklarımı ateş basmış, oturduğum yerden kaşla gözle çırpınırken ettiğinin üstüne bir de tüy dikti bizim takım kaptanı:

"Pardon Abi. Sayısına kadar var elimizde. Size veremeyeceğim. Bizden olmadığınız için yani... Darılma."

Şimdi, yukarıda Allah var; benim otobüs hareket etmeden önce yediğim haltla Turan'ın mola yerine çeyrek kala yediği bu halt kıyaslanacak olursa çocuk benim yanımda sütten çıkmış ak kaşık kalırdı ama o başka bir şeydi, o zaman Hamdi Abimizi tanımıyorduk henüz, bu başka bir şeydi, bu biiir, artık tanıyorduk bu ikiii, ve adam gibi bir adam olduğunu, bu muameleyi hiç de hak etmediğini biliyorduk, bu da üüüüççç! Bakalım şimdi ne diyecekti abimiz.

"Önemli değil," dedi ve açıklamaya girişti: "Ben sadece refleks olarak..." O sırada Turan ayısı çoktan arkasını dönmüş, son portakalı Alparslan'a uzatmakta ve cam dibindeki yerine geçmek için müsaade istemekteydi. Hamdi Abi hiç bozuntuya vermeden bana döndü, açıklamanın kalan kısmını bana açıkladı: "... refleksif olarak yani... yoksa yiyeceğimden değil... şuursuzca uzatmıştım elimi..."

Ne diyeceğimi bilemiyordum ve elimdeki buruş buruş portakalı kendisine ikram edip gönlünü almayı akıl edemiyordum işin kötüsü. Ayrıca, akıl etmiş olsaydım bile hem portakal çok tırışmıştı, abimize ayıp olurdu, hem de molaya çeyrek kala, zaten araba hareket etmeden tembihlemiş olduğu için adım gibi biliyor-

dum ki Ali Abi bize yemek falan ısmarlamayacaktı ve ben o portakalı da Hamdi Abi'ye yedirecek olursam sabaha kadar aç aç yolculuk edecektim. Her halükârda bunu göze alsam bile Hamdi Abi zaten yemeyecekti. Kendi ağzıyla söylemişti.

Bizimkiler arkalarda portakalları soymaya başlamış olmalıydılar. Araba mis gibi kokuyordu. Canım da çekiyordu, istiyordum ki hemen soyup ben de girişeyim ama Hamdi Abi'nin yanında olmazdı şimdi. Beklerdim, mola yerine yanaşırdık, tuvalete muvalete gitmek için uzaklaşırdım bir biçimde, bir kuytuya sinip...

Şoförün mola yerine yanaşıp el frenine on beş sefer asılmaya başlaması beni olduğu kadar Hamdi Abi'yi de kurtarmıştı mahcubiyetten. Tabii Alparslan'ı da. Turan'ın umurunda değildi. O köşesine sinip başparmağının tırnağını koca portakal kabuğunun altına sokmuştu bile.

"Lan kaptan..." dedim, Hamdi Abi'nin ön kapıdan inmesini bekledikten sonra. "İdarecimize git sor bakalım, yemek yedirecek miymiş. Açlıktan geberiyoruz burda."

Angarya, her zaman ve hep verdiği gibi gene şevk verdi Turan'a. Yaralı portakalını derhal kazağının altında kaybedip parmaklarını yalayarak Ali Abi'yi bulmaya koştu. Otobüs mola verdiği anda Ali Abi'yi buldun buldun, yoksa onu bir dahaki sefere ancak araba yürümeye başlarken görürdün. Gözümüzü gözüne dikip de "Abi acıktık!" vıyırtıları koparmayalım diye başarıyla gizlenirdi.

Biz de indik Alparslan'la. Hava serinlemişti. Az ürpertiyordu ama geri dönüp giyinmemizi gerektirecek kadar değil. Bizimkiler, üçer beşer etrafımızda toplanmaya başladı. Takımın kaptanı Turan olsa da gönüllerin kaptanı bizdik. Alparslan'la ben.

"Yemek yedirecek miymiş Ali Abi?"diye sordu Fakat Şakir. Yemekle ilgili ilk soru her zaman ondan gelirdi. İlk sinsi atak ise Turan'dan. Ali Abi bir defasında ağzından kaçırmıştı:

"Ulan, hepinizden saklanabiliyorum, şu Turan'dan saklanamıyorum. Ne sinsi adam bu yaa! Götünde gözü mü vardır nedir, arkasında dursam gene görüyo. Tam bulmuşunuz takım kaptanı yapacak ibneyi valla. Teleskop gibi ibne, teleskop."

Alparslan, Fakat Şakir'e düşman nazarlarla baktı.

"Bilmiyoruz henüz," dedi buyurgan bir sesle. "Turan'ı göndermedik sormaya. Şimdi cevap gelir."

Ağahan gülüyor, Paşa sırıtıyordu. Yemekten ziyade Fakat Şakir'i yeni bir tartışmanın içine çekmenin derdindeydi onlar.

"Ama olmaz ki arkadaşlar..." dedi Paşa. "Sabah maçımız var diye kahvaltı ettirmedi zaten. Bir öğlen yemeğiyle bir gün geçirtilmez ki sporcuya. Ne de olsa ailelerimiz bizi Ali Abi'ye emanet etti."

Fakat Şakir hemen atladı:

"Doğru. Ali Abi'yi bulup bunu tartışmamız lazım."

Gülecektim, kendimi tuttum. Alparslan, o meşum günden bu yana Fakat Şakir'e o harikulade kahkahasını bahşetmezdi. Tebessüm bile bahşetmez, benim ayıp olmasın diye tabakta bıraktığım bozukluk mahiyetindeki tebessümleri de hırsla toplayıp yere atar, üstünde tepinirdi.

Turan, parmaklarını kaldığı yerden yalamaya devam ederek yanımıza geldi.

"Ali Abi, yol lokantalarında kötü yağ kullanıldığını, midemizin bozulmasına razı olamayacağını, ama istiyorsak çay ısmarlayabileceğini söyledi. Çok karnı ağrıyormuş, tuvalete gitti."

Grup, homurdanarak bölündü. Kimisi tost yaptırıp çayı da hazır bedavaya getirmişken açlığını bastırmaktan bahsediyordu, kimisi Ali Abi'yi kınıyor, kimisi Fakat Şakir'i ikna edip Ali Abi'nin girdiği tuvaletin kapısında dikilerek dışarlıklı bir tartışma başlatmaya özendiriyordu.

Birkaç dakika içinde Alparslan'la bir başımıza kalmıştık.

"Bunlardan adam olmaz," dedim ben hemen.

"Evet," diyerek tasdik etti Alparslan. "Takım ruhu sıfır. Ulan, takım takım olacak, gideceksin tuvaletin kapısına, hep beraber, dayanışma içinde..." Bunu söylerken Hamdi Abi'yle ilk bir araya geldiğinde tekrarlayacakmış gibi yutkunup ezberine kaydetmişti. "... dikilip Ali Abi'nin çıkışını bekleyeceksin."

"Evet," diyerek tamamladım sözünün gerisini. "Donunu çeke çeke çıktığında da diyeceksin ki; 'Abi, bizim midemiz taşı bile öğütür evelallah. Sana dokunuyorsa sen yeme ama biz acıktık.'"

"Tabii lan. Ismarlamazsa bir daha maçlara çıkmayacağını bile söyleyeceksin sıkıya gelirse."

Çoktan yoklara karışmış takım arkadaşlarımızın havadaki izlerine baktık.

"Böyle takım olmaz," dedim. "Cık cık cık."

"Beyler ceplerinde para var diye hepimizi satıp tost yemeye gidiyorlar. Düşünebiliyor musun?"

"Halbuki biz de yerde cüzdan bulsak salak salak koşup paraları bunlarla paylaşmaya kalkarız."

"Biz böyleyiz. Menfaatimiz için satamayız arkadaşlarımızı."

Homurdana homurdana çay salonunun yolunu tuttuk. Belki tost yiyenler insafa gelir, bedava çayın yanında bir ısırık almamıza razı olurlardı. Ağır konuşup arkadaşlık duygularına saldırırsak başarabilirdik. Geçmişte örnekleri çoktu.

Sigara dumanı altındaki çay salonuna girer girmez benim gözlerim Hamdi Abi'yi aradı. Yoktu. Bizimkiler de para durumlarına göre masalara dağılmış vaziyetteydiler. Tost alabilecek durumda olanlar bir masaya, alamayıp tost yiyenlere vatan haini muamelesi yapacak ve gözlerini yutaklarına dikerek lokmalarını boğazlarına dizmeye çalışacak olanlar diğer bir masaya.

Şöyle hazin hazin baş sallayıp baş parmaklarımız kemerlerimizin kenarında, omuzlarımızı düşüre düşüre yaklaşmaya başladık tostçulara. "Bravo size!" dedik en titreşimli sesimizi kullanarak. "Aferin!" Henüz tost siparişleri gelmemişti çocukların ama masada oturanların azlığına bakarak tost ısmarlayanların kimler olduğu hemen anlaşılabiliyordu. "İnsan aç kalır, gene de arkadaşları açken ağzına lokma sürmez."

Ağahan, tel çerçeveli, mavimsi camlı gözlüğünün üstünden kaçamak bakışlar attı bana. Vatan hainlerinden biri oydu. Paşa da her zaman cebinde bol harçlık bulunabilenlerdendi ama aynı zamanda da yatılı olduğu için bunu belli etmek istemeyenlerdendi. Bu yüzden vatan hainlerine karşı cephe alanların safında yer tutmuştu. Ağahan'ın tecrit altındaki masasını paylaşan iki alçak daha vardı: Fakat Şakir ve Anamurlu İbo. Dudakları bir kulağından diğer kulağına kadar uzanan İbo'nun Anamur'la uzak yakın alakası yoktu. Bu lakap ona "Ham Çökelek" türküsünü çok sevdiği için takılmıştı. Vukuatlı bir solcuydu ve o sıralar İkinci MC iktidarı sıraları olduğundan sabah akşam üç vardiya dayak yemeye gebe solculardandı. Hiç de üzülmezdim eşşek sudan gelinceye kadar dayak yediğini görsem. Ne var ki hentbol, bu kara oğlanın gölgeli bahtının üstünde ışıl ışıl parlıyor, onu hastanelerin acil servislerinden uzak tutuyordu.

Hentbol.

Yani biz.

Alparslan'la ben.

Yani Ötükencilerimiz. Onlarla kurduğumuz sıkı dostluk. Bu kıyağımızı unutmuşa benzemesi de çok kötüydü onun adına. Sen hem "devrimci" geçin, hem de otur işbirlikçilerin masasına, tost zıkkımlanıp fakir halkın karşısında gert gert geğir.

"Fakat arkadaşlar..." diye işaret parmağını kaldırarak tartışma başlattı Fakat Şakir. "Nasıl okulda sizin harçlığınız olup kantinde tost, börek yediğiniz oluyorsa burada da bizim cebimizde iki üç kuruş kalmış, karnımızı doyuruyoruz. Ne var bunda?"

"Şaakiiir Şaakiiirr..." dedi Alparslan. O meşum günden beri bir fırsat çıksa da Fakat Şakir'le bir daha yıkışsam diye maraza çıkartmaya çalışıyordu. "Burası okul kantini değil yavrum..." Aslında ikisi yan yana dursa Alparslan Şakir'in yavrusu gibi kalırdı. Biraz iriceydi yavrumuz. "Takım burası takım... Takım ortamındayız... Tak..." Aklına yeni baştan Hamdi Abi gelmiş olmalıydı; hemen manevra yaptı, sözün devamını değiştirdi. "... dayanışma ruhudur burda önemli olan."

Tam Fakat Şakir yeni bir itiraz hamlesi başlatacaktı ki arkamızdan gelen tok ve tanıdık bir sesle irkilip döndük Alparslan'la aynı anda.

"Arkadaşım, siz yemek yemiyor musunuz? Deminden beri sizi arıyorum."

"Efendim Abi?" Sesim, elimde olmadan titremişti.

"Sizi arıyorum diyorum," diyordu Hamdi Kuş. Hamdi Abimiz. "Beraber iki lokma yiyelim diyecektim. Haydi."

Ağlayacaktım. Biz ondan bir elmayı, bir portakalı esirgeyelim, o bize yemekler ısmarlamaya kalksın.

"Yok Abi.." dedim kırılıp dökülerek. "Biz acıkmadık."

"Evet," dedi Alparslan. Onun da sesi titriyor, tıpkı benim gibi elinde sakladığı tırışmış portakalı koyacak yer arıyordu. "Hem yol yemeklerine konulan yağlar çok kötü oluyor. İnsanın midesini bozuyor."

"Bırak bunları arkadaşım!" dedi Hamdi Kuş. Sesi oldukça buyurgan bir hal almıştı. Yan dönüp eliyle yemek salonunu işaret etti. "Haydi bakalım. Düşün önüme."

Yanına kadar gidip kulağına sokuldum.

"Abi, arkadaşlarımıza ayıp olacak," dedim. "Biri yer biri ba-

kar..." Ağzıma safra suları yükselmişti. Yutup tamamladım. "Kıyamet ondan kopar. Biliyosun..."

Sinirli bir gülüşle güldü suratıma. "Şu arkadaş..." dedi. Çenesinin ucuyla hainlere sataşma masasına yeni oturmakta olan Turan'ı işaret ediyordu. "Demin uzattığım elimden portakalı geri çekerken bana ayıp olacağını düşünmüş müydü?.. arkadaşım?"

Bu sözün ne kadarı beni, uzattığı elini de geçtim, uzatıp aldığı elinden elmayı çekişimi kasıtla söylenmişti bilmiyorum ama o anda nedense hiç de üzerime alınmamıştım. Evet! Haklıydı abimiz. Turan çok büyük hayvanlık etmişti.

"Ne olacak Abi?" diye fısıldadım kulağına. "Alt tarafı köpekçi işte."

"Eminsin değil mi?" Turan'ı gözleriyle tarıyor, hafızasına kaydediyordu. Burnundan solur bir hali vardı. Ürkütücü bir haldi bu.

"Adım gibi."

"Haydi o zaman," dedi sakinleşerek. "Gidelim de karnımızı doyuralım insan gibi."

"Nasıl istersen abicim... ama ben zaten fazla yiyemem. Sırf sen çağırdın diye..."

Dönüp çay salonundan çıkıyorduk ki Anamurlu Ibo'nun bir uçtan bir uca altmış santimetreyi bulan ağzının sesini duyduk arkamızda:

"Hoop! Takım burası takım. Takım ortamındayız arkadaşlaaar! Uuuhaa haa huaaa! Dayanışmaaaa dayanışmaaa..."

Her iki masa da katılmıştı Ibo'nun kahkahasına. Hamdi Abi bir kere daha durup geri döndü. Tam Ibo'yu da mimletmek üzereydim, Alparslan daha elitez davrandı bu kez:

"Bu da okulun en köpekçilerinden biridir Hamdi Abi."

Hamdi Abi dişlerini sıkarak Ibo'yu da hafızasına kaydetti. Bunu yaparken hep burnundan soluyordu. Kayda alıp Bora Abi'den öğrendiklerimin arasına katıştırmalıydım bu pozu. Yakışıyordu insana.

"Günleri sayılıdır arkadaşım," dedi geri dönerken. "Günleri sayılıdır. Şu yaptıklarına bakın. Bir de siz, 'arkadaşlarımız yiyemeyecek' diye üzülüyorsunuz. Köpekçiden bu kadar arkadaş olur. Kulağınıza küpe olsun."

Bizimkiler, abimizin kahkahayı duyunca topukları üzerinde dönüp ters ters bakmasından etkilenmiş olsalar gerekti. Hiçbiri

yemeğimiz bitinceye kadar lokanta tarafına geçemedi. Turan hariç. Menfaatçi takım kaptanımız iki sefer beriye geçerek "Bir ihtiyacınız var mı abicim?" sorusunu sordu, "Gel, sen de atıştır iki lokma," lafını duyabilmek maksadıyla şansını denedi.

Hamdi Abi yüzüne bile bakmadı bu köpekçinin.

"Yok," dedi sadece.

Ben tas kebap pilav yedim. Çorbalarımızı saymıyorum. Hepimiz birer kâse mercimek çorbası içtik zaten. Tabii salata hiç sayılmaz. O her yemekte olur. Hamdi Abi çok ısrar edince de üstüne kaymaklı ekmek kadayıfı aldım iki parça. Alparslan, İzmir köfte ve üstüne az kuru gezdirilmiş çok pilav, tatlı olarak da iki dilim kaymaklı ekmek kadayıfı gömdü. Aslında yiyesi yokmuş ama ben kendimi yalnız hissetmeyeyim diye yemişmiş. Sonradan böyle söyledi ruh kardeşim bana. Hamdi Abi de bizden aşağı kalmadı. Çoban kavurma ve pilavın yanı sıra bir kâse de bol sarımsaklı cacık götürdü. Tatlısını "ne varsa hepsinden" karışık istedi. Çok severmiş. Hiç dayanamazmış tatlıya.

Yemek işimiz bitip de otobüs hareket etmeden önce rahatlamak, bir de söylemesi ayıp, sakladığımız portakalları kimseyle paylaşmadan rahat rahat yemek için Alparslan'la beraber tuvalete gidip yalana yalana ve fermuarlarımızı çeke çeke döndüğümüzde bizi bir başka sürpriz bekliyordu. Hamdi Abi, bir koca kesekâğıdı dolusu meyve almıştı. Neler yoktu ki o kesekâğıdının içinde? Üç tane muz, üç tane armut, üç tane elma, üç tane portakal, üç tane mandalina. Meyveye de hiç dayanamazmış abimiz.

"Her birimize birer tane," dedi kesekâğıdını elime tutuştururken. "Kimseye vermek yok. Biz yiyeceğiz."

İstediğimiz zaman geğirme yeteneğimizi, otobüs hareket edinceye kadar "Abimizin" yanından uzaklaşıp yüksek performansla kullanarak arkalara şöyle bir uğramakla değerlendirdik. Kimin yanından geçsek sessiz bir geğirti koyverip yediğimiz yemeklerin kokusunu burun deliklerine dolduruyorduk arkadaşlarımızın. Her türlü sataşmayı da erkekçe göğüslüyorduk. Su alma bahanesiyle arkaya geğirmeye gittiğinde Alparslan yanlışlıkla Ali Abi'nin burnuna geğirecek olmuş, kurt idareci hemen atlamış:

"Oğlum, siz İzmir köfte mi yediniz lan? Var mıydı o kadar paranız?"

Alparslan, "Yoktu," demiş. "Önde vicdan sahibi bir abimiz var, o ısmarladı."

"Aşk olsun!" demiş Ali Abi. "Biz vicdan sahibi değil miyiz yani? Sırf mideniz bozulmasın diye yedirmiyorum ben size yol kenarlarında. Bak, kendim de yemedim. Nasıl bari, iyi yapmışlar mı köfteyi?"

Alparslan "Parmaklarımızı yedik," demiş.

Ayrı ayrı muz, elma, portakal ve mandalina yediğimizde de seferler düzenledik otobüsün geri saflarına. En büyük sansasyonu muz aromasında elde ettik. En pahalı meyve oydu o tarihlerde ve çok az insanın gücü yeterdi muz yemeye. Anamurlu İbo aşağılayacak oldu, "Ohoo, biz muz memleketinde doğduk büyüdük aslanım," diyerek, ama herifin Anamurlu olmadığını iyi bildiğimiz için biz onu aşağılayıp döndük arkadan. Kendisi zararlı çıktı salak.

Hamdi Abi'yle devrimcilik hususundaki sohbetimiz geğirme esleriyle arkaya gittiğimiz zamanlar haricinde katmerlenip şerbetlenerek devam etti kalan yolda. O kadar ki, Sertavul'u geçerken uçurumların karanlığına bile dönüp bakamadık. Hatta Sertavul'dan geçerken Sertavul'dan geçtiğimizi bile fark etmedik. Yani, mekân olan Sertavul'u fark ettik de bizde gizemli çağrışımlar yaratan lamekân SERTAVUL'u fark etmedik. Kaptırmışız. Devrim böyle bir şey.

Sabah dört sularında Konya il hudutlarına girdik. Dahili aydınlatma açıldı ki uyuyanlar uyanıp toparlansın, garaja gelmeden inecekler varsa inebilsin. Otobüs çöp kamyonu gibi her semtin her sokak başında dura dura garaja yaklaşmaya başladı. Artık organize sanayiyi de geçiyorduk ki Ali Abi koltuk başlarına tutuna tutuna öne geldi, dirseklerini sağlı sollu önümüzdeki iki koltuğun başlığına yaslayıp tepemize dikildi.

"Saat dört çocuklar," dedi. "Bu saatte evlerinize gidemezsiniz. Ben mola yerinde telefonla ayarladım, sizin okula götürüyorum hepinizi. Müdür Bey reviri açtırtacak. Dolmuşlar çalışmaya başlayıncaya kadar yatacağız, sonra da dağılacağız. Tamam mı aslanım?"

"Peki okula nasıl gideceğiz bu saatte Ali Abi?" Alparslan sormuştu bu soruyu. Ali Abi'nin cebinde akrep olduğu için kolay kolay taksiye binemeyeceğimizi iyi biliyorduk. Onaylamak maksadıyla hızlı hızlı kafa salladım ben. Ali Abi sırıtarak baktı, bir güzellik yapacağında hep baktığı gibi.

"Taksiyle tabii," dedi. "Bu saatte pırpır bulacak halimiz yok ya."

Pırpır.

Triportör. Motoguzzi. Ama pırpır. Konya sokaklarında pırpır edip duran taşıt aracı. Utanmasam toplu taşıma aracı diyeceğim bugün bile. Mantıken dört kişinin bile binmesi zor görünürken içinden on beş kişi indiğine şahit olmuşluğum vardır. Pırpır. Bildiğimiz arkadan kasalı motosiklet. Önde bir, arkada, kasanın bittiği yerde ise iki teker. Kasasının üstüne bir şemsiye geçirmişler, naylon branda, üstüne de "altı kişiliktir" yazmışlar, olmuş sana enikonu bir dolmuş. İşaret edersin, durur, arkasına dolanıp kamyon kasası açar gibi kapısını açarsın, diz dize-biz bize-göz göze oturan yolcular dizlerini çenelerine kadar çekerler, sen de geçip bir kıçlık yere sığışırsın.

Ali Abi "Bu taksi jestiyonunu yolculuğun başından beri eziyet ettiğiniz şu adama borçlusunuz," dercesine bir kez de göz kırpıştırarak baktı bize, sonra döndü Hamdi Kuş'a, hiç unutmadığımız o sıcak tebessümüyle bir baş selamı verdi, "Çocuklar sizi çok üzdü ama siz onları da beni de mahcup ettiniz beyefendi," dedi. "Yemek ısmarlamışsınız. Çok naziksiniz. Müsaade buyrun, taksiyle evinize bırakalım sizi."

"Siz de çok naziksiniz ama gelemem. Evim hemen hemen garaja komşu sayılır."

"Nasıl arzu ederseniz."

Ali Abi istesin, Zeki Müren Türkçesi konuşabilirdi. İster kibarlaşır, ister kabalaşırdı bizim her dem güleç, cüzdan cepleri ceketinin sırtına dikili idarecimiz. Bizim Alparslan'la tuluat yaparken zart diye girdiğimiz gibi kılıktan kılığa girebilir, beyefendiyle beyefendi, hödükle hödük olabilirdi. Bir farkla. O bunların hiçbirini tuluat olsun diye yapmazdı. Yapması gerektiği için yapardı.

Çok şaşırmıştık ama belli etmemeye çalıştık. Şimdi de bize bakıp gülüyordu.

"Hadi, hazırlanın. Geldik hayırlısıyla."

Hamdi Abi'den ayrılacak olmanın hüznü çökmüştü üstümüze. Bir an dertli dertli bakıştık ruh kardeşimle.

"Abi..." dedim, sesime verebildiğim kadar duygusal ve devrimci bir hava vererek. Veda konuşmasını Alparslan'dan önce yapabilmek için biraz acele etmiştim ve ne diyeceğimi henüz tasarlamamıştım.

"Abi..."

Hamdi Abi bana bakıyordu, ben ona bakıyordum.

"Abicim..."

"Evet Seçkin?"

"Cengiz Abi."

"Benim adım Hamdi."

"Yok. Ben benim adımı diyorum. Seçkin dedin ya... Cengiz olacaktı."

"Özür dilerim arkadaşım. Ne diyecektin Cengiz?"

Ne diyecektim? Tanıştığımıza memnun olduğumu falan mı söyleyecektim koskoca bir devrimciye? Çok hafif, fazlasıyla hafif, adamın ağzını buracak kadar yavan kaçmayacak mıydı şimdi?

"Gene görüşmek isterim ben," dedim. "Adresini, telefonunu falan verseydin seni arardık, sorardık, ziyaretine gelir bir çayını içerdik." İyi iş çıkartmıştım. Kendimle gurur duyarak baktım Alparslan'a. O da bir iki son söz söylemek için genzini temizliyor, benden daha farklı birşeyler bulmaya çalışarak tavan rafının altındaki solgun aydınlatma lambasına bakıyordu.

"Görüşeceğiz Engin," dedi abimiz. "Muhakkak muhakkak görüşeceğiz. Ben sizi hiç boş bırakır mıyım?" İnandırıcılık adamın naturasında vardı. Hücrelerinde, organ ve organellerinde vardı. "Görüşeceğiz Engin," derken o kadar inandırıcıydı ki "Görüşeceğiz Engin," demek yerine "Görüşeceğiz Hatice," dese de inanırdım. Sadece görüşeceğimize değil, aynı anda Hatice olduğuma ama ismimi yanlış hatırladığıma. Öyle ikna ediciydi. Bakışlarına buğulu, duygulu gözlerle bir defa daha baktım ve bir defa daha emin oldum. Görüşecektik. Hem de tam dediği gibi, "muhakkak muhakkak" görüşecektik. Çifte muhakkak.

Başka ne diyebilirdim? "Hay sağ olasın abicim," dedim. "Vallaha o kadar sevindim ki..."

"Peki ne zaman görüşeceğiz abicim?" Alparslan gene benden önce davranmıştı. "Bu dayanışmayı sürdürmek isteriz biz." İşte yapacağını yapmış, iki saattir ezberinde tuttuğu "dayanışma" sözünü bir yerlere sıkıştırmayı başarmıştı. Elimden adam kapmakta üstüne yoktu. Kızmadım ama. O kadar da olacaktı artık. Zaten bunu sormak benim aklıma da gelmemişti. Muhakkak muhakkak görüşeceğimize dair kesin bir kanaat oluşmuştu çünkü bende. Kurcalamaya gerek duymamıştım.

"Çok yakında," dedi Hamdi Abi. "Çoook yakında." Allah'ım! Bu nasıl bir ikna kabiliyetiydi Ya Rabbim? Nasıl? Nasıl? Utanmasam, garajın çıkış kapısında falan görüşeceğimizi düşüneceğim. Bir de gülüyordu ki... Gülüyor, o güldükçe devrimci yüzünde güller açıyordu.

"Nasıl peki?" diye sordum.

Otobüs perona girip durmuştu ve şoför el frenine on beş sefer asılmaya başlamıştı. Acele bir yere yetişmesi gerekiyormuş gibi hızla fırladı yerinden Hamdi Abi.

"Orası da sürpriz olsun," dedi. İşte gene inandırmıştı beni. Tepeden tırnağa inanç, iman kesilmiştim.

Sürpriz bir görüşme!

Şoförümüz, "Saayın yolcular... Cümleten geçmiş ossun..." derken aynı aceleyle geri döndü Hamdi Abi, burnunu burnuma değdirecekmiş veya dudaklarımdan öpecekmiş gibi yaklaştırdı yüzünü yüzüme, ki öyle bir şey yapmaya kalksa hiç direnmez, hatta muhtemelen kendimi o devrimci kolların sarışına teslim ederdim, omzumun üstünden hafif bir çene hareketiyle otobüsün arkalarını işaret ederek fısıldadı:

"Bu sizin takımın, siz ikiniz hariç hepsi mi köpekçi?"

"Yok Abi..." dedim vicdanıma danışarak. Bana, Anamurlu İbo'yu devrimci militan arkadaşlara bir tenhada kıstırtıp azıcık okşatsa, ispiyoncu, her devrin adamı Turan'ı bir başka tenhada hizaya getirtse yeterdi. Diğerlerine kıyamazdım. "Bizim, hani deminki gelen var ya, idarecimiz, Ali Abi, o hiçbir şeye karışmaz mesela. Ekmek parası peşinde koşar. Esnaftır. Arkadaşların çoğu da "ot"tur. Burada tek devrimci benle Alparslan varız. Şu Turan köpekçidir, bir de o çay salonunda bize sataşıp pis pis kahkaha atan arkadaş var ya... O... Pis köpekçinin tekidir."

"Şu ağzı faraş gibi olan mı?"

"Evet Abi."

Allah'a ısmarladık bile demeden gerisingeri dönüp çıktı otobüsten, henüz gün yüzü görmemiş sabahın karanlığına karıştı. Alparslan hemen yanıma zıplamıştı.

"Ne dedi Hamdi Abi giderayak?"

"Bana kimleri mimlemesi gerektiğini sordu," dedim ciddiyetle.

"Vay aslan abim vay! Sen ne dedin?"

"Kıyakçı Turan'la faraş ağızlı İbo'yu ele verdim sadece."

Alparslan gözlerini kıstı, bana kırgın kırgın baktı.

"Fakat, Fakat Şakir'i mimletmedin mi?"

"Aaa!" dedim şaşırmış gibi. "Vallaha onu unuttum yaa... Kusura bakma vallaha... Ama nasılsa görüşeceğiz daha Hamdi Abi'yle. Bir ara gereğini yaparız."

Alparslan'ın gözlerinde o meşum günün kıvılcımları çaktı.

O meşum gün!

O gün, Fakat Şakir, Alparslan'ın sırasına oturmuştu boş derste. Alparslan da "Kalk sıramdan," deyince Fakat Şakir tartışma başlatmak istemiş, Alparslan terslendikçe terslenmiş, sonuçta çok sinirlenip iki metre uzaktan "Kalksana lan!" diyerek Fakat Şakir'in üstüne uçmuş FAKAT Fakat Şakir beş saniye içinde pek çok standart ebattaki insan için yüzde seksen dezavantajlı sayılabilecek bu durumu yüzde yüz değiştirip Alparslan'ı sıranın altına sokuvermişti. Normaldi, ikisi arasında boğayla kuzu arasındaki kadar kütle ve kuvvet farkı vardı, nerden baksan yüzde üç yüz, FAKAT baş parmağı kulağına girmiş, diğer dört parmağıyla yaba gibi ayası ensesini çocuk pipisi tutar gibi tutmuş bir ayı tarafından herkeslerin içinde böyle rezil bir duruma düşmüş olmak Alparslan'ın çok ağırına gitmişti. Yüzde bin. Nitekim ben bir biçimde ikisini de yatıştırmaya çalışıyormuş gibi yapıp aslında sadece Fakat Şakir'i sakinleştirip kantine çay içmeye zorlukla gönderdikten sonra Alparslan sınıfta uzun uzun dolanıp bu işin içinde başka bir iş olduğunu, o Şakir ayısının bunun sırtını ölse yere getiremeyeceğini anlatmaya çalışmıştı herkese. Bense o sırada ruh kardeşimin etrafında dolaşıp sıra altı tozunun arasına kocasına hırs yapmış hunhar bir ev kadınının elindeki yer bezi gibi dalan ve aslında lacivert olması gerekirken toz yüzünden açık mavi gibi görünen kolej ceketini çırpmaya çalışıyordum. Yiyecekler miydi bakalım. Hayır! Kimse yememişti ama Alparslan'ı kırmak istemedikleri için yemiş görünmüşlerdi. Gelgelelim, Alparslan da bunu yememişti. Herkesin yemiş göründüğünü biliyordu.

O meşum gün!

İşte o gün bu gündür kini vardı ruh kardeşim Alparslan'ın Fakat Şakir'e ve ben de ona yakalayabileceği en iyi intikam trenini kaçırtmıştım. Bunu yanıma komayacaktı. O bana gözlerinde çıngı çıngı çakan o meşum günün kıvılcımlarıyla bakarken ben de ona gözlerimde hatamı kabel etmenin serin suyuyla bakıyordum. Ama söndüremeyecektim ateşini. Yanmıştım ben.

Ööf öff!

Günlerce, haftalarca hatta aylarca surat asacak, canı çok sıkkınmış gibi yapacak, ne derdi olduğunu sorduğumda da "Yok bir şey," diyecekti. Biz birbirimize küsmezdik ya hani? O da küsmemiş gibi yaparak küsecekti ve ben kıvrım kıvrım kıvranacak, büklüm büklüm sürünecek, süklüm püklüm götünde dolanacaktım.

Alparslan mümkün olduğu kadar perişan, derbeder, rezil, süklüm püklüm görünmem için elinden geleni yapacaktı çünkü.

Sorsan, küsmemiş olacaktı. Bu yüzden üstüne de gidemezsin! Haydi buyur!

Benimleyken sıkıntılı, yadına sıla hasreti düşmüş gurbet kuşları gibi öfleyip pöfleyecek, gene bilhassa ben yanındayken başkalarıyla bir araya geldiğinde ise birdenbire neşeleniverecek, cıvıldayıverecek, şakalar yapıp ortalığı kahkahaya boğuverecek, şenlenecek, etrafını şenlendirecekti. Bense o neşeli ortamda Alparslan'ın kasten neşelendirdiği arkadaşların gözüne suyunu çekmiş sarımsak turşusu kadar ekşi ve üç ay ütülenmeden giyilmiş keten pantolon kadar pejmürde suratımla bir deve dikeni gibi batacaktım. Zengin kızı Sezer Güvenirgil'e âşık olmuş fakir oğlu Ediz Hun'un bir sosyete balosunda kaldığı kadar hödük kalacaktım ruh kardeşimin yanında. Sonra, o bilhassa, o sırf, o kasten ve bile isteye beni fıtık etmek için neşelendirilmiş millet çekip gidecekti ve Alparslan kaldığı yerden iç çekip öflemeyi, pöflemeyi sürdürecekti.

Ve bu durum, o kendiliğinden benimle barışmaya karar verinceye kadar devam edecekti.

Kaldı ki, zaten "küsmemiş" olduğu için barışmış da olmayacaktı. Ben de her zaman olduğu gibi bu işten gene hiçbir bok anlamayacaktım. Allah kahretsin yaa!

Ööf öff!

Işin yoksa seyret şimdi!

Daha bavullarımızı alırken başlamıştı malum gösteri. Tam da tahmin ettiğim gibi. Her önüne gelenle, hatta Turan'la bile şakalaşıyor, Adana'daki grup maçlarından golsüz çıktığı için iltifat malzemesi bulamadığı Anamurlu Ibo'ya, ta üç ay önce gittiğimiz Burdur'daki Liselerarası Yarı Final Turnuvası'nda İstanbullu kaleciye nasıl kafa üstü plase yaptığını hatırlatarak övgüler yağdırıyor, bunun hayatında gördüğü en güzel gollerden biri olduğunu söylü-

yor, ki kaç sefer bana "Yatsın kalksın dua etsin ki top elinden kaydı ibnenin. Yoksa o golü de kaçıracaktı," demişti, Ağahan'ın, pek kıymetli, canından aziz mavimsi gözlüğünü çalıp burun yağını camına sürerek oğlanı sinirlendiriyor, onun sinirlendiğini görüp neşelenen öteki oğlanları güldürüyor, Oduncu'yla laf yarıştırıyor, bana da kalan öf pöflerini ithaf ediyordu.

"Yaa nooldu Alparslan gene yaa?"

"Yok bir şey. Öfff..."

"Küstün di mi? Hadi itiraf et."

"Ne küsmesi? Bizim aramızda küslük olur mu hiç? Öööf öff!"

"Bak öflüyosun işte. Küsmedinse niye öflüyon? Fakat Şakir'in adını Hamdi Kuş'a vermedim diye yapıyosun böyle di mi?"

"Yok canım... Öööff öff..."

"Yaa kavga edeceksek edelim ama böyle yapma arkadaşım yaa..." O yaşlara özgü, hoşlandığın bir lafı hemen kullanma özelliği bilhassa bende çok belirgindi. Alparslan'da da belirgindi ama o öncelikle söz konusu lafı bana kullandırıp üstümde nasıl durduğuna bakar, gözüne hoş görünüyorsa kendine de aynından bir tane alıp kullanmaya başlardı. Ben onun bir çeşit çeşnicibaşısıydım.

"Yok bir şey dedim arkadaşım..." Demek ki bu laf insanın üstünde iyi duruyordu. "Öfff... Yok..." Kırk yıllık Anamurlu İbo'ya da "faraş ağızlı" demiştim demin. Bakalım onu ne zaman kullanacaktı. Beğenmişse mutlaka bir fırsatını bulur, kullanırdı.

"Ama arkadaşım..."

"Yok arkadaşım, yok... Sen de amma faraş ağızlıymışsın yaa! Ööööööf öff!"

Hadi buyur!

Bavul alma işini öfler pöfler içinde böylece geçirdikten sonra, önde Ali Abi, palas pandıras terminal binasına daldık. Bizim "ot" arkadaşlar özellikle bize yakın durmaya gayret ediyorlardı çünkü Konya Otobüs Garajı'nda bütün dünya dayak yiyebilir, biz ikimiz, Alparslan ve ben, yemezdik. Ötükencilerimiz sayesinde. O saatte varsın orada olmasınlar, isimleri, isimlerinin gölgesi yeterdi garajımızı bekleyen ülkücü gardaşlarımızı sakinleştirmeye. Yeter ki ilk yumruğu yiyip feleğini şaşırmadan önce, "Siz Nadir'i tanıyor musunuz?" diyebil. Nadir demesen de olur. Kasım de, Aytar de, ikisini karıştır Kastar de, üçünü karıştır Kaydir de, hiç fark etmez.

De!

Yeter ki de!

Türkiye'nin, belki de Dünya'nın en sağcı otobüs garajıydı Konya Otobüs Garajı ve bu en sağcı garajda Türkiye'nin en solcu gazeteleri satılırdı. O kadar ki, o denli solcu neşriyat TÖB-DER'e sızmış, usul usul ele geçirmeye çalışan aşırı solcuların gözünde dahi aşırı kabul edilirdi. Peki, geleni geçeni elden geçiren, bazı bazı kazara komşu illerin transit geçiş yapan Ülkü Ocağı Başkanlarını bile bir temiz ıslatan bu bozkurt yuvasında sol hem de anormal derecede aşırı sol neşriyatın ne işi vardı?

Şu işi vardı:

Burada aşşşşırı solcu gazete ve dergilerin satılmasının tek amacı müşteri toplayabilmekti. Gazte müşterisi değil, sopa müşterisi. Malum, ülkücü gardaşlarımız her gelene geçene kimlik ve de siyasi kimlik soramayabiliyor, bir kısmına sorarken otobüs kalkma vakti gelen bir diğer kısmını elden kaçırabiliyorlardı. O kadar da titizlerdi bu otobüs kalkma vakti işinde. Dayağın en hassas yerinde saatine bakıp "Aa, benim otobüs kalkmak üzere," dediğin anda koltuklayıp peronuna kadar atarlardı. Durumu koltuklansa da iflah etmeyecek derecede fena olanları, cebinden biletini alıp numarasına bakıp kendi koltuğuna kadar geçirdikleri, yanındaki yolcuya emanet edip üşümesin diye üstünü örttükleri bile olurdu. Bu elden solak kaçırma durumu nöbetçi ülkücü gardaşları zaman içinde pek rahatsız ve ocak başkanlarına karşı da mahcup etmeye başlamıştı elbette. "Garajda solak olduğu anlaşılan herkes dövülecek dedikse dövülecek! Ne demek 'Vakit yetmiyor' Bulacaksın gardaşım! Vazife kutsaldır!"

Haklıydı başkanlar.

Ne yapmalıydı peki?

Düşününce buluyordu insan.

O kadar basitti ki! Helkeyle kuş yakalayanlar bilir; ters çevirdiğin helkenin altına incecik bir çubuk diker, bu sayede helkenin kapanmak üzere olan bir kapakmış gibi çubuğun üzerinde eğreti durmasını sağlarsın. Uzunca bir ipi de çubuğun toprağa temas ettiği noktaya dolayıp kendin ipin ucunu tutarak bir kenara gizlenirsin. Ama bu tuzağa hiçbir kuş gelmez. Ne kadar salak olursa olsun, angut bile gelmez. Kuş bunu "Aa, bana tuzak kurmuşlar!" diye düşündüğü için değil, ortada düşmek üzere gibi duran bir

helkeye merakını celbedecek hiçbir halt olmadığı için yapar. O haltı oraya sen yerleştireceksin. Bir yem yolu yapacaksın; bu yol ulu orta bir yerden başlayacak, birisi çaydanlıkla akıta akıta yürümüş gibi ince bir şerit oluşturup helkenin gölgeliğinde son bulacak. İşte buna her kuş gelir. Sen de o zaman, yani kuş yem yolunu izleye izleye helkenin altına girdiği anda elindeki ipi çekiverirsin. Yakalarsın. Yakalanır her kuş.

Yakalanıyordu.

Metod bulunduktan sonra çok kolay yakalanıyordu üstelik.

Dayak helkesine kuşların kendiliğinden girmesini temin edecek bir tuzağa duyulan ciddi ihtiyaç, garajda nöbet tutan ülkücü gardaşlarımızın zihnini açmış, açılan zihin tuzağı hasıl etmiş, tuzak da kanatsız kuşlar hasıl etmeye başlamıştı.

Formül, ülkücülere bedava hizmet veren umumi tuvaletin hemen yanındaki gazete büfesinin camekânında bir zekâ pırıltısı halinde kristalleşmişti:

Büyük Devrim,
Devrimciler Ölür Devrimler Yaşar,
Bir Gider Bin Geliriz,
Komünist Manifesto,
Şanlı Dayanışma,
Dev-Sol'un Yumruğu,
Şen Ola Devrim Şen Ola,

vesaire... ve biraz da Cumhuriyet Gazetesi, o ki zamanın hızlı solcularının bile açıkta taşımaya çekindiği bu gazete, tuvaletin yanındaki büfenin camını süsleyen diğer gazetelerin yanında sade suya tirit kalabiliyordu. Kalabiliyordu değil, kalıyordu. Kalsın kalmasın, o gazeteler oraya yem olarak konuyordu. Ülkücüler dışında herkese paralı olan umumi hela ister istemez yola çıkacak yolcunun son durağı olduğundan, "yem yolu", Konya Otobüs Garajı da kıytırık bir çubuğun istinadında kapanmak üzereymiş gibi duran bir helke.

Helkeyi ayakta tutan kıytırık çubuğun ipini büfenin hemen yanında mevzilenmiş iki gardaş tutuyordu. Salağın biri gelip de "Bir Cumhuriyet verir misin?" deyip gazeteyi eline aldığı anda...

Islık!

İp çekiliveriyordu. Garaj, bahtı kara solağın üstüne kerplonk diye kapanıyor ve o gazete, bahtı kara sahibi kadar olmasa da bir-

kaç saniye içinde el yordamıyla lime lime edilmiş konfetiye dönüşüyordu.

Garajımızın namını henüz duyamamış bedbahtlar, kendi kimliklerini kendiliklerinden pek güzel açıklıyorlardı bozkurt dünyasına.

"Ordan bana bi Şen Ola Devrim Şen Ola verir misin?"

Islık!

Git ona kimlik sor, bunu çevirip solak bir gazete saklamış mı diye ceketinin içlerine bak, bir sürü zaman kaybı. Bu helke tuzağı zamandan büyük ölçüde tasarruf sağlıyordu. Hem zamandan tasarruf hem elemandan. Üstelik maldan mülkten de tasarruf. Büfecinin "Adamlar gasdeyi aldıhdang soora az behlesengiz de parasını virseler. Ağzıngı yüzüngü yırtıyonguz, herif de parasıngı viremiyo, malım ziyang oluyo." kabilinden haklı serzenişi üzerine gardaşlarımız bunun da çaresini bulmakta gecikmemişti.

Nöbetçi ülkücü, müşteriye fısıldasa duyacak kadar yakın mevzileniyor, daha adamın ağzından solcu neşriyatla ilgili bir talep çıkar çıkmaz...

"Bir Cumh..."

Gene ıslık!

Sonrası malum. O cümle asla tamamlanamıyordu ama büfeci gardaş da malının zebun olmasından kurtuluyordu. Bu metodun da sakıncaları yok değildi. An geliyor, başka bir vilayetin sıkı bir ülkücüsünün yolu Konya Otobüs Garajı'na düşüyordu. Tabii adamcağız alışkın değil, koskoca bozkurt yuvası Konya Otobüs Garajı'nın orta göbeğinde en komonis dergilerin, en gomanis gazetelerin teşhir edildiğini görünce şaşırıp müdahale etmek isteyebiliyor, bu samimi gayreti esnasında, hatta bu çabanın daha en başında "Bu Dev-Solun Yumruğu..." lafını serd eder etmez...

Gene ıslık!

Ve sonrası gene malum...

Ama o kadar kusur olacaktı artık. Gerçi bir defasında Japon liderliğindeki kalabalık bir nöbetçi gardaş grubu, korumalarıyla birlikte Konya Ülkü Ocaklarını ziyarete gelen Seyhan Ülkü Ocakları başkanını fena çarpmış, Dokuz Işık'tan esinlenerek her daim dokuz korumayla gezen Seyhan başkanının dokuz adamını da aylar boyunca ışık göremeyecek kadar felaket derecede haşat etmişti. Neydi Seyhan başkanının kabahati?

Hiç, ne olacak?

Konya Ovası - Bozkurtların Yuvası diye diye hayallenerek ziyarete gelip daha garaja ayak basar basmaz büfede sergilenen rezaleti görünce yanlış anlamıştı başkan. Yanlış anlamış ve dokuz korumasına da güvenerek "Konya da mı elden gidiyor ne? Hazır gelmişken garajı kurtarayım bari," deyip büfeye yanaşmış, "hele gardaş, şu komonis dergilerinin, gastelerinin hepsini birden kaldır ordan bakalım," demek üzereyken, daha "hele gardaş, şu komonis dergiler..." dediğiyle kalmış...

Gene ıslık!

Eh, malum!

Sopalar, zincirler, serum lastikleri ve muştalar dört bir yanında dangırdar, öter, kütürderken o da o sopayı komonislerden yediğini sandığı için pes etmeye bir türlü razı gelmemiş, dermanının son zerresine kadar muharebe etmiş ve bayılıp gitmeden hemen önce "Komonisler Moskova'ya!" diye inlemeye muvaffak olmuştu.

Benim Nadir, Kasım ve Aytar'dan duyduğum kadarıyla Adana ülkücüleriyle Konya ülkücüleri, ancak araya her iki vilayetin Ötükencilerinin girmesiyle pusatlarını toprağa gömmeye razı gelmiş, ilelebet gardaş kemiği kırmaktan ancak bu suretle feragat etmişlerdi. Yoksa, bir solak bir ülkücüye vurduysa bu başka bir şeydi, ayıp değildi bir kere, eşyanın tabiatı böyle icap ettiriyordu, bunlar onlara vurduklarına göre denk getirdiklerinde de onlar bunlara vuracaktı, kabul, ammmmaaaaa, bir ülkücü bir ülkücüye vurursa bunun ayıpsız tarafı yoktu; her tarafı ayıptı.

Güruh halinde, sol neşriyat satan büfenin önünden geçtik. Iki gardaş, dilleri alt kesici dişlerinin hemen altında ikiye katlanıp ıslık vaziyeti almış, bize bakmıyormuş gibi yapıyorlardı. Sair zamanda dağınık bir güruhtuk ama o esnada tortoptuk. Önden önden koşturup taksi durağıyla pazarlık yapmaya giden Ali Abi bile yem yolunun yarısında "Ne yaptığımı sanıyorum ben?" diyerek büfeye yaklaşınca yavaşlamış, Alparslan'la benim etrafımda sımsıkı kümelenen kümeye en dış yörüngeden sımsıkı kapılanmıştı. Bu durum hem gururumu okşuyordu hem de canımı sıkıyordu çünkü Alparslan'la çok yakındık ve diğer herkes de ikimize birden her zaman olduğundan daha yakındı. Bana bozuk atmakta ısrar eden ruh kardeşim, hem bana hem de ötekilere bu denli yakın olunca nispet yapmaktan geri durmuyordu tabii. İşte bu çok canımı sıkıyordu. Şöyle ki:

"İbo... Senin o Burdur'da attığın kafa üstü plaseyi hâlâ unutamıyorum lan. Nasıl koydun lan öyle?"

Veya:

"Lan, Şekeroğlan... Polisakkaritim benim... Yoğun glikozum... Eskişehirliler, Porsuk Çayı'nın kıyısına akide şekerinden heykelini dikecekler lan senin... Korku filmi gibiydin lan... O ne kurtarışlardı o lan?"

"Alparslaan, benim son gol nasıldı ama?"

"Çizgiydi zaten. Hakem vermedi de öyle gol oldu. Öööf öf!"

Onu da görmüş arkadaş.

Olacak iş değildi. Sayemde herkesin kemikleri sağlam olsun, kemikleri sağlam olan herkes sayesinde benim kalbim kırık. Ötükencilerle Alparslan'ı tanıştıran da bendim üstüne üstlük.

Allah kahretsin yaa!

Güruh, Konya Ovası Bozkurtların Yuvası'nın helke kapanı menzilini geride bırakıp ürke korka garajın taksi durağı tarafındaki geniş kapısından çıkarken düğün dernek hep bir örnek "dayanışma" ruhundan da çıktı ve kendi kimliğine kavuşarak yeniden dağıldı.

O oraya, bu buraya serpilmiş "güya" takım arkadaşlarım, o anki hissiyatım uyarınca sağlamcana sopalanmayı hak ediyorlardı. Keşke büfenin önünden geçerken "Bir Cumh..." deseydim. Nasıl olsa çemberin merkezinde yer alıyordum ve dayak sırası bana gelinceye kadar ben Nadir, Kasım ve Aytar isimlerini en az iki tur tespih eder, paçayı kurtarırdım. Ama o zaman Ali Abi de sopa yerdi.

Yazık! İyi ki dememişim.

Taksi durağının kulübemsi karargâhının etrafında bizimkilerden başka bir güruh daha görüyordum. Bunda bir tuhaflık yoktu. Gardaşlarımız, büfedeki nöbetçi gardaş ıslık çalasıya kadar birşeyleri siper alır, bir yerlerde mevzilenirlerdi. Demek o saat itibarı ile o yeri seçmişlerdi. Durakta gün yirmi dört saat taze çay da olurdu hem.

Ali Abi, büfe saldırısı tehlikesini atlattığı için kümeden ilk ayrılandı elbette. Önden önden seğirtiyor, o zamanlar taksimetre hak getire, tuttuğunu kucağına oturtan taksicilerle pazarlık yapmaya gidiyordu.

Yeri gelmişken söylemekte fayda var, taksimetre kötü bir şeydir. Taksiciyi ister istemez uzun ve dolambaçlı yollara sapmaya

teşvik eder. Bavullar dolusu doların etrafa saçıldığı bir kaza yerine ilk "ve de yalnız başına" gelen yardımsever, ne kadar yardımsever ve de ahlakperest olursa olsun, kazazedelerin imdadına koşmadan önce çorabının içine üç beş tomar yeşil ördek tıkmayı düşünmeyecek midir?

Düşünecektir.

O halde insanları suça teşvik etmemek lazım.

Eh, ahlak abidesi bir taksici de ne kadar abide olursa olsun, durakta sırasını kapan ibnelerden bir daha ne zaman sıra gelir Allah bilir, müşterisini menziline götürmeden önce etrafa saçılan o cânım uzatmalı yollara gözü gidigidiverecek olsa gerektir. Sök kardeşim bugün taksimetreleri, bir taksiye binmeden önce yap çatır çatır pazarlığını, bak bakalım dün altı liraya gittiğin yere yarın üç liraya gidiyor musun gitmiyor musun.

Bu taksici milleti, nereden giderse gitsin ancak pazarlığını ettiği kadar para alabileceğini bir anlasın, vallaha kestirme olsun da az benzin gitsin diye apartmanların ön kapısından girip arka kapısından çıkar. Al sana yemin.

Ali Abi de sıkı pazarlıkçıydı Allah için. Tekel bayisinden rakı alırken bile pazarlık yapardı adam.

O bana küs de olsa Alparslan'la dip dibeydik biz gene. Ruh kardeşinden kopamıyorsun çünkü. Surat asıyor, eziyet ediyor sana, sen gene de "Hadi bana müsaade. Eşref saatini kur, zil çalınca gelirim," diyemiyorsun. Zaten öyle bir ilişki var ki Alparslan'la aramızda, ben o yüzsüzlüğü yapıp müsaade istesem bile o vermez. Eskaza verse bile peşim sıra gelir ve eziyetini etmeye devam eder. Öööf öf! Bana etmeyecek de kime edecek?

O anda bir kere daha canım çekmedi değil; Ali Abi'ye, onun çekişe çekişe pazarlık yaptığı taksicilere ve dolayısıyla durak barakasının etrafında mevzilenmiş gardaşlara gittikçe yaklaşırken "Ulan, aslında bilemedim ben... Acımayacan bunlara!" diye düşünüyordum hain hain. "İsteyecektim şu Cumhuriyet'i. Seyhan başkanı bile dayak yedikten sonra..." Geç kalmıştım, geç. Geçmiş olsun artık.

Gardaşlardan bir tanesi bizi mi işaret ediyordu öbürlerine?

Evet.

Ediyordu.

A-aa! Hamdi Kuş'tu bu. Yüzümde güller açılmış olmalı, Alparslan'dan bir adım öne çıkıp kendimi göstermek istedim abimize

ama ruh kardeşi olmamız hasebiyle o da aynı anda aynı şeyi fark etmiş ve aynı şeyi istemişti; benimle aynı anda attı öne doğru adımını, biz gene siyam ikizleri gibi olduk. Bitişik, dip dibe, bit bite.

Ulan, nasıl takdir ediyordum şu Hamdi Kuş'u. Bir insan bu kadar mı sözünün eri olurdu?

"Çok yakında görüşeceğiz!"

Ve hoop, işte görüşüyorsun.

"Sürpriz olsun!"

Ve hoop, al sana sürpriz.

Beş metre falan kalmıştı abimizin yanına varmamıza ki etrafındaki gardaşlar açılıp Malazgirt hilali gibi çevremize dolanmaya başladılar. Ön cephe ricat görüntüsü vererek yolundan çekiliyormuş gibi yaparken yandan iki cephe usul usul etrafını sarıyor. Malazgirt hilali.

"Galiba Hamdi Abi arkadaşlarına söyledi, bizi kendi arabalarıyla götürecekler," dedim Alparslan'a. Coşku doluydum.

Son üç metre.

"Öööf öfff..." dedi Alparslan önce. Sonra da devam etti: "Saçmalama! Herif aşırı solcuydu hani? Ne işi var ülkücülerin arasında?"

"Devrim başlamış olamaz mı? Belki garajı çoktan ele geçirmişlerdir?"

"Öööf öf!"

Iki buçuk metre.

"Yaa Alparslan, ne var yaa? Niye böyle yapıyosun yaa?"

"Yok bi şey. Öööf öf!"

Hilal etrafımızda kapanmaya başladı. Malazgirt tutulması. Çevrene dolanan uçlar arkanda kapanır. Ayın karanlık bölgesi orta kısmıdır. Senin kuşatıldığın kısım. Hamdi Abi serin serin gülümsüyordu. Dibine gelmiştik artık.

Bir metre.

"Hamdi Abi?" Devrimci değil miydi bu herif? Ne oluyordu? Bozkurtlara nasıl da kesin baş işaretleri yapıyordu öyle? Buyruk verir gibi?

Buyruk?

"Şu ikisini çekin," diye buyurdu gardaşlara. "İçlerinde sadece bunlar solak!"

"Abi?" Salaklık ettim orada. Öyle diyeceğim yerde "Biz Nadir'in iyi arkadaşıyız," deseydim ziyan-ı sebil olmadan çıkacaktım

o badireden. Hatta o kadar uzun cümle kurmama bile gerek yoktu. Sadece "Nadir!" desem gene yeterdi. Nadir'in gölgesi yeterdi gölgesi. İsminin baş harfi yeterdi. Ama ben, salak gibi tutmuş "Abi?" demiştim.

"Abi?"

Gözümün üstüne bir tane çaktı abimiz. Neydi fıkramız?

"Abinin amınagoyuyum orospu evladı! Vurun layn! Vurun amınagoyuyum!"

Vurdular amınagoyuyum.

İçimden gülmek geldi, gözümün önünden Menekşe Lokantası'nın üst katındaki balkonda kahkaha atan teyze geçti, yadıma annem düştü, zihnim bana oyunlar oynadı, çocukluğumdan başlayarak her şey, bir film şeridi gibi...

Gururumdan yüzümü gözümü korumayı da akıl edemiyorum. Öylece, salak salak ağzıma yüzüme darbe alıyor, o esnada da bizimkilere bakıyorum, yardım etmeye kalkışan bir insan evladı olmayacak mı diye. Ne gezer? Ali Abi, sözde bizden kendisi sorumluydu, o bile onca gürültü, patırtı arasında, ki aramızda iki metre bile yoktu linç başladığında, taksiciyle pazarlığa o kadar dalmış ki ne olup bittiğinden haberi yokmuş gibi yapıyordu. Al takke ver külah sanki. Biz de yedik sanki.

Vurmaya devam ettiler.

"Öööf öff!"

Ne kadar ezildik, tartaklandık, nakavt edildik, ayıltılıp tekrar nakavt edildik, yerlerde sürüklendik, zincirlendik, sopalandık ve de muştalandık bilemeyeceğim. Gözümü Nadir'in kucağında açtım. Onu biliyorum. Kasım'ın geniş Buick'indeydik. Alparslan önde devrilmiş yatıyor, onun tam arkasında, benim sağımda oturan Aytar arkadan uzanmış kafası sağa sola düşmesin diye saçlarından tutarak ona mesnet oluyordu.

"Geçmiş olsun," dedi ayıldığımı ilk fark eden Nadir. Onu diğer iki Ötüken yiğidi takip etti:

"Geçmiş olsun."

"Geçmiş olsun."

Faşırdayıp foşurdayarak teşekkür eder gibi bir şey dedim. Dökülen dişlerim ve patlayan dudağım konuştuğumu kendim duysam anlaşılmayacak hale getiriyordu. Zaten konuşacak mecalim de yoktu.

Nadir, bir sigara yakıp içine çekti, kederli kederli üfledi.

"Kafa çektiydik Kayalıpark'ta, bu saatte başka açık yer yok, şu otelin karşısındaki işkembeciye gelelim dediydik..."

Yarı baygın yarı aygın kulak verdim söylediklerine. Şişmiş gözlerimin alttan ve üstten gittikçe büyüyen balonları göz kapaklarımı beş ton falan yapmıştı, fazla bakamıyordum.

Nadir'in anlattığı, işkembelerini içip çıktıklarında, taksi durağının oradaki patırtıyı görmüşler, kambersiz düğün olmaz, solak yakaladılarsa iki de biz alalım hevesimizi diyerek koşa koşa gelmişler tecavüze uğradığımız mahalle. Gözümü artık istesem de açamadığım için hangisi itiraf etti emin değilim, büyük ihtimalle Kasım'dı, dolduruşa gelip yerde çuval gibi yatan Alparslan'ın karnına alttan bir tekme sığdırmış. Tekmenin şiddetiyle ruh kardeşim yüz seksen derece dönüp de yüzünü göğe verince bizim Ötükenciler neye uğradıklarını şaşırmışlar. O kadar şaşırmışlar ki ayılıvermişler ve "Durun lan! Bunlar bizim çocuklar!" deyip gürühun arasında dört dönmeye başlamış, o esnada da sütunların kuytularına sinmiş, bizim masajımızın bitmesini bekleyen takım arkadaşlarımızı görmüşler. Arkadaşlarımızı!

Hıh!

Arkadaşmış!

Ne oldu onca söz, hani o ettiğimiz yeminler?

Neymiş?

Arkadaş arkadaşın pezevengiymiş!

Arkadaş demek, "korkma, arkama düş" demekmiş!

Ete göte para verecektiysek niye arkadaş olmuşmuşuz!

Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyimmiş!

Hıh!

Onlar dayağa yatacak olsaydı ben elli sefer atardım kendimi araya. Şimdi ben arkadaşlarım diyerek bu pısırıkların adını versem beni onların kaypak karakterinden pay biçerek mi bileceksiniz?

Ben bunlara et veya göt mü vereceğim? Ben bunlara pezevenklik mi edeceğim? Ben bunlara güvenip arkamı mı döneceğim?

Benim arkadaşım değil onlar. Ben size Nadir'i referans gösterebilirim. Aytar'ı ve Kasım'ı yad ederim arkadaşım olarak. Şimdi isteyen onlara bakıp bana "Ötükenci" desin. Ne bok derse desin.

Bizim takım kolejin revirine gitti o gece. Asıl revirlik olan iki

tip, ben ve Alparslan ise Kasım'ın babasının yedek karı atmak için kullandığı garsoniyerinde kaldık. Ötüken grubu kan ve revan işlerinde epey ihtisas sahibi olduğu için polissiz, zabıtsız hallettiler bakım ve onarımımızı. Dört tane çivi gibi, mıh gibi sağlam doktor bulup getirdiler gün ağarırken. Onlar da Ötükenciymiş. Aslanlar! Bir taraftan sigaralarını tellendirip biralarını yudumlarken bir taraftan da yaralarımızı dikiyorlardı ustalıkla.

Ben günün ağardığını gözkapaklarımın üstüne düşen aydınlık sızıntıdan bilebiliyordum. Her iki gözüm de tamamen kapanmıştı artık ve gün ışığı sızım sızım sızlıyordu.

Anlattı çocuklar. Bizi gardaşların elinden aldıktan sonra "Kim yaptı lan bunu?" diyesi olmuşlar. Hamdi Kuş, hakiki adı da Hamdi Kuş'muş bizim sahte devrimcinin, o konuda yalan söylememişmiş, bir adım öne çıkıp yutkunmuş ve "Siz o ikisinin bana neler ettiğini biliyo musunuz bakalım gardaş?" demiş. Elmayı elinden kapışımdan başlayıp sıra atlamadan, kıçından makas alışıma, bu makas üzerine Alparslan'ın histerik ve şuh kahkahalar atışına, ikimizin birden lafı birbirimizin ağzından kaparak ülkücülere "köpekçi", komonis solaklara "devrimci" deyişimize, durduk yerde üstüne atlayıp kendisini kucağa oturtuşumuza, boğazına sarılışımıza, sağlam bir ülkücü oldukları gözlerinden hemen anlaşılan Anamurlu İbo'yla takım kaptanı Turan'ı devrim gününde çizdirtmek maksadıyla solak zannettiğimiz birine, bizzat kendisine ihbar edişimize kadar her şeyi bir bir rapor etmiş. Bu arada Turan'ın yediği halı da Alparslan'a kakalamış.

Sözde portakalı önce uzatıp sonra çekerek ülkücü şerefiyle dalga geçen kişi Alparslan'mış.

Tam manasıyla iyileşmemiz bir hafta sürdü. Alparslan dördüncü günde morartıları sarartıya dönüştüğü için benden daha iyi görünüyordu ama başka bir sorunu vardı onun. Darbeler inerken yüzünü elleriyle korumayı akıl edebilmiş, bu esnada ellerini koruyamadığı için bertilmiş, burkulmuş, incinmiş on adet iş görmez parmak sahibi olmuştu. Ne donunu indirebiliyordu tuvalette ne de çekebiliyordu. Sallama, silme gibi işleri de kendi yapamıyordu. Her işini ben görüyordum; o ise vakarından, gururundan ve inatçı küskünlüğünden bir adım olsun geri atmıyordu.

"Alparslaan... Ama son top demedin? Hâlâ mı küsüz?"

"Küs müs değiliz. Bir de ıslatıp siler misin? Öööf öff!"

Barışmayacaktı benimle. Bu sefer sonsuza kadar öfleyecekti kulağımın dibinde. Ama şükürler olsun, Allah, *tinea inguinalis* diye bir yaratık yaratmıştı...

Küskün ruh kardeşimi yanık lastik kokulu boktan bir kasık mantarının arabuluculuğuyla yeniden barış masasına oturtabileceğimi öldürsen düşünemezdim.

"Alparslan, bitti artık yaa. Niye hâlâ surat asıyosun?"

"Oram!.. Öööf öff!"

"Neren?"

"Şu Allah'ın belası mantarım... Çok kaşınıyor... ama parmaklarım tutmuyor işte. Öööf öf!"

"Sen merak etme. Bak, benim parmaklarım sapasağlam. Dur bakayım."

"Yaa, sana çok zahmet olacak ama."

"Zahmet mahmet olmaz. Arkadaş arkadaşın kaşağısıdır. Şimdi sen rahatına bakıyosun, tadını çıkarıyosun."

"Ooohhh oh!"

"Sen şimdi benim o son gole çizgi mi oldu diyosun Alparslan?"

"Yok lan. Nerden çıkarıyosun çizgiyi mizgiyi? Biraz daha bastırsana. Ohh!"

"Ama Anamurlu İbo'nun Burdur'daki plasesini överken ben sana benim golü sorunca sen de bana dediydin ki..."

"O faraş ağızlı yavşağı siktir et şimdi. Top kazara elinden çıktı, gol oldu. İstanbullu kalecinin salaklığı. Ben gol diye senin Kılıçoğlu'na attığına derim. Kaşı kaşı... Oh Allah'ım!"



ALO?



Bir aynaya kılsam nazar,
Sağ tarafım sol görünür,
Padişah bir ferman yazar,
Tatarlara yol görünür...

Telefonu kaçıncı çalışında eline aldığını bilmiyordu. Neden komodinin üstünden değil de bacaklarının arasından aldığını da. Ne arıyordu cep telefonu iki bacağının arasında? Arada sırada unutuyordu demek insan. Elinde telefonla uyuyakalıyor, telefon gece boyunca yatağın içinde dolaşıyordu. Hatırlayamadı. Yatakta kimle konuşmuştu ki? Belki de uykusunda eline almış, sonra düşürmüştü.

Küçük ekran mavi ışıkla aydınlandı. "Erolum Arıyor." Bilgiç aletler, arayan numara kayıtlıysa o ismin arkasına bir de "Arıyor" malumatı ekliyordu. Hemen bastı yeşil düğmeye. "Erolum" arayınca açılırdı. Saat kaç olursa olsun.

"Erolum?"

"Ne haber Aslan?"

Esas ismi Selim'di ama Erol ona "Aslan" derdi. Diye diye de ikisinin dostluğuna özgü bir kod adına dönmüştü "Aslan".

Aslan!

Bir yetişkinin ıslık çalmadan çay bahçesindeki gençten garsonun o yana bakmasını sağlayabilmek için yaptığı türden bir seslenme değil. Erol'un telefonunda da "Aslan". Özel isim, insan ismi, kimlik ismi olarak "Aslan". Birisi Erol'a "Selim ne yapıyor?" diye soracak olsa büyük ihtimalle Erol, "Selim kim?" diye sorardı.

Selim'in işi biraz daha kolaydı o bakımdan. O Erol'a "Erolum," derdi.

Dosttular. Sıkı dost.

Üstünde bir ağırlık vardı. Cevap veremedi bir süre.

"Alo?"

Toparlandı, doğrulmaya çalıştı, olmadı.

"Alo?"

"Ne haber dedik."

"Ne olsun be Erolum. Yediğimiz önümüzde yemediğimiz arkamızda. Nereden arıyorsun?"

"Arabadan."

İşte bu olmazdı. İkisi de araç kitinden ve kulaklıktan nefret ettikleri için bir diğerinin canına bir hal gelir diye birbirlerine arabada telefonla konuşmayı men etmişlerdi. Çok hassas oldukları bir konu. Vıdı vıdıcı kocakarılar gibi yerlerdi birbirlerinin başının etini.

"Hemen kapat o aleti. Ne yaptığını zannediyorsun sen? Bir kenara çek, sonra ara. Kapatıyorum bak."

"Kapatma. Zaten çekmiş vaziyetteyim."

İçi rahatladı Selim'in.

"İyi o zaman. Görüşebilecek miyiz bugün?" Görüşmedikleri zaman işleri rast gitmezdi.

Erol biraz bekledi karşı tarafta.

"Zor görünüyor," dedi neden sonra.

Selim buruldu. Hep burulurdu.

"İş güç ha?" dedi acı acı.

"O da zor görünüyor."

Tuhaf bir durum var gibiydi. Selim'in sırtı karıncalandı. Yattığı yerden bir kez daha doğrulmak istedi, gene olmadı. Telefonu açtığında yatıyor olduğunu, gündüz değil gece olduğunu bu vesileyle bir kere daha fark etti.

"Ne demek istediğini anlayamadım ya, neyse. Vardır senin bir bildiğin." Karşı tarafın gerekçesini ona emanet etmeyi zor öğrenmişlerdi karşılıklı. Uzun zaman ikisi de kıskanç kadınlar gibi birbirine zulmetmiş, "Madem iyi arkadaş, sırdaş, kardeşiz; senin hakkındaki her şeyi bilmek zorundayım. Cebinde kibrit çöpü olsa benim haberim olacak," kaprisleriyle birbirlerine gâvur eziyeti çektirmişlerdi. İlişkilerinin seviyesini "Bilmem gereken bir şey olursa sen nasıl olsa söylersin," çıtasına yükseltmeleri yıllar almıştı. Uzun yıl-

lar. Büyümek kadar uzun. Tabii "Gelmiyorsan vardır elbette bir sebebi," çıtasının irtifasını görmeleri daha da uzun uzun yıllar.

"Ee, neredesin şimdi?"

"Dedim ya. Arabadayım."

Belki o kadar da içlerine sindirebilmiş değillerdi bu "üst düzey" arkadaşlık hikâyesini. İnsan buruluyordu, elde değil.

"Orasını anladım Erolum. Neredesin derken, nereye gidiyorsun demek istedim. Gece gece nereye yolculuk?"

"Galiba oraya."

"Nereye?" Yavaş yavaş sigortası atmaya başlıyordu Selim'in.

Biraz daha sessizlik oldu karşı tarafta.

"Aloo?"

"Ben de onu düşünüyordum," dedi sonunda Erol. "Daha doğrusu sana nasıl söyleyeceğimi."

Bir anda bin şey geçti Selim'in aklından. Erol onu terk etmiyordu herhalde. Alıp karısını uzak yerlere gitmiyordu inşallah.

"Bir nefeste söyle, kurtul... Erolum... Sen de kurtul, ben de kurtulayım."

"Öbür tarafa."

"Ha?"

"Aslında..."

"Evet?" Bir kere daha doğrulmak istedi Selim, gene olmadı. Mecali hepten kesilmişti. Soğuk terler bastı alnını; damlalar oradan aktı, gözlerine kaçtı. Yataktaydı değil mi? Kevser'in yanında. Nasıl kızıyordu şimdi Kevser Allah bilir. Böyleydi bunlar. Gece gündüz ararlardı birbirlerini. "Kızarsa kızsın," diye düşündü. Bir terslik vardı. Sıkı sıkı yumdu gözlerini. Hırladı:

"Alo?"

"Aslında... ölüyorum ben Aslan. Kaza yaptım. Arabanın içinde sıkışmış vaziyetteyim. Dışarıda kimse yok henüz. Ezildim. Sol taraftan hayvanın biri çıktı, altına aldı beni... Araba nasıl ısındı, görecektin. Sanırım bacaklarım koptu... veya ezildi... veya... bilmiyorum... hissetmiyorum. Acımıyor. Üzülme."

"Erolum?" Sesi kendine ait değil gibiydi. "Erolum?" Şaka değildi. Bunun şakası olmazdı. "Erolum?"

"Veda edeyim dedim. Kurtulamayacağımı biliyorum. Yol göründü."

"Alo?"

"Kıymetini bil..." Sesi soluk soluğa geliyordu şimdi. "Daha babamı aramadım. Hanımı aramadım. İlk sen..."

"Dur! Allah aşkına! Nerdesin? Nerde yaptın kazayı?"

"Hatırlamıyorum. Sadece seni hatırlıyorum. Senin numaranı."

"Hatırla! Nereden geçiyordun kazadan önce? Nereden dönüyordun? Hatırla şunu! Nereye gidiyordun?" Öyle ya! Belki yetişirdi. O yetişemese dahi bir telefonla bir ambulans, itfaiye, neyse ne. Belki!

"Hiçbirini hatırlamıyorum."

"Hatırlayacaksın! Hatırlamak zorundasın!"

"Nasıl olsa gene görüşeceğiz. Sıkma canını."

Yarım yamalak doğrulmuştu Selim. Zar zor. Yüksek, beton bir direk veya sütun veya kule. Yattığı yerden ne kulesi?

"Allah aşkına hatırla!" diye haykırdı telefona.

"Aslan! Hadi eyvallah."

"Olmaz öyle veda. Alo? Alo?"

Önce telefon hattı kesildi, sonra Selim'in rüya hattı. Kafasından aşağı bir kova su boşaltmışlar gibi sırılsıklam uyandı. Artık tamamen kalkabiliyordu. Abajuru yakmadan oturdu yatağın üstüne, ileri geri sallanmaya, "Olmaz, olmaz, olmaz," demeye başladı. Rüya gördüğünün farkındaydı ama sakinleşemiyordu. Işığı yaktı. Sabahın üçü. Boğazı anjinli gibi şişmiş, zımparalamışlar gibi kurumuştu. Nihayet karısı uyandı. Kevser. Kendi baş ucundaki abajuru da yaktı tabii hemen. Gözleri kısık, kocasına baktı.

"Ne oldu Selim? Kötü rüya mı gördün? Ter içinde kalmışsın."

"Evet," dedi hışır hışır bir sesle Selim. Eli ayağı titriyordu. Kalkıp su içmeye gidecekti gitmesine ama devrilir düşerim diye korkuyordu. Gene de ayaklarını sarkıtıp döndü, şakaklarını ellerinin arasına aldı, terliklerini aradı.

"Allah hayıra çıkarsın," dedi Kevser. Kadının sırtında dokunduğu yer diken gibi batıyordu. "Bir bardak su getireyim mi sana? Hem kuru çamaşır..."

"İstemez." Doğruldu. Dengesi yerindeydi. İyi. "Ben gider içerim." Adımını atmadan önce telefonunu yanına almayı da ihmal etmedi.

"Ne yapacaksın telefonu bu saatte?"

"Hiç," dedi odadan çıkarken.

"Gene onu mu arayacaksın?"

"Evet. Onu arayacağım."

O...

Bu evde Erol "o" olarak anılıyordu. Bir ismi ve bu şahıs zamirinin haricinde bir kimliği yoktu burada Erol'un. "O", karı ile koca arasındaki kara kedinin niteleme sıfatıydı aynı zamanda.

"Nasıl ettim ben bu eşekliği bilmiyorum," demişti günün birinde Erol'a.

"Senden önce ben ettim o eşekliği," deyip sıkıntılı sıkıntılı gülmüştü Erol da bunun üzerine. Birinin evliliğinin üzerinden altı ay, diğerinin evliliğinin üzerinden on dört ay geçmiş iki koca eşek, kendi hayatlarıyla inatlaşır gibi Ahlatlıbel'in karman çorman göğüne karşı sırtüstü yatmış, ağızlarına da piknik âşıkları gibi birer ince çalı sapı almış, dişlerinin arasında oynata oynata tepelerinde kudurarak renkten renge giren suratsız bulutları seyrediyor, esip gürleyen, fıslayıp tıslayan rüzgâr yüzünden birbirlerinin sesini zor duysalar da inadına sohbet ediyorlardı. Gözlerine toz kaçıyor, ağızlarına toz kaçıyor, burunlarına kulaklarına toz kaçıyor, ağızlarında evirip çevirdikleri kürdanı kıymıklar genizlerine kaçacak gibi oluyor, Ankara kalkmış bu ikisinin üstüne geliyor; gene de istiflerini bozduramıyordu.

Hayatları da buna benziyordu çünkü. Her şey, herkes bu dostluğa karşıydı. Anaları, babaları, karıları, arkadaşları. Kendilerini yasak, ahlak dışı bir ilişki içindeymişler gibi hissetmeleri için yakın uzak, az çok tanıdık, hısım, akraba, ahbap, akran ne kadar insan varsa hepsi seferber olmuştu.

Rüzgâr, Ahlatlıbel'deki ağaçları yakalamış hunharca tokatlıyor, saçlarını yoluyor, ince dallarını bileklerinden yakalayıp kendi kendilerine tokat attırıyordu. Gelen paldır küldür sesler, epey ötede kalan tesisin damlarındaki kiremitlerin sabitleme telinden kurtulup gezinmeye başlayacağını işaret eder gibiydi.

Gene de kıpırdamamış, sohbete devam etmişlerdi. Sidik yarıştırdıklarından, oyundan ilk kaçan olmayı istemediklerinden değil; birlikte olmayı çok sevdiklerinden. Hayat atmosferlerinin de Ahlatlıbel atmosferinden farkı olmadığından. Ne zaman görüşüp konuşmaya, sohbet muhabbet etmeye kalksalar birileri başlarının tepesinde fırtına koparmıyor muydu? O da birdi bu da bir.

Rüzgâr, tufan faslına geçmeden önce fırtına makamında ara taksim yapıyordu adeta. Sokaklar ne durumdaydı acaba? Rüzgâr

kadınları, kızları etek giydiğine, yerdeki kumu, çakılı kaldırıp kaldırıp milletin gözüne sokarak o an sokakta olanları dalgıç gözlüksüz çıktığına pişman ediyor muydu?

"Ne rüzgâr ama!"

"Dikkat et, kürdanını yutma."

"Öbür ucu dilimin altına sapladı zaten. İstesem de yutamam. Onu oradan nasıl çekeceğimi düşünüyorum deminden beri."

"Biz niye evlendik be Aslan?"

"Salaklık işte."

"Birbirimizle evlensek bu kadar batmazdı milletin gözüne biliyor musun? 'İki ibne bulmuş birbirini,' der, rahat bırakırlardı. Kızlarla evlendik, sanki evlilik dostlukların bitmesine sebep olmalıymış gibi üstümüze çullandılar."

"Bok yedik."

"Boku da yedik."

Boku şöyle yemişlerdi:

Önce Erol evlenmişti. Hem de "Asla evlenmem," diye diye. Zaten "Ben evlenmeyeceğim," diyenden korkacaktın. Çok bozulmuştu Selim. Bir taraftan "Her şey bitti bizim için," diye düşünürken bir taraftan da çocukluk arkadaşının nikâhında yalandan gülümsemiş, düğününde de yalandan eğlenmişti. Perişandı aslında. Erol'un da perişan olmasını diliyordu. Bu yaptığı hatayı çok acı bir biçimde fark etmesini. Sürünmesini. Çin işkencesi gibi bir evcilik oyunu oynamasını. İki yakasının bir araya gelmemesini. Evciliği dostluğa yeğ tutmanın bedelini çok pahalıya ödemesini.

Aldatıldığını öğrenmiş kıskanç bir sevgili gibi günlerce kendine gelememişti.

Gelememişti de, ya kendisi nasıl etmişti bu eşekliği bakalım?

Açıklama bulmaya çalışırken açıklama bulmuş gibi yapmak kolaydı da kazın ayağı öyle değildi pek. Şu ki; biri evli biri bekâr olunca eskisi kadar buluşamaz, birleşemez olduklarındaaaannn, bu bekâr o evliyken kalkıp kalkıp hep yapageldiği gibi evlerine düşmek toplumun ahlaki kabullerine pek denk düşmediğindeeeeennn, halbuki ikisi de evli olmuş olsalar; bu onun evine, o bunun evine rahat rahat gidip gelebileceklerindeeennn, hatta hanımlar da birbirlerini bir benimseyecek olurlarsa artık eskisinden bile sık görüşme şansı bulabileceklerindeeennn...

Hadi ordan!

Az anladığın değildi bu da.

Kızı beğenmişti bir kere. Kevser'i. Hep beğenmişti zaten. Dişi olan her şeye tav olduğu gibi Kevser'e de anında tav olmuştu. Evlilik meselesine gelince... Eee? Niye evleniyorsun? Beğendinse beğendin. Beğenilmeyecek kız değildi Kevser. Çok güzel, çok alımlı, çok akıllı, çok kültürlüydü. İyi de; görüş, koklaş, düş kalk, yat yuvarlan, ne yaparsan yap, yuları taktırma boynuna. Evlilik ne ki?

Gem!

Tasma!

Bir köpek eski sahibini ne kadar severse sevsin, yeni sahibi boynuna tasmayı takıp yerdeki ağaç kütüğüne zincirlediği zaman ne olur?

Hiç işte!

İşin aslı bir sorunun cevabında saklıydı. Çaresiz insanların kendilerini avutmak için sık sık kendilerine sordukları bir soru: "Nasıl olsa bir gün olacak bir şeyi, en kıymetli dostun senden evvel oldurduysa beklemenin âlemi ne?"

Mesele buydu.

Evlilik meselesi de bu. O evlendi diye evlenilir miydi? Bu evlenmişti. "Madem ki Erolum evlendi..." Hayır, altta kalmamak, nispet yapmak için falan değil. Yalnız hissetmemek, daha doğrusu çektiği yalnızlık hissini az da olsa Erol'un yaşadığına benzer birşeyler yaşayarak azaltmak.

Salak!

O gün Ahlatlıbel'de esip gürleyene benzer bir rüzgâr esiyor olmalıydı Ankara sokaklarında. Mutfak perdeleri sinek kurdu gibi kımıldanıyor, dışarıdan fırtınanın ortalığı katıp karıştırdığını kanıtlayan uğultular, patırtılar geliyordu.

Ne kötü rüyaydı be!

Kendine söve söve Erol'un "A"sını tuşladı. İlk, en ilk, hemen ilk açtığında bulabileceği yere yazmıştı Erolunun numarasını. A harfine, "A" olarak. Kısa yol tuşu falan halt etmiş. En kıymetli dostun bir özelliği olacak. "A"... İlk harf; dostların ilki, arkadaşların şahı, adamın kralı, koçu, sultanı için.

Şimdi Kevser bir bahane bulup mutfağa damlayacaktı. Hep aynı şey. Ne zaman birbirlerini arayacak olsalar, karılar bir kulak

sıkımlık mesafede bulunmanın yolunu buluyorlardı. Burada bu, orada o.

Hışır hışır terlik sesi duyduğunda Erolunun telefonu ses vermeye başladı karşıdan. Kevser mutfağa girecekti bu tarafta. Öbür tarafta da Erol, Hande bozuk çalmasın diye baş ucundaki cep telefonunu alıp mutfağa koşturacaktı. Ama onun da akıbeti bununkiyle birdi. Hande apar topar yataktan fırlayacak, su içmeye falanmış gibi peşi sıra mutfağa damlayacaktı. "Acaba ne duyacaklarını zannediyorlar?" diye düşünüp Erol'la kafa yormuşlardı bir zaman. Artık düşünmüyor, akıllarına bile getirmiyorlardı, çünkü şu sonuca varmışlardı: "Sırf gıcık vermek, huzursuzluk çıkarmak, gündüz muhabbetimizi kestiremediler ya, bezdirip bunaltıp gece muhabbetimizi kestirmek için böyle yapıyorlar. Bizi dinleseler ne olacak? Saklımız gizlimiz yok ki."

Ensesinin gerisinden Kevser'in uykulu geniz temizleme sesi geldi. Korna niyetine. "Özel bir şey konuşuyorsanız sizi rahatsız etmek istemem, geldiğimi haber vereyim dedim," manasına.

O sırada Erol telefonu açtı.

"Hayrola Aslan?"

"Hayırdır inşallah Erolum. Çok karanlık bir rüya gördüm. İçim karardı da bir arayıp sesini duyayım dedim."

"Benimle mi ilgili?"

"Aynen."

"Ne gördün?"

Selim, kafasını çevirip Kevser'e baktı. Her zaman bir damacana sıcak çayı iki yudumda yuvarlayan kadın şimdi umsuruk olmuş, yarım bardak suyu seksen yudumda içebilirmiş gibi yapıyordu. Ne kadar oyalansa o kadar kâr. Karnını eviyeye yaslamış, musluğun başında öylece kulak kesilmiş, gözlerini mutfak dolabına dikmiş eğleşiyor, konuşulanların her harfini kulak kepçeleriyle yakalamaya gayret ediyordu. Ara ara da perdeleri sallayan Ankara rüzgârına, sanki rüzgârı görmek mümkünmüş gibi perdeyi aralayıp göz atıyordu.

Selim, fazla detaya girmeden rüyasını anlatmaya başladı Erol'a. Aynı anda Kevser'e de anlatıyor olmak ağırına gidiyor, elini kaldırıp kadını kışkışlamamak için kendini zor tutuyordu. Sırtı ürpermeye başlamıştı. Teri soğuyordu.

Erol güldü geçti karşıdan. Birazcık bozuldu buna Selim ama o aynısını buna anlatsa bu da aynı tepkiyi gösterirdi. Gene de azıcık

bozuk atmakta fayda vardı. Lafını bilsindi kerata. Arkadaşın senin için rüyasında bile evhamlanıyor, ne gülüyorsun?

"Özür dilerim beyefendi," diye homurdandı. "Evhama kapılıp güzellik uykunuzu böldüm. Ben sizi daha fazla rahatsız etmeyeyim."

Erol ufak bir kahkaha attı.

"Aman efendim, estağfurullah. Uykum köpeğiniz olur kapınızda havlar."

"Iyi. Kendine dikkat et, kavşaklardan falan geçerken yeşil yandı, yol benim deyip gaza basma. Hayvanın biri fırlayıverir."

"Dikkat ederim. Hadi git yat. Adam gibi rüyalar gör hakkımda."

"Sen de adam gibi gir milletin rüyasına. Iyi uykular."

"Eyvallah."

Telefonu masanın üstüne bırakıp bir süre alttan alttan Kevser'e baktı. Şimdi laf işitme zamanıydı. Biir, ikiii...

"Bir yaşıma daha bastım! Sabahın köründe insan âşığını aramaz. Adamcağızın karısını da uyandırdın durup dururken. Nasıl korkmuştur kimbilir."

Kadına sağlam bir iki tokat atmak geliyordu içinden ama huyu değildi. Olsa ne güzel olurdu. Belki can-ı gönülden aşkedeceği bir tanecik tokatçık işi ilelebet görebilir, tombala torbası gibi büzebilirdi o iki dudağın ucunu. Hayırlı iki laf çıkmayan iki dudağın.

"Yatsana sen Kevser."

"Yatıyorum zaten. Üstünü değiştir de hastalanma bari. Sırılsıklamsın."

"Bakarız."

Kadın homurdanarak uzaklaşırken "Biz ölsek böyle telaşa vermez ortalığı..." cümlesini seçti Selim'in kulakları. Biraz da o homurdandı.

"Ulan, evlenenin dee, evlen diyenin dee..." Kevser'in işittiğini sanmıyordu. Iyi ki de işitmemişti. Kimse ona "evlen" falan dememişti çünkü. Kızın güzelliğine, seksapeline teşne ardı sıra kuyruk sallaya sallaya kızanda dişi köpek kokusu almış erkek köpek gibi dolanmış, bir ayağını kaldırıp ağaç gövdelerine, araba lastiklerine, çalı diplerine, köşe başlarına işemediği kalmıştı. Aşağı mahallenin köpekleriyle bile hırlaşıp dişleşebilirdi Kevser'le evlenebilmek için.

Ne aptallık!

Biraz oyalandı mutfakta. Soğuk sular içti biraz. Rüyasını ürpertiler içinde hatırlayıp duruyordu. Utanmasa kalkıp gider, Erol'un

kapısına dikilir, avcunun içini zile yapıştırırdı. Ama en başta o geçerdi dalgasını. Telefonda bile işin girgirındaydı herif. Haksız da sayılmazdı. Sabahın kara şafağında ara, çocuğu kan uykularından uyandır, "Hakkında bir rüya gördüm, merak ettim," de. O da olsa geçerdi dalgasını.

Usul usul mutfaktan çıkıp banyoya gitti, ensesine su çarptı, soyundu, sonra anadan üryan yatak odasına dönüp kuru çamaşır giydi. Kevser kendi baş ucu abajurunu kapatmış, bununkini açmıştı. Haki başlık ışığın hızını kesemezmiş gibiydi. Gözleri acıdı.

Rüzgâr uğultusunu artırmıştı. Ankara'yı çorba gibi karıştırıyor olsa gerekti dışarıda. Tangır tungur sesler.

Sıkıntı içinde girdi yatağa, dönüp durmaya başladı. Işık göz kapaklarını kaşındırdığı halde abajuru kapatmamıştı. Uyku tutmuyordu bir türlü. Tam kalkıp duş almaya karar vermişti ki telefon bir kez daha çalmaya başladı. Sol yanında Kevser'in vıdırdandığını işitti, sağ elini uzatıp telefonu kaldırdı. "EROLUM ARIYOR". Gülümsedi. Bu onu uyandırdı diye o da bunu uyandıracaktı aklı sıra. Doğruldu, telefon elinde bir kez daha mutfağa yöneldi. Yeşil düğmeye basıp:

"Alo?" dedi mutfak kapısından girerken.

"Aslan?"

"Benim. Buyur. Emret. Uykumu bölemedin, haberin olsun. Henüz dalmamıştım." Kıkırdadı. "Gene arabadan aramıyorsundur inşallah?"

"Gene mi? Arabadan mı? Daha önce aradım mı ki?"

Selim, gene bir terslik olduğu hissine kapıldı. Kevser'in terlik sesi gelmeye başlamıştı. Şimdi de ensesinin arkasında genzini temizleyecekti kadın.

"Onunla mı kapıştınız?" dedi telefona. "Sabahın köründe aradım diye maraza çıkardı o değil mi?"

"Yoo," dedi Erol. "Evde değilim ki maraza çıkarsın."

"Ya neredesin?"

Kevser ensesinin arkasına dikilmiş, genzini temizlemeye başlamıştı. Bu sefer cidden sinirlendi Selim. "Bir dakika Erolum," deyip karısına döndü.

"Gene mi susadın Kevserciğim?"

"Boğazım gıcıklandı da. Hayrola? Arayan kim? O mu gene?"

"O. Haydi al suyunu, yatak odasında iç. Özel konuşmam lazım."

Kevser alınmış göründü. Ağır ağır musluğa doğru ilerlemeye başladı, topuklarının üstünde dönüp mutfak perdesini aralayarak "rüzgâra" baktı. Oyalanacak ya.

Selim, eliyle kapattığı mikrofona soluyarak az daha müsaade istedi.

"Bir dakika daha Erolum."

Tam yeniden karısına dönecekti, kulağına Erol'un sert sesi geldi.

"O kadar vaktimiz olmayabilir. Şunu kulağına daya, iki kelime et benimle. Başlarım şimdi senin bir dakikandan."

Selim, gözlerini ağır aksak hareketlerle az önce araladığı perdeyi çekip bardağına su dolduran, tepeden tırnağa kulak kesilmiş karısından ayırmadan bir kez daha soludu mikrofona.

"O burada da. Çıkmasını bekliyorum."

Bakmışlardı ki kadınlar bunların adını anmamak için "o" diyor, bunlar da dalgaya vermiş, karılarından bahsedecekleri zaman "o" demeye başlamışlardı.

"Bırak şimdi," dedi Erol karşıdan. "Çıkmazsa çıkmasın. Ben gidiyorum galiba."

Bu veya buna benzer bir konuşmayı az evvelki rüyasında yapmamış mıydı bunlar? Boş bulundu Selim.

"Nereye?"

"Galiba oraya."

Kevser, saatte bir kilometre hızla ilerliyordu mutfak kapısına doğru ama Selim dağılmıştı, umursayacak durumda değildi.

"Orası neresi?" dedi.

Karşı tarafta uzun sayılabilecek bir sessizlik oldu.

"Aloo?"

"Ben de onu düşünüyordum," dedi sonunda Erol. "Daha doğrusu sana nasıl söyleyeceğimi."

Selim, konuşmanın bundan sonrasını biliyordu. Terleyen elini değiştirip telefonu diğer eline aldı. Deminki rüyaydı, anladık da, ya bu? Başka bir cümle kuracaktı. "Bir nefeste söyle, kurtul... Erolum... sen de kurtul, ben de kurtulayım," falan demeyecekti. Başka bir şey diyecekti. Bu da deminki gibi bir rüya bile olsa deminki rüyanın bittiği gibi bitmesine izin vermeyecekti.

"Bir nefeste söyle, kurtul... Erolum... Sen de kurtul, ben de kurtulayım," deyiverdi.

"Öbür tarafa," dedi Erol. Deminki rüyada dediği gibi.

"Ha?" dedi bu da aynen.

"Aslında..."

Her şey aynı gidiyordu. Birebir aynı.

"Alo?"

"Aslında... ölüyorum ben Aslan. Kaza yaptım. Arabanın içinde sıkışmış vaziyetteyim. Dışarıda kimse yok henüz. Ezildim. Sol taraftan hayvanın biri çıktı, altına aldı beni... Araba nasıl ısındı, görecektin. Sanırım bacaklarım koptu... veya ezildi... veya... bilmiyorum... hissetmiyorum. Acımıyor. Üzülme."

"Erolum?" Sesi kendine ait değil gibiydi. "Erolum?" Şaka değildi. Bunun şakası olmazdı. "Erolum?"

"Veda edeyim dedim. Kurtulamayacağımı biliyorum. Yol göründü."

"Alo?"

"Kıymetini bil..." Sesi soluk soluğa geliyordu şimdi. "Daha babamı aramadım. Hanımı aramadım. İlk sen..."

"Dur! Allah aşkına! Nerdesin? Nerede yaptın kazayı?"

"Hatırlamıyorum. Sadece seni hatırlıyorum. Senin numaranı."

"Hatırla! Nereden geçiyordun kazadan önce? Nereden dönüyordun? Hatırla şunu! Nereye gidiyordun?" Öyle ya! Belki yetişirdi. O yetişemese dahi bir telefonla bir ambulans, itfaiye, neyse ne. Belki!

"Hiçbirini hatırlamıyorum."

"Hatırlayacaksın! Hatırlamak zorundasın!"

"Nasıl olsa gene görüşeceğiz. Sıkma canını."

Tam burada yüksek, beton bir direk veya sütun veya kule gibi bir şey geldi gözünün önüne Selim'in. Mutfağında, oturduğu yerde ne iş?

"Allah aşkına hatırla!" diye haykırdı telefona.

"Aslan! Hadi eyvallah."

"Olmaz öyle veda. Alo? Alo?"

Bir kere daha sıçrayarak uyandı. Belki bağırmıştı da. Bilmiyordu. Uzun bir koşudan gelmiş gibi soluk soluğa, üstüne bir kova su boca edilmiş gibi sırılsıklamdı.

Doğruldu. Abajurun hakiye boyadığı ışık gözünü acıttı. Ayaklarını sarkıtıp nefes aldı, kendini yokladı. Gerçekten uyanıp uyanmadığını bilmek istiyordu. Bunun için de Kevser'e ihtiyacı

vardı. O da zaten hazır kıta, hemen dikilip kendi abajurunu yakmıştı.

"Gene mi kötü rüya?" dedi. "Allah Allah! Ne oluyor sana bu gece böyle?" Rüzgâr ciyak ciyak bağırıyordu. "Rüzgârın sesinden mi etkilendin acaba?"

Selim mesajı almıştı. Bu kadarı bile yeterdi aynı rüyayı ikinci kez gördüğünü ispatlamaya.

"Evet," dedi, kızın "rüzgâr" önermesini kaale almadan. "Gene kötü rüya." Boğazı kuruduğu için sesi çatlak çıkıyordu.

Kevser'in uzandığını hissetti arkasından. Şimdi sırtına dokunup ter içinde kaldığını söyleyecekti. Kendini karyoladan attı, telefonu alıp kapıya yöneldi.

"Gene mi onu arayacaksın?"

Durup döndü. Cep telefonunu bayrak gibi kaldırdı havaya.

"Evet," dedi bir kere daha. "Onu arayacağım ve sen de peşimden mutfağa gelip su içme bahanesiyle ne konuştuğumuzu dinleyeceksin. Bir itirazın mı var?"

Kevser sarsılmış göründü.

"Yok," dedi. "Daha az önce aradın da onun için diyorum. Rahatsız olmayacaklar mı? Sabahı beklesen?"

"O benden rahatsız olmaz."

"Ama Hande olur... Yani senden rahatsız olur demek istemiyorum, sabahın köründe art arda çalan telefonlardan... Kim olsa rahatsız olur."

Kolunu kaldırıp saatine baktı Selim. Üç buçuk. Ilk kaçta uyanmıştı? Üçte. Kevser'e az da olsa hak verdi içinden. Yarım saat içinde, üstelik bu kadar biçimsiz bir vakitte iki telefon görüşmesi. Bu kadarı Erol'u dahi sinirlendirebilirdi. Yok canım, ne sinirlendirecek; hem onun sinirlenmesi önemli değildi. Sinirlenirse söver, rahatlardı; geçer giderdi. Zaten uyandırıldığı için değil Hande'nin ağzına laf verildiği için sinirlenirdi. O kadar da olacaktı. Aynı rüyayı gör gör, nereye kadar? Bunda bir hayır olsa gerekti. Dönüp hızlı hızlı mutfağa seğirtti, giderken de "A" tuşuna dokunuverdi.

"Hayrola Aslan?" diye açtı gene Erol telefonu. Sesi fazlasıyla neşeli geliyordu. Sinirlenmişe hiç benzemeyen bir ses. Eğlenirmiş gibiydi. "Gene rüya gördüm deme sakın!"

Selim rahatlayıp külçe gibi bıraktı kendini sandalyeye. Dirseğini mutfak masasına dayadı, telefon kulağında, serçe parmağıyla

kaşlarının arasını ovmaya başladı. Şu rüzgâr da susmuyordu anasını sattığımın. Kevser gibi her lafın içinde!

"Gördüm Erolum, gördüm. Aynını gördüm."

Erol kıkırdadı.

"Ee, sen de uyuma o zaman bu gece. Canına yazık değil mi?"

Halsiz halsiz omuz silkti Selim.

"Ben de uyumadığımı zannediyordum zaten. Dalmış gitmişim."

"Var bunda bir hayır ama... Dur bakalım... Anlatsana bana şunu sen... en ince ayrıntısına kadar."

"O gelmedi mi mutfağa?" Hande'yi kastediyordu.

Erol gene kıkırdadı. "Yok," dedi. "Oraya kadar yorulup zahmete girmesin diye yatak odasından konuşuyorum."

Selim de güldü. Uzaktan uzağa Hande'nin, "Aşkolsun Erol," dediğini duyunca gülmesi içine de yayıldı.

"Kızmadın değil mi?"

"Ne kızacağım be! Hadi anlat anlat. Anlat, zehirini akıt. Yoksa gene görecek gibisin. Takmışsın kafayı bir kere. Anlat, dinliyorum."

"Sizin orada da rüzgâr esiyor mu?"

"Hem de ne biçim. Neredeyse ahizeden geliyor uğultusu. Anlatmaya başlayacak mısın sen, yoksa hava durumundan mı konuşacağız?"

Selim anlatmaya başladı. Su içmeyi unuttuğu için sesi hâlâ çatlak çıkıyordu. Anlatırken bile pireleniyor, huzursuzlanıyor, Erol'a kötülük yapıyormuş gibi hissediyordu. "İşte gördüğüm aynen budur," deyip bitirdiğinde, teri sırtından kuyruk sokumuna, bacaklarından ayak bileklerine akıyordu. Kılları tenine saplanmış milyonlarca kıymık gibiydi.

"Vay be!" dedi Erol. Sesinde az önceki neşeden eser yoktu. "Birebir aynı. Tıpatıp. İyi ki ben görmemişim."

"Niye ki?"

"Telefonla kifayet etmez, atlar gelir kapına dayanırdım. Bir dolu iş çıkardı bana gece gece."

"Gece değil, sabah."

"Karanlıksa gece, aydınlıksa sabah. Bırak bu TRT ağızlarını."

"Hadi gece olsun," dedi Selim. "Seni mi kıracağım. Aslında, fena fikir de değil ha."

"Ne?"

"Kalkıp kapına dayanmak. Hem sabaha kadar kimbilir kaç sefer daha göreceğim bu filmi. Telefona vereceğim parayı benzine veririm, yoldu beldi derken uykum da açılır, yırtarım bu geceki suareden."

Erol güldü.

"Ben de davetiyenizi veririm hazır gelmişken," dedi.

"Ne davetiyesi?"

"Bizim boşanma davetiyesi. Gecenin köründe iki telefonun üstüne bir de kapı ziyareti olunca Hande terhisimi elime tutuşturur herhalde."

"Doğru söylüyorsun. Ben de gelirken bizim davetiyeyi getiririm. Kevser mutfağa bile gelmedi bu sefer. Neyse. Kapatayım da rahat rahat homurdansın kızlar."

"Kapat ama lütfen aynı rüyayı görme. Pek fenaydı. Tüylerim hâlâ ürperiyor."

"Erkek adamda tüy olmaz, kıl olur. Sen bir de benim kıllarımı göreceksin. Kızılcık dikeni gibi her biri. Neyse, iyi geceler."

"Hani sabahtı?"

"Fırçayı yedik ya senden. Gece diyeceğiz artık."

"Aferin. Sana da iyi geceler Aslan."

"Iyi geceler... Erolum."

Konuşma beş dakika sürmüştü. Bir kez daha banyoya gitti Selim, bir kez daha soyundu, ama bu sefer duş da yaptı. Sırtında bornozuyla yatak odasına geri döndüğünde saatine tekrar baktı: Üç elli.

Sabahsa sabah, geceyse gece, neyse ne.

Rüzgâr dakika dakika artıyordu. Yatak odasının perdeleri arkasına çocuklar saklanmış da saklambaç oynuyorlarmış gibi sallanıyordu şimdi.

Temiz çamaşır giyerken ciddi ciddi uyumamayı düşünüyordu. Aynı rüyayı bir defa daha görmeyi bünyesi kaldırmayacak gibiydi. Hatlar fazla belirgin, sesler fazla gerçek, duygular fazla somut, acı fazla derindi. Ruya gibi değil, gerçek gibiydi. Hatta şu anki don atlet yatağına yürüyüşü bile o rüyadan daha fazla benziyordu rüyaya. Ne yatak odası gerçekti, ne karısı, ne kendisi. Iki gerçek vardı: rüya ve rüzgâr. Ikisi de fırtına gibiydi.

Uyuyamayacaktı. Uzanmasa daha garanti olurdu ama biliyordu, uyuyamayacaktı. Kevser kendi abajurunu gene kapatmış,

uyuyormuş numarası yapmaya başlamıştı. Bu telefondan sonra onun uyuması zaten gerçek değildi.

Kadınlar!

Dizini karyolaya dayadığında uzaktan cep telefonunun çaldığını işitti. İlk düşündüğü, telefonu mutfakta unuttuğu oldu. Bu sefer rüya olamazdı işte. Apar topar dönüp kapıya koştu, salonu geçip mutfağa daldı. Mutfağın ışığı dahi kapalıydı. Her şey fazlasıyla gerçek. Işığı açtı, masanın üstünde çalıp duran telefon titreşimle hafif hafif hareket halindeydi. İlerledi, eğilip ekrana baktı.

"EROLUM ARIYOR" yazıyordu.

"Rüya bu!" diye düşündü. "Gene rüya." Hemen ardından telefona uzanan elinin kılları takıldı gözüne. Budak budaktı. "Hayır," dedi. "Rüya falan değil. Bu sefer sahiden arıyor."

İstemeye istemeye açtı.

"Erolum?"

"Ne haber Aslan?"

Sonrası aynen bildiği gibi geldi. Hiçbir kelimeyi yutamıyor, hiçbir sözün yerini değiştiremiyordu. Rüyadaydı, rüya gördüğünü de biliyordu ama o rüyaya yön verme hürriyeti yoktu.

"Aslan! Hadi eyvallah," diyecekti Erol.

Bu da telefonun mikrofonuna haykıracaktı "Olmaz öyle veda. Alo? Alo?"

Ter içinde uyanacaktı daha sonra. Belki mutfağa gidecek, belki o da Erol gibi gitmeye bile gerek görmeden onu bir kere daha arayıp yattığı yerden konuşacaktı. Kevser açık açık renk verecek, huzursuzluğunu yaymak için elinden geleni yapacaktı. Nafile! Bu gene de arayacaktı Erol'u. Orada, onun evinde Hande'nin de onun burnundan getireceğini bile bile. Arayacaktı.

Nihayet ter içinde uyandı. Ağzı pas yalamış gibiydi. Kuru ve metalik. Doğruldu.

"Gene mi?"

Dönüp bakmadı Kevser'e.

"Gene," dedi sadece ve mutfağa doğru ilerledi. Telefonu orada unutmuştu. Rüyasında gördüğü gibi.

Rüzgâr adımlarına eşlik ediyor, ayaklarının altını süpürüyordu şimdi. Evin içine kadar girmişti. Hey maşallah! Tam da kâbus havası!

Işığı yakıp ağzını musluğa dayadı, bol bol su içtikten sonra sandalyeye çöktü. Telefon bıraktığı gibi duruyordu. Sessiz, sakin. Tereddüt etmeden "A" tuşuna dokundu. Kulağı alıcıyı ıslatıyordu. Erol, ikinci çalışta açtı.

"Ne oldu sana bu gece Aslan?" diyordu karşıdan. Artık en ufak bir eğlence yoktu sesinde. "Bensiz mi içtin?"

Derin bir soluk verdi Selim. "Yok," dedi. "İçer miyim sensiz!"

"Ee? Niye dönüp dönüp aynı rüyayı görüyorsun o zaman?"

"Aynı rüyayı gördüğümü ne bildin?"

"Görmedin mi?"

"Gördüm. Allah belasını versin. Birebir aynını gördüm hem de."

Karşıda bir sessizlik oldu gene.

"Niye sustun?"

"Bir çare düşünüyorum," dedi Erol. "İstersen buluşalım. Nasıl olsa uyutmayacaksın beni. Bizim işkembeciye gidelim, sarımsak kokuları arasında sabaha kadar romantik romantik oturalım göz göze."

"Olur mu olur." Kevser mutfağa damlamış, saklamadan tepesine dikilip doğrudan suratına bakarak dinlemeye başlamıştı. Geldiğini haber vermek için terliğini hışırdatmaya bile gerek görmeden üstelik. Vay vay vay! Demek tepesi atmıştı artık. Sırıttı Selim. Madem her şey açık oynanıyordu, "O geldi, başımda bekliyor," dedi Erol'a. Kevser ellerini beline dayadı, kafasını iki yana salladı. Dudaklarını sinirli sinirli yalıyor, diş etlerini çıkartarak geriyordu. Selim, yüzünde sırıtması donmuş vaziyette sınav kâğıdını saklayan talebe gibi karısına arkasını dönüp masanın üzerine kapandı. O anda Kevser'i iyice gıcık etmek iyi bir fikirmiş gibi geliyordu. "Çok fena bakıyor," diye devam etti. "En iyisi ben kapatayım. Bir dahaki rüyada görüşelim biz."

"Bana, işkembecide görüşecekmişiz gibi geliyor," diye cevapladı Erol. "Hande de cepheye doğru ilerlemeye başladı. Terlik sesini duyuyorum."

"Allah yardımcın olsun," deyip telefonu kapattı Selim. Bir süre, Kevser'in konuyu açmasını bekleyerek sırtı kadına dönük, mutfak masasında oturmaya devam etti. Teri kurumaya yüz tutmuştu. Hemen hemen. Belki kuruyacağından, belki de sıcak sıcak hohlayan rüzgârdan.

"Ee?"

Sorgu başlıyordu.

"Ne ee?"

"Şu rüyanı bana da anlatmayacak mısın?"

"Neden olmasın?" Karşısındaki sandalyeyi işaret etti. "Gel, otur." O anda Kevser'e anlatacak olursa rüyasının çıkacağını düşünüyordu. Ne de olsa karısının hayatta en çok istediği şey, iki arkadaşın bir daha birbirini görmemesiydi. Bunun için rüya çıksın diye dua bile ederdi Kevser. Erol ölür, Selim Kevser'e kalır. Bu kadar basit. Gene de anlatacaktı, ama Kevser izin vermedi.

"Normal ailelerde..." diye başladı söze, "eşlerden biri kötü bir rüya görünce bunu eşiyle paylaşır, çocukluk arkadaşlarıyla değil." Salına salına dolanıp karşısına geçmiş, oturmuştu. "Seni dinliyorum."

Selim, kaşlarını saç diplerine kadar kaldırıp baktı Kevser'e. Her lafa karışan rüzgâr da en az Kevser kadar sinirine dokunmaya başlamıştı. Demeyecekti, dedi:

"Normal kadınlar, kocalarını başka kadınlardan kıskanır, çocukluk arkadaşlarından değil."

"İnsaf!" Kevser'in sesi titrek çıkmıştı. Az sonra çığlık atacakmış gibi. İnşallah ağlamaya başlamazdı. Çok kötü sümkürüyordu. "Aile olan biziz, ama günde üç saat görüşüyoruz. Akşamdan akşama. Buna ne kadar görüşme denirse." Kültürlü kadındı. Ağır konuşmasını bilecek kadar kültürlü. "Daha çok, birbirimizi görüyoruz diyelim. Tek tük konuşursak konuşuyoruz. Konu açıyorum, lafı ağzında yuvarlayıp kapatıyorsun. Soru soruyorum, hiç sormamışım gibi davranıyorsun. İşte üç saatlik aile hayatımızın özeti bu. Tabii üç saat bir arada olmayı başarabilmişsek."

"Bir dakika dur," dedi Selim. "Açtığın konuyu hatırlatayım sana: Erol. Sorduğun soruyu da hatırlatayım, gene Erol. Konuşmaya kaptıracak olsak konuştuğumuz yegâne konu Erol. Bu arkadaşlıktan o kadar rahatsızsın, bunu o kadar çok belli ediyorsun ki, hiç konuşmadığın, konuyu hiç açmadığın zaman daha fazla rahatsız oluyorum artık. Dereden tepeden laf açmaya kalksam, üç, bilemedin dört dakika içinde konu gene aynı kişiye gelip dayanıyor: Erol. Ne yapacağız seninle bilmiyorum." Rüyanın hıncını Kevser'den çıkarttığının farkına varıp sustu. Kevser ilk defa sataşmıyordu Erol'la ilişkisine. Bu kadar sertleşmeye gerek yoktu. Şu rüya, bir de şu anasını sattığımın rüzgârı olmamış olsaydı onun da sertleşeceği yoktu zaten.

Kevser dudaklarını büzmüştü bile. Hadi buyur bakalım. Şimdi bir de ağlayıp sümkürsün mü sana?

"Yani? Ne demek ne yapacağız? Erkek arkadaşını karısına tercih eden ben miyim? Bu soruyu ben sorsam daha isabetli olmaz mı?"

Selim, gerilemek üzere, hatta gerilemekte olan öfkesinin yeniden taarruza geçtiğini hissetti.

"Uslu dur Kevser!" dedi hırıltılı bir sesle.

Kevser, uslu duracağa benzemiyordu.

"Uslu duruyorum," dedi. "Şu meşhur çocukluk arkadaşın... kız olsaydı... gene de kendini gece gündüz onunla düşüp kalkmakta bu kadar haklı görür müydün?"

Selim dişlerini gıcırdattı.

"Kevseeer, uslu dur!"

"Tersini düşün. Benim böyle bir çocukluk arkadaşım olsaydı... Erkek... veya kadın..." Daha çok neye vurgu yapmak istediği açıkça anlaşılsın diye "kadın"ı öylesine söylermiş gibi sesini yoğaltmıştı. "Sabaha karşı telefonlaşmalarım olsaydı onunla... bütün günümü onunla geçirdiğim yetmezmiş gibi akşam da eve gelir gelmez her bahaneyle telefonlaşmaya devam etseydim..."

Selim, birşeyler yapıp susturmak zorundaydı karısını. Öfkesi giderek yükseliyordu ve bunda kadının bilmiş bilmiş konuşması kadar haklı konuşmasının da payı vardı.

Haklılık!

Bu onu daha da beter öfkelendiriyordu. Kadın haklıydı. Az da olsa haklı.

Hayır!

Çok haklıydı.

"Susacak mısın sen?"

"İzin ver, az daha konuşayım. Beni uzun zamandır bu kadar ciddiye alarak dinlememiştin. Kavga için bile olsa... fırsat bu fırsattır... Bırak tadını çıkarayım kocamla konuşmanın." Bir titreme geçirip sustu, sonra da hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Artık fırsatı değerlendirebilecek, tat çıkarabilecek gibi görünmüyordu.

Selim usulca kalktı. Öyle veya böyle, susmuştu işte kızcağız. Elinde telefonu, yatak odasına doğru suçlu suçlu yürürken insanın arkadaş olabileceği ve hep arkadaş kalabileceği kadınlarla evlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Kevser'le arkadaş değildi. Hiçbir zaman da olamamıştı. Onun arkadaşı Erol'du. Onunla nişan-

lanıp Kevser'le evlenmekle işlemişti suçu. Yoksa suç dostta, dostlukta değildi. Dost olamayacağın biriyle âdet yerini bulsun diye dört duvar arasına sığışmak yanlıştı.

Yanlış!

Kızın hiç kabahati yoktu. Bütün kabahat bundaydı. Bu iki eşekte.

Giyinip kuşandı, parmak uçlarına basa basa sokak kapısına ilerledi. Kevser'in hıçkırıkları arkadan itiyorlarmış gibi etki yapıyordu. Ayakkabısının arkasına basıp kapıyı açtı; bir an, dönüp karısının yanına koşacakmış gibi durakladı, belki de koşacaktı, mutfak tarafından "Hayvan oğlu hayvan!" iltifatını, arkasından da kalın ve ağdalı sümkürme sesini duyunca apartmanın içinde ahkâm kesecek kadar şımarıp götü kalkmış manyak rüzgârın kucağına atıverdi.

"Oh!"

İşkembe çorbası mıydı?

Asansör beklemeyi göze almayacaktı. O saatte kimse meşgül edecek değildi ama koca kabin en alttan en üste çıkıncaya kadar Kevser kapıyı açabilir, rezalet çıkarabilirdi. Gerçi hiç yapmamıştı şimdiye kadar. Yapmazdı da. Ama acizlenebilir, gitmekten vazgeçmesine sebep olacak manevralar yapabilirdi. O telaşla ayakkabısını eline alıp koşmayı bile düşündü. Ökçenin üzerinde tökezlememek için parmak uçlarına basa basa inmeye başladı. İki kat aşağıya ulaştığında durup ayakkabısını giydi. Daha inecek altı kat vardı. Tehlike geçtiğine göre?

Asansörü çağırıp bekledi. Gündüzleri duyulmayan hafif uğultu, gecenin sessizliğinde hep duyulurdu ama bu sefer öyle olmadı. Üst kata doğru gelen şey asansör değilmiş de rüzgârmış gibi tuhaf bir homurtu yaklaştıkça yaklaştı, apartmanın içinde çın çın öttü. Kevser değilse bile başkaları kapıya dikilip şarlayacaklarmış gibi geldi Selim'e.

Sokak karmakarışık, esip kükreyen rüzgâr sıcak, kapısını zorlukla kapatabildiği arabasının içi serindi. Sair zaman olsa camı da açar, estire estire yol alırdı ama bu havada sıkardı o biraz. Park yerinden hızla çıkıp gaza bastı. "Keşke boşanma davetiyemi de alsaydım yanıma," diye espri yaptı içinden. Kendi kendine güldü. "Şifahen söylerim. Erolum yabancı değil, davetiye götürmedim diye gönül koymaz."

Köşe başına gelip de ana caddeye dönünce, araba engebeli bir yola girmiş, motor gücü birdenbire düşmüş gibi sallana sallana ilerlemeye başladı. Az önce arkadan terkisine şamar atıp hız veren rüzgâr karar değiştirmiş, karşıdan ittiriyordu şimdi.

Ankara'nın içinde rüzgârın kararına göre kâh arabasını bağırttıra bağırttıra ama güç yetiremediği için usul usul, kâh gaza azıcık dokunmasına rağmen arkadan ittirildiği için hızla ilerledi. Direnç veya destek yüzünden hız değişiklikleri o kadar saçma sapan ve beklenmedik biçimde oluyordu ki, bir trafik lambasına kravat olmazsa iyiydi. Motor kapağı, rüzgârı cepheden aldığı zamanlarda gacırdayıp gucurduyor, kalkıp suratına geçiverecekmiş gibi yüreğini ağzına getiriyordu.

Toz, toprak, kum, çakıl, bir alay zerzevat uçuşuyor, ön cama, yan cama, arka cama çarpıp sekiyor, rüzgâr sokak köpekleri gibi lastiklerine lastiklerine havlıyordu.

Bir ara gazı köklemesine rağmen yerinden bir milim oynayamayacakmış gibi hissetti, o sırada da sileceğinin havalanıp kısaca el salladıktan sonra uçup gittiğini gördü.

"Hay anasını sattığımın!"

Telefonu gömlek cebine koymuştu. Erol bilse fırça atardı. Ukala şey! "Kalp elektrik enerjisiyle çalışır. Bu cep telefonu da öyle. Gömlek cebinde çıngırdadığı zaman o kalbe neler yapar biliyor musun?" Çok bilmiş!

Neredeyse gözleri dolacaktı. Dostuna hürmetinden telefonu çıkarıp bacaklarının arasına sıkıştırdı.

Kapıya dayanıp şaşırtacaktı. Muhtemelen Hande açacaktı kapıyı. Sırf sabaha karşı nasıl rahatsız olduğunu gözüne sokabilmek için yataktan fırlayacak, Erol'la yarışarak kapıya koşacaktı. Şifahi bir boşanma davetiyesi daha.

Gene güldü.

Rüzgârı arkadan almaya, hızlandıkça hızlanmaya başlamıştı. Yelken açmış gibiydi. Ayağını gazdan çekse dahi aynı hızla devam edebilecekmiş gibi.

Arabanın içi toz kokmaya başlamıştı. Bir yol bulup giriyordu toz dediğin. Burun kılları kaşınıp dişlerinin arasında kum taneleri gibi çakır çukur birşeyler hissedince rüzgâra ana avrat sövdü.

Zaten o da onun anasına söver gibi esiyordu. Bakma arkadan esip işini kolaylaştırdığına, niyeti bozmuş gibi esiyordu. Vın o ta-

raftan vın bu taraftan, üstten, alttan, her taraftan. Yollar kalkmış üstüne geliyordu insanın. Sokakların caddeye açılan kapılarının ağzında tam bir keşmekeş hakimdi. O yandan esenle bu yandan esen çarpışıp didişiyor, toz anaforları ortalığı ana baba gününe çeviriyordu. Uçuşuktan göz gözü görmüyordu.

Şimdi duvar gibi bir rüzgâr dikilmişti karşısına. Motor kapağı acıyla inledi. Araba, fırtınaya karşı yürüyebilmek için vücudunu denge şakülünü bozarak öne yatırmış bir adam gibi debeleniyordu. İşittiği motor uğultusu da olabilirdi rüzgârın uğultusu da. Bunu bilmeye imkân yoktu. Az sonra patinaj yapmaya başlasa şaşırmazdı. Ne oluyordu Ankara'ya?

Saçları; tebeşir tozu, kıymık, talaş ve yonga püskürten bir fön makinesiyle havalandırılmış gibi oldu bir anda. Rüzgâr arabanın içine girmek için daha geniş bir yol bulmuş olmalıydı.

Kafasını direksiyona yaklaştırıp bakabildiği kadar yükseklere, sonra simide sıkı sıkı yapışıp bakabildiği kadar alçaklara baktı. Gökte asık suratlı bir toz bulutu debelenmekte, aşağıda ise öbek öbek çöpler, parçalanmış torbalar, gazeteler, kırılıp kopmuş ince dallar, ufak taş parçaları, bir alay öteberi sürüm sürüm sürünmekteydi. Görünmeyen, dev bir çöpçü Ankara'yı kıyı bucak süpürmeye karar vermiş gibiydi. Malzeme yığını bir otomatik banka kulübesinin duvarlı kısmına çarpmış, etrafından dolanan kendini kurtarıp savrula savrula yoluna devam etmiş, dolanamayan kulübe yüksekliğinde bir çöp dağı oluşturmuştu. Ne idüğü belirsiz bir alay alet edavat, bir yere yetişecekmiş gibi acele, önce arabaya çarpıyor, sonra arkasını dönerek koştur koştur uzaklaşıyordu. Karşı şeritten gelen bir arabaya takıldı gözü. O şanslıydı; rüzgârı arkadan alıyor, bu yüzden kıçına şaplak atılmış at gibi dörtnala ilerleyebiliyordu. Bu ise tos vuracak koç gibi hömere hömere, eşine eşine ilerlemeye çalışıyordu.

Eh, yola çıkmıştı ve iki fıstak esinti yüzünden geri dönecek değildi. Karşıdan yerse yavaş, arkadan yerse tam gaz devam eder, menziline varırdı nasıl olsa.

Nerden geldiyse aklına karısının sümkürme sesi geldi. Belki de rüzgâr orasına burasına sürttürürken öyle bir ses çıkartmıştı.

Ağzındaki tozu sağ koltuğa tükürüp kıkır kıkır güldü.

Güldü gülmesine ya, belki kızlar haklıydı. Kevser, tam da kapıdan çıkacağı sırada sövmese, üstüne de sümkürmese, hemen he-

men geri dönüş frekansına gelmişti aslında. Bir burun sesi bütün dalga boylarını alt üst etsin? Olacak iş değil. Ne burun öttürmenin payı vardı evi terk etmesinde ne de kırgın öfkeyle bırakılıvermiş o çocuksu sövgünün. Bunun gönlü yoktu mutfağa gitmeye. Bahane arıyordu, kolayca da bulmuştu. Gönülsüzdü gönülsüz. Gönülsüz fuhuştan burunsuz çocuk doğardı. Mutfağa gidecek olsaydı doğacak sonuç, belki evi terk etmesinin doğuracağı sonuçtan bin beter olacaktı.

Aman canım!

Bastı gaza.

Araba kükreyip silkinerek Beştepe yoluna uzandı.

Beştepe!

Dip dibe oturmalarına ramak kala Erol'un karısı Hande su koyvermiş, "Arada azıcık mesafe bırak!" diye dikilmişti çocuğun karşısına. Yoksa Çiftlik'te komşuculuk oynayacaklardı ne güzel.

Gene de dip dibe sayılırlardı. Altta araba, cepte telefon. Mesafenin ne önemi var?

"Kendimizi böyle avuttuyduk."

Rüzgâr meydanı boş bulduğu için burada her yandan birden esiyor, yarattığı terörün tadını çıkarıyordu. Selim için aynı şey söylenemezdi. O sadece dosta giden yolun tadını çıkarmaya bakıyor, tiftiğe dönmüş saçlarının arasından çapak ayıklayarak fırtınanın Beştepe ağaçlığında yarattığı dehşete bakıyordu.

Koşu parkurunun hemen hemen bütün ağaçları kelleşmişti. Çere çöpe bu defa da yapraklı dallar, pelitler, at kestaneleri, taze kozalaklar, çam iğneleri karışıyordu. Parkurun tuğla tozu asfalta taşınmış, asfalt, oradan oraya uçuşan yeşillikleriyle boyaları birbirine karışmış koşu parkuru tablosuna dönmüştü. Gökteki toz bulutlarının tükürmeye hazırlanan embesil bir çocuk gibi yeniden yanak şişirdiği gözden kaçmıyordu. Düne kadar yemyeşil ağaçların şimdi çırılçıplak kalması da fena halde etkiliyordu insanı.

Ankara havası dellenip amuda kalkmıştı. Rüzgâr hızını bir vites daha artırsa ağaçlar, iki vites daha artırsa şuradaki nizamiye kulübesi, üç vites daha artırsa her şey kalkıp gideceğe, çere çöpe karışıp yuvarlanacağa benziyordu. Bir an bal dök yala hale gelen caddeler bir an sonra şehir çöplüğüne dönüyor, yollar bir an çıplanırken bir an sonra her yanında fink atan çer çöp yığınlarıyla giyinip kuşanıyor, süslenip püsleniyordu. Beytepe Çöplüğü, El-

madağ Çöplüğüne kavuşmaya gayret ederken Elmadağ Çöplüğü başını alıp Kırıkkale'ye yürüyor, sonra karar değiştirip gönlü alınmış sevgili gibi Beytepe Çöplüğüne doğru seğirtiyordu. Ama bu defa da Beytepe ona gönül koymuş oluyordu. Yuval yuval, topak topak, salkım saçak bir taraflara sürülüp götürülen öbekler.

Bir meteoroloji uydusuna semer vurup tam Ankara'nın üstünde uçmadıkça bunca pisliğin menşeini ve güzergâhını tam manasıyla bilmenin imkânı yoktu.

Araba, çift dorse takmış tır gibi bağırdı; motor kapağı aygır tasallutuna maruz kalmış eşek sıpası gibi anırdı.

Hava tepesinde fır dönüyor, fır döndüğünü gösterebilmek için yerde ne bulursa kaldırıp onları da döndürüyordu. Ufak çaplı bir alay hortum az önce asfaltta sürüklenen nesneleri höpürtülü anaforuyla emiyor, döndüre döndüre tırmandırıp kim bilir kimlerin damına çatısına çalıyor, kimlerin camını çerçevesini indirip kaçıyordu.

Beşevler'i de geçip Tandoğan'a erişmek kolay olmadı. Devrilmiş trafik lambaları bazı yerlerde kabuğu düzgünce temizlenmiş tomruk gibi yatmış yuvarlanıyor, sokak tabelaları oklarının gösterdiği yönün dışında her yöne ok ok uçuşuyordu.

Gacır gucur etse de altındaki arabanın kudretine şükretti Selim.

Rüzgâr da arkadan esmeye başlamıştı ki!

Hah şöyle!

Tandoğan'dan, sere serpe uzanmış yanıp sönen turuncu trafik lambasına göz kırparak ok gibi geçti. Refüj mazıları, refüje değil caddenin ortasına dikilmiş gibiydi Allah'tan; hafif oldukları için arabadan hızla kaçabiliyor, tekerlerin arasına sıkışıp tehlike yaratmıyorlardı. Arabasının yüksek performansıyla her zaman gurur duyardı Selim. Erol'un aksine. Erol çıtı pıtı arabaları tercih eder, bu ise boğa kadar iri, eşine eşine, köpüre köpüre, homurdana homurdana yol alanları severdi. Bastı mıydı gidecekti meret. Blazer giderdi. Genç irisi. Hey maşallah!

İçinde kabarıp duran coşkunun kendi arabasına secde etmekten kaynaklanmadığını biliyordu. Arkasında nasıl bir eş bırakmış olursa olsun, önünde Erol vardı. Coşkusu bundandı. O rüya gibi şeyin ardından onu görmek çok güzel olacaktı.

Çok güzel.

Sağa kırıp tren garına doğru uluttu arabasını. Oradan sola dönecek, Ulus üzerinden İç Aydınlık'a doğru akacaktı. "İç Aydın-

lık!" Semte bak. İçini aydınlatan adam orada otursun, o oturduğu yerin adı da İç Aydınlık olsun. Olacak iş değil.

Sola yanaşmak için direksiyona sertçe yüklendiğini fark edememiş olmalıydı. Ansızın yandan, geldiği yönden çarpıverip dev arabayı sirk arabası gibi iki tekerinin üstüne dikiveren rüzgârı da.

Orta refüj, yol şeridi gibi üstüne geliyordu. Karşı şeritten de bir başka araba.

Çıtı pıtı.

Toparlayamadı. Sol ön lastik otuz santimlik kaldırım taşına çarpınca gözünün önünde arabanın burnu kırılmış da üstüne geliyormuş gibi gümüş rengi ön kaput belirdi. Darbenin etkisiyle öne eğilen kendisi olduğundan da kaputu ağzının içinde görmüş olabilirdi, motor kapağı kopup ön cama doğru uçmaya başladığı için de. Bindiğinden beri gacır gucur zaten!

Sonra kaput aşağıya doğru süzülüp kayboldu. Refüj, hatta yol da kayboldu kısacık bir an için. Alttan alta bir fren sesi geldi kulağına. Paraşüt Kulesi hızla yaklaşır gibi oldu, ardından koca araba havada durdu ve bütün takati kesilmiş bir adam gibi hızla düştü.

O çıtı pıtı arabanın üstüne.

Kule?

Gözü karardı Selim'in. Belki suratına çarpan hava yastığı yüzünden kara görüyordu etrafı belki yastık mastık açılmamıştı da sahiden gözü kararmıştı.

Bu ikincisi doğruydu. Bayıldı.

Telefonu kaçıncı çalışında açtığını bilmiyordu. Neden komodinin üstünden değil de bacaklarının arasından aldığını da. Ne arıyordu cep telefonu iki bacağının arasında? Küçük ekran mavi ışıkla aydınlandı. "Erolum Arıyor." Bilgiç aletler, arayan numara kayıtlıysa o ismin arkasına bir de "Arıyor" malumatı ekliyordu. Hemen bastı yeşil düğmeye.

"Erolum?"

"Ne haber Aslan?"

Dosttular. Sıkı dost. Sırıttı. Yattığı yerden doğrulmak istedi, doğrulamadı. O anda da az önce yediği haltı hatırlayıverdi. Eğer bu da rüya değilse!

Rüyaydı. Rüya olmak zorundaydı. Gece boyunca hep olduğu gibi. Gene rüyaydı. Rüzgâr kesilmişti mesela. Öyle rüzgâr olmazdı zaten. Hiç mantıklı değildi, hiç. Rüyaydı ve şimdi bitmişti.

İnşallah!

"Ne olsun be Erolum," dedi korka korka. "Yediğimiz önümüzde yemediğimiz arkamızda." Sıra en korkunç soruya gelmişti. Onu da sordu:

"Nereden arıyorsun?"

"Arabadan."

İşte bu olmazdı. Birbirlerini arabadan aramaları yasaktı. Hadi kendisi bir yana çekmişti kaza geçirdiği için, ama Erol? Boğa gibi homurdana homurdana tos vurduğu, tos vursa gene iyi, üzerine çöküp çıtır çıtır ezdiği arabadan bahsetmiyordu herhalde.

"Hemen kapat o aleti. Bir kenara çek, sonra ara." İçinden, "Ne cevap vereceğini biliyorum," diye geçiriyordu. Öyle de oldu.

Bildi.

"Zaten çekmiş vaziyetteyim."

İçi daraldı Selim'in. Ne cevap alacağını bile bile sordu.

"Gö... Görüşebilecek miyiz bugün?" Görüşmedikleri zaman işleri rast gitmezdi ama bu sefer görüştükleri için de rast gitmeyecek gibiydi. Veya, rast gitmediği için görüşüyorlarmış gibi.

Erol biraz bekledi karşı tarafta.

"Zor görünüyor," dedi neden sonra.

Selim buruldu. İş güç yüzünden görüşemediklerinde hep burulduğu gibi. "Keşke iş güç yüzünden görüşemeyecek olsak! Keşke o rüyada olsak!"

"İş güç ha?" dedi acı acı.

"O da zor görünüyor."

Biliyordu. Bu cevabı alacağını biliyordu.

O konudan konuşmazlarsa o konu başlarına gelmeyecekmiş gibi olgunlukla konuştu.

"Ne demek istediğini anlayamadım ya, neyse. Vardır senin bir bildiğin." Kısa bir sessizlikten sonra sordu: "Ee, neredesin şimdi?"

"Dedim ya. Arabadayım."

Niye başka cümle kuramıyordu? Niye?

"Orasını anladım Erolum. Neredesin derken, nereye gidiyorsun demek istedim." Üff! Değiştirsene şu konuyu sen!

"Galiba oraya."

"Nereye?"

Kıpırdanmaya çalıştı, olmadı. Üzerinde tuhaf bir baskı vardı. Olabilir miydi acaba? Paraşüt Kulesi'nin orta refüjünden karşı şe-

ride uçup oradan gelen o çıtı pıtı arabanın üstüne düştüğü rüya olmayıp da gerçek olabilir miydi?

Gerçi her şey rüyasındakiyle aynı gidiyordu. Cümleler, cümlelerin sırası, iki cümle arasındaki bekleme süresi... Her şey aynıydı.

Yavaş yavaş sigortası atmaya başlıyordu Selim'in.

Biraz daha sessizlik oldu karşı tarafta. Rüyasında olduğu kadar. Ne daha az, ne daha fazla.

"Ben de onu düşünüyordum," dedi sonunda Erol. "Daha doğrusu sana nasıl söyleyeceğimi."

Eyvah! Aklından bin şey geçmesi gerekiyordu burada, ama geçmedi, geçemedi.

"Bir nefeste söyle kurtul... Erolum..." deyiverdi. "Sen de kurtul, ben de kurtulayım."

"Öbür tarafa."

"Ha?"

"Aslında..."

"Evet?" Bir kere daha doğrulmak istedi Selim, gene olmadı. Mecali hepten kesilmişti. Soğuk terler bastı alnını; damlalar oradan aktı, gözlerine kaçtı. Sıkı sıkı yumdu gözlerini. Hırladı:

"Alo?"

"Aslında... ölüyorum ben Aslan. Kaza yaptım. Arabanın içinde sıkışmış vaziyetteyim. Dışarıda kimse yok henüz. Ezildim. Sol taraftan hayvanın biri çıktı, altına aldı beni... Araba nasıl ısındı, görecektin. Sanırım bacaklarım koptu... veya ezildi... veya... bilmiyorum... hissetmiyorum. Acımıyor. Üzülme."

"Erolum?" Sesi kendine ait değil gibiydi. "Erolum?" Sol taraftan çıkan "hayvanın biri" kendisi olamazdı. "Erolum?"

"Veda edeyim dedim. Kurtulamayacağımı biliyorum. Yol göründü."

"Eroluuuum!"

"Kıymetini bil..." Sesi soluk soluğa geliyordu şimdi. "Daha babamı aramadım. Hanımı aramadım. İlk sen..."

"Dur! Allah aşkına! Neredesin? Nerede yaptın kazayı?"

"Hatırlamıyorum. Sadece seni hatırlıyorum. Senin numaranı."

"Nereden geçiyordun kazadan önce? Nereden dönüyordun? Nereye gidiyordun?" Öyle ya! Belki "hayvanın biri" başkasıydı.

"Sadece..."

Selim ürperdi. Rüyayı görmeye başladığından beri ilk defa bir cümle değişiyordu.

"Sadece ne?" diye bağırdı. "Ne?"

"Şey... galiba Paraşüt Kulesi'ni gören bir yerden geçiyordum... Önümde arkamda da hiç araba yoktu üstelik... Nerden çıktı o hayvan, hiç göremedim... Seni almaya geliyordum... İşkembeciye götürecektim..."

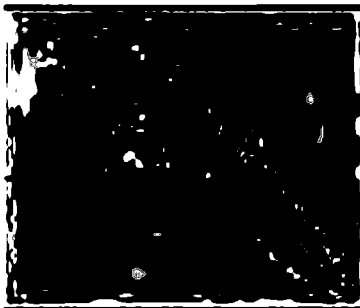
Yarın yamalak doğrulmuştu Selim. Yan camdan Paraşüt Kulesi'nin bir kısmını seçti.

"Allah aşkına hatırlama!" diye haykırdı telefona. "Sakın hatırlama!"

"Peki Aslan! Sen öyle istiyorsan öyle olsun. Hiçbir şey hatırlamam. Merak etme. Hadi eyvallah."

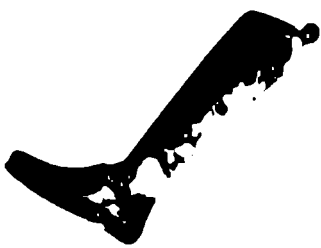
Selim, kendini gerisingeri bıraktı arabanın koltuğuna. Paraşüt Kulesini görmek istemiyordu.

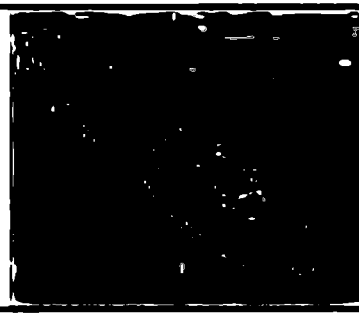
"Güle güle!" dedi.





TEVZADZE KIM?





Ne tırnak idim ayakta,
Ne taç gibi serde idim...

Rabbin bana bir nimeti varsa
O da sensin...

Münevver Ebe, Karasu'da, seğiren gözlerini nafıa müdürünün genç karısının bacaklarının arasına dikmiş, görebildiği kadar içerilere, kendi kara bahtına bakarmış gibi bakmaktaydı. O baht da olsa olsa bu kadının merkezine giden yol kadar kara olabilirdi. Ne kara bahtı vardı! Kapkara.

"Kapkara..." dedi. "Allah canımı alsın kapkara!"

"Bir şey mi buyurdun evladım?"

"Ha?"

Kafasını kaldırıp nafıa müdürünün hanım hanımcık annesine baktı Münevver Ebe. "Ne dedin teyzecim?"

"Sen dedin kızım. Ben de ondan, bir şey mi dedin dedim."

"Dedim mi?"

"Demedin mi?"

"Neyse, boşver." Genç gelinin sol bacağının iç kısmına dostça bir şaplak vurdu Münevver Ebe. "Ikın kızım." Yol kapalıydı. Kapalı ve kara! Kendi bahtı gibi. Bir damla amniyos mayisi gelmiyordu ilaç için. Kadıncağıza kuvvetli bir müshil verip sıcakça suyla lavman yapmak, karnından aşağı aşağı bastırmak, hiç durmadan "Ikın kızım. Doğumda ayıp olmaz. Ne çıkarsa çıksın, aldırma, ıkın!" deyip durmak ve de ya büyük bir tehlikeyi göze alıp anayı kurtarmak uğruna bebeği feda etmeye ya da her ikisinin de bir kıs-

mını kurtarmak uğruna ananın olmadık yerlerine ciddi façalar atarak dış dudak, iç dudak ayırt etmeden merkeze kadar kesip biçmeye razı olmak gerekecek gibiydi. Kendi bahtına atsa öyle üç beş neşter, değil merkeze kadar, merkezin içinin dibine kadar yarıp faça atsa düzelir miydi? Ne gezeeeer! Naim Bey yüz bin sefer kafasına kaktıydı, "Senin eline neşter yakışmıyor Ebe Hanım. Ben senin yerinde olsam hastaya kesik atmazdım. Bırak yırtılacaksa yırtılsın, vücut kendi ayarını bulur. Sen müdahale etme." Neşter eline yakışmıyormuş. Dikiş yakışıyor ama. Doktor kessin, Ebe Hanım diksin. Angaryaya gelince "Yetiş Ebe Hanım!", ameliyat havası basmaya gelince "Kaçıl Ebe Hanım!" Kocası olacak pezevenk de yüz bin sefer kafasına kaktıydı. Naim Bey'le görüşmüş de aralarında anlaşmışlar gibi, "Bana bak! Faça attığın karılar göbeklerinden işemeye başlıyorlar. Doktorculuk oynamaktan ne zaman vazgeçecen sen? Kakavan!" derdi. Ne kara bahtı vardı! Dişlerinin arasından sövdü.

"Senin ebenin terekesini sikeydim baht gibi!"

"Af buyur evladım. İşitemedim?"

Münevver Ebe ters ters baktı nafıa müdürünün tatlı anacığına. Bu kadın da her lafa kulak kabartmasa olmazdı. İnsana ağız tadıyla sövdürmüyorlardı. İhtiyarı kırmak da istemezdi gerçi.

"Yok bir şey!" dedi. "Daha vakti var senin gelinin diyorum. Bekleyelim birazcık. Bu arada ben de bir ağrı iğnesi vurayım." Kara doğum çantasından şırınga kutusunu çıkarıp yaşlı kadına uzattı. "Şunu kaynat da gel bi zahmet." İki dakika kendisiyle baş başa kalır, kafa dinler, sövecekse rahat rahat söverdi bari.

"Hay hay."

"İçine su koymayı unutma, e mi?"

"Unutur muyum hiç?"

Tam yaşlı kadın odadan çıkarken aklına bir kuşku düştü gene. "Dur anacım dur!" diye fırladı yerinden. "Şırınganın pistonunu çıkartalım, yoksa pat diye patlar, iğnesiz kalırız."

"Fiston mu?"

"Boşver sen. Ver."

Şırınga kutusunu geri aldı, pistonu çekip çıkardı. "Hah," dedi. "Şimdi tamam. Ağzına kadar su dolduruyorsun bunun içine, başında bekleyip kaynadığı zaman suyunu süzüyorsun, alıp getiriyosun bana. Hadi anam." Ne diyorlardı buna asri doktorlar? Enfektör mü, encekşön mü? Züppeler! Yeni bir şey duymasınlardı sapısilikler,

hemen üstüne atlar, kendi malları gibi sakız ederlerdi dillerine. Pezevenkler! Sırınga ulan işte. Ananız en... bilmem ne mi derdi?

"Hay hay evladım."

İhtiyar odadan çıkar çıkmaz bir Bahar yaktı Münevver Ebe. Dumanını savururken yattığı yerden, bacakları ayrık, baygın baygın kendisine bakıp duran anne adayına gülümsedi. "Kalk kız kalk," dedi. "Ben çok gördüm, o kadar göstermene lüzum yok. Kalk bakalım. Şöyle iki elini beline bastıra bastıra dolaş azıcık odanın içinde. Sen de hareket et, bebek de hareket etsin. Olmaz öyle yat yat."

Genç kadın mahcup mahcup gülümsedi, söz dinleyip toparlandı, ayağa kalktı, iki elini iki yumruk yapıp ağrıyan belinin iki yanına dayadı, bir aşağı bir yukarı, inleye inleye, sızlana sızlana dolanmaya başladı. Pek de nazlı oluyorlardı bu yeni gelinler. Kendi gelinliğini hatırladı, burnunun direği sızladı, gelinliğini mi bilmişti; Hasan'a sövdü.

"Seni doğurtan ebenin götüne koyaydım!"

Onun da beline yumruklarını bastırıp dolanası vardı. Canı fena yanıyordu. "Allah senin iki gözünü birden kör etsin, e mi pezevenk!" diye ilendi içinden. "Adın kesilsin inşallah! Gâvur mezarlarında hortla!" Nasıl kızıyordu, nasıl dolup dolup taşıyordu.

Derin bir nefes daha çekti Bahar'dan. Mis gibi gidiyordu mübarek. Tadını kaçırmıştı Adalet Partililer gerçi. Bokunu çıkarmışlardı iki paralık keyfin. "Üstünde Mao'nun resmi var." diye dedikodu yayıyorlardı etrafa. "Komonist sigarası bu. Vatanını, milletini, Allah'ını, dinini seven içmesin." Hani ulan, nerde Mao'nun resmi? Elin Çinli keçisi gelip de Tekel idaresine poz mu verdi? Yok, şu hattın üstünden sabit kalemle gidersen, böyle Mao gibi çekik gözlü bir şey çıkıyormuş. Öbür hattan kırmızıyla gidersen oradan da ananınki çıkar, haberin var mı?

Daldı.

Merkep hanından bozma, eşek kadar evi temizleyeceğim diye canı çıkmıştı bütün gün. Dip bucak yumuş, yıkamış, silmiş, ovmuş, örümcek almış, iskarpin büyüklüğünde iki tane karafatma öldürmüş, bir de onların cırkılısını temizleyeceğim diye uğraşmış, ondan sonra leğenleri sofanın ortasına koymuş, sağ yanına renklileri, sol yanına beyazları dağlar gibi yığıp kazan kazan su kaynatarak çamaşırı da halletmiş, ocağı söndürmüş, konuya

komşuya yalvar yakar olmadan, altına iskemle koyup hela penceresinden sürtüne sürtüne, balık eti kıçlarını yüzdüre yüzdüre, o pezevenk "şişko" derdi ama şişko değildi, balık etliydi, orasını burasını rendeleye rendeleye kahvehanenin üstündeki teras katına çıkmış, bunu bir başına başarabildiği için kendisiyle gurur duymuş, çamaşırları bir güzel asmış, geri inmeye sıra gelince oluk kadar darlıkta sıkışmış, bunalmış, kendisinden utanç duymuş, ondan sonra da karşı balkondan yağlı ekmeğinin üstüne bir çuval toz şeker sürmüş yalaya yalaya kendisine gülüp duran deli Saadet'in oğlu Sedat'a seslenip "Gülme eşşoğlueşşek!" demişti. "Çıkmasına çıktım ya inmem mümkün değil. Şu anan olacak kadını çağır da gelsin, kurtarsın beni buradan."

"Anneee! Ebaanne hela penceresine sıkışmış geneee!"

"Bağır öküz! Bağır da yedi mahalleye adım çıksın!"

O daracık olukta söve söve beklemişti Saadet'in gelmesini. Derken Saadet gelmiş, o yetmemiş Müzeyyen gelmiş, o da yetmemiş, üstüne bir de Müzeyyen'in iki kızı, Betül'le Günseli gelmiş, anca öyle kurtulabilmişti. "Allah benim iki gözümü de kör etsin inşallah! Çoluk çocuğun maskarası olduk, görüyor musun!"

Deli Saadet, bunun beline yanına tentürdiyotu basmış, acısı çabuk çıksın diye de ferah ferah üfleyip ciyak ciyak bağıran kadının küfürlerine gülüp geçtikten ve "Ocakta yemeğim vardı," dedikten sonra müsaade istemişti. Deliydi meliydi ama çoğu aklı başında geçinenden daha aklı başında kadındı Saadet. Sen akıllı olandan korkacaksın. Nitekim, Müzeyyen'in hiç gidesi yoktu. Tahin sürülmüş gibi çapaklanmış batırık gözünü kırpıştıra kırpıştıra Betül'ü eve göndermiş, "Koş kız..." demişti. "İki koşu git, örgümü, şişimi kap gel. Şurda iki dakka sohbet edelim Ebaannenle." Evde kalmış büyük kızı Günseli ise pencere kenarına çoktan Hecin devesi gibi ıharken ağzının suyunu akıta akıta "Ben de gül şurubu yaptıydım kız," diye sesleşmişti Betül'ün arkasından. "Onu da getir. İçeriz hep beraber."

İçemez olun inşallah!

Münevver Ebe dobra dobra bir kadındı. "İçemez olun inşallah!" diyemediyse de, "Yok anam!" demişti ters ters. "Ne oturması, ne sohbeti? Dünya kadar işim var benim. Akşama misafirim gelecek. Daha ocağı yeni baştan yakıp kurabiye yapacağım. Hamurunu bile karmadım vallahi. Kalkın siktir olun gidin evinize. Misafir ağırlamadan önce misafir ağırlayamam ben."

Müzeyyen'e de laf lazımdı ya, "Ömürsün!" demişti yüzsüz, arsız. "Hem daha ne anam? Ben de sana yardım ederim işte ne güzel. Hamur kar, yumurta çırp, ocağı ateşle, közle, tepsiyi yağla... Bir dünya iş. Çabuk çabuk yapıveririz beraber." Sonra da bilmezmiş gibi sormuştu: "Kim gelecek misafir?"

"Kaymakam beyle hanımı."

"O zaman hiç gitmem. Ağır misafir onlar. Her boku beğenmezler. Yardım etmezsem canım çıksın."

"Kız git işine!"

"Dünyada gitmem. Ölümü gör!"

"Nerde o günler!"

"Ömürsün ömür! Ay hi hi hi hi."

"Kişneme Müzeyyen, dölek dur."

Öküze ho, densize ko! Çaresiz, Müzeyyen karısı ve karının büyük kızı Günseli ile beraber mutfak odasına geçmiş, daha sabahleyin yardığı yağlı çamlarla ocağı tutuşturmuş, odunlar kızarınca düzayak sacı ateşin üstüne sürmüştü.

Kırmızı sofrabezini yaymışlardı yere sonra. Hamur teknesinde kurabiye hamurunu karmış, şekerlisini ayrı, tuzlusunu ayrı kaba aktarmış, çay bardaklarının ağzıyla her bir kurabiyeye ayrı ayrı şekil şemal vermiş, tepsilerin dibini güzelcene yağlayıp kızan sacın üstüne oturtmuş, sonra da kurabiyeleri düzgünce dizmişlerdi üstüne. Gül şurubu da o sıcakta iyi gitmişti serin serin yalan yok.

"Tabii, devlet memurunun yeri başka," deyip durmuştu Müzeyyen. "Koskoca kaymakam bu, kalkıp da bize gelecek değil ya. Size gelecek zar."

Münevver Ebe, ara ara kibarlaşırdı. İstanbulluluğu tuttuğu zamanlarda.

"Ee..." demişti dudaklarını yalayıp ıslatarak. "Usûl erkân biliyor tabii adam. Biz de biliriz hasbelkader. Buyursun gelsin dedik, başımızın üstünde yeri var dedik."

Aslında öyle olmamıştı.

Kaymakam, göbeğine yastık bağlamış gibi ortalarda dolanan Müstahdem Zehra'yı gönderip de "bir mânileri yoksa" o gece hanımıyla birlikte maaile ziyarete geleceklerini haber ettiğinde etekleri tutuşmuştu Münevver Ebe'nin kuşluk vakti. Bir taraftan yıllık temizliğe, ne lüzum varsa girişmiş, bir taraftan da pürtelaş, kocası olacak o pezevenge haber yollamanın derdine düşmüştü. Hadi te-

mizliği anladık da, ne demeye çamaşır yıkadığını hâlâ anlayamıyordu. Ama onlar Zehra gittikten sonra olacak meselelerdi. Sonraki meseleler.

Zehra'yı sofaya buyur edip "Hasan'a sorayım, hastası filan var mıymış..." diyerek oyalamıştı ilkin. Pezevengin nerede olduğunu eliyle koymuş gibi biliyordu ama oraya kendi gitmesi olmazdı. Birini göndermesi lazımdı. Bakınıp durmuş, pencerelerden sarkmıştı. En nihayet meydanda bir taraftan pamuk helvasını zıkkımlanırken bir taraftan da elini ardına daldırıp kıçının oksiyürünü kaşıya kaşıya parmağını koklayan Sedat'ı görmüş, pezevenk herifin adresi her daim belliydi ve bunu herkes bilirdi, oğlanı kapıya akide şekeri parası vereceğini söyleyerek kandırıp getirmiş, sonra da kahvehaneye gidip akşama kaymakamgilin ailecek oturmaya geleceğini söylemesini tembihlemişti. Oğlan, akide şekeri parasını almadan şurdan şuraya gitmemişti.

"Dönüşte de bana haber getir. E mi oğlum?"

"Gene akide şekeri parası verecen mi?"

"Bana bak Sedat, şimdi hiç üşenmez, giyinip annene giderim, sokak ortasında elini sokup sokup kıçının deliğini kurcaladığını, ondan sonra da parmağını kokladığını söylerim bir güzel. O bilir o zaman sana ne vereceğini."

Piç, ancak o surette teslim olmuştu. Getirdiği haber o kadar hayırlı değildi ama gene de hiç yoktan iyiydi.

Kocası olacak o pezevenk, oğlanın deyişi, önce kahvehanede "kendisine" elin adamlarının içine azgın kanlar gibi haberci gönderdiği için sövüp dökmüş, sonra da bayağı yüksek sesle "Kaymakam mı gelecekmiş ziyaretime? O kim oluyo lan? Iyi madem..." demişti. "Madem hatır gönül saymasını öğrendi, gelsin bakalım. Bir mânimiz yoktur şimdilik."

Zehra da oğlanın ciyak ciyak söylediklerini duymuştu ister istemez. O hırsla önce oğlanı, sonra Zehra'yı savmış, gidereyak karnı burnunda kadını, zaten hamile olduğunu, bu duyduklarını bir yerde konuşmaya kalktığı takdirde kendi kendine doğurmak zorunda kalacağını söyleyerek kibarca tehdit etmiş, kapıyı arkasından çarpmış, su ısıtmış, çivit eritmiş, dağlar gibi çamaşırı ne demeye, niçin ve nasıl yıkadığını bilmeden yıkamıştı eşek gibi.

Dert bir değildi ki. Şimdi de bu Müzeyyen dangalağıyla sığır kızı çıkmıştı başına. Otur otur, bok vardı!

Kurabiyeler olmuş bitmiş, misler gibi tarçın, susam kokuları eve yayılmış, ayıp olmasın diyerek ikişer tane de zoraki misafirin önüne konulmuş, arta kalan çokları, İstanbul işi beyaz porselen tabaklara şöylemesine yerleştirilmiş, tel dolaba kaldırılmış, kurumasın diye üstlerine gazete kâğıdı örtülmüş, ocak yeniden küllendirilmiş ama bu sefer söndürülmemiş, akşama gelecek ağır misafirler için suyu hazır olsun diye tepeden kulplu koca çaydanlık küllü közlerin iki karış üstündeki çengele asılmıştı.

Ne gitmek bilmez şeylerdi anam bunlar! Götleri mindere yapışmış kalmıştı. A aa!

En nihayet deliliği ele almıştı kadıncağız, ne yapsın?

"Hadi anacım. Hadi canım," demişti. "Siktir olup gidin gideceksiniz. Misafirim gelecek benim. Yardım ettiniz, elleriniz dert görmesin. Daha hazırlanacağım. Hasan da gelir birazdan. Hadi anam. Evli evine, köylü köyüne. Hadi hadi hadi hadi hadi. A aa! Yeter ama!"

Müzeyyen gene şakaya vurmuş, "Kovaydın bari. Bir de döveydin bari. Bir de yatırıp o işi de göreydin bari," diye diye siktir olup gitmişti.

Oh şükür be!

Oh be!

Yağlı Havilland ile boynunu, ensesini, kulak arkalarını kremleyip kokulandırmış, bol bol limon kolonyası dökünmüş, saçlarını taramış, Müesser'in kızı Şengül'e diktirttiği kendinden korseli pembe eteğinin içine zor bela girmiş, çorap lastiğini bulduktan sonra yardımına gelen bir kız evladı bile olmadığı için beceriksizce kendi etini budunu çimcire çimcire sütyenini takınmış, ondan sonra fanilasını, beyaz, kıvrık yakalı bluz gömleğini de giymiş, onun da üstüne pembe ceketini giyip gerdanına sahte inci pembe kolyesini üç dolama dolayıp son olarak da çivi topuklu beyaz ayakkabılarını altları sulanmamış bahçe toprağı gibi çatlak ayaklarına geçirip misafiri beklemeye başlamış, o esnada da önemli bir eksiklik olduğunu fark etmişti:

Kocası.

Hâlâ ortalarda yoktu pezevenk.

"Götüne taş asılır bir misafir geleceği zaman. Adi pezevenk! Gelinmez yerlerde kal inşallah!" Ha şu bedduaları tutaydı ne vardı? Hadi geçtik duanın tutmasından, bari şuncacık ikramı

olaydı Rabb-ül Âlemîn'in. "Geberdiğin gün sular kesilsin de cünup cünup git inşallah! Taşsız mezarlarda zıbar da tepene it köpek işesin!"

Neyse ki kaymakam, kocasından büyüktü mevki itibarı ile. Onun yanında kolay kolay hır çıkaramazdı pezevenk. İçi gene de sıkkın, o hayvana hiç güven olmazdı, beklemeye devam etmişti.

"Ah annecim!.." Burnunun direği, meydana bakan pencereye fazlaca bastırdığından mı sızlıyordu yoksa hatıraları içini fazlaca yaktığından mı, ayırt edemiyordu. "Hep derdin, 'Sokakta köpekler evlenir,' diye de seni dinlemedim. Çok kırdım kalbini. Ah annecim!" Annesini andığında da kibarlaşırdı. İstanbulluluğunun tuttuğu nadir zamanlar.

Bekle bekle, sıkılıp kalkmış, üstü başı kirlenmesin diye yatak odasına gitmiş, doğum çantasından önlüğünü çıkarıp sırtına geçirmiş, mutfak odasına gitmiş, külleri karıştırmış, ateşi üfleyip harlandırmış, çaydanlığın suyunu kontrol etmiş, geri yatak odasına gidip soyunmuştu önlüğünü. Kapı kibar kibar çalınmaya başladığında o da önlüğü dürüp büküp siyah doğum çantasına tıkmakla meşguldü. Kocası olacak o pezevengin böyle zarif kapı çaldığı görülmüş değildi. O, paslı hızarda kütük biçer gibi çalardı kapıyı; harami dayanmış gibi çalardı.

"Geldiler işte! Eh Hasan! Allah iki gözünü birden kör etsin, e mi inşallah!" O an için daha derin bir beddua gelmemişti aklına.

Kaymakam Bey pek kibar bir adamcağızdı. Akıllıydı da üstelik. Daha kapının evin reisi tarafından değil de evin hanımı tarafından açıldığını görür görmez eşikte karısını durdurmuş, Münevver Ebe'ye nazikçe eğilip selam vererek "Ebe Hanım, Hasan Bey evde yoksa girmeyelim biz. Başka zaman gelelim," demişti, kasaba huylarını iyi bildiğini belli eden bir vurgulamayla.

Ee, usûl erkân bilenin hali bir başka oluyordu. Gene İstanbulluluğu tutuvermiş, "A aa, olur mu hiç? İstirham ederim! Buyrunuz, giriniz Allah aşkına!" demişti dili kopasıca karı. "Hasan bir hastasına kadar gitti. Acil çağırılınca, 'Kaymakam beyefendi hazretleri büyüğümüzdür, büyükler küçüklerin kabahatlerini affetmeyi pek bilirler. Kusurumuzun ceremesini bize bağışlasınlar. Candır, hastadır, gitmemek olmaz. Hemen dönerim inşallah!' deyip koşturdu mecburen," diye de İstanbul ağızlı bir yalan kıvırmıştı.

Misafirler, binde bir açılan ama her hafta yalanıp yutulan, o gün bilhassa katmer katmer temizlenen misafir odasına bunun üzerine alınmış, Münevver Ebe'nin İstanbul'dan çeyiz olarak alıp getirdiği ilmek yüzlü, ceviz kasnaklı, ceviz ayaklı koltuk takımına gururla buyur edilmiş, insan gibi hoşbeş, "Biz iyiyiz hamdolsun. Sizler de iyisiniz inşallah?" kıraatlarından sonra ses soluk kesilmiş, yarı tedirgin, yarı gergin bir sükunet ortamında, evin reisi olacak o pezevenk beklenmeye başlamıştı.

Sessizlik, ağdalı ağdalı çöreklenirdi öyle zamanlarda. İnsanın üstüne başına yapışırdı. Zaman, tekerlekleri balçığa saplanmış nafıa kamyonu gibi gıcırdar, patinaj yapar, anırır ama bir türlü ilerlemek bilmezdi.

Münevver Ebe durup durup göğüs geçiriyor, farkında değilmiş gibisine işaret parmağını sahte inci pembe kolyesinin dolamalarının arasına doluyor, "Yaa, işte böyle," diyordu. Serde İstanbulluluk olunca misafiri muhabbetsiz komak olmuyordu... da ne bulsun da desin kadıncağız? "Geldik seneler önce, evlenince dal budak saldık, sözüm meclisten dışarı, çoluk çocuğa karışamadık gerçi ama kök attık toprağına, ayrılamadık bir daha bu kasabadan."

"Hayırlısı olsun efendim," diyordu kibar kaymakam. "İnsanın kısmeti neredeyse yolu oraya gider. Biz de tayin olduk bakalım. Ne kadar kalmak varsa kaderde, o kadar kalacağız artık."

"Yaa... di mi efendim?"

Pezevenk herifin gelesi yok, boş boş oturmanın hiç sonu yoktu. Hal böyle olunca misafirperverliğe davranmıştı.

"Çaydan önce birer kahve içelim diyorum ben evvela."

Doğma büyüme İstanbullu olmak, böyle "evvela" gibi falan müstesna kelimeleri kullanmayı lüzum ettiriyordu müstesna misafirler geldiği vakit. Hem zaten, bu kelimeleri kullanmanın yanı sıra, nasıl olsa bir fırsatını bulup doğma büyüme İstanbullu olduğunu da söylerdi bir ara. Hele izzet-ü ikram faslına geçilsin, kahveler çaylar içilsin, şu ağdalı, zamklı, yapış yapış şerbet seyrelsin, sulansın.

"Çaya falan hiç hacet yok," demişti kaymakam. "Birer kahvenizi içelim, hemen kalkalım biz. Başka bir zaman, Hasan Bey daha müsait olunca tekrar rahatsız ederiz inşallah."

Bir düşünmüş, içinden "Evet!" demişti Münevver Ebe. Belki de

şu ziyaretin en hayırlı kısmı o olacaktı; ağır misafirlerin, misafir geleceğini falan unutmuş, gene sapıtmış, küfelik oluncaya kadar içmiş pezevenk gelmezden evvel kalkıp gitmesi. Evet evet evet evet!

Gene de eski İstanbul terbiyesi galebe çalmış:

"Aman efendim, estağfurullah!" demişti. "O nasıl söz? Ne rahatsızlığı? Şeref bahşettiniz. İstirham ederim!"

"Yok yok. Madem geldik, bir acı kahvenizi içmeden gitmek olmaz ama o kadarla kalsın şimdilik. Sair zaman gene geliriz inşallah."

Besbelli tembihlenmişti çiçeği burnunda kaymakam. Hemen üç yüz metre etrafı dağ köyleriyle çevrilmiş, kendisi de köyden hallice olmayan çanak kılıklı bu kasabada, evin erkeği yokken evde erkekli misafir ağırlamak olacak iş değildi. İster kaymakam olsun o misafir, ister doğma büyüme İstanbullu Ebe Münevver olsun o misafirin ev sahibi.

Neticeten, doğma büyüme İstanbullu olduğunu, kullandığı her kelime ile vurgulamaya çalışarak "Israrda mübalağa olmaz. Biz İstanbul'da öyle gördük," demişti Münevver Ebe. "Siz daha iyisini bilirsiniz. Nasıl arzu ederseniz öyle olsun. Kahvelerinizi nasıl içerdiniz?" İçinden, "Vartayı ucuz atlatacağız Allah'ın izniyle," diye geçiriyordu ki, evin kapısı, paslı hızarda kütük biçer gibi çalınmaya başlamıştı. Hayır! Dağdan harami inmiş de gelip bunların kapısına dayanmış gibi.

"Geldi pezevenk!"

"Efendim?"

"Bir gelen oldu galiba diyorum." Kıpkırmızı bir suratla her tarafı ayrı titreyerek fırlamış, odayı terk etmişti kadın.

Sarhoş pezevenk, kapı çalmıyordu da bitmiş inşaattan kalıp söküyordu kalıp. Zıngır zıngır zıngırdıyordu evin her yanı. "Allah belanı versin e mi? Kurt yemiş kapılar gibi delik deşik ol inşallah!"

İçinden kendi kendine "Allah senin iki gözünü birden kör etsin inşallah Münevver! Bırakaydın da geri dönelerdi kendi ağızlarıyla demişken. Hadi bakalım. Rezil oldun mu şimdi? Kopsun o dilin, kopsun! Bi şeycikler demem!" diye tutmayacağını bile bile ilenerek ve gene tutmayacağını bile bile Allah'a dualar ederek misafir odasının kapısını sıkıca örmüş, merdivenlerden çivi topuklu ayakkabılarını çıtırdata çıtırdata inmiş, "Açın ulaaan!" diye höykürüp duran pezevenk herifi içeri almak için sokak kapısını

açmış, açar açmaz da yalvarmaya başlamıştı: "Oh kurban olurum Hasan! Misafirimiz var. Koskoca kaymakam gelmiş. Karısıyla. Maaile. Bir maraza çıkartmadan geç yatak odamıza, ben gelir, üstünü başını değiştiririm senin. Oh kurban olurum."

"Bana İstanbullu ağızları yapma laan! Naapıyon lan sen elin herifleriyle n?"

"Aman Hasan!" Ağlamaya başlamıştı, ne yapsın?

"Heeyt!" diye naralanmıştı buna karşılık pezevenk.

Münevver Ebe, sesin ahşap evin her ücrasında çın çın öttüğünü bile bile, kanlı terler dökerek yalvar yakar merdivenlerin yarısına kadar getirmişti herifi yakapaça. O meyanda çivi topuklarının biri çıttadanak gitmişti. "Ay Allah'ım!.." diye düşünüyordu bir taraftan. "Ay Allah'ım! Rezil olduk, görüyor musun halimizi? Sen acı! Cânım ayakkabım da gitti. Gözümden sakınırdım. Tığ gibi çivi topuk."

"Nerde lan o kaymakam? Erkek mi lan o kaymakam?"

"Ay Hasan... Bilmiyor musun sanki?" Hıçkırıkları yalvarmalarına karışıyordu. "Kaymakam bey işte... Hanımını da aldı geldi. Gündüzün haber yollamadım mı ben sana? Ay çok rica ederim Hasan... İstirham ed..."

"Sıçırtma lan şimdi İstanbul ağızlarına! Nerde lan? Kibar kibar konuşup kaymakamla boynuz mu taktırıyon lan san bene... ban sene... sene bene?"

Durduramıyordu adamı. İnsanoğlunun gücü hiçbir felaketi durdurmaya yetmiyordu zaten. Önce felaket geliyordu, sonra rahmet. Rahmet, gelmek için bu kabil bir felaketi bekliyorsa gelmesindi gerçi.

İşte buyur!

Sarhoş pezevenk düşe kalka merdivenleri tırmanıyor, zavallı karısı da yanında, mümkünse hedefine ulaşmasını engelleyebilmek için yarı köstek, bir taraftan da merdiven boşluğuna yuvarlanmasını önlemeye çalışarak ister istemez yarı destek oluyor, birlikte palas pandıras çıkıyorlardı yukarıya.

"Kaymakaaam!" diye naralanıyordu sarhoş pezevenk.

Allah, bir tamam olmasa da bir miktar acımaya karar vermiş olsa gerekti o an. Tam sarhoş naralarının altında ezileyazan kaymakamla karısı, artık çektikleri eziyete dayanamayıp misafir odasının kapısını açtıkları anda, sarhoş pezevenk yere diz üstü çöküp

kusmaya başlamıştı şükürler olsun. Münevver Ebe, genzine kusmuk kaçmasın da geberekalmasın diye kocasının kafasını öne eğerken, yaşlı gözlerle yalvararak bakmıştı misafirlerine; dudaklarından, sadece kendisinin duyduğu bir "Allah aşkına gidin!" fısıltısı çıkmıştı. Bir an göz göze gelmişlerdi kaymakamla. Adamın üzüntüyle kısılmış gözleri acıma ve anlayış doluydu. Hemen sonra, şu zavallı ebe kadın gibi ağlamamak için dudaklarını ısırıp duran karısının refakatinde hızlı hızlı inmiş evin merdivenlerini, rüzgâr gibi çıkıp gitmişti şaşkın, üzgün, genç mülki amir.

Sarhoş pezevenk, Münevver Ebe'nin senede bir bile giymelere kıyamadığı pembe etek ceket takımı kusmuğa bulamış, kadıncağızdan destek alacağım derken sahte inci pembe kolyenin dolamalarına pis parmaklarını dolamış, çekip kopartmış, taneleri kusmuğun içine yuvarlamış, düşe düşüre, anlamsız homurtular çıkara çıkara, mutfak odasındaki banyo dolabına tıkılmaya razı olmuş, orada, Münevver Ebe'nin ocağın üstünden susakla aldığı, kaynar çaydanlıkla ılıtılarak hazırlanan yarım kazan suyla yıkanmaya razı olmuş, Münevver Ebe'nin kendisini havlulara sarıp kurulamasına razı olmuş, Münevver Ebe'nin hemencek hazırlayıp getirdiği bir maşrapa sade kahveyi içmeye razı olmuş, sonra da Münevver Ebe'nin, donundan çorabına, yün fanilasından pazen pijamasına kadar kendisini giydirmesine razı olmuştu hiç utanmadan.

Ar bilmezdi ki hayvan! Niye utansın?

Ama? Yoksa utanır mıydı ki?

Çay da doldurmuştu Münevver Ebe hayvana. O da hemen bir yudum almıştı.

"Naaptık biz yav?" demişti ansızın. İçine maşayla melek yerleştirmişlerdi sanki. Ocak közlü közlü, nazlı nazlı yanıyor, aslen misafirler için hazırlanmış çaydanlığı hazin hazin fokurdatıyordu. İki yudum daha almıştı çayından. "Naaptık yav? Naaptık?" Ocağın karşısına geçmiş ciddi ciddi üzülüyordu pezevenk. Bir yudum çay daha. İshal yudumlayasıca! Kahvesi tamam oldu, bir çayı eksikti! Sefa pezevengi! Şuna bak!

"Oyalanma da sıcak sıcak iç çayını," demişti o alçaktan iyi bir laf duymayı hiç beklemediği için, sonra da sarhoş pezevenge, akşamın bir vakti sarhoş sarhoş gelip ne yaptığını özetlemişti. "Ne mi yaptın? Ne yaptığını mı soruyorsun? Anlatayım. Yapacağın en

kötü işi yaptın Hasan. Hem de kasabanın en büyük mülki amirine yaptın yapacağını. Bundan sonrasını sen hesap et artık."

"Onu boşver de..." demişti Hasan "Sana ayıp ettik asıl." Gök gözlerini devire devire, puslu puslu, şehla şehla bakmış, elini uzatmış, şaşıran, öcü görmüş gibi bakan kadıncağızın darmadağın saçlarını okşamış, pembe ceketinin yakasından tutup iğrendiğini belli eden bir yüz ifadesiyle "Çıkart şu kusmukluları..." demişti. "Evliya mısın nesin! Nasıl tahammül ediyosun benim gibi bi ..." Devamını ya getirmek istememiş ya da uygun kelimeyi bulamadığı için getirememişti. "Korkulur senin bu sabrından. Vallaha korkulur."

Sabır, sineye çekmek, bir hal çaresi bulununcaya kadar uyuz uyuz tahammül etmek miydi ki? Bu muydu sabır?

Hiç sanmıyordu Münevver Ebe. Haykırıp bağırmasını bastırmak için dudaklarını ısırmış, sessiz sessiz, sızılı bir ağlama koyverip kaldığı yerden gözyaşı dökmeye devam ederek ocağın karşısında soyunuvermişti, sütyeni hariç anadan üryan. Bu adama insanlaşmak hiç yakışmıyordu. Evvelce insanlaştığı görülmemişti hiç. Dalgınlığı ondandı karının. Şaşkınlığından. Zaten cânım ayakkabının topuğu da gitmişti. Ona da ayrıca içerliyordu. Götü boklu Rüştü ne anlardı çivi topuklu ayakkabıdan? Vereceksin kunduracıdır, tamircidir diye güvenip öbür topuğunu da o kıracak. Şu sütyen de çıkmak bilmiyordu. Nasıl takınmıştı kendi kendine? A aa!

"Gel buraya. Omzun çıkacak. Debelenme. Ben açıvereyim kopçasını. Dön arkanı. Dön dön."

Kadıncağız, hâlâ o hayvanın insanlaşmış haliyle muhatap olduğunu zannettiğinden, gayriihtiyari geri geri yanaşmış, şehvetli ellerine düşüvermişti pezevengin.

Yeterdi ama artık! Kucağa oturmaya gelmemişti. "Eh Hasan! Yeniden dön ananın amına, seni ben kulaklarını uzata uzata çekip çıkarayım da zır zır ağlarken bir memeden emdiğin süt irin, bir memeden emdiğin süt kan olsun inşallah! Boynun altında kalsın! Boyun posun devrilsin!" Zaten canı burnundaydı.

Pis pis sırıtıp duran herifin elinden epeyce ilenip çırpındıktan sonra sıyrılıp kaçmış, sırtına adamın yerde duran ıslak havlularını atıp mutfak odasından çıkmış, yatak odasına geçip donunu bile giymeden kalın pazen geceliğini üzerine alıvermişti şöyle. Tam da geri çıkıp kusmuk temizlemeye başlayacağı anda yatak odasının

kapısı açılmış, sarhoş pezevenk, artık yarı ayık, suratında aynı kötü sırıtma, kadıncağızı kolundan tuttuğu gibi yatağın üstüne fırlatıvermişti.

"Ayır!"

"Hayır!"

"Ayıırr!"

Şurasına kadar gelmişti ama artık. "Dünyada olmaz!" diye bağırmıştı kart sesiyle. "Delirdin mi Hasan sen? Her yer kusmuk içinde. Böcek basar vallahi. Daha gidip ortalık temizlemem lazım."

"Bi şey olmaz, bi şey olmaz," deyip kadını bu sefer de saçlarından tutarak yatağa çalmıştı sarhoş ayı. Boştaki eli de geceliğinin altına dalmış, arsız arsız yukarı doğru çıkmaya başlamıştı. Gücü kuvveti de tükenecek gibi değildi pezevengin. Kadıncağız tepinmiş, debelenmiş, kıyametleri kopartmakla tehdit etmiş, ilendikçe ilenmiş, buna karşılık kısa, sert ve kesin bir tecavüze uğramıştı. Altta haysiyetsiz herifin ağırlığıyla ezilirken tek tesellisi, dokuz seneden beri, Allah'ın inayetiyle almadığı gibi bu uğursuzun dölünü bu sefer de almayacağını zannetmesiydi.

Çok yanılıyordu.

İş olup biterken ayyaş pezevengin sarhoş spermatozoidlerinden bir tanesinin yalpa vura vura döl yatağında ilerleyeceği, bir türlü geberekalmayacağı, gözünü kararıp loşlukta ıslak ıslak bekleyen yumurtanın içine o kopasıca kafasını sokacağı tutmuştu.

O gece Münevver Ebe, nafıa müdürünün genç karısının bacaklarının arasında ilaç için bir damla amniyos mayisi beklerken kendi rahminde kendi amniyos mayisinin bir hayırsızın dölüne sıcacık bir yuva olduğunun ve o minik ömür damlasının üstüne şefkatle titrediğinin, onun dört bir yanını tavaf edip ılgıt ılgıt dalgalandığının farkında değildi.

Evet, Münevver Ebe o gece nafıa müdürünün genç karısının karanlık bacak arasına bakarken kendi karanlık bahtına bakmaktaydı.

Yanılmıyordu.

Allah, lütuf mektuplarını kahır zarflarının içinde yolluyordu. Önce felaket geliyordu Ilahi Tasarımcı'dan, sonra rahmet.

Münevver Ebe bunu henüz bilmiyordu.

Kimse bilmiyordu.

Ah efendim, bırak beni
Bir başım var, alıp gideyim.
Ah efendim, hiç anlamadın
Sen kazandın, ama ben haklıydım.

İçinde sarhoş pezevenk Hasan Ergin'den olma zigotu kendi kendine bölünüp çoğala, büyüyedursun, Münevver Ebe, o haşin tecavüzün üstüne, üstünde sızıp kalan hayvanın altından güçlükle kalkmış, geceliğini, etekleri hazır memelerinin altına kadar kalkmışken herifin elinden kaçarken sırtında getirdiği ıslak havluyla silinerek kusmuk temizlemeye girişmişti. Tabii geceliğini indirdikten sonra. Görmüş geçirmiş günlerini yad ederek ve de gözyaşları sümüğüne, sümüğü pezevenk herifin kusmuğuna, kusmuk sahte pembe inci tanelerine karışırken, iğrene iğrene, tiksine tiksine, öğüre öğüre, bir bir toplamıştı bütün sahte inci tanelerini. "Bir de misina alırım güzel..." Başka derdi yoktu sanki. "... bütün taneleri sağlamca dizerim yeni baştan. Aah annecim ah! Çok dedin ama dinletemedin bu eşek kızına. Ah benim kopasıca kafam!" Hayatta olaydı rahmetli, bohçasını bile toplamaz, arkasına da bakmaz, ateş tuğlalarına emanet ettiği yadigârdan başka hiçbir şeyi almaz, yok yok, bir alırsa şu sahte incili pembe kolyeyi alır, bir de çivi topuklusunu, İstanbul'un yolunu tutuverirdi. "Ben geldim annecim! Sonunda sözüne geldim, çıktım sana geldim." Aaah ah! Annesi İstanbul'da değildi ki. Buradaydı, bu kazada; buranın kabristanında.

Temizlik telaşesi zihnini meşgul etmiş, anasonlu, piyazlı, cacıklı sofra orta yerden kokusuyla beraber kalkasıya kadar kaymaka-

ma nasıl rezil olduğu hatırına gelmemişti. Tecavüz? Ona şerbetliydi, o hiç hatırına gelmemişti. Dayak yemekten iyiydi ne de olsa. Evi, bütün pencerelerini gecenin ayazına açarak havalandırmış, sırtına bir hırka alıp meydana bakan pencerenin kenarına oturmuş, bir Bahar yakmış, ancak o zaman sigarasıyla beraber derdine yanmayı akıl edebilmişti.

"Allah'ım, nasıl bakarım ben bir daha o gencecik adamcağızın yüzüne? Görüyorsun halimi. Sen acı!"

Manyak karı, bir de şarkı mırıldanırken yakalamıştı kendini suçüstü:

Biraz kül, biraz duman

O benim işte...

Pişmanlık, çuvala tıkılmış seksen tane kedi gibiydi içinde. Amansız pençeler atıyordu ciğerine. Yanıyor, yakılıyordu Münevver Ebe; bundan daha beter bir cehennem düşünemiyordu. Cehennem burası değilse neresiydi? Ve de cennet, bu evin dışında her yer? Müzeyyen, kocası Reşit onu kâfi miktarda yataga atmadığından yakınırdı. Sığır gibi iki tane kız büyütmüştü, hâlâ aklı don lastiğiyle çorap lastiğinin arasında kalan kısmındaydı karının. Müesser desen, mesai saati bitti miydi koşup yemeğine, bulaşığına kadar evin her işine hamle eden kocasından mustaripti. Karı kendi kısırdı, acısını adamcağızdan çıkarırdı. E, Allah belanızı versin artık! Cennet'te yaşıyorsunuz, farkında değilsiniz. En iyisi Deli Saadet'ti gene. Duldu kız. Kocası Sinop'a bayramlık almaya gittiği bir gün cemsenin altında kalmıştı. Manyak oğlu Sedat'la beraber yaşayıp gidiyordu. Adı deliye çıkmıştı ama kimseye bir zararı yoktu. Deliliği, kocası ölüp gittikten sonra içip içip kapısına dayanan pezevengin birini kaynar zeytinyağıyla haşlamasından geliyordu. Daha sonra bir başka sarhoş pezevengi tuz ruhu ile ovmasından. Bir müddet sonra da gene bir başka pezevengi içine gazyağı doldurduğu limon kolonyası şişesiyle ıslayıp muhtar çakmağıyla ateşe vermesinden. En nihayetinde ise üçü bir araya gelip kapısını tıklatan sarhoş pezevenklere hazırlıksız yakalanınca camı çerçeveyi açıp üstünü başını soyunarak avaz avaz bağırmasından, "Gelin ulan. Üç yetmez. Kulak deliklerimden biri boş kalır. Bi kişi daha getirin," diye bağırmasından. O olmuş, kimse bir daha rahatsız etmeye kalkmamıştı. İyi kızdı Deli Saadet. Kasabanın ortasında eli arkasında dolaşmaya başladı mıydı

ne kadar çakal çukal varsa kaçacak delik arardı. Bir defasında da bu haber vermeden kendi kendine bahar temizliğine girişti diye çok fena gönül koymuş, "Bize haber vermek yok mu?" diyerek donunu sıyırdığı gibi daha yeni silip ovduğu tahtaların üstüne tavuk gibi eşelene eşelene işemişti. Olsun. İyi kızdı. Onun deliliği, sarhoş ayıltan cinstendi. Küfelikler bile Süleyman'ın küfesinde eve yollanırken akıllanır, "Aman şu deli karının evinin önünden geçme Sülü," dedikten sonra yeniden sızarlardı. Ee? Maşayı eline alıp Saadet de kendi cennetini kurmuş sayıldığına göre, cehennem kime kalıyordu?

Ebe Münevver'e.

Şu pezevenk uğruna kalbini yerle bir ettiği rahmetli anneciğini anıyor, ki pişmanlık epey sıcak bir cehennemdi, anarken İstanbullulaşıyor, kibarlaşıp kopuyor, içinde "anne" sözü geçen her yad cümlesi için burnunun üzerine bir yumruk yemiş gibi oluyor, dudaklarını yoluyor, sigarasını somuruyor, yolduğu dudak derilerini afiyetle kemiriyordu. "Her şeyden feragat ettim," falan diyordu nazik nazik. Kalkıp ayakkabısının çivi topuğunu ahşap merdivene saplanıp kaldığı yerden buluyor, tamir gördüğü takdirde eskisinden de beter olacağını düşünerek kafayı yiyor, ağzını bozup Kunduracı Rüştü'ye sallıyordu. "Bir baltaya sap olamamış pezevenk, kalkmış gitmiş kunduracı olmuş! Eh Rüştü, bu ayakkabıyı bir boz, ben de o çivi topuğu sana çakmazsam!"

Kapının bir kere daha çalındığını duyup sıçradığında sekizinci sigarasını söndürmek üzereydi.

"Hayırdır inşallah!"

O saatte olsa olsa hayra gelen olurdu zaten. Doğuma. Dur bakalım? Kimin yakındı vakti?

Pezevenk herif uyanıp yeni bir rezillik çıkartmasın diye döşemeleri mümkün mertebe gıcırdatmamaya çalışarak merdiven sahanlığının üstündeki sokak kapısı penceresine çıkmış, aşağıya bakmıştı.

"Kim o?"

Nafıa müdürüyle ihtiyar anasıydı gelen.

"Ebe Hanım... Bizim hanımın vakti geldi galiba."

"Hemen geliyorum," deyip içeri girmişti.

Bahşişiydi, alın teri hakkıydı derken, bu hükümet ebeliğinin en iyi tarafı, neredeyse bir maaş da ev doğumlarından getirmesiydi.

Bazen iki, nadiren de olsa üç maaş. Yorucu oluyordu, tehlikeli oluyordu, bazı bazı, yolsuz dağ köylerine eşek sırtında gitmek gerekiyordu ama değiyordu. Kimse "ebaanneyi" boş göndermiyordu geri. Cebine para koyamayan, küfeyi bir sıra saman, bir sıra yumurta dizip dolduruyor, mevsimiyse kestane, ceviz, dut silkeleyip dolduruyor, hiçbir şey bulamayan bir bakraç yoğurt dolduruyor, kendi sırtlayıp eve kadar getiriyor, öyle teşekkür ediyordu.

Nafıa müdürünün yatak odasında, doğum suyu bir türlü patlamak bilmeyen gelin, iki eli iki yumruk dolanıp dururken Münevver Ebe de Bahar üstüne Bahar yakıyor, dikildiği yerde dikilip duruyordu dalgın. Yola yola dudak bırakmamıştı. Kendini hâlâ merkep hanından bozma evinde, meydana bakan pencerenin önünde zannediyordu.

"Getirdim kızım."

Şırınga kutusuna baktı. İhtiyar kadının elinden alıp alışkın tavırlarla pistonu yatağına soktu, içinin suyu gitsin diye şöyle bir iki pompaladı, sıfır numara bir iğne takıı ucuna, beyaz örtülü, makyaj masası niyetine yatağın başucuna konmuş komodinin üzerine bırakıp doğum çantasının başına gitti. Ağrı ampulünü çıttadak kırarken "Uzan kızım sen yatağa," dedi geline. "Aç bakalım."

Ehl-i dünya dünyada
Her biri bir sevdada...

Hasan Ergin, arkadaşları tarafından aslen tiksinilen ama seviliyormuş gibi kandırılan bir adamdı. Yemeyip yediren, giymeyip giydiren, aileye hayrı olmayıp aile dışında herkese hayrı olan hayırsız bir adam. Misal, doğup büyüdüğü Selâmet Köyü'nün ve civar köylerin ağası sayılacak kadar zengin babasını, kamışına su yürüyüp akıl baliğ olduğu saatten itibaren ele güne muhtaç, rezil kepaze, sefil zelil etmiş, adamı ömrünün son senelerinde, beli bükülmüş, kendine bakmaktan aciz zavallı anacığının dermansız ellerine bırakmış ve bundan zerre kadar üzüntü duymamıştı. Babası Recep Ergin de dirençli çıkmış, sanki Azrail onu o akıl almaz bel fıtığı, Diyarbakır karpuzu kadar kamburu ile o ahır gibi evde, davar ve tavuk sıçmıklarının arasında görse ayıp olacakmış gibi bir hissiyatla hayata sımsıkı sarılmış, ölmek nedir bilmemiş, sürün Allah sürünmüştü, sürünüyordu.

Hasan Ergin'in ne umuruydu?

Gençliğinde, kasabaya yeni tayin olunan İstanbullu Ebe Münevver'i bir görmüş, görür görmez vurulmuş, ortada bir resmî daire olmamasına rağmen, aynı dairede teşrik-i mesai ediyor sayılırlardı, çünkü ikisi de devlet memuruydu, sesini çıkarmamış, renk vermemiş, ama için için kurmuş, tasar etmiş, hesap etmiş, sonunda Münevver Ebe bir dağ köyüne eşek sırtında doğuma gittiği bir sırada,

her Allah'ın günü zaten bir vesile ile görüp durduğu kızcağızın karşısına babasının eli tüfekli iki zırantasıyla çıkıvermiş, havaya da iki el sıkıvermiş, "Seni bana istemeye gelecek babam. Haberin olsun Ebaanım!" demişti. "Valide hanım yarın akşam evde midir?"

Mesleki bakımdan mesai arkadaşının şaki gibi yoluna çıkmasından şaşkınlık duyacağı yerde, basireti bağlanıveren resmî dairesiz Münevver Ebe de kendisini bir an evvel doğuma yetiştirebilmek için eşeğin yularından çekiştiren köy bekçisinden bile utanmadan romantik bir hissiyata kapılmış, "İlahi!" demişti işvelenip dili İstanbul ağzına kesbederek. "Daha mütenasip bir yerde söylesen olmaz mıydı Hasan... Bey?" Ve bu surette, rahmetli annesinin son nefesine kadar cevaz vermeyeceği bir lanetli evliliğe yeşil ışığı çakıvermişti:

"Buyursun gelsin peder bey. Validem evdedir."

İşte bu cevap Hasan Ergin'in çok umuruydu.

Hasan Ergin, ayı gibi evlenme teklifinin olumlu cevabını oracıkta deli gibi veriveren bu İstanbullu kızcağıza şaşkın şaşkın bakakalmıştı. Çok şaşırmıştı ama çok. Münevver Ebe'nin, o halim selim, arada bir uğrayan başhekimin yanında her daim sikindirik, sünepe, uyuz, sessiz, sakin gökgözlü sağlık memurunu, eşkıya misali at sırtında, eli tüfekli adamların arasında gördüğünde şaşırdığından çok daha fazla şaşırmıştı hem de. Oysa yola çıkarken babasına "Misafir odasını açtırt baba. Bu kız nasıl olsa İstanbul görmüştür. Bizi beğenip evlenmeye razı gelecek hali yok. Kapıp getiririm birazdan. İşi görürüm, ondan sonra da basarım nikâhı," bile demiş, yola kararlı ve her şeyi göze alarak kız kaçırmaya diye çıkmış, dolayısıyla köye dönüşü, gidişi gibi parlak olmamıştı. Daha doğrusu, kaçırılıp iğfal edilmiş bir kız gibi dönmüştü.

Çok içerlemişti Hasan Ergin.

Çok büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı ve bunu asla unutmayacaktı. Nitekim, seneler önce başladığı ve beceremediği için sık sık ara verdiği içkiye o gece bir daha başlamış, o geceden sonra da her gece yeniden başlamıştı. "Bu İstanbul kızları pek yaman olur. Kolayına kimseyi beğenmezler. Allanıp pullansak da yüzümüze bakmazlar. Bizi adam sınıfından saymazlar. Tek çare, saçından sürüye sürüye alıp getirecek, işi bitirecek, nikâha mecbur edeceksin," diye diye pozlandıkları, onca kız kaçırma havası bastıkları hava cıva olmuş, boşa çıkmış, moral ve motivasyonu o saat sıfıra

inmiş, "Yoksa bu karı orospu mudur? Bacaklarının arasında çürük eti vardır da onu bize mi kakalamaya çalışıyordur? Bu kadar kolayına razı geldiğine göre?" diye bile düşünmüş, gerdek gecesine, daha o geceden itibaren müstakbel bir namus cinayeti zanlısı olarak konsantre olmaya başlamıştı. Tabii o kadar konsantrasyon da boşa gidecek ve Hasan Ergin bu sebepten de ayrıca diş bileyecekti Münevver Ebe'ye; zira onun kadar namus ehli bir kız, gün yüzü görmemiş, traktör lastiği değmemiş köylerde bile az bulunurdu.

Bu kadar da olmazdı.

Bu karı insanla dalga mı geçiyordu?

"Kapalısın," dedi, kumar ve içki arkadaşı Burhan Dinek.

Düşüncelere gark olmuş, el takip edememişti Hasan. "Vallaha mı lan?" dedi, takdir dolu bir sesle.

"Al," deyip, çat diye koz kızıyla koz papazını masanın üstüne vurdu Burhan. "Otuzum zaten vardı. Kırk da bu, eder yetmiş. Hadi geçmiş olsun sana."

"Yandık altmışaltıya!" dedi Hasan, sonra eğilip çorabının içinden kumar peyini çıkardı, Burhan'ın burnuna uzattı.

"Yok oğlum," dedi Burhan yalandan. "Vallaha almam."

"Kumar borcu namus borcu. Alacan."

"Almayacam lan. Bu sefer almayacam."

"Alma da göreyim. Sen bana namussuz mu diyon?"

Bu, aralarında senelerdir oynanan bir oyun gibiydi. Altmışaltıdan daha ziyade bu oyunu oynuyorlardı sanki. "Gözünün İçine Baka Baka Arkadaş Düzmece Oyunu." Burhan, en rahat Hasan'ı üteceğini anladığı andan itibaren ondaki kumar tutkusunu bilhassa körükleyen, sonra onu kimseye kaptırmamak için her gece her gece iyi bir içirip zom eden, ondan sonra da karşısına alıp "altmışaltı" oynayarak bir güzel düdükleyen hayırlı arkadaştı. Çok hayırlı olduğu için de kumar masasına otururken "Bu gece beni kerkersin kesin," deyip gazı veren, ondan sonra da kendisi kerken, işi en baştan Hasan'ın şaşmaz bonkörlüğüne karşı açık artırmayı kızıştırmak suretiyle bizatihi dayatan, ama bunu sırf Hasan öyle olsun istediği için öyle oldu gibi satmasını pek iyi beceren, sıra kumar parasını almaya gelince de "Vallaha almam," diyen has arkadaştı. Bu "Vallaha almam!", "Almazsam şerefsizim!" anlamına geliyordu, çünkü Hasan, kazanmasını bilmese de kaybetmesini iyi bilirdi. Zaten Burhan Dinek de Hasan'ın bu huyunu

iyi bilirdi. İyi arkadaştı çünkü. İyi arkadaş, arkadaşının huyunu suyunu bilecekti.

"Bak, sırf böyle dedin diye alıyorum. Yoksa biliyorsun, aramızda borç harç olmaz."

Hasan, yirmi dört kâğıdı kırk sekiz görerek kırk sekizini birden dört gördüğü iki eliyle karmaya başladı.

"Var mısın bi el daha?"

"Varım, varım ama bu sefer parasına olmasın. Daha iyisi mi, ben şu ana kadar kazandıklarımı ortaya koyayım, sen bi şey koyma. Sen kazanırsan kaybettiklerini geri alırsın, ben kazanırsam bi çay ısmarlarsın, fit oluruz."

Hasan, elini sokup çıkartamayınca önce ayakkabısını, sonra da çorabını çıkardı, ayakkabısının ökçesine basıp çorabı masanın üstüne bıraktı.

"Bak, böyle konuşup da benim gururumla oynuyon ya, o kadar gücüme gidiyo ki. Çorabın içinden ne çıkarsa. Kabul mü?"

Burhan Dinek, arkadaş hatırına mecbur kalmış gibi yüzünü buruşturdu.

"Kabul kabul," dedi. "Ne yapalım. Arkadaş için çiğ tavuk yenir."

"Ha şöyle!" dedi Hasan. "İşte en çok bu huyunu seviyom senin. Adamsın adam. Senin gibi arkadaşım olsun, bi milyon borcum olsun." Eli berbattı. Koz maçayken elinde maça namına bir tecik kâğıt olmadığı gibi, kader, her ihtimale karşı siyah hiçbir şey bulunmasın, ne olur ne olmaz diyerek sinek dokuzluyu bile çok görmüştü. Hep kırmızı, üstelik de iki çifti çift, yani yirmi yirmi kırk sayı. Bu durumda genellikle şöyle olurdu: Maçalar sende bulunmadığına göre karşı tarafta bulunur, şansın da yoksa eğer, bu bulunanların bir çifti mutlaka koz çifti, yani kırk sayı olurdu. Sen, karşı taraf eli kapattığı anda o ne isterse vermek zorunda olduğundan, fakat elinde direnecek baba kâğıtların da olmadığından, o istedikçe çiftlerini, yani yirmilerini bozar, bozuk para gibi harcanır, tükenir, biter ve karşı tarafın elini kolunu sallaya sallaya çıkmasına, bir el daha ütülmeye mahkûm olurdun.

Tek şansın, maçaların yerde olması olabilirdi ki bu da az ihtimal değildi. Ya kapatmazsa? Ne demişler? At koşmaz, baht koşar. Burhan'da da yoktu belki maça? "Kapalısın," demediğine göre?

"Kapalısın!" dedi Burhan Dinek.

Salâdır ehl-i irfana
Götürsün canı kurbana
Bugün Nuri imam oldu
Uyan gelsin bu meydana...

Bu akşam gün batarken gel
Sakın geç kalma, erken gel
Tahammül kalmadı artık
Aman geç kalma erken gel.

Ankara radyosundan dinler dinlemez diline dolanmıştı şarkı. Sabahberi mırıldanıyor, mırıldanmak hafif kalır, söylüyordu. Sesini yükselte alçalta, bilhassa "tahammül kalmadı artık" kısmını hassasiyetle vurgulayarak ve zarif el kol hareketleriyle jestler yaparak söylüyor, bağırıyor, haykırıyordu. Takılmış plak gibiydi.

Bu akşam gün batarken gel
Sakın geç kalma, erken gel
Tahammül kalmadı artık
Aman geç kalma erken gel.

İşte gene söylemişti.

Kaymakamın misafirlik rezaletinin üstünden dört gece geçmiş, hâlâ adamcağızın karşısına çıkamamıştı. Çıkması gerekmiyordu hoş ama minnacık kasabada da birinin karşısına çıkmamak için kaçmak gerekiyordu mütemadiyen. Kaçmak yorucu bir şeydi.

Nafıa müdürünün karısı doğuramamıştı. Münevver Ebe böyle zorlukları gurur meselesi yapmaya mütemayil olduğu seneleri çok gerisinde bırakmış olduğu için bakmış veledin gelesi yok, "Kordon dolanmış olabilir. Hastaneye götürmemiz lazım," diyerek teslim bayrağını açmıştı o gece sabaha karşı. İçinden de suyu

patlamayan geline demediğini bırakmamıştı. Hep onu bulurdu zaten. Bol bahşişli doğum diye pıtık ata ata gelir misin? Al sana bol bahşişli doğum. Kakavan karı!

Yatak odası kapısının önünde dolana dolana sigarasını içen nafıa müdürü hemen koşup makam şoförü Burhan'ı uyandırmış, tek kabinli kırmızı Fargo'dan ibaret kasabanın yegâne makam arabasına karısını da Münevver Ebe'yi de attığı gibi Sinop Devlet Hastanesi'ne topuklamıştı. İki kişilik şoför kabininde birinin karnı, birinin canı burnunda, ikisi erkek, ikisi dişi, henüz çıkmayanın ne idüğü belirsiz, tamı tamına dört buçuk kişi sıkış tepiş; Burhan'ın ter kokusu nafıa müdürüyle Münevver Ebe'nin ter ve nikotin kokusuna, bu ikisinin nikotin kokusu genç kadının apış arası kokusuna karışarak Karasu'yu geride bırakmış, Sinop Devlet Hastanesi'ne vasıl olmuşlardı.

Münevver Ebe, daha doğumhanenin kapısında kapışmıştı Ziya Doktor'la. Hâlâ muayenehanesinde doğru düzgün hasta bakmayı başaramamış genç ukala, hepsi zirzoptu bunların, "Zaten gelse gelse bu köy ebelerinin beceremediği işler gelir bize. Başka gelmez ki!" diye homurdanmış, Münevver Ebe de bunu duyar duymaz kabadayılığı ele almıştı.

"Öyle mi canım? Senin ananı kim doğurttu? Reisicumhurun doktoru mu?"

"Ebaanım, ağzımızı toplayalım. Ayıp oluyor!"

"Önce sen haddini bil de... Köy ebesi denmiyor artık. Hükümet ebesi deniyor."

"Her neyse, her neyse..." diyerek araya girmişti nafıa müdürü. "Şimdi nizanın sırası değil." Sonra genç hekime dönmüş, "Ebe Hanım elinden geleni yaptı Doktor Bey," demişti. "Bizim hanım doğum aşamasına gelemedi bir türlü. Okumuştum, oluyormuş böyle şeyler. Siz de bilirsinizdir."

Ziya Doktor, "İyi ki hatırlattın ne bildiğimi. Yoksa yandıydık!" dercesine kıl kıl bakmıştı nafıa müdürüne. "Bakarız," demişti o değilden. "Forseps, vakum... Ne olursa..."

"Hayır efendim!" diye şarlamıştı Münevver Ebe. "Forseps kullanılmayacak. Sezaryen olacak kızımız. Kordon dolandı. Adım gibi biliyorum. Vakum makum hiç olmaz. Sezaryen olacak."

Ziya Doktor, bir anda sıcak havyaya dönen gözleriyle dudaklarını lehimleyecekmiş gibi harlı harlı bakmıştı Münevver Ebe'ye.

"Anlamadım EBE Hanım!" "Ebe" sözcüğünü, aralarındaki makam farkını vurgulamak maksadıyla bilhassa kalın kalın söylemeye dikkat etmiş, makamın gerektirdiği biçimde de sesini yüksek perdeye ayarlamıştı. Oldukça yüksek perdeye. "Ona da sen mi karar vereceksin canım artık? Bırak da bizim işimizi biz bilelim. Müsaadenle yani."

Münevver Ebe, genç adamı muhatap almadığını belli eden bir hıhlamayla nafıa müdürüne dönmüş, "Sakın müsaade etmeyin!" demişti. O da İstanbul dolaylarından olduğu için adamla konuşurken kibarlaşıyordu. "Forsepsi, bebeklerin kafasını Çumra kavunu gibi yapar. Beynini sulandırır. Vakum daha beter. Adam gibi sezaryen yapılsın yapılacaksa. Yoksa bir ömür geri zekâlı çocuk bakarsınız... Allah muhafaza!"

Nafıa müdürünün eli, önce sağ kulak memesine gidip sertçe çekiştirmiş, sonra doğumhanenin beyaz boyalı ahşap kapısına gitmiş, gayet bilinçli bir şekilde iki sefer tıklamıştı.

"Biz sezaryen rica ediyoruz... Doktor Bey..."

Ziya Doktor, Münevver Ebe'ye Hasan Ergin denilen sarhoş pezevengin gökgöz bakışlarına rahmet okutacak duygularla bakmış, sonra nafıa müdürüne doğru hırıldamıştı.

"Narkoz hemşiremiz yok."

Münevver Ebe ne güne duruyordu?

"Ben yaparım narkoz işini!"

Bu kadar da olmazdı! Ziya, horlayarak bakmıştı hasmına. Öyle ki, o bakışlarıyla odun kullanmadan kömür tutuşturabilirdi. Hem de ıslak linyit kömürü.

"Oldu olacak sezaryeni de sen yap, olsun bitsin. Cık cık cık. Yaa Allah Allah yaa! Çattık yaa!"

Münevver Ebe'nin muhatabı o değildi. Gerçi bir iyi muhatap olup şöyle gözünün altından gıdısına kadar tırnaklayıverse fena olmazdı ama. Yakışmazdı. Hele İstanbullu bir mülki amirin yanında hiç. Hem deli olan o değildi, Saadet'ti. Kömür tutuşturan zıpçıktı bakışlara idare lambası yağı püskürterek karşılık vermekle yetinmiş, yeniden resmî muhatabına dönmüştü tecrübeli "hükümet ebesi". "Çok ameliyata girdim ben. Giresun Devlet Hastanesi'nde, Bulancak'ta, Samsun'da... Narkozdan gayet güzel anlarım evelallah. Hatta bir defasında gene narkoza girmiştim, galiba Samsun'daydım, yok yok, Giresun veya Bulancak'tı, ameliyat masasının ışığını tutan

kol kırılmıştı da ameliyatın başından sonuna kadar abajur ayağı gibi dikilip kendi başıma tutmuştum bir tonluk lambayı." Biraz durup düzeltmişti. "En az bir on beş kilo vardı."

Ziya hıhlamıştı bu sefer.

"Ne alakası varsa?.. Halterci aramıyoruz, narkozcu arıyoruz hanım."

Münevver Ebe tam sağ gözünü kısmış, ağzı dolu dolu sövecekti ki nafıa müdürü doktorun omzuna elini koyup anlayış dileyen gözlerle bakmış, "Ben çok rica edeceğim DOKTOR," demişti. Kibar adamdı, mecbur kalmasa yapmazdı ama birinin şu yeniyetme zıpıra orada kimin makamının daha üstün olduğunu hatırlatması gerekiyordu. "Narkozu Ebe Hanım yapsın. Sezaryen olsun. DOKTOR!"

Böylece iki kanlı, mesuliyeti müştereken paylaşarak sezaryene girmiş, başarıyla da çıkmışlardı. Ameliyat boyunca bir iki infial dışında neşter açmamıştı Doktor Ziya'nın ağzını. Nasıl açsın? Münevver Ebe her işine karışmıştı adamın. Yok deriyi şöyle katlayalım, yok şimdi tampon yapalım, yok pensi şurdan tutturalım, yok silelim, yok kesiti biraz daha genişletelim! İllallah! Yetinmemiş, sık sık alnının terini silmiş, görmüş geçirmiş bir ameliyat hemşiresi hünerleri sergileyip o dakika hangi alete ihtiyacı vardıysa eline tutuşturuvermişti. İçin için kadının maharetlerini takdir etmişti Ziya. Ama gene de Allah belasını versindi! Adama homurdanma fırsatı bile tanımamıştı. Her işi doğru yapmış, her aleti tam zamanında uzatmıştı. Lanet karının tekiydi. Allah bunun kocasına sabır versindi.

"Yaa bari dikişime karışma Ebaanım yaa! Yeter ama yaa!"

Nurtopu gibi bir oğlan çekip çıkartmışlardı nafıa müdürünün karısının karnından. Bebek morarmaya yüz tutmuştu. Haklıydı Münevver Ebe. Kordon dolanmıştı.

"Ben dediydim ama kordon dolanmıştır diye. Bak, bir de forsepsle asılıp başını kopartacaktın oğlanın!"

"İyi tamam. Anladık. Biz kafasını kopartalım mı dedik? Narkozcumuz yok dedik. Uzatmayalım."

Onunla uğraşacak zamanı yoktu Münevver Ebe'nin. "Tamammış! Biz olmasaydık..." dedikten sonra minik yeleden kollarını kaldırıp indirerek ve dualar okuyarak suni teneffüsünü yaptırmış, tepe aşağı sallandırarak kıçına kıçına şaplaklar atmış, genzine dolan amniyos mayisini boşaltarak ciyaklatmaya muvaffak olmuştu. Babaya müjdeyi vermek için sabırsızlanıyordu ama şu beceriksiz

doktorun dikişlere son düğümleri atmasını da beklemek icap ediyordu. Kımıl kımıl kımıldanarak homurdanmasını sürdürmüştü.

"Çok sık attın dikişleri kardeşim. Kötü iz kalacak. Ben bunu bilir, bunu söylerim."

"Yaa üf yaa! Al bari sök de kendin dik yaa!"

Yoktu öyle yağma. Hasta, Münevver Ebe'nin hastasıydı neticede. İşin altından kalkamayıp hastaneye götürmüş de olsa mesul oydu. Kadının karnını potin bağlar gibi bağlayıp büzmenin ne manası vardı? Oldu olacak bir de fiyonk ataydı pezevenk! Neyse artık. Kızcağızın canından kıymetli değildi ya. Cevap vermemişti. Son ilmek de atılıp düğümleninceye kadar homur homur homurdanması cevap sayılmazsa.

Nafıa müdürü, doğumhane kapısında yapıverdiği ayaküstü sezaryen suflajı hatırına ve de taze baba olmanın teşvikiyle çok eli açık davranmıştı hakikaten. Ciddi bir bahşiş vermişti Münevver Ebe'ye. O da buna mukabil hastanede sabahlamış, ertesi gün de akşama kadar, şu köy ebesi olacak cahil karı yüzünden iki kuruş bahşiş bile alamadığı için burnundan soluyan Doktor Ziya'nın ayakları altında dolanarak hastasının başını beklemişti.

Eve geç vakit, akşamın alacasını çeyrek geçe dönebilmişti dolayısıyla.

Pezevenk herif ortalarda yoktu. Hemen fırsatı değerlendirmiş, doğum bahşişini yüklükteki tepe üstü asılı duran kara şemsiyenin içine atmıştı. Adam gelip de bahşiş mahşiş diyecek olursa, "Ne bahşişi?" diyecekti. "Hastaneye zor yetiştirdiler kadıncağızı. Bir de bahşiş mi vereceklerdi?"

Para birikiyordu. Bakıp saymıyordu ki zevki çıksın. Yağmurlar başlamaya yakın bu kumbarayı boşaltmak, defineyi başka bir yere saklamak gerekecekti. Bakalım ne olacaktı sonra? Alçak pezevenk, maaşını kuruşuna kadar alırdı elinden, sonra da kumara verirdi. O Burhan Dinek denilen çam yarması itlik arkadaşı yüzünden beti bereketi kalmamıştı evinin. Sanki onun için çalışıyordu ay boyunca. Kocası olacak o dürzü yese o kadar gücüne gitmezdi. O kazansın, Burhan yesin! Tepesi yere gelsindi inşallah! İki eli iki yanına gelsindi!

Radyoyu açtı. Transistor ısınana kadar oyalandı sabırsız sabırsız. Sonra, gelsin "Bu akşam gün batarken gel". Allah'tan başka bir şey dileseydi?.. Nerdeee? Aman boşver. Güzel şeydi müzik.

Karasu Çayı'nın söğüt gölgesinde, piknik haricinde insanın yegâne eğlencesiydi üstelik. Radyo. Bir de teybi olsun isterdi, şöyle kocaman makaralarını sardıra sardıra dinleyebilsin, ama ne gezer! Bu pezevengin elinden evi kurtarabildiğine şükrediyordu o. Çok şükür anneciği Hakk'ın rahmetine kavuştuktan sonra yüklü bir mamelek bırakmıştı da dirlik düzenlik sağlayabilmişti o sayede. Şu merkep hanı bozması koca ev, altındaki, düz damına hela penceresinden geçerek çamaşır serebildiği kahvehane, onun yanındaki bakkal, hepsi onundu. Onların. Aldığı İstanbul terbiyesi icabı, rahmetli anneciğinin bütün itirazlarına rağmen terekeden payına düşen mameleği müşterek tapulu hale getirtmiş, ki o terbiyeyi ona veren de gene rahmetli anneciğiydi, itiraz etmesine bir mana verememişti, Münevver Ergin hissesini Hasan-Münevver Ergin hissesine bile değil, kocası yanlış anlayabilirdi; terbiye icabı "koca" evlilik malını dilediği zaman uhdesinde bulabilmeliydi; "hamil" hissesine çevirtmişti. Zaman zaman "İyi bok yedim!" diye düşündüğü oluyordu ama o kadar da değildi canım. Herifin bunları da kumara verecek hali yoktu artık. Çorap içindeki ayak kokulu parayı kaptırmak başkaydı, tependeki çatıyı, bağı bağbanı, tarlayı tapanı kaptırmak başka. Yok artık!

Bu akşam gün batarken gel
Sakın geç kalma erken gel
Tahammül kalmadı artık
Aman geç kalma erken gel.

Kapı zangır zangır edince radyoyu kapatıp koştu. Kim gelecek, o pezevenk gelmişti tabii. Çok lazımdı! İyi ki geldin koca, ölüyordum bu gece. Tövbeler tövbesi! Surata bak, süngüye davran!

"Hoş geldin Hasan."

"Ne yemek var?"

Pezevenk, daha kadın "şehriye çorbası" deyip "etli türlüyle bir de pilav" demeye kalmadan emanet mandanın yanından geçer gibi ite kaka geçmiş, yukarı çıkıp içerki odada radyonun başına kurulmuş, ne zaman giyindiyse çizgili pijamalarını da giyinmiş, dalgayı değiştirip vıyır vıyır Arap radyosu dinlemeye başlamıştı.

Çekebilirsen çek yalelliyi.

Ne yapsın, Münevver Ebe de çaresiz, diline dolanan şarkıyı söylemeye durmuştu sofrayı hazırlarken. Biraz bağırır gibiydi. Biraz. Arap kemanlarının gıygıyı yüksek perdeden bastırılmadıkça

sivri tırnaklarını içine çekmiyordu çünkü. Bulgur köftesi gibi midesini kaynatıyordu insanın.

Cefa etme bana mahım,
Sonra tutar seni ahım
Üzme beni şivekârım
Aman geç kalma, erken gel.

"Bana baaak!"

Pezevenk herif, sarhoş olmadığı zamanlarda onu böyle çağırırdı:

"Bana baaak!"

Şarkısını mırıldana mırıldana elini, kapının arkasında asılı mutfak havlusuna silip mutfak odasından çıktı, han girişi kadar geniş sofayı adımladı, Arap radyosunun üstüne üstüne gelen yalellilerini göğüsledi, sivri tırnaklar ciğerine saplanıyordu, içerki odaya geçti.

"Ne var?"

"Git içerden benim kıyafetlerimi getir. Burhan'la altmışaltı oynamaya gideceğim."

"Ee? Pijamalarını niye giyindin çıkacaktınsa? Yemek yaptıydım ne güzel. Şehriye çorbasıı, etli türlüü, pilaavv... Yerdik beraber?"

Herif, kıyma makinesi hissi veren gökgözlerini kadına dikti, tükürürcesine, "Sen osurur gibi şarkı söylerken mi?" dedi.

"Ne?"

Adam ayaklanmıştı. Radyoyu kapıp Münevver Ebe'nin kafasına indireceğe benziyordu şimdi.

"Hiç düşündün mü, kaç senedir geceleri niye evde oturmuyorum ben?"

Münevver Ebe boş bulundu. Gözü, pezevenk herifin, usul usul koca transistörlü radyoya uzanan kıllı ellerindeydi.

"Yoo," dedi.

Herif, iki parmağıyla ibreyi çevirip Arap yalellisini kesti.

"Bu akşam gün batarken gel diyon ya..."

"Ee?"

"Hayatta gelmem. Sende bu bet ses oldukça ve sen canım şarkıların üstüne osurmaktan vazgeçmedikçe bir daha bu eve ayık kafayla girmem. Öyle bir sesin var ki, otuzbir olsa çekilmez."

Münevver Ebe'nin dudakları titremeye başlamıştı. Deli Saadet kadar olmasa da her yerde, bilhassa da doğum esnasında pek pimpirikli olan çiçeği burnunda baba adaylarına karşı eli maşalı bilinirdi ama bu pezevenge sökmezdi maşa falan. Bak bak bak.

Otuzbir olsaymış çekilmezmiş sesi. Bir kadının gururu bu kadar kırılabilirdi.

Pes!

"Söylemeyeyim o zaman," dedi. "... ama sen de şu Arap yalellisini çalmaya başlama eve gelir gelmez. Bak, kapattın, ne güzel oldu sessiz sakin."

"Çıkacağım ben. Git getir kıyafetlerimi. Ne oldu nafıa müdürünün doğumu? İyi para verdi mi pezevenk?"

Münevver Ebe yalanı hazırlamıştı. "Pezevenk sana benzer!" diye geçirdi içinden.

"Ne parası Hasan, Allah aşkına? Hastaneye zor yetiştirdik hastayı. Az daha kaybediyorduk, Allah muhafaza. Sinop Devlet Hastanesi'nde..."

"İyi iyi tamam. Git getir elbisemi."

Kurtarmıştı parayı. Gidip herifin elbisesini getirdi. Pezevenk, resmî daireye giderken bu kadar özenmezdi kılığına. Pantolon izi jilet gibi olacak, cep yerleri pot vermeyecek, britler kalkık kalkık kayıştan fırtmayacak, gömlek yakaları yağsız olacak. Baş üstüne! Emirlerinize paldır küldür! Dilerim Allah'tan, balon gibi şiş de o elbiselerin içine giremez ol inşallah! Kıravat niyetine o boklu bağırsaklarını dolasınlar boynuna, bir şeycikler demem!

"Sen beni bekleme, yat," dedi adam giderken.

"Olur olur."

Hep böyle der, sabaha karşı küfeyle eve getirdiklerinde de "Niye yattın? Sen ne biçim kadınsın? İnsan kocasını çapaklı gözlerle karşılar mı? Yoksa yatağına birini mi aldın?" diye maraza çıkartırdı. Dolabın içine, yatağın altına baktığı çok olmuştu sarhoş sarhoş. Eğilmişken yatağın altına kusmayı ihmal etmeden. Ah o kusmuklarının içinde boğulsan!

Hırsızdı bir de. Zalim ve hırsız.

Bir gece, hiç unutmuyordu Münevver Ebe, her zamankinden daha az sarhoş, en azından küfelik olmayacak, kendi ayakları üzerinde yalpa vurarak da olsa yürümeyi başaracak kadar, eve döndüğünde günaşırı küfede kendisini taşıyan Süleyman'ın elinde bir kasa Tekel birası vardı. Gençlik işte, Münevver Ebe, herifin gökgözlerindeki hain gülümsemeyi iyiye yormuş, "Galiba artık evinde zıkkımlanmaya karar verdi," diyerek bir sevinç, sevinecek ne varsa, ağına taze erkek düşürmüş şen dullar gibi mutfak odasına koşmuş, üstü-

ne nane gezdirilmiş zeytinyağlı peynir, piyaz, yoğurt hazırlayıp sofra donatmıştı, ama kazın ayağı öyle değildi. Pezevenk, kasadaki ilk birayı açmış, Münevver Ebe'ye uzatmış, "Dik!" demişti.

"Nasıl?"

"Dik! Bir dikişte bitiremezsen yumruk geliyor!"

"Ne diyorsun Hasan sen? Kadın kısmı içer mi?"

"Dik dedim!"

Münevver Ebe, kısa bir kararsızlık anından sonra "Günahı, vebali senin boynuna!" diyerek kahverengi şişeyi kafasına dikmişti. Acı, zıkkım gibi bir şeydi. Gözü yaşarmış, genzi yanmış, hararetli, haşlayıcı bir geğirti gelmişti midesinden yukarı. Son lokmasına kadar bitirip boğazına parmak atmak maksadıyla tam da sofradan doğrulmak üzereydi ki, o birinciyi içerken açtığı ikinci şişeyi uzatmıştı Hasan Ergin.

"Bunu da!"

"Neeee?"

"Geliyor yumruk!"

Hakikati konuşmak gerekirse ikincisi birincisinden daha kolay gitmişti. Buna eşlik eden hafif baş dönmesinin de bir ziyanı yok gibiydi.

"İçtim. Başım dönüyor, göynüm bulanıyor. Ben yatmaya gidiyorum."

Ki o esnada, üçüncü şişe burnunun direğine dayanmış bulunuyordu.

"Ölürüm de içmem!"

"Yumruk?"

"Ama sarhoş olurum Hasan! Ya pencereleri açar da senin yaptığın gibi nara atarsam? Rezil oluruz konu komşuya. Namusun iki paralık olur."

"Bira sarhoş etmez. İkincisinden sonra birincisini işemeye başlarsın zaten. Dik şunu da."

Üç.

"Bunu da!"

"Ama?.."

Dört.

"Devam!"

"Fakat?"

Beş.

"Dik dik dik dik dik!"

"Şarhos olu-ro-rum Haazan..."

Altı.

Kasayı bitirtmişti kadına Hasan Ergin. O gece, henüz saat on bir bile olmamıştı, Burhan Dinek, kaymakamlığın yegâne makam arabası tek kabinli Fargo'yu kapıya dayamış, Hasan Ergin denilen pezevenkle beraber Münevver Ebe'yi Sinop Devlet Hastanesi'ne yetiştirmişti. Kural olarak kendisi Hasan Ergin'i ütmeye tahvilli olduğundan her daim ayık gezer, rakıyı Hasan Ergin'e itelerdi.

Hasan Ergin de Münevver Ebe'ye, öncekiler yetmiyormuş gibi yepyeni ve apacı bir hatıra daha itelemişti o gece:

Alkol koması.

Münevver Ebe, iki paralık bir başka genç doktora işte böyle rezil olmuştu. Allah'tan, zaman içinde çocuğun tayini çıkmıştı da siktir olup gitmişti. Ya o kalaydı? Ya o zaman da o hastanede bu Ziya denen şavalak doktor olaydı? İki buçuk gün sonra bir kolunda serum fizyolojik, burnunda nütrisyon hortumuyla uyandığında, Sinop Devlet Hastanesi'nin rutubetten küf eflatununa çalmış beyaz tavanlarına boş boş bakmış, başına geleni hatırlamış, yutkunmuş, kasılıp ağlayarak istifra ederken "Allah senin iki gözünü birden kör etsin, e mi pezevenk!" demişti. Tabii o sırada Hasan Ergin'in sevgi dolu bir koca gibi baş ucundaki şezlongda başını beklediğini bilmiyordu. Üstelik bir demet de papatya getirerek. Gülmüştü herif. Münevver Ebe rahat rahat kussun diye küveti ağzının önüne uzatmış, gökgözlerini kadıncağızın terli saç diplerine dikerek kıkır kıkır gülmüştü.

Münevver Ebe, bir taraftan öğürüp böğürürken bir taraftan da hatırına geldiği için sormaya çalışmıştı:

"Hani senin paran yoktu? Hepsini ütülmüştün hani? Nereden buldun parayı da o kadar bira aldın geldin?"

Adam pişkin pişkin cevaplamıştı karısını:

"Kumbaradan."

"Kumbaradan mı? Ne kumbarası?"

"Ütü kumbarası."

O zaman aklı üstünden gitmişti Münevver Ebe'nin. Adam, sen ara, tara, kadıncağızın o kadar emek, ütünün kömür haznesinde sakladığı ihtiyat akçesini çal! Nerden aklına gelir ütü? Nasıl alırsın paranın kokusunu? Cehennem kütüğü herif, son nefesinde, ah inşallah, imansız gidesice pezevenk! Nerden aklına gelir?

"Demek buldun!"

"Bulurum ben. Seninkisi İstanbul kurnazlığıysa benimkisi de Karasu kurnazlığı. Her zaman bulurum!"

Gökgözlerin dibine kadar yayılan sırtlansı bir gülüş. Isıracak engerek, tepecek katır, süsecek sığır gülüşü!

Her zaman bulurum ha!

Aklına bir kurt düşmüştü işte. Yok canım! Ütünün kömür haznesi, ister istemez her insanda kumbara intibaı uyandırabilirdi ama şemsiye? Birinin her an, üstelik de Karasu gibi senenin dokuz ayı yağış alan bir memlekette dolaptan çekip açıvereceği, kumbaraya hiç de benzemeyen bir şey? O da aklına gelmiş olabilir miydi pezevengin?

Yok yok.

Olamazdı. Yok.

Telaşla yüklüğe seğirtip dolabın yağlı boyadan sıkışmış kapısını açtı. Uzun, kara şemsiye her zamanki yerinde asılı duruyordu. Euzubesmeleler çeke çeke aldı, bir müddet sıkı sıkı tuttu elinde. Kadınsı bir altıncı hisle hafiflemiş buldu; kocaman, simsiyah şeyi. Elini mandalına attı, tepesine kaldırıp banknot yağmurunun başlamasını bekledi. Ne zamandır saymıyordu. Hem bu vesileyle o iş de aradan çıkmış olurdu.

Bekledi.

Bekledi.

Çok beklerdi. Para mara yağdığı yoktu. Gene de aletin orasına burasına yapışmıştır, tellerinin arasına sıkışmıştır diye ümit edip kaderini tırmalayarak bir müddet daha bekledi, şemsiyeyi hızlı hızlı salladı tepesinde. Kafasını kaldırıp bakmaya mecali yoktu.

Bekledi, bekledi, bekledi, sonunda kaldırdı o kopasıca, kendinden büyük taş düşesice, üstüne kırık camlar yağasıca kafasını, bomboş ve kapkara şemsiyenin kapkara ve bomboş astarına bomboş bakışlarla baktı. Gitmişti doğum bahşişleri.

Hırladı:

"Hasaaan!"

Havladı: "Hasaaan!"

Az geliyordu; uludu:

"Hasaaaaaan!"

Beddua etti: "Hasan, vurgunlara gelirsin inşallah! Dağ başında geberip kalırsın, domuzlara yem olursun da domuz bokuna döner-

sin inşallah! Bir şeycikler demem, kefen yerine kullanılmış taharet bezine sarsınlar leşini inşallah! Sen benim ciğerimi yakun, Allah da seninkini yaksın inşallah! Gençliğimi kemirdin ya diri diri lağım fareleri kemirsin seni! Allah belanı versin! Allah belanı versin! İki cihanda iki yakan bir araya gelemesin! Allah belanı versin!.."

Ne sövse, ne ilense, ne ağlaşsa az geliyordu.

Kendini yerden yere atıp bir müddet tepine tepine ağladı, uludu, ilendi. Burnunda sümük, gözünde yaş kalmayıncaya kadar devam etti böyle. Kalın sesi koca evin içinde çın çın ötüyordu. Birden gözü döndü. Kalkacak, evin tapusunu, arazi tahvillerini de alacak, sarıp sarmalayıp bunları da alıp aşağıdaki kahvehaneye inecek, alayını pezevenk herifin kafasına atacaktı. "Al!" diyecekti. "Bunları da ver kumara!" Sonra hüviyet cüzdanını da çarpacaktı. "Al ulan!" diyecekti. "Al. Senden korkan senden beter olsun. Beni de ver! Pezevenk!"

Yapar mıydı?

Vallahi de yapardı.

Deli Saadet neler yapmıştı. Bu niye yapmasındı?

Kalktı, bir iskemle aldı, kararlı adımlarla helaya girdi, iskemleyi, ayağı kubura girmeyecek biçimde ayarlayıp yere koydu, gerisingeri inebilip inemeyeceğini hesap etmeden duvardaki dar pencereden akşamın karanlığında kahvehanenin üstündeki düz dama tırmandı. Evrağı oraya gizlemişti. Anneciğinin elceğiziyle nakışladığı çeyizlik bohçalarından birine sarmış, boşta üst üste yığılı duran kiremitlerden dördüncüsünün altına, dördüncüyle beşinci kiremitin arasındaki bu ateş toprağına emanet etmişti. Düz dama, az ilerideki caminin yatsı namazı ışıkları vuruyordu soluk soluk. Kiremitlerin başına gitti. Ezan başlamıştı. "Hayır!" O anda da bu deliliği yapmaktan vazgeçti. Bu ev, anneciğinin yadigârıydı. O pezevenk herifle onun pezevenk arkadaşı Burhan Dinek'e kaptırmak büyük günahtı. Hele ki de o hazine arazisi tahvilleri. Şimdilik para etmiyordu ama otuz dönüm arazi istikbalde para ederdi muhakkak. Etmese bile o da anneciğinin yadigârıydı, veremezdi kimseciklere. Vermeyecekti. Ne var ne yok öpüp başına koyacak, yeniden sarıp sarmalayacak, emaneti tuğla kasasına iade edecekti, hıyanet etmeyecekti.

Dördüncü kiremitin altına elini soktu.

Müezzin, Erfelek müminlerini namaza çağırıyordu.

"... lâââ ilâââhe illallaaaaah!"

Balık tuttuk, yiyen ölür
Elimize değen ölür,
Bu gemi bir kara tabut,
Lumbarından giren ölür.

Kahvehane sakinleri, ezan okunduğunu duyunca kumara ve rakıya ara verip hep bir ağızdan "Celle Celâle Hu!" demişlerdi. Bunu hiç ihmal etmezlerdi. Günün hangi saatinde olursa olsun, ezan sesini duydular mıydı kumara, rakıya, neyse neye ara verir, "Celle Celâle Hu!" derlerdi. Denmesi gerekirdi çünkü. Dinimiz öyle buyuruyordu. Gündüzleyin hem vakit geçirmek hem de gece pek lazım olacak kumar kondisyonlarını kaybetmemek için Beşir'in seyyar arabasına yanaşıp kırmızı soğan kabuğunda haşlanmış yumurtaları tokuştururken bile hemen kapışmayı bırakırlardı. Sonra hep bir ağızdan, huşu ile:

"Celle Celâle Hu!"

Hasan Ergin, taze ütüldüğü altmışaltı partisini müteakip iyi arkadaş Burhan Dinek'e ezan boşluğundan istifade kumar parasını vermeye yeltenmiş fakat lanet parayı şemsiyenin içinden kolayca çıkarttığı halde lanet çorabın içinden bir türlü çıkartamamış, nitekim çorabını sıyırıp masanın üstüne tersyüz vaziyette bırakmıştı.

"Sen ne lazımsa al ordan Burhan! Darılırım bak."

Münevver Ebe'nin rahmetli anasının ak sütü kadar helal doğum bahşişi banknotlar sere serpe uzanıyordu havlanmış örtünün üstünde. Burhan Dinek'in gözleri parladı.

"Vallaha da billaha da almam!" Sesi titriyordu.

"Alacan! Arkadaşımsan alacan! Kumar borcu namus borcu! Sen bana namussuz mu diyon şimdi?"

Burhan Dinek, o ana dek üç dubleyi hızlı hızlı içirtmişti Hasan Ergin'e. Herifin zaten rakıya tahammülü yoktu, üç de yeterdi ama beş olsa daha iyiydi.

"Eh..." dedi. "Madem büyük konuştun, alacağız mecburen... ama bundan sonra parasına oynamayalım arkadaş. Sana da yazık, bana da yazık!"

"Oynayacaaz! Hele şu mübarek ezanlar sussun, o zaman görecen gününü sen! Bu sefer bütün paranı alacam. Sen kiiim atmışaltı kim!"

"Ayıbettin. Parayı kapıp kaçmak bana yakışmaz. Sen istedikten sonra oynarım tabii... Sabaha kadar de, sabaha kadar oynarım. Ütüleceksem sana ütüleyim." Daha bir kere bile ütülmemişti.

Ezan bitmek bilmiyordu. Burhan Dinek, Saba makamına uzun uzun asılan müezzin Fahri'ye dişlerinin arasından sövdü.

"Ne dedin?"

"Ne güzel okuyo mübarek diyorum."

Hasan Ergin geğirdi.

"Okur Fahri. Güzel okur."

Kahvehane bekleşiyordu. Huşu, Fahri'nin "lâ ilâhe illallah" demesiyle yerini naraya, sinkafa, makaralı teypten yayılan "Çıkmam Allah Etmesin Meyhaneden" şarkısına bıraktı. Hasan Ergin, ezana ayıp olmasın, melekler görüp günah yazmasın diye masanın altına sürdüğü rakı bardağını çıkardı, kafasına dikti.

Dördüncü duble.

Burhan Dinek, Hasan Ergin'in çorabından saçılan banknotların arasından seçeceği miktarı seçmiş, meşin avcı yeleğinin köstek cebine tıkmıştı. Hile yapmazdı. Ne kadar ütmüşse o kadar alırdı. Hasan Ergin üç dubleyi gördü müydü kıçından donunu da alsan haberi olmazdı gerçi ama Burhan haram paraya gönül indirecek adam değildi. Onda arkadaş kerkmenin zerresi yoktu. Dört duble mi olduydu? Beş daha sağlam götürür. Dur sen... Hızla hamle etti, az evvel masanın altına sürdüğü yetmişliği kaldırıp Hasan Ergin'in bardağına servis yaptı.

"Zahmet oluyo."

"Tövbe olmaz."

"Nesine oynuyoz?"

Burhan Dinek, yeni bir "ben kazanırsam bir şey almayayım, sen kazanırsan al" oyununa başladığı sırada Hasan Ergin, çiçeği burnunda baba nafıa müdürü Ferhat Taşbaş'ın, anason buğusu arasından saygılı sarhoş davetlerini yarıp geçerek kendi masalarına doğru ilerlediğini gördü hayal meyal. Karısı doğurmayı beceremeyip de hastanelik olduğundan beri gıcık kapıyordu pezevenge. Belki yalandı, o karıya da güvenilmezdi ama Münevver, hastaneye zor yetiştirdiklerini, ki bu kısmını karıyı Fargo'yla taşımak zorunda kalan Burhan Dinek de doğruluyordu, bahşiş yerine de avucunu yaladığını söylemişti Münevver, ki bunun bu kısmını Burhan Dinek'in ölmüş babası mezardan çıksa doğrulayamaz veya yalanlayamazdı. O esnada o, tekerlemesini tekerliyordu:

"Bak Hasan... Böyle olmuyor. Ben kazanırsam bir şey almayayım, sen kazanırsan al. Sen ne kadarına dersen o kadarına... Tamam mı arkadaş?"

Ferhat Taşbaş gelip tepelerine dikilmişti.

"Burhan Efendi?"

Burhan Dinek, müdürünü görünce hopladı, abartılı bir saygıyla ayağa fırlayıp meşin avcı yeleğinin önünü iliklediği. Ufak tefek mülki amire en az bir baş yukarıdan bakacak kadar uzun olduğu halde aşağıdan bakmayı başarıyordu.

"Buyrun Müdür Bey." Bok vardı gece gece!

Nafıa müdürü Ferhat Taşbaş, kaymakamdan sonraki en büyük mülki amiriydi kasabanın. Vilayette bile bir ağırlığı vardı hasbelkader. Hasan Ergin de saygıda kusur etmemek bakımından kalkmaya yeltendi ama anason duvarına çarptığından aynı hızla geri sekti ve yere eğilip azıcık öğürmekle yetindi. Kusmamıştı şimdilik. Biraz safra. Hepsi o.

"Kabalı'ya yeni bir Gürcü katarı gelmiş," dedi Ferhat Taşbaş. "Jandarma karakoluna telefon etmişler vilayetten. Sabah Sinop'a geçip erzak, çadır madır alacağız, karşılamaya gideceğiz. Altı dedi miydi bizim lojmanın önünde ol arabayla. Gecikme."

"Emredersiniz Müdür Bey. Sabah altıda kapınızın önündeyim."

Genç müdür tam dönüp gidecekken, "Ne de olsa bu pezevengin zavallı karısının hatrı var!" diye insanlık ederek eğildi, öğüre öğüre geğirmekte ve yere doğru düşmekte olan Hasan Ergin'i iki omzundan kavrayarak doğrulttu, sırtını iskemleye yasladı. Heri-

fin ağzından bamya suyu gibi yapış yapış bir salya akıyor, yaydığı ekşi safra kokusu burnunun direğini kırıyordu. Gene de yüzünü bu insalıktan çıkmış yaratığa yaklaştırırken ekşitmemeyi başardı.

"Sen de artık evine gitsen Hasan Bey," dedi usulca. "Epey tutmuşsun yükünü." Kadına yazıktı, kadına. Yoksa buna acıdığından değil.

Hasan Ergin gümlemişti. Aşağı doğru eğilince, rakı, mide yolundan sapıp dosdoğru beyne hücum etmişti. Şehla gözlerle baktı nafıa müdürüne. "Kaymakam var ya..." dedi, dili dolana dolana. "Geçenlerde bizim karıylan bastım pezevengi... Gece gece gelmiş... Lan... sen kim oluyon da..."

Ferhat Taşbaş, omuz silkerek kaşlarını kaldıran ve tavanda bir şey görmüş gibi kafasını havaya diken Burhan Dinek'e suçlayan bir nazar attıktan sonra hızla döndü, iki adım attı, durdu. Adamın arkasından "Siktir ol git pezevenk! Ettin cânım oyunun içine," diye düşünen Burhan Dinek, Hasan Ergin küfelik olmazdan evvel bir parti daha altmışaltı atmak için masaya çömelmek üzereydi. Müdürün gerisingeri döndüğünü görünce isteksiz isteksiz dineldi.

"Buyrun Müdürüm!"

"Bana bak... Gene bağırttırma o klaksonu sabah sabah. Bebek uyuyor. Kapıyı tıklarsın usulca, ben çıkarım."

"Emredersiniz efendim! Bağırttırmam." Gurk hindisi gibi uzun uzun öten o havalı klaksonu kendi cebinden bir araba para sayıp taktırmıştı. Gerçi parayı da Hasan Ergin'den ütmüştü ama olsun. Feda olsun. Ne de olsa kasabanın tek makam arabası olarak aynı zamanda da ambulanstı kırmızı Fargo. Hasta masta umurunda değildi Burhan Dinek'in. Klaksonun havasındaydı o. Gelirken, giderken, geçerken, kalkarken, park ederken çalıçalıveriyor, kasabayı dolidolidoli diye inletiyordu. "Buldun da bunuyon pezevenk!" diye tısladı içinden. "Bi tek sende mi bebe var lan! Düne kadar kendin öttürtüyodun!"

Ferhat Taşbaş, "Ona göre ha!" deyip bir kez daha tembihledikten sonra bir kez daha döndü arkasını, yürüyüp uzaklaştı. Hasan Ergin, nereden estiyse, bütün fizik kurallarını mahcup eden bir eğimle ayağa kalkmış, göbeği önde, kürek kemikleri köprü kuracak bir cimnastikçi gibi geride, sağ kolu sopa gibi tepede, sağ elinin işaret parmağını da havaya dikmiş; "Pezevennnkk!" diye bağırıyordu o esnada.

Hamallar hareketlendi. Sağlık memuru Hasan Bey'in küfeyle evine taşınma vakti gelmişe benziyordu. Aralarında bir itiş kakış başladı.

"Dün gece sen götürdüydün ya aslanım!" dedi İbrahim. "Sıra bende bu sefer. Kaçıl."

Süleyman itiraz etti: "Evvelsi sefer de sen iki defa üstü üstüne götürdüydün. Bu gece ben götürecem, ödeşecez."

İbrahim, Süleyman'a çok kinlenmiş gibi kısık kısık baktı. "Doğru diyon," dedi. "Ama ben mecbur götürdüydüm iki sefer üstü üstüne. Sen o sıra Osman Amca'yı götürmeye gittiydin."

"İyi işte," dedi, Hasan Ergin'i çaprazlama sırtına atmak üzere hamle eden Süleyman. "Müşteriyi bekletecek değiliz. Osman Amca'yı gene sen götürürsün, olur biter."

Burhan Dinek, usta bir manevrayla Süleyman'ın önüne geçti.

"Ayıptır," diye payladı hamalı. "Cin gibi adamı küfeye tıkmaya kalkıyonuz. Kaçıl. Şurda ağız tadıyla bir kâğıt oynayacaktık, sıçtınız batırdınız."

Bu iltifat dolu koruma Hasan Ergin'in pek hoşuna gitmişti. Yavşadı:

"Kâât daatları Burhanım!" Kendini masada oturuyor zannediyordu. Bacak bacak üstüne atmaya kalkınca kıçüstü gitti.

"Pezeveennnkk kaymakaaam!" diye bağırdı.

Kahvehane alkıştan yıkılıyordu. Alkış sesleri, üst katta, dar hela penceresinden bir köryılan kadar körlemesine süzülerek inen ve doğum çantasına doğru kararlı adımlarla yürüyen Münevver Ebe'nin kulağına battı.

Dağlar yüce, yollar uzun,
Günler, aylar, yıllar uzun,
Bu kadar mı yollar uzun,
Bekliyorum, gelmiyorsun...

Her daim yol vuran Azrail, bu defa yol mu şaşırmıştı? Abdestini alıp kırmızı naylon ibriği tulumbanın yanına bıraktı, ağzının içinden homurdana homurdana açık kapıdan içeri girdi. Elinde değildi homurdanmamak. Tik gibi bir şey olmuştu bu onda. Göz kırpmak gibi, hapşırmak gibi, söylemesi ayıp, uykuda yellenmek gibi bir şey.

Neredeydi bu Azrail?

Kendisine, Recep Ağa'ya, piçe... mümkünse üçüne birden, kanatlarını açe kapaya, orağını bileye bileye gelivereydi ya. Hay gelmez olasıca!

"Ifakat?"

"Ne var, boyu devrilesice?"

Kötülüğünden, beddua olsun diye düşündüğünden değil, kaşınan bir yerine eli kendiliğinden gidiveriyonnuş gibi söylüyordu fena sözleri. Hep o piç yüzündendi... Hep!

"Oğlan nasılmış? Hiç arayıp sordun mu?" Sırtında Diyarbakır karpuzu kadar kamburuyla Recep Ergin, ardı ve iki yamacı ahır duvarına dayalı ot yastıklarla beslenmiş, oturması ancak o sayede sağlanmış vaziyette, sırtında koyu kahverengi ceketi, başında kasketi, sağ yukarısında gaz lambası, sol aşağısında oturağı, oturuyordu. Ölememişti herif, ölemiyordu ama günde beş altı sefer sıçıyordu bereket versin. Acı içinde, pislik içinde, börtü böcek

içinde, aç bilaç, güya yaşıyordu. Al! Ot yastıkların tiftik tiftik olmuş yüzünde şimdiden tahta kuruları oynaşıyordu. Dokuma yüzün koyulukları, gözden gizliyordu haşaratı ama Ifakat biliyordu, oradaydılar ve lambanın sönmesini bekliyorlardı. Kanı çekilesiceler! En babayiğidini iki tırnağının arasına denkle, sıkıştırıver, cırt diye çıkıveriyordu canı. Ah şu herifinki de çıkaydı bir. O da kurtulaydı bu da. Ah o piçinki çıkaydı hepsinden evvel de bu göreydi o mübarek günü. Mürüvvet bekler gibi bekliyordu Hazreti Azrail'i ama gelemiyordu bir türlü. Gelip de müjdeyi veremiyordu.

"Oğlan diyom Ifakat. Oğlan oğlan! Ne âlemdeymiş, ne yaparmış?"

Adama bak! Rezil olmuş, hasta olmuş, yatalak olmuş, namazdan niyazdan da olmuş, piçini düşünmekten gene olmamıştı. Günde on vakit. Yirmi, elli vakit. Kanı çekilesice!

Eşek orda, inek şurda, tavuklar orda burdaydı. Bitler, pireler her yerde. Samanlar yere yayılmış, taze inek mayısı samanların üstüne yayılmıştı. Az sonra samanla kermelenip yumuşak bir tezek haline getirilecek, şu geberesicenin sırtına yapıştırılacaktı. Iki tane mes kadar kakalak, lambanın sönmesini bile bekleyememiş, tepe üstü dalmıştı sıçmığın içine. Kanları çekilesiceler!

"Ifakat, sana diyom. Aradın sordun mu oğlanı diyom. Huu."

Homurdanmakla yetinmek istiyordu Ifakat ama soru ısrarla sual edilince mecburen cevap verdi:

"Oğlan kadar taş düşsün başına! Ben mi arayıp soraydım bir de? Hiç 'hasta babam var, ihtiyar anam var' diyo mu o harami?" Bu adam adam olmayacaktı. Yok! Bari öleydi de kurtulaydı. O da kurtulaydı bu da kurtulaydı. "Allahım al canımı." Adama da kıyamıyordu. Bu ölürse ne yapardı o bir başına? "Bu herifinkini de al."

"Olsun," dedi Recep Ergin, beddua kısmını hiç işitmemiş gibi. "Biz büyüğüz. Aramak sormak bize düşer. Ne de olsa bir başına çocuk. Bu devirde oğlan büyütmek kolay mı Ifakat? Ben neler çektim onu sana doğurtasıya kadar."

Ifakat, inanamayan gözlerle baktı kocasına. Inanamıyordu çünkü. Bu adamın bu piçe beslediği hislere inanamıyordu. Bak bak bak. O neler çekmişmiş! Ya bu? Yedi kız, sekiz düşük... Ne diye? O piç dünyaya gelsin, hayatı bunlara zindan etsin diye. Ne diye? Recep Ergin, siki taşağına denk, oğlan babası olsun diye. Allah

kendisinin de belasını versindi. Sen misin herife bir oğlan vermek için canını dişine takan? Al! Gözün aydın.

Ne zaman içinden, ne zaman dışından homurdandığını artık karıştırıyordu kadın ama karıştırmadığı bir şey vardı; Hasan'ı dünyaya getirdiği günden beri homurdanıyordu. İlk başlarda "Homurdanma!", "Beddua etme!" diye çok söylemişti Recep, çok dayak atmıştı ama sonradan kulağı alışmış, kadını rahat bırakmıştı. Zaten bedduasının tuttuğu falan da yoktu garibin. Tutaydı, çoktan üç cenaze çıktıydı bu evden. Tutmuyordu işte. Beddua ve homurtu İffakat'ın ağzından çıktığı zaman, Recep Ergin'e eşek osurmuş gibi geliyordu. Aldırış ettiği yoktu bu yüzden. Kimsenin aldırış ettiği yoktu.

"Boyu devrilsin o bir başına çocuğun!" deyip ahır duvarındaki lambalardan birini aldı, eteklerini çemredi, usul usul çıkmaya başladı ahşap merdivenleri. Eski, çürük çarık tahta, ihtiyar kadının varlığından habersizmiş gibiydi; o bile ona aldırış etmiyor gibi. Gıcırdamıyordu.

"Allah da unuttu bizi. Tövbe haşa! Bir Azraillik canımız var; göndersene Ya Rabbim! Ne bekliyon?"

Tavuklardan birini üst katta buldu. Hayvan, dört ayaklı sofra nihalesinin üzerine tünemişti. Lambanın soluk ışığından rahatsız oldu, gözlerini, kapaklarını göstere göstere bir iki sefer belertti, "Cuk cuk cuk," deyip kımıldandı, voleyi yiyince de bağıra bağıra aşağı kaçtı.

Seccadesini serip namaza durdu İffakat. "Niyet ettim, niyet eyledim... Allah belanı versin Hasan!.. yatsı namazımı kılmaya... Bin bin belanı versin!" Aklından çıkmıyordu. Kocası, oğlan belasına satıp savmış, nesi var nesi yoksa yoluna kurban etmişti piçin. "Sübhaneke, Allahümme ve bî hamdik..." Yedi kız babası olduğu günlerde bütün Selâmet Köyü'nün, ne Selâmet'i, bütün Karasu'nun, hatta bütün Sinop'un en zengin adamıydı Recep. "Elhamdülüllâhi Rabb-ül âlemîn..."

Eh Recep, bir mezarda yat da bin mezardan iniltin çıksın inşallah! Ha ölüver sürüneceğine, ne zahmeti var?

... veleddalin amin...

Kısa günlü ol, nâbedil ol, âleme mat ol!

... semiallahü lümen hamideh...

Beter ol!

Karadeniz işi, kamışına su yürüdüğü gün bir tabanca bir de tabaka hediye etmişti oğluna adam. Oğullar götürsün! Günde üç kutu mermi yakıyordu piç. It olsun, hayırsız olsun diye ne lazım geldiyse yapan bir baba olarak da Recep Ergin, ön cama bakan artık kelleşmiş dut ağacını karısına gururla gösteriyor, "Vallaha var ya, bu oğlan yaman olacak!" diye şişiniyordu. "Ağaçta kuş bırakmadı. Hepsini vurdu. Bak bak bak. Bahçe tüy telek içinde. Maşşşşşallahh koçuma!"

Bu, İffakat için yeni bir şey değildi. Oğlan zaten sapan tutmaya başladığı gün başlamıştı kuş vurmaya. "Günah günah," derdi. "Ne zararı var şuncağızların?"

... rabbena lekel hamd...

"Ana, bu kuşları yol, pişir."

"Yok ananın amı artık! Bit kadar serçenin nesini pişireyim ulan?"

"İffakat! Duymuyon mu oğlanı? Ne diyo sana? Kuşları yolup pişir diyo. Hadi... Çabuk çabuk. Bir evin bir oğlu demek, bir evin bir babası demek. Çabuk!"

... Allah-ü ekber...

Allah belanızı versin!

Bir kedi yavrusunu taş ocağına fırlatıp atar, yavru can vermemiş de aşağıda debeleniyorsa hiç erinmez iner, geri yukarı çıkar, bir daha atardı it. Piç! Merhametsiz piç! Gariban yavrucak parça parça olup ölesiye kadar! Vicdansız, imansız piç!

... subhane rabbiyel âlâ...

Kahpenin piçi!

Sığırların götüne kulağakaçan sokar, merkeplerin torbasına eşek arısı sokar, o kopasıca elini genç ihtiyar bilmez, kadının kızın şalvarının içine sokar, dağda bayırda tuttuğu kör yılanları anasının koynuna sokardı.

Kara yılan ağızlarında kalasıca! Piç! Piç! Piç! Piiiçççç!

... subhane rabbiyel azîm...

Yedi köyü düşman etmişti Ergin ailesine pezevenk. Hepsi de cümleten bu sülaleye küsmüş, gelin verdiği kızlarının yüzünü göstermez olmuşlardı dünürleri. Hayatı zindan etmişti kahpenin dölü. Doğduğu güne lanet okutmuştu... ama Recep Ağa'nın umurunda bile değildi... Zaten ne ettiyse o etmişti. Sakalı göğe bakasıca! Bir evin bir oğlu diye diye tepelerine sıçırtmıştı. Bir tepelerine olsa gene neyse, ağızlarına da sıçırtmıştı.

Ağzına!

... Allah-ü ekber...

"Mayıs yenir mi ana?"

"Hayvan boku yenir mi ulan! Yenmez tabii."

"Ama kuşlar yiyo."

"Onlar yer.

"Sen de ye ana."

"Analık elinde kal inşallah! Allah senin bin bin belanı..."

Oradan seslenirdi Recep.

"Ifakaattt! Duymuyon mu oğlanı? Ne diyo sana?.. Çabuk çabuk..."

Onca sene geçmiş, tadı şurasından gitmemişti daha.

... inne şâni eke hüvel ebter...

Analık hakkım haram, zehir, zıkkım olsun!

Daha aşağı inip herifin beline sıcak mayıs koyacaktı. İşte bu hale düşmüşlerdi sonunda. O kadar yalvarmıştı Allah'a, "Tez zamanda sırtını teneşire getir şu piçin," diye ama getirmemişti Allah. O da O'nun bileceği bir şeydi. Allah'ın işine akıl sır ermezdi, de şu İstanbullu geline yazık olmuştu. Piçe, "Süt yerine kan içmişin eline düş! Bin bin boynuzlar tak da kapılardan sığama!" deyip deyip niyaz namazları kıldığı da yanına kâr kalmıştı. Kız bir temiz, bir pak çıkmıştı ki, süt değil nur içmiş sanırdın. Bir insan, olsa olsa onun kadar namus ehli, onun kadar evinin kadını olabilirdi. Tek eksiği, kocasına bir evlat verememiş olmasıydı. Ki bu da kızın hayırlı bir kız olduğuna bir kere daha delaletti. O hayırsızın evladından ne hayır gelecekti? Bari şu kızcağızın canını al da o kurtulsun! Gitmez ya; Cehenneme gitse burada yandığından daha az yanar.

... Allah-ü ekber...

Allah acıdı kıza Allah! Acıdı da başına bir bela daha dolanmasın diye evlat sahibi etmedi. Bir eve bir bela yeter. Belaların kara dibine düşesice! Piç! Piiiiççç!

Oğlana ettiği bütün beddualar onun o kopasıca kafasından sekip kocasına isabet etmiş gibiydi. Recep Ağa, yedi köyün en varsılıyken en yoksuluna dönüşmüş, elden ayaktan da düşmüş, bir kat merdiveni çıkamaz olduğu için evin girişindeki ahırda, merkeple ineğin sıcağında yatmaya başlamıştı. Bir zamanların Amerikan çizmeli, anlı şanlı koskoca Recep Ağası, altına daraldığı zaman lazımlığa ediyordu artık. Onu da sağa sola bulaştırıyor, te-

mizlemesi Ifakat'a kalıyordu. Bir sürgü alacak paraları yoktu. Oy gidi Recep Ağa oy! Piçe, sırnaşacağım diye ne istediyse vermiş, henüz istemediklerini de tedarik edip bir köşeye koymuştu ama varlığını tükettiği anda yüz çevirmişti oğlan ondan. Hay oğlan gibi... Cünup gidesice!

Rabbenâ lekel hamd...

Arkası önü taş olasıca inşallah! Ayağına başına mezar dikilesice!

Günleri acı, kahır ve utanç içinde geçmişti kadının. Utanmamak ne mümkün, itin oğlu, zifaf gecesi ağzını patlatmıştı İstanbullu gelinin.

Utan Ifakat!

Yok ol!

Bok ol Ifakat!

O kadar da düğün dernek edip pekmezli un helvaları dökmüştü kurtuluyorum piçten diye. Nerdeee! Kız çocuğu mu bu da, ele verip sav başından? Hâlâ boğazında duruyordu yumru yumru o helvalar. Evlendikten sonra tastamam bela olmuştu başlarına piç.

Elin masum kızının da başını yedin.

İyi bok yedin! Bokların içine bat Ifakat!

Bu bedduasının az sonra isabet kaydedeceğini bilmiyordu. Bilseydi etmezdi belki.

Yedi köyün belası evlenmeyle adam mı olurdu hiç? Hiç işte! Laf! Avıydı, rakısıydı, oğlancılığıydı, rezilliğiydi derken bir de kumara dadanmış, koca Recep Ağa'ya elinde kalan tarlayı tapanı da sattırmıştı. Sirkeydi, yavşaktı evlenmeden önce, evlendikten sonra semirip bit olmuş, kene olmuş, kanla, canla beslenen bir mahluk olmuş, karakoncolos olmuştu. O kızcağıza neler ediyordu Allah bilir!

Yaptıkların yanına kalmasın inşallah! Alnına kara yazılar, acısı bitmez kazalar yazılsın! Aklının kabı kurusun! Günün ahla geçsin!

... Esselamın aleyküm ve Rahmet-ul Ullah.

Yüzünü sıvazlayıp kalktı. Dizleri tutmayacaktı yakında. Kocası gibi yatalak olup kalacaktı. Sonra?

Ya gene de gelmezse Azrail?

Sonra ne olacaktı?

Lambayı da almadan, merdiven sahanlığından çıkma, arkadaki mısır tarlasına bakan helaya yürüdü. Tahtalar varlığını sezmiş gibiydi nihayet. Gıcır gıcır ediyordu bastığı yerler. Mandala basıp hela kapısını açtı, içeri bir adım attı. Delikli tahta öttü; gecenin

karanlığında, aşağıdaki dışkı yığınında eşelenen bok böceklerini tedirgin etti, yuvarlanıp kıpırtısız kaldı haşarat.

Çok zaman vardı, bu helayı kullanmazdı İfakat, ön bahçedeki kurukabuk dut ağacının altını kullanırdı. Recep desen, malum, zaten kullanamazdı. Onun lazımlığı vardı. Gelen giden de olmayınca...

İfakat çömelince tahta bir kere daha gıcırdadı. Hafif bir yaylanma hissetti ayaklarının altında, aşağı doğru bir yaylanma. Sonra gacırdadı tahta, sonra çatırdadı, sonra bağırmaya başladı. İfakat, mısır tarlasına bakan dışkı yığınının içine doğru paraşütsüz inmekte olduğunu anladığında hiç debelenmedi. "Ede ede bu bedduamı mı kabul edecektin Hazret?" İki metre kadar uçtu. Ağzına burnuna kurusuyla yaşıyla insan dışkısı dolarken tükürebildiği kadarını tükürüp son ve çok basit bir beddua salladı oğluna:

"Bu tahta gibi kıymık kıymık ol Hasan! Kesme biçme bilmeyenin elinde dilim dilim ol!"

Recep Ergin, karısının bok yoluna gittiğinden habersiz, aşağıda oğlunu düşünüyordu. Biricik oğlunu, Hasanını.

Özlemişti keratayı.

Ne demeye gelip gitmezdi hergele? Acep başına bir iş mi gelmişti?

"Yarın İfakat'i yollayayım kasabaya," diye akıl etti. "Gitsin bir... arasın, sorsun... Biz daha ölmedik evelallah! Bir ihtiyacı falan varsa..."

Altına daralmıştı. Ye inciri, iç suyu, amel olursun tabii. Karnı gurum gurum gurulduyordu. Şu kadının namazı da bitmezdi bir türlü. Az kıvrandı, yalandan iki üç seslendi yukarıya, sonra salıverdi kendini, oturduğu yerde boşaltıtı bağırsaklarını. Ha hayvan mayısı, ha insan mayısı, ne fark ederdi? İfakat da namazdan sonra gelip mayıs koymayacak mıydı zaten beline? Ha o, ha o. Sıcak sıcak. Oh!

Uyku basmıştı altı ısınınca. Ağzını şapırdatıp kamburu elverdiği ölçüde geriye kaykıldı, esnedi, gözlerini yumdu. O da bok yoluna gidecekti ama karısı gibi kestirmeden değil. Sabaha karşı. Bilmiyordu tabii. Ötede öğrenirdi.

Oğlanı da nasıl özlemişti!

Ateşe baca lazım,
Kitaba hoca lazım,
Bana bi koca lazım,
O da bu gece lazım.

Münevver Ebe, geceleri tam bir batakhaneye dönüşen kahvehaneye bir hayalet gibi girdi. Üzerinde kaymakamgil geldiğinde giyindiği kıyafet, Müesser'in kızı Şengül'e diktirttiği kendinden korseli pembe eteği ile kıvrık yakalı beyaz bluzu, gerdanında yıkayıp kurutup dikiş kutusunda bulduğu yorgan ipliğine geçirip üç sıra doladığı sahte pembe incili dolama kolyesi, ayaklarında Rüştü'ye tamir ettirdiği çivi topuklu ayakkabıları vardı ama üstü başı batmasın diye hepsinin üstüne doğum önlüğünü geçirmişti. Sağ eli, önlüğünün manav kesesi gibi büyük cebine sokuluydu. Kesenin içinde bir şeye sıkı sıkı yapışmış parmaklarının eklem yerleri, kadının bağırsakları çıkmış da cebinin içine dökülmüş gibi kımıl kımıl oynaşmaktaydı.

O kahvehaneye kadın ayağı bastığı vaki değildi. Abesti orada bulunması ama vücut dili hiç de öyle söylemiyordu. Helanın oluk kadar penceresinden başarıyla dama çıkmış da az sonra çamaşır asacakmış gibiydi o. Evet, çıkmıştı gerçi ama çamaşır asmaya değil. Üstelik o kadar da rahat sıyrılıp inmişti ki geri, şaşırmaya fırsat bile bulamamıştı. Adına kahvehane denen batakhanedeydi şimdi ve bu duruma da hiç şaşırmış görünmüyordu. Kendi mekânında gibi, bir kadın doğumevinin doğum odasındaki ebeanne gibi. Çoğunun bebesi eline doğmuş adamlara neşe dolu gözlerle bakıyordu... veya sevinç... Hali, tavrı ve tarzı gayet doğaldı, rahattı. Yüzünde deniz kadar derin bir huzur, gözlerinde jilet kadar keskin bir sevinç var-

dı... evet, sevinç... O keskin sevinçle bütün kahvehane ahalisini etek faslı dahil sinekkaydı tıraş edebilir, üstüne de çifte perdah çekebilir, hatta yeniden sünnet edebilirdi. Bir bakışıyla! Tek bir bakış yeter de artardı. O kadar keskindi... ve sevinçli!

Alçaktan yüksekten etrafını saran ve sardığı hızda kaçıp giden, kaybolan seslere bir nebze olsun aldırış etmeden, alttan üstten üzerine dikilen gözleri zerre kadar umursamadan ilerledi, duman ve anason buğusu arasından aradığı kişiyi bulmaya, seçmeye çalıştı. Şimdilik gözlerindeki keskin sevinçle gözü ona rastlayan her Allah'ın kulunun sesini kesmeyi başarmıştı evelallah.

Her şeye aykırıydı oradaki varlığı.

Anason, soğan, ızgara et, kavrulmuş yağ, ter, ayak, ağız ve sigara kokusuna inat mis gibi yağlı Havilland kremi kokuyordu. Bir de limon kolonyası. Evini barkını, çor çocuğunu kimbilir ne halde koyup gelmiş kumar oynayan, rakı zıkkımlanan hayırsız herîflerin arasından her birinin gözüne diken gibi batarak ilerledi, her battığının ses tellerine de battı, sesini soluğunu kesip attı. Hem herkese bakıyor hem de hiç kimseye bakmıyordu. Sıkkınlıktan, çekingenlikten eser yoktu dimdik yürüyüşünde. Kendinden o kadar emindi ve o kadar sakindi ki, bazı masalarda hükümetin yeni bir aşı kampanyası başlatmış olabileceğine dair düşük frekanslı yorumlar bile yapıldı bu yüzden. Yoksa Ebaanne'nin it kopuk arasında ne işi olurdu? Kadın, oradaki bütün horozlardan daha fazla o çöplüğün horozu gibi duruyordu.

Kahveci Talât, tezgâhın dibindeki masada Burhan Dinek tarafından düdüklenmekte olan Hasan Ergin'e sitem dolu bir bakış atıp Ebaanne'yi karşılamaya koştu. Bu adi pezevenk bu zavallı kadını görecek olursa çekeceği vardı mübareğin. Burhan'ı bulamadıkları zaman Rıfkı'nın Desotosu'yla az taşımamışlardı sarhoş dayağı yemiş Ebaanne'yi Sinop Devlet Hastanesi'ne. Islak elini beline sokuşturduğu peşkire sildi... de, ne işi vardı bu kadıncağızın burada? Canına mı susamıştı?

"Hayrola Ebaanne?"

Münevver Ebe, 23 Nisan yavrukurtu gibi neşe dolu gözlerle baktı Talât'a, "Kocam olacak pezevenk burada mı Talât?" dedi, cevap falan beklemedi, çünkü cevabı zaten bütün dünya biliyordu, adeta içinden geçip gitti, daha o ne olduğunu, nasıl olduğunu anlamadan dört adım uzaklaştı. Ebaanne'nin bakışlarındaki bileyli neşe, ada-

mın genzini sirke içmiş gibi kavurmuş, ağzını talaş gevmiş gibi kurutmuştu. Peş tutacak hali kalmamıştı. Peşinden gidemedi.

"Burada," dedi kuru kuru. Sesi, soğan kokusuna karışıp buhar oldu.

Hasan Ergin, Münevver Ebe'nin menzilindeydi artık. Sağ bacağını altına katlamış, sağ elinin işaret parmağını sağ kulağına sokmuş, sol dirseği masada, Burhan Dinek'in kurcaladığı çoraba bakıyordu. Ha devrildi ha devrilecekti. Az biraz kulağının içini çitilediği sağ elinin işaret parmağı yüzünden, çok biraz da rakıdan. Sağ iskarpini yerdeydi. Her zamanki gibi boyalı, cilalı.

Münevver Ebe'yi hemen hemen bütün kahvehane ahalisinden sonra fark etti Burhan Dinek. O sırada parmağını çorap kokuyor mu diye sınamak için burnuna değdirmekteydi. Kokmuyordu. Temiz adamdı şu Hasan.

"Aaa!" dedi.

"Aa'sı bee'si yok. Bi el daha oynayacaz."

"Yenge?"

"Yenge ha! Yengeee..." Hasan Ergin, sağ elini kulağından çıkartıp yukarıdan aşağıya doğru bir yumruk vurdu havaya. Aslında masaya vurmak istemişti. Öne devrilirken sağ omzu masaya çarptı, ağır ağır doğruldu. "Demek sen de duydun!" dedi içli içli. Dudağından uzun bir salya sızıyordu. "Evet... Yenge... Orospu oldu o senin yengen. Geçen gece kaymakamlan bastım." Salya masaya ulaştı, taze örümcek ağı gibi ince ince parladı.

Münevver Ebe, kocasının tepesine dikilmiş, etrafa gülücükler saçıyordu. Ramazan'ın son günü iftar sofrasını hazırlamış, ailesini masaya buyur eden mutaassıp bir ev hanımı kadar şendi. Aynı zamanda da kaynar çorbayı sofraya besmelesiz oturan büyük oğlanın kafasına geçirecek derecede aşırı mütedeyyin bir ev hanımı kadar şen. Sağ elini önlüğünün cebinden çıkardı şen kadın. Bebek büyük gelince içerisi merkeze kadar yırtılmasın diye kadınlara faça atmak için kullandığı steril neşteri sıkı sıkı kavramıştı. Havaya kaldırırken, neşter, Hasan Ergin'in salyası gibi parladı, Burhan Dinek ayağa fırladı.

"Yengeee!"

"Yengeni eşek siksin! Dağıt!"

Münevver Ebe "Lâ ilâhe illallah!" dedi, ezanın bir o kısmı aklında kalmıştı. Sonra neşter konuştu, kendisi sustu.

Kahvehane zaten susuyordu, hepten sustu.

Kader beyaz kâğıda sütle yazılmış yazı,
Elindeyse beyazdan gel de sıyır beyazı...

Burhan Dinek, Hasan Ergin Münevver Ebe tarafından doğranmadan önce son olarak üttüğü bir tomar kâğıdı nereye saklayacağını bilemiyordu. Kâğıtlı alt tarafı, bir tomar kâğıt ama ağır bir duruşu vardı. Ele gelişi yüz gram, verdiği his yüz ton.

Somyanın altında durup duran, Perihan'ın oyuncak sandığının dibine serili kırmızı örtünün altına tepti ilk başta. Yattı kalktı, içi rahat etmedi, gidip aldı gece vakti, kendi karyolasının altına tepti.

Bu da basit kaçıyordu. Kâğıtlara daha emniyetli bir yer bulmak zorundaydı.

Top patlasa uyanmayan karısı Müjgân bir avantajdı nispeten. Bu avantajı değerlendirmeye karar verdi. Yün yatağı neredeyse ters-yüz edip kadının belden aşağısını havaya dikerek bu sefer de oraya tepti tomarı. Böylesi, günde bin defa kurcalanan oyuncak sandığında yatınca gözünü yuman taş bebek veya karyolanın altında az sonra giyilecek terlik gibi durmasından hayırlıydı. Geceydi henüz. Gündüz gözüyle de inceleyecekti tabii. Ney neydir, neyin kaydı kuydudur, ney senedi, ney bonosu, ney tahvili, anlayacaktı.

Bok anlardı.

Ertesi gün Müjgân güne gittiğinde bu da eve dönüp baktı. "Tahvil" kelimesi geçiyordu birkaç yerde. Birkaç yerde "Bilâ kayd-ü şart" kelimesi. Birkaç yerde "Hazineden devir ve temlik",

birkaç yerde "Hamiline" yazıyordu. Ne demekti bunlar? Karasu'da sorsa olmazdı. Adı çıkardı. Herkes iyi kötü Hasan Ergin'i düdüklediğini biliyordu ama bu kâğıtların manevi ağırlığına bakarak bu sefer Burhan Dinek'e çok fena düdüklemiş gibi geliyordu ve de işbu sebeple işin bu buutta bilinmesini istemiyordu.

Sinop'ta sorabilirdi ama Sinop, Karasu, Kabalı, Boyabat, Gerze, Ayancık, hepsi birdi. Toplasan, alayı birbirini tanıyan bir avuç insan. Meşhur Gerze yangınından sonra herkes her yerli olmuştu. Sinoplu olmuştu.

Başka bir yerde, kendisini tanıyıp bilmeyecek birilerine sormalıydı.

İyi de, nerede, kime, nasıl, ne zaman? Okulun önünden geçerken "Ankara Ankara güzel Ankara - Seni görmek ister her bahtı kara" şarkısını duyup bunu Cenab-ı Allah'tan bir işaret olarak aldı, kabul etti.

Ankara'ya gidecekti!

Bir de kılıf bulaydı tam olacaktı ya o, o kadar kolay değildi. Her bakımdan zordu. Bir ton yol, bir ton da masraf. Ya bu kâğıtlar yeterince ağır değildiyseler? Ya vıttırıvızık üç beş bonodan ibarettiyseler?

Öte yandan, ya değecek bir şeydiyseler?

Başını kıçını kaşıya kaşıya on beş gün düşündü. Kahveye gidiyor, kan tutunca gerisin geri kaçıyor, ava gidiyor, daha yoldayken gene kan tutup kaçıyor, işe gidiyor, canı sıkılıp kaçıyor, kaçıp kaçıp eve geliyor, Müjgân evde değilse kâğıtlara bakıyordu. Uzun uzun. Onlardan kaçamıyordu. Öyle çevirip bakıyor, böyle çevirip bakıyor, bir bok anlayamıyordu. Gâvurun kâğıtlarının hiçbirinin üstünde ilaç için tek kuruş para yazmıyordu. Varsa yoksa tahvil, arazi, bok püsür. Arazi araziydi, onun orasına aklı eriyordu da, köydeki anasının atasının buğday eksen taş biten tarlası tapanı da araziydi. Bakalım bu arazi o araziden miydi yoksa adam gibi bir şey miydi.

Müjgân yattıktan sonra her gece karıyı yere düşürmeye ramak kalasıya kadar yatağı tersyüz edip malları çıkartıyor, iskambil falı açarmış gibi önüne açıyor, rastgele bir tanesini seçip güya inceliyordu.

"Hıı... demiş kiii... ne demiişş... dur bakayıım... makabline şamil oluupp... bu ney lan?.. vareste addedilerek... ney ney ney?.. inhisarını maliktir... ananın örekesi!"

O kâğıdı işi görülmüş gibi bir tarafa bırakıyor, başka bir kâğıt çekiyordu desteden.

"Hıı... bunda da diyor kii... hududunda intifa, iktisap vesair... yuh... istimlaken temlikin gayri kâbil-i mümkün olduğu taahhüden beyan... e yuh! Vallahi yuh!"

Kâğıtları bozgun havasında emniyete alacağım derken hırsından Müjgân'ı iki sefer amuda kaldırmış, bir sefer de paldır küldür yuvarlamıştı yatak aşağı. Allahtan kadın duvar uykusu uyuyordu. O düştüğü gecenin sabahı, "Şuram ne diye göğerdi ki durup dururken?" demenin dışında vaziyete dair en ufak bir sual etmemişti şükür.

İyi kadındı Müjgân. Fazla iyi. Şimdi bu kaydın kuydun Hasan Ergin'den geldiğini bir öğrense, gözünün yaşı tükeninceye kadar ağlar, ondan sonra da malını mülkünü Münevver Ergin'e iade etmenin bir yolunu bulasıya kadar anasından emdiği sütü burnundan fitil fitil getirirdi Burhan'ın. Burhan Dinek apırıp köpürür ama karısına söz geçiremezdi. Sokakta karabaş, evde fifi. Kâinatta Allah'ın dediği olurdu, Dinekgilde Müjgân'ın. Kadın, kızı da kendi gibi yetiştiriyordu işin kötüsü. "Git, babanı al gel," demeyegörsün; kız her nerede, ne işin başında olursa olsun eşek kadar adamın tepesine dikiliyor, ayağının birini tapır tapır yere vurarak bekliyor, gerekirse saatlerce bekleyebileceğini söyleyen bir yüz ifadesiyle adamcağızı gözleriyle kıyırt kıyırt kesiyor, ne yapıp edip ardına düşüyor, tuttuğu gibi anasının yanına kadar güdüyordu. Utanmasa kulağından tutup götürürdü. Yaman kızdı.

Burhan Dinek, aradığı fırsatı günler sonra buldu. Bu da Allah tarafından verilmiş ayrı bir işaretti sanki. Güpgüzel bir işaret. Ankara'dan Amerikan yardımı getirmek gerekiyordu. Ankara "Her kaza kendi gelip alacak," buyurmuştu. Kaymakam da bunun üzerine nafıa müdürünü huzuruna çağırıp talimat vermiş, nafıa müdürü de Burhan Dinek'i huzuruna çağırıp ona talimat vermişti.

"Pikabın çadırını bağla, yarın Ankara'ya gidiyorsun. Amerika'dan gelen aşı malzemesini getireceksin. Git muhasebeye, harcırahını al."

Burhan Dinek, ağzı kulaklarında çıkmıştı makamdan. Sen, nasıl giderim, nasıl ederim derken talih kuşu gelsin, tepene konsun, vazifeli git, bir de üstüne para al. Allah büyüktü. Garip kuşun yuvasını yapıyor, deldiği boğazın rızkını veriyordu.

Ertesi gün kırmızı Fargo'ya atlayıp yola düzüldü Burhan. Karısı Müjgân'la kız arkasından su dökerlerken çok hislenip güneş gözlüklerini taktı gözüne. Bozkurt panayırından almıştı. Güzel gözlüktü, kemik saplı. Kadın milletine gözünün suyunu göstermeyecektin. Kadın, hisli erkeğe her sözünü geçirirdi. Hele ki de Müjgân. Gerçi Müjgân'ın sözünün geçmesi için kocasının hisli olması pek gerekmezdi. Olsun. Temkinde fayda vardı.

Sinop dönemeç aşağı göründüğünde, döne döne inmeye başlayasıya kadar gözlüğünü gözünden çıkartmadı Burhan. Virajlarda mecburdu, çıkarttı. Gözlük, köşeleri eğip büğüyor, eğik büğük yol kenarlarını da köşeli gösteriyordu. İşaret parmağının ikinci boğumuyla iki damla göz yaşını sildi, burnunun sümüğünü ceketinin yenine sürüp içeride kalanını da genzine çektikten sonra azıcık rahatladı. Niye bu kadar duygulandığını bilmiyordu. Av için olsun, nafıa müdürünü, kaymakamı, hakimi, savcıyı oraya buraya götürmek için olsun, keyfe keder gezmek için olsun defalarca uzaklaştığı olmuştu evinden ama hiçbirisinde bu derecede duygulanmamıştı. Vardı bir hikmet.

Samsun'a kadar iki mola verdi, ikisinde de kamyoncu lokantasında durup sucuklu yumurta yedi. Müjgân, öldür Allah sucuk, pastırma sokmazdı eve. Samsun'da yediği kıymalı yumurtalı pideyi pek beğenmedi. Sinop'taki kadar iyi yapamıyorlardı ama harcırahla yenince zararı yoktu. Kalın kenarlarına kadar yedi.

Geceyi Teksas Palas'ta geçirdi. Yatmazdan evvel alt kattaki meyhanede tövbe bozup rakı bile içti. Yanında bol yumurtalı piyaz, peynir.

Sabah hiç acele etmeden hazırlandı. Gerine gerine uyanmayı bir özlemişti ki. Mübarek Karasu'da ne cumartesisi oluyordu adamın ne pazarı. Koskoca kazanın bir makam arabası olursa olacağı buydu. Kaymakam şehre inecek; kalk, nafıa müdürü teftişe gidecek; kalk, nüfus müdürünün karısı hastalandı; kalk, Münevver Ebe köylere aşıya gidecek; kalk. Durduk yerde Münevver Ebe nereden gelmişti ki aklına? Morali bozuluverdi. Münevver Ebe demek Hasan Ergin demekti, Hasan Ergin demek mevta demek. Şu koca Fargo'nun torpidosuna zor sığan bir tomar kâğıdın esas sahibi. Tövbe. Esas sahibi o kâğıtların hiçbirisinde yazmıyordu ama Burhan Dinek, Münevver Ebe'nin; o kâğıtlar uhdesine geçtikten hemen hemen bir hafta sonra Hasan Ergin'i doğradığını düşü-

nünce, esas sahibin Hasan Ergin değil Münevver Ergin olduğu hissine kapılıyordu. Onu alakadar etmezdi gerçi. Kumar borcu namus borcuydu. Anasının ak sütü kadar helal! Bileğinin hakkıyla kazanmıştı bir kere. Kazanmış sayılırdı. En tabii hakkıydı. Heves etmiş ve kazanmıştı. Kazanmaya kim heves etmez? Herkes eder. Eder de... Aaah ah! Bu da az anladığın değildi. Sen elin salağına içir içir, zır salak et, sonra kerk, sonra da "Kazandım!" de. Hadi ulan!

Ulan! Ulan!

Böyle vicdan muhasebelerine hiç gelemezdi Burhan. Hem de hiç.

Konuyu kapatmaya, kabahati Hasan Ergin'e yüklemeye çalıştı. "O da rakı içmesini bilseymiş madem!"

Yok yok. Olmuyordu.

Sen rakı içmesini bilmeyen, anasonun kokusunu koklasa gözleri şehla bakan, hele ki de altmışaltıdan Deli Saadet'in nafıa damperinden anladığı kadar bile anlamayan bir "iyi arkadaşı" içir içir üt, sonra da kabahati ona at.

Olmuyordu.

Bütün morali bozulmuştu işte. Şu torpidoda kendisiyle birlikte Ankara'ya seyahat eden kâğıtlar bile eskisi kadar merakını celbetmiyordu artık. Neyse neydi. Dört tane kâğıt parçasından define haritası çıkacağı yoktu zaten. Hele bir Ankara'ya varsındı, hayırlısıyla Amerikan aşılarını yüklesindi, sonra şöyle bir dolanıp gözüne kestirdiği bir avukata varacak, şunların ne idüğünü anlayacaktı. Sonrası kolaydı. Kolaydı veya zordu ama sonrası sonraydı.

Canı sıkık, gönlü buruk geçti direksiyona. Ütülmüş, kerkilmiş olan oymuş gibi geçti. Nereden çıkmıştı vicdan muhasebesi şimdi?

Vurdu kendini yollara. Öyle bir dala çıka gidiyordu ki, güneş gözünün içine girse gözü kamaşmazdı. Bir Münevver Ebe'yi görüyor, bir Hasan Ergin'i anıyordu. Git gel, cenazeden sonra kahvehanenin de tadı kalmamıştı. Kimse onunla altmışaltı oynamadığından değil. Vallaha değil. Zaten ütemeyeceği adamla siksen oynamazdı. O başka. Yok yani, tadı kaçmıştı hakikaten. Kapısından girer girmez kahvehanenin havasını koklamayı âdet edinmişti o geceden sonra. Fırt fırt ediyor, anason, piyaz, soğan, kızartma yağı kokusunu bastıran ciddi, asık suratlı bir koku olduğunu fark ediyordu havada:

Kan kokusu.

Dayanıp alışmaya, geçiştirmeye çalışarak ıkına sıkına oturuyor, kokunun azalacağı yerde arttığına şahit oluyordu. Bilhassa da ezan saatlerinde. Ayağı ciddi ciddi kesileyazmıştı kırk yıllık akşam mekânından. O ki, evinden daha fazla ömrü geçmişti orada. Ama olmuyordu işte. İki oturuyor, üç kurtlanıyordu. Kımıl o yana, kımıl bu yana derken piyaz kokusu zeytinyağı kokusunu, anason kokusu piyaz kokusunu bastırıyor; arkadan kan kokusu gelip ne kadar koku varsa hepsini birden bastırıyordu.

Camı açtı.

Hava suratına suratına çarptıkça toparlandı biraz ama aklına çarpamadığı için o kısmı dağınık kaldı. Hayırlısıyla şu Ankara'ya bir varaydı inşallah.

Bastı gaza.

Turhal, Zile, Çekerek, Alaca. Karnı acıktığı halde yola devam etti. İskilip, Bayat. Nasıl da acıktıydı, ama gene durmadı. Akyurt'a varınca Ankara'ya varmış kadar oldu. Bir sürü araba solladı da burnuna yapışan şu kan kokusunu sollayamadı. Kan, kan, kan. Araba kan kokuyordu. Aha da şuraya yazıyordu, başına bir gelecek vardı.

Pursaklar'ı da geride bırakıp Ankara'nın burnunun dibine kadar sokulduğunda, nasıl olup da yolda geberip gitmediğine şaşıyordu. O kafayla nasıl kullandıydı ki arabayı? Hiç hatırlamıyordu. Al sana yemin.

Mühim olan neticeydi. Ankara'ya gelmişti. Amerikan yardımını arkaya yüklerdi, sonra gider bir avukata şu kaydı kuydu okuttururdu; paraya çevrilebilecek bir şeyse hemen çevirir, ağır usul yola koyulur, kıyıdan kıyıdan gider, memlekete salimen varmaya bakardı. Kan koksun man koksun, ne bok kokarsa koksun. Hele ki de şu tomardan adam gibi bir para çıksın, o zaman salimen geriye dönmek için icabında yürüye yürüye bile giderdi. Tabii canım. Gider, hanımı kızı toparlar, zengin olmuş artık, atar eşyayı kamyona, büyük bir şehre taşırdı ailesini. Muhtemelen Ankara'ya. O kadar çok parayla ne yapacağını sonra düşünürdü. Altmışaltı oynayacak hali yoktu.

İyi düşünürdü Burhan Dinek. Bir iyi düşününce, hayatının kavak gibi dikine dikine yükseldiğini görüyordu. Ömrü de kavak gibi kısa olmayaydı! Hasan Ergin'in ömrü gibi? Hasan Ergin, ki o kavak gibi dikine dikine değil, sabin ardıcı gibi yandan yandan

giden bir adamdı, bu kavağın dibini çapalamış, bol bol da sulamıştı ki rahvan gitsin. Sağ olasın Hasan Ergin!

Ulaan! Ölmüş adama ne diyordu bu?

Uğursuzluğu def etmek için işaret parmağını ısırıp üstüne oturdu. Zaten gelesiye kadar uğursuz uğursuz kan koklayıp durmuştu. Morali bir kere daha bozuldu. Bu kadar olmazdı.

Binonbir'in önünden hayal meyal geçti, Hergele Meydanı'nda bir tur attı. Ortalık otel kaynıyordu. Cadde üstünde gördüğü düzgün suratlı İller Palas'ın arkasına park etti. Önüne dolanıp kapısından girince otelin makyajı akmış gibi geldi. Bir dolu amele kılıklı herif, pijamalarını çekmiş, ayak parmaklarının arasını ovalaya ovalaya gazete okuyor, sigara içip tavla oynuyordu. Eh, böyle bir otelin pahalı olacak hali yoktu. Kalabilirdi. Bankoya yanaşıp yer var mı diye sordu. Vardı. Eğer iki veya üç kişilik odalarda başkalarıyla kalırsa şu kadar lira, bir başına, musluklu, lavabolu odada kalırsa bu kadar liraydı. Devletin parasıyla hovardalık etmeyecekti de ne edecekti? Bir başına kalacaktı tabii. Resmî plakalı arabanın şanına yakışmazdı bir kere. Kolunun altında zor taşıdığı kâğıt tomarını da daha ne olduğunu öğrenmeden tanımadığı, bilmediği oda arkadaşlarının insafına emanet edecek değildi.

Odasının anahtarını alıp yukarı çıktı. Eh, fena bir oda değildi. Ufak bir masa bile vardı. Kâğıtlarını masanın üstüne bırakıp cama yanaştı. Gençlik Parkı burnunun dibindeydi. Müjgân'la Perihan'ın ancak kartpostaldan gördüğü Gençlik Parkı. Kendisi iki sefer görmüş, hatta ikincisinde girip görmüş, semaverle çay bile içip trene bile binmişti. Vıngır vıngır bir alay çocuğun ortasına. Tren, altı, yedi metre çapında bir çemberin etrafında on üçüncü turunu attıktan sonra durmuştu ve bu doyamamıştı. Haydi bakalım. Bir bilet daha almış, bir daha binmişti. Makinist halden anlarmış gibi buna bakmış bakmış, bu sefer on beş tur attırmıştı. Çok güzeldi. Bir gün Perihan da binerdi inşallah. Belki onu da alır getirirdi. Kısmet.

Koca günü boşa geçirecek değildi. Daha Cuma ezanı yeni okunuyordu. Ezan sesi Münevver Ebe'yi; Münevver Ebe, Hasan Ergin'i; Hasan Ergin, kan kokusunu alıp geldiler uzaklardan. Zaten duracak değildi, o dakikadan sonra hiç durası kalmadı otel odasında. Otel İller! İyi fikir. Otel kelimesinin son iki harfini al, iller kelimesinin önüne koy; "El iller". İşçisi, şusu busu kendini yaban

illerde, gurbette hissetsin, haddini bilsin diye bile bile seçsen bu kadar seçersin.

Usul usul karşıya geçti. Dar merdiveni nasıl indi, otelin kapısına nasıl vardı, sorsan söyleyemezdi. Gençlik Parkı içine doğru emiyordu onu. Direnecekti. Girmeyecekti. İlaveten, nasıl başaracağını bilmiyordu ama şu kan kokusundan da kurtulacaktı. Rüzgâra dönüp işemek gibi bir şeydi bu. Kendi paçana işemiş oluyordun. Kan kokusunu aklından çıkarman gerektiğini düşündükçe kan kokusunu daha fazla aklına getiriyordun. Kendi elinle bizzat. Nefes nefese kaldığını fark ettiğinde bir de baktı ki koşturmakta. Gençlik Parkı'nın menzilinden çıkmıştı şükür. Tren hevesi geçmese de geri dönüp kendini lunaparka atma tehlikesi geçmişti. Böyle koşa koşa kokunun da geçeceğini bilse hızını iki vites artırır, deli gibi koşardı ama biliyordu ki çare değil. Nefes ayarı yaparak yavaşladı, yürümeye başladı. Ne olacaktı bu işin sonu? Nereye varacaktı Allah aşkına?

O ara, koltuğunun altına sıkıştırdığı pembe dosyaya ilişti gözü. Vallaha da onu ne zaman aldığını hatırlamıyordu. Oteldeki odasında bırakmamış mıydı? Lafa bak şimdi! Koltuğunun altında olduğuna göre demek ki bırakmamıştı. Koskoca hükümete de pembe renk hiç gitmiyordu. Hadi kırmızı olsa gene neyse.

Kırmızı neyin rengi? İtfaiyenin, Karasu'nun makam arabası Fargo'nun... kanın... hay ananın...

Necatibey'e gelesiye kadar koku kovaladı, o kaçtı. Necatibey'de, şükür Allah'a dizi dizi gözlemeci, kebapçı lokantaları vardı. Açıktan açığa gözleme, gizliden gizliye fındıklı keşkül kokuları "şimdilik" kan kokusunun sırtını mindere yapıştırıyordu. Nacarı'na baktı Burhan Dinek. Saat iki. Devlet dairesi beşe kadar açıktı. Malı bugünden yükleyecek hali de yoktu. Nasıl olsa Pazartesi'yi gördü demekti şimdiden. Çark etti, Necatibey'e derinlemesine daldı. Kapılardan bağırıp kendisini içeriye buyur eden her bir garson ve komiye makul açıklamalar yaparak ilerledi, tatlısının da tuzlusu kadar bol olduğuna kanaat getirdiği Tokatlıoğlu'na daldı. İltifat buraya kadardı. Yalvar yakar kendisini içeri buyur eden herif o saniyeden itibaren suratına bile bakmadan kendini dışarı atmış, iltifatlarını müşteri olma ihtimali olanlara yağdırmaya başlamıştı.

Omuz silkti, caddeyi görebileceği bir yere oturup terli koltuğunun altını kaşıya kaşıya sipariş almaya gelen kirli sakallı garsona

kıymalı kol böreğiyle ayranını söyledi; beklerken camdan bakıp kırmızı Fargo kovalamaya daldı. Şevrole, Ford, Skoda, Austin, tek tük Mersedes, tek tük Pileymut. Yalvarsan Fargo geçmiyordu bir tane. Bu noksanlık, kendisini hem noksan hem aşağılanmış hissetmesine sebep oldu. Büyük şehir, götü boklu Fargo'yu adam yerine koymuyordu demek. Halbuki Karasu'da ne biçim havası vardı. Sinop'ta da aynen. Bir kere daha omuz silkti. Babasının malı değildi ya. Kaymakamla nafıa müdürü düşünsündü.

Kol böreği güzeldi. İkinci siparişini verdi bu arada ama ayran ayrandan başka her şeye benziyordu. Bulaşık suyu gibiydi. Onun yerine fruko söyledi. Şimdi Karasu'nun ayranı olacaktı ki. Manda yoğurdundan, yapış yapış, yağlı yağlı. Bir tepsi börek yedirirdi adama. Vallaha.

Keşkül de güzeldi. Kavrulmuş fındıklarını kaşığıyla kenara küredi, önce helmesini götürdü. Fındığı en sona, son kalan bir kaşık helmeye saklardı hep. En tatlı kısmı sona bırakmak gerekirdi.

Yedi bitirdi, üstüne de frukosunu içip göbeğini yokladı. Geğirme gelmediğine göre çok şişmemiş demekti. Dönüşte bir posta daha atabilirdi. Parasını pazarlık etmeden ödedi, on kuruş da bahşiş bıraktı. Bari uğurlanırken adam muamelesi göreydi, ama ne kâr! Suratına bakan olmadı. Kirli sakallı, gömleğinin koltuk altı ter tuzu haritalı pis herif, daha masadan doğrulmasını beklemeden masayı üstüne üstüne silmeye başlamıştı. Teke gibi de kokuyordu. Bok gelirdi bir daha. Millet kapılarda yalvarıyordu müşteri için. Eh, bunların gözüne baka baka, gerine gerine şu yandakilerden birine girmezseee.

Lokmacun mu nahmacun mu ne; gidecek, o macunu yiyecekti. İnsan bari masanın üstünde duran pembe devlet dosyasına hürmet ederdi. Dükkânına devlet memuru gelmiş. Ayıptır.

Bakanlıklara doğru yeniden yola koyulduğunda Nacar ikiyi yirmi beş geçiyordu. Hızlandı. Devlet işi oyalanmaya gelmezdi.

Sağlık Bakanlığı'nda işi bir saatten biraz fazla sürede bitti. İki damga, iki pul, iki imza, iki zimmet, iki tesellüm zaptı; onlar da pembe, pazartesi günü depoya gidip malı yüklemek şartıyla çıktı dışarı. Malı vermediği halde zaptı imzalatmıştı ayniyat memuru. Gıcık kaptı ama bir şey diyemedi. Ankara'nın adeti böyleydi belki.

Nacarına baktı: Dört. Şu Hasan Ergin evrakını da yanında getirmediğine o kadar pişman oldu ki. Rahmetlinin adını anar an-

maz kan kokusu gittiği yerden gelip tepesinde bulut gibi asılmasın mı sana, daha da fena pişman oldu. İş bitince belki koku da bitecekti. Tüh!

Bu saatten sonra taksiye binse, otele dönse, evrakı yüklenip geri çıksa, avukat aransa, saat çoktan olurdu beş. En iyisi birşeyler atıştırıp Gençlik Parkı'na, bilemedin keraneye gitmekti. Hele bir karnı doysundu da. İş acıktırıyordu.

Sırtına kan kokusu binmiş ayakları gerisingeri Necatibey'e götürdü onu. Lokmacun yiyecekti. Veya nahmacun. Niyet etmişti bir kere.

Az evvel yalvara yalvara bir olan, neredeyse ağlaya ağlaya kendisini Tokatlıoğlu'na atıp bir daha da suratına bakmayan herife bir ders olsun, hatasını anlasın diye düşünerek kafası havada geçti önünden. O sırada da binanın üçüncü katında "Avukat Nadi Uçurum. Miras - Veraset - İntikal" tabelasını görüverdi.

Belki bu da Allah'tan bir işaretti. Kolunun altında pembe devlet dosyası, ayakçı kalabalığını tereddütsüz yardı, iş hanına daldı. Demir kafesli asansör de en az Gençlik Parkı'ndaki tren kadar yeni, farklı bir şeydi onun için. Karasu'ya dönünce bunu kahvede nasıl anlatacağını hayal ederek sekiz sefer çıktı çıktı indi. Dokuzuncuda başka birileri de binsin, hevesini alsın diye inip merdivenlerden üçüncü kata vurdu kendini.

Avukat Nadi'nin yazanesinin kapısında çıngır mıngır eden bir zil vardı. Zil dediğin "zırr" diye öterdi, böyle çıngırdamazdı. Kapıyı nefes nefese açan kızcağız buna ters ters bakıp, "Beyefendi, işiniz acil galiba. Buyrun, Nadi Bey müsaitler," demese, bu hâlâ zili çıngırdatıyor olacaktı.

Deri ve izmarit kokulu kahverengi yazanede abanoz lambrilere baka baka ilerledi kızın peşi sıra. Hey gözünü sevdiğimin Ankara'sı. Avukat yazanesi bile hangar gibiydi. Sinop'taki götü boklu avukat yazanelerine gir, zaten toplasan üç dört tane çıkardı, camı sokağa bakan tek göz bir tanecik oda. Musluğu bile olmazdı. Çişi geldi miydi koskoca avukat dükkâna "Az sonra gelecem" yazısını asıp Merkez Camii'ne koştururdu. Burada ise kapıyı açan kızdan başka iki tane daha kız vardı. İkisi de aynı odada. Şakır şakır daktilo yazıyorlardı. Önüne düşen kızın bunu soktuğu makam odasındaki süslü karı da cabası. Avukat Nadi Bey bu olamayacağına göre bir oda daha var demekti zar.

Vardı da. Kadın buna hiç bakmadan önündeki kıza masanın sağ tarafındaki üstü düğmeli siyah deri kaplı kapıyı işaret etti.

"Müsaitler," dedi sadece.

Burhan Dinek, bir heyecanla ellerini göbeğinin altında kavuşturup yol gösteren kızın arkası sıra avukat beyin makam odasına girdi.

Adam, Sinop'un çiroz avukatlarına hiç benzemiyordu. Ense gerdan yerinde, göbekli, kalantor bir adamdı. Daha görür görmez yüreği ferahladı Burhan Dinek'in. Doğru yerdeydi. Hissedebiliyordu.

"Selamın aleyküm müdürüm."

"Çık kızım."

Adam, kız çıkarken kibar bir jestle Burhan Dinek'i masasının karşısındaki dev maroken koltuğa buyur etti.

"Aman müdürüm, estağfurullah."

"Oturunuz. Rahat ediniz. Bir çay alır mıydınız?"

Burhan Dinek'e kalsa emir telakki eder, bir koşu alır gelirdi ama Allah'tan adam onun kıpırdanmasına mahal vermeden telefona sarılıp "Bize iki çay alın," deyiverdi.

Nadi Uçurum, çayı beklerken Burhan Dinek'in koltuğunun altındaki dosyayı işaret etti tek bir kaş hareketiyle.

"Evrakınız bu mudur?"

"Yok müdürüm. Bu Karasu'nun iane dosyasıdır."

Avukat haşlar gibi baktı Burhan Dinek'e.

"İyi ya, mevzu?"

Burhan, kumar meselesini hiç karıştırmadan Hasan Ergin'den kalan evraktan bahsetti. Avukatın işinin ehli olduğunu da o dakikada anlayıverdi. Adam, daha bu leb demeden leblebiyi anlıyor, bir de tashihat yapıyordu.

"Tahlil değil, tahvil."

"Siz daha iyisini bilirsiniz müdürüm."

Burhan Dinek açılıp saçılıyor, adam hımlayarak, mımlayarak, dudaklarını yalayıp saçlarını geriye sıvazlayarak dinlemeye ve tashih etmeye devam ediyordu.

"İlanihayet değil, ilanihaye."

"Hamile değil, hamiline."

"Hazine bonosu demek... Nereden intikal etti demiştiniz?"

O kadar işinin ehli bir avukattı ki, Burhan Dinek'i kan ter içinde bırakıp üç bardak demli çayı şekerini karıştırmayı bile unuttu-

rarak içirmiş, intikalin miras yoluyla değil kumar yoluyla olduğunu tereyağından kıl çeker gibi çekip almıştı ağzından. Burhan, ağzım yüzüm diyemeden hem de. Şimdi bakışları daha bir anlayışlı, daha bir sinir bozucuydu. "Sen tilkiysen ben de tilkinin kuyruğuyum," der, Burhan'ın ciğerini görür, sayfa sayfa çevirip okur gibi.

Burhan'ın maneviyatı epey sarsılmıştı. Şimdi avukat buna "Ne ayıp! İnsan en iyi arkadaşını kumar masasında içirip içirip üter mi? Yıkıl karşımdan!" diyecek zannediyordu. Ama öyle bir şey olmadı.

"Tamamdır," dedi avukat en nihayet. Bunu derken iki etli eliyle masaya vurup bir kalkışı vardı, sanırsın Milli Şef "Giydirmesinler çizmeyi ayağıma!" demiş. Burhan, korkudan çayın yarısını üzerine döktü.

"Ne tamamdır müdürüm?"

"Tamamdır tamamdır. Haydi gidelim bir an evvel."

Burhan ne yapacağını bilemez haldeydi. Bir taraftan kerli felli adamı lüzumsuz yere oyalayıp dükkânı boşa açık tutturduğunu düşünüyor, bir taraftan da sanki iyi birşeyler oluyormuş gibi hissediyordu.

"Kapatıyor musunuz?"

"Önce evrakı görüyoruz, buraya geri gelip işi tamamlıyoruz, sonra gidip beraber birşeyler yiyoruz."

Hiçbir halt anlamamıştı Burhan Dinek ama kararı karardı, iş yemek yeme faslına geldiğinde o ısmarlayacaktı. Şu lokmacunu çok merak ediyordu. Belki avukat da ederdi. Şimdilik takılacaktı peşine. Bakalım ne olacaktı.

Avukat, odasından geçerken o süslü püslü karıya şöyle bir bakıp, "Biz birazdan geliriz Bahar Hanım," dedi. "Siz vekâlet dosyasını hazır edin." Burhan'a döndü: "Nüfus hüviyet cüzdanınızı verir misiniz?" Sonra tekrar karıya döndü. "Beyefendiden istişare ücreti almayacağız. Dosyayı ona göre tanzim edersiniz."

Burhan, Fransız radyosu dinler gibi dinliyordu konuşmaları. Eli gayriihtiyari arka cebine gitmiş, nüfus cüzdanını çekip çıkarmıştı. Avukat, zarif bir el hareketiyle nüfus cüzdanını kapıp Bahar Hanım'ın masasına bıraktı. Sanki büyük bir iş hallolmuş gibi nüfus cüzdanının üstüne titriyordu. "Aman!" dedi kadına ılık bir sesle.

"Merak etmeyin efendim."

Avukat dolu dolu bir nefes vererek "Buyrun rica ederim," dedi Burhan Dinek'e. Çıkış yolunu gösteriyordu. Devamla, adamı adeta ite kaka kapıya doğru sürdü. "Aman müdürüm, önden siz buyrun." Burhan, kalantor avukatın yanında bağrı yanık bir yanaşma gibi kalıyordu. Güç yetiremedi. İtiş kakış esnasında pembe dosyasını iki sefer düşürdü. Tam kapıdan çıkıyorlardı, daha evvel görmediği bir adamın önden fırlayıp merdiven aşağı seğirttiğini gördü. Çok şaşırmıştı. Birşeyler oluyordu; söylemesi ayıp, iyi birşeyler.

Asansörün açık kapısının önünde iki dakika oyalandılar. "Buyrun rica ederim," diyordu avukat. Aslında binip bir asansör turu daha atmaya çok heves ettiği halde böyle hükümet gibi bir adamın önünde bırak önden girmeyi, asansöre girmeye bile terbiyesi el vermiyordu. "Siz asansörle inin, ben koşa koşa yetişirim," diyesi vardı.

"Dünyada olmaz. Bari önden siz buyursaydınız."

"Efendim, rica ediyorum ama."

"Aman efendim, ben hem rica hem istirham ediyorum. Allah adı versem?"

"Ant vermeyin rica ederim. Siz benim misafirimsiniz."

"Siz de benim büyüğümsünüz ama."

Avukat sonunda dayanamayıp Burhan'ı kabinin içine itekledi.

"Buyrun kardeşim ama aaa!"

Burhan, kısacık süren asansör keyfinden sonra kendini kuyruklu, sarı bir Pileymutun önünde buldu. Kibarlık olsun diye şoförün açtığı kapıdan dalıp arkaya kuruldu. Herhalde koskoca avukatı arka koltuğa atıp kendisi arabanın en güzel yerinde, önde gidecek, adama da arkasını dönecek değildi. Ayıp denen bir şey vardı. Şoförü gözü bir yerlerden ısırıyordu. Hah! Ofisten çıkarlarken önden koşan adamdı bu. Misafir makam koltuğunda yayıla yayıla, makam ise ön koltukta sıkışa sıkışa otele geldiler.

"Buyrun bi çayımızı için," dedi Burhan.

"Ofiste içeriz," diye cevapladı avukat ön koltuktan kendini zor bela dışarı atarak. Hele vakit kaybetmeden sizin işi halledelim de."

İşi halletmek için önden Burhan, tabii gene otelin kapısında "Buyrun - Siz buyurun" nizası olmuştu, arkasından da avukat, İller Otel'e girdiler.

"Siz beklerken ben hemen kaydı kuydu alır gelirim."

Avukat, Burhan hiç konuşmamış gibi süzüldü arkasından. Art arda birinci kata çıktılar. Burhan'ın oda kapısının önünde de ufak bir niza çıkıyordu ki Nadi Uçurum artık bezmiş olacak, "Peki peki. Giriyorum," dedi ve girdi; girer girmez de yarım yamalak üçüncü sınıf otel masasının üzerindeki kâğıt tomarına tecrübeli bir kaleci gibi uzandı.

"Bunlar mı?" Sorması formalite icabıydı. Daha kokusundan onların "bunlar" olduğunu anlamıştı. Homurdanarak hımırdanarak şapırdanarak okudu. Kaşlarını devire devire sayfaları çevirdi, herhangi bir sayfa olması gereken yerde değilse onu intizamlı bir örnek talebe gibi tomardaki yerine yerleştirdi; okudu da okudu, yaladı yuttu.

Burhan Dinek çok heyecanlanmıştı.

"İyi birşeyler var mı?"

"Tamamdır. İşi görelim. Hemen benim ofise gidiyoruz."

Burhan tam da "Bu sefer de önden siz buyurun," demeye hazırlanıyordu ki Nadi Uçurum yanından bir hayalet gibi kayıp gözden kayboluverdi. Bunun bir eli "önden buyur" pozisyonunda, elini de o pozisyonda unutmuştu, öbür eliyle hâlâ delikte duran anahtarı çevirip kapısını kilitleyerek adamın peşinden koştu. Adamcağız çok uğraşmıştı. Buna bir nokmacun ısmarlamak farzdı artık. Yazık. Macunla falan da doymazdı kapı gibi adam. Neyse; iki porsiyon yesindi, üç yesindi; canı sağ olsundu.

Otelin önüne çıktığında, avukatın Pileymut'un arka koltuğunda oturmakta olduğunu görüp gene mahcup oldu. Ne kibar adamdı şu.

İstemeye istemeye otururmuş gibi yapıp zevkle kuruldu öne. Tam "Ne zahmet etiniz. Ben arkada giderdim," diyecekti ki Nadi Uçurum gürledi:

"Normalde vekâletim yüzde yirmi beştir Şey Bey... Neydi adınız?"

"Burhan."

"Burhan Bey... ama size kanım ısındı. Yüzde yirmi ile kifayet edeceğim bu sefer. Anlaştık mı?"

"Allah razı olsun. Siz hakınızı helal edin de."

"Tamamdır. Helal olsun. El sıkışalım."

Burhan dönüp avukatın elini sıktı. Hâlâ ne olup bittiğini anlamamıştı ama iyi bir şey olduğundan şüphesi de kalmamıştı artık. Böyle hükümet gibi bir adam bunun kâğıtlarının yüzde yirmisiyle

kifayet ediyorsa, demek ki yüzde yüzü bayağı birşeyler ediyordu o kâğıtların.

Yazanenin oraya göz açıp kapayıncaya kadar gelmişlerdi. Heyecan, biraz da burukluk içinde lokmacuncu çığırtkanının yanından geçti. Nasıl olsa iş bittikten sonra ısmarlardı. Ne işi bitecekse.

Asansör kapısında gene bir eli böğründe, bir eli "önden buyur" pozisyonunda kalakaldı Burhan. Avukat çoktaaaan girmişti içine. Yazane katında durduklarında mecburen önden çıktı Burhan. İkisi dar kabine zar zor sığıyorlardı zaten. Avukat hemen hamle edip zili bir defa çıngırdattı. O sıra Burhan da "Aşağıda bir şey unutmuşum," deyip asansöre bir tur daha binesiydi. Kapı açılıverince hevesi kursağında kaldı. Hükümet gibi adamın peşi sıra bir kez daha ağzının açık kalmasına sebep olan kocaman yazanenin sağına soluna baka baka seğirtip makam odasına daldı. Toka ettiklerinden midir nedir, şımarayazmıştı. "Birer çay daha içelim mi?"

Avukat, masanın öbür tarafında geçerken durdu, Burhan'a bakıp sırıttı.

"Çay olmaz muhterem, çay olmaaaaz. Viski içeceğiz." Sonra ekibinin hazırladığı vekâlete bakıp biraz daha sırıttı. "Hele şuraya imzanızı bir atıverin."

Burhan hoppadak kalkıp avukatın gösterdiği yeri imzaladı.

"Şuraya da üç tane tatbik imzası rica edeyim... Sirküler için."

Üç imza da oralara attı Burhan. Sirkülerin ne demek olduğunu bilmiyordu ama kendini çok mühim biri gibi hissediyordu. İmza atmalar falan. Ancak mühim insanlar imza atardı. Nitekim, avukat elini çırpıp tatminle sırıtmaya devam ederken o da pekiyi dolu karne almış bir çocuk kadar tatminle sırıttı.

"Bir imza da şuraya lütfederseniz... Yüzde yirmi demiştik ya."

Burhan iyice havaya girmişti. Bir imza da oraya attı.

Avukat öteki evrakı masanın üstünde bırakıp taze imzalananları çekmecesine atarak arkasına yaslandı. Hâlâ sırıtıyordu. "Şimdi oldu. Artık viskilerimizi yudumlayabiliriz."

İlk viski. İzzet Günay, Suzan Avcı, Semiramis Pekkan falan içerdi Türk filmlerinde. Rengi paşa çayı gibi bir şeydi. Bakalım tadı neydi.

Nadi Uçurum, sol yanındaki dolaptan iki koca bardakla şekilli bir şişe çıkardı. Paşa çayı gibi işte. Burhan demişti zaten. Yutkundu. Ah ulan! Şu evrak, zart zurt olmasaydı burada yaşadıklarını

sittin sene anlatırdı kahvede ama anlatamayacaktı maalesef. İçinde patlayacaktı. Şimdi avukatla viski içtim diyeceksin, elli kişi soracak senin avukatla işin neydi diye. Anlatamazsın. İçine atacaksın.

İyi de, o mesele ne olmuştu? Sorulmazdı da şimdi. Zaten avukat viskiyi uzatırken evrakını da unuttu.

"Şerefe muhterem."

"Şerefe müdürüm. Şerefinize. Size de çok zahmet verdik ama..."

Avukat, viskisine dalıp şeker karıştırır gibi ara ara çalkalayarak tekrar geriye yaslandı. Burhan da karşı koltukta aynını yaptı hemen. Her içkinin bir raconu vardı. Götü boklu rakıyı Talât'ının kahvesinde tahta iskemlede dikile dikile içerdin, viskiyi böyle deri koltuklarda gömüle gömüle. Neden yaptığını bilmese de avukat öyle yapıyor diye o da bardağını çalkaladı, sonra avukat ilk yudumunu alınca bu da ilk yudumunu almaya hazırlandı. Rakı gibi şekerli bir tat umuyordu. Hatta daha şekerli bir tat. Suzan Avcı falan kadın haliyle rahat rahat içebildiğine göre. Hem rakı, götü boklu moklu, erkek içkisiydi; viski gibi karı içkisi değil. Oh. Ne vardı ki bunda. Avukat da dudağının ucuyla almıştı yazık. Zamanla hanım evladı oluyorlardı tabii. İzzet Günay gibi. Hava basmak için bardağı kafasına dikti. Ağzının içine yayılan DDT kokusunun ardından bir de kezzap tadı alınca neye uğradığını şaşırdı. Utanmasa tükürürdü. Göz bebeklerinde titreyen yaşlarla avukatı buğulu buğulu görüp yuttu. İnşallah bir daha vermeye kalkmazdı.

"Şimdiiii..."

"Emredin Müdürüm," Ses telleri de ağlıyordu.

Avukat, koltuğuna iyice gömülmüştü. Gözleri ancak viski bardağının üzerinden görülebiliyordu. Tombul ellerinden bardaksız olanını masanın üstündeki Burhan Dinek tomarının üstüne koydu.

"Bir taraftan yorgunluk viskimizi içerken bir taraftan da size bunların ne olduğunu anlatayım muhterem. Bunlar... Aa, bardağınız boşalmış, uzatın rica ederim."

Burhan, içinden İzzet Günay'a, Suzan Avcı'ya ve Semiramis Pekkan'a söve söve bardağını uzattı. Şimdi içmese, adam bunu kadın içkisini bile içemiyor diye ayıplayacak, kim bilir hakkında ne düşünecekti. Dolan bardağını alıp geri çekildi, çalkalamaya başladı.

"Pek güzelmiş. Size de zahmet verdik."

"Evvela hayırlara vesile olmasını niyaz ederek Borçka'da üç yüz bin, Arhavi'de altı yüz dört bin, Eynesil'de üç yüz kırk bin..." Avukat, bardağını bırakmış, bir taraftan tomarı dikkatle incelemeye, bir taraftan da inanamayan gözlerle baka baka önündeki blok nota söylediklerini alt alta yazmaya başamıştı. "... Pazar'da dört yüz bin, Vakfıkebir'de üç yüz bin, Bulancak'ta sekiz yüz bin, Ordu'da yedi yüz altmış beş bin, Çarşamba'da dört yüz bin, Bafra'da beş yüz bin, Sinop'un içinde ve kazalarında; Kabalı, Boyabat, Erfelek, siz Karasu diyorsunuz, Ayancık ve Gerze'de toplaaaam... Dur bakalıım... iki milyon üç yüz elli bin metre kare arazi sahibi oldunuz. Yekûnuna bakacak olursaaak..." Bakmaya başladı ama alt alta yazdığı halde toplamakta güçlük çekiyordu. Bıdır bıdır sesler çıkarak yazıp çiziyor, elde var bilmem kaç diyerek gene yazıp çiziyordu. Sonunda kestirdi attı: "Ne bileyim işte, altı milyon küsur metre kare civarında bir şey..." Söylediğine kendi de inanmamış gibi karalama yaptığı kâğıda şüpheli şüpheli bakmaya başladı.

Burhan, evinde bir süredir durup duran kaydın kuydun içinen altı milyon rakamı çıktığını duyunca viskiye ihtiyaç duydu. Metre karesini bir liradan satsan, eder sana altı milyon. Su içinde. Zaten hemen de satacaktı. Bu devirde kaç milyonerin var senin koca memlekette? Al sana aslan gibi bir milyoner daha, Burhan Dinek! Dur bakalım, anlardı şimdi. Viski bardağını bir defa daha kafasına dikti. Acı! Zehir!

"Yani ne eder aşağı yukarı?"

"Maddi bakımdan mı? Vallahi hesap etmeye güç yetmez, hovardalık ettim, çöpe atım, gitti gül gibi arazilerim deyip, söz temsili ölmüş eşek fiyatına satacak olsanız; hiç etmese altmış milyon eder."

Burhan Dinek, masanın üstünde duran viski şişesine teklifsiz uzandı.

"Vallaha de!"

Nadi Uçurum, Burhan'dan önce uzanıp viski servisi yaptı.

"Tabii... Vallaha... Hem de Billaha... Bu dediğim, bir horoz şekerine karşılık sarraflar çarşısını tapusuyla beraber elden çıkarmak gibi bir şey. O sahip olduğunuz arazilerin yüzde yetmişi ormanlık, yüzde otuzu imarlık olsa, en kötü ihtimalle az evvel telaffuz ettiğim meblağı yüze, iki yüze katladınız manasına gelir."

Burhan, bardağını koltuğa yığılırken dikti, yığılır yığılmaz yoyo gibi zıplayıp şişeye hamle eti. "Ver ver şu zıkkımı, ver." Bu parayla kaç bin tane Nadi Uçurum'un fiyakasını bozardı biliyon mu? "Ee, kaç para bunun şişesi?.. Nadi?"

Cumartesi gününü Nadi'yle birlikte Gençlik Parkı'nda geçirdi Burhan. Beraber trene bindiler. Harcırahını cömertçe harcadı. Ant verdirmişti, hepsini o ısmarlayacaktı. Ne de olsa Nadi'nin büyüğü sayılırdı artık. Maddi bakımdan. Trenin sözde makinistine fazladan para verip her sefer yirmi tur döndü altı metrelik çapın çevresinde. Partnerini sık sık dürtüp "Görüyon mu Nadi? Bak bak bak. Şimdi Türk bayrağıyla yüzünü örtecek," diyerek on, on beş sefer duvarda dönen motosiklet seyretti. Tommiks resminin arkasından kafasını çıkarıp fotoğraflar çektirdi. İçinde kalmasın diye Nadi'ye de ısmarladı birkaç poz.

Nahmacun çok şaşırttı onu. İsminde "macun" olunca o sanıyordu ki dondurmanın sıcağı bir şey. Tatlı bir şey sanıyordu. Gele gele soğanlı, kıymalı, çay tepsisi büyüklüğünde bir pide gelince bozuldu. Yiyip çıktılar. İnsan her yaşta bir şey öğreniyordu. Demek Ankara'da Sinop pidesinin yuvarlağına böyle diyorlardı. Allah Allah.

Kızılay'a doğru yürüdüler. Bir el ele tutuşmaları eksikti.

"Şunun asansörüne binsek kızarlar mı?"

Gökdeleni gösteriyordu.

"Niye kızsınlar? Asansör zaten millet binsin diye konmuyor mu binalara?"

Pazar günü gökdelende kırk sekiz sefer sıraya girip asansöre bindiler. Nadi Uçurum, hayatında bu kadar eğlenmediğini söyleyip duruyordu ama gene de her seferinde "Yahu Burhan Bey, bu sefer siz binseniz kendi başınıza. Siz gelmezden evvel çok bindim ben. Hak geçmesin," deyip kibarlık ediyordu. Ama Burhan daha kibardı. Maiyeti de sayılsa yol arkadaşını asansör kapılarında bekletemezdi.

"Bineceksin Nadi. Yoksa ben de binmem. Darılırım."

Teklifsiz, o gece gene beraber oldular. Teklifi yapmayan Burhan'dı. "Ee, akşam ne yapalım?"

Nadi Uçurum, Belinda Pavyon'a götürdü Burhan Dinek'i. Pavyon ayaklarını iyi bildiği için Burhan elini cüzdanına atmadı. Atsa da parasının yetmeyeceğini bilecek kadar kafası çalışıyordu. Nadi

Uçurum birazcık burulup rengi çekilerek ödediyse de Burhan Dinek hesap kesilir kesilmez "Bana fatura edeceksin, ben ödeyeceğim malların bir kısımını paraya çevirir çevirmez," dediği anda yüzüne renk geldi adamın.

Gecenin hitamında ağlaşarak ayrıldılar. Çok güveniyordu bu adama Burhan. İçinin derinliklerinden geliyordu bu güven. Adam kerkme sanatı üzerinde fıtri bir yeteneğe sahip olduğu için kerkecek adamı gözünden tanıyabildiğinden midir nedendir bilinmez; adı gibi biliyordu ki Nadi Uçurum onu kerkmeyecektir. Kerkme yeteneğine sahip biri olsa, daha paranın kokusunu alır almaz yüzde yirmi beşlik komisyonun yüzde beşinden feragat etmez, üstüne yüzde beş daha çakardı.

Bir kere daha kucaklaştılar. Her şeyi Nadi Uçurum'a emanetti Burhan'ın. Aklına ne geliyorsa, her şeyi. İpler Nadi'deydi.

Bir kucak daha.

Aslında Burhan'ın "Sabah gel beni al. Bakanlığa kadar gideceğim," diyesi de vardı ama Amerikan aşıları Pileymuta sığmazdı. Erkenden kalkıp malını yükler, yoluna revan olurdu en iyisi.

Trende dönüp dururken uzun uzun konuşmuşlardı Nadi'yle. "Siz Ankara'ya tayin işini bana bırakın," demişti adam. "O kadar muhitimiz vardır evelallah. Öyle çabuk hallolacak ki şaşıracaksınız."

Nadi Uçurum'un neyi nasıl yapacağına, Ankara'ya tayinini nasıl çıkarttıracağına, arazileri nasıl paraya veya Ankara'nın göbeğinde emlağa çevireceğine aklı ermezdi Burhan'ın. Güveniyordu o.

"Aman Nadi!" dedi adamı zorla, ite kaka Pileymut'un ön oltuğuna tıkmaya çalışırken. "Gitmek var, dönmemek var. Bana bir şey olursa aman! Çor çocuk sana emanet."

Bir kere daha kucaklaştılar.

Tuhaftır, kan tutmuyordu artık. Dünyalar kadar para sahibi olacağını ilk işittiği anda kapılıverdiği o şımarıklıktan, kubarıklıktan da eser kalmamıştı üstünde. Dön dön Hasan Ergin'i aklına getiriyor, kan tutmayınca bir daha getiriyordu. Yok! Tutmuyordu işte. Nadi Uçurum'a gene "Nadi" diyor, hatta bazen "Nadi lan!" bile diyordu ama onu kendine çok yakın buluverdiği için diyordu. Havaya girdiğinden değil. Girmişti yalan yok, ama çoktan çıkmıştı.

Düşünmesi gereken büyük bir mesele vardı şimdi. Bunca variyeti Müjgân'a nasıl açıklayacaktı? En ufak bir renk verse, kadın

ne yapar eder, ağzından baklayı alır, sonra da kazandıklarını son santimetre karesine kadar hapisteki veya tımarhanedeki Münevver Ebe'ye iade ettirirdi.

Gene tuhaftır, bunu da pek dert edemiyordu. Hayatta en çok korktuğu insana hesap verecekti eninde sonunda, ama korkamıyordu bile. Bir şekilde, şu ana kadar nasıl hallolmuşsa şu andan sonra da öyle hallolacaktı her bir iş. Çok iyi hissediyor, hissetmekten de öte, biliyordu. Allah Allah!

Sabah sekiz buçukta kalktı, traşını olup hazırlandı, Bakanlığın deposuna gidip yükünü yükledi. Yola koyulduğunda daha öğlen olmamıştı. Hayatı film şeridi gibi gözlerinin önünden geçerek; Hasan Ergin'i, bilhassa da Münevver Ergin'i hiç etmediği kadar şedit ve kesif yad ederek; sık sık iç çekerek Fargo'yu gazladıkça gazladı.

Üzerinde bir hafiflik, bir farkındalık, bir hoşluk, bir güzellik, bir iyilik vardı. O kadar ki, kendi kendine "Ölüm iyiliği galiba," deyip espri bile yapıyor, Münevver Ergin'i taze anmışlığın hicranıyla göz yaşları içinde kikirdiyordu. Hasan Ergin de gözünü yaşartıyordu ama Münevver Ergin daha çok yaşartıyordu. Ne de olsa biri gitmişti "hih hih hih" ve gittiği yer kötü bir yer değildi "hih hih" ama öbür garibim sağdı ve kim bilir "hih hih hih" ne biçim bir yerdeydi "hih hih" Allah bilir ne "hih hih hih" haldeydi?

"Ne oluyor bana yav? Melaike mi oldum nedir? Hih hih hih! Ölüm iyiliğihihihi... şart olsun hi hi."

Farkındalığı arttıkça artıyor, o arttıkça insanlığı şaha kalkıyordu.

Hasan Ergin'in başına gelene sebep kendisiydi, Hasan Ergin değil. Hoş, her bokun bu derecede farkında olunca Hasan Ergin gibi zayıf karakterli bir evladı peydahlayıp çocuk yetiştirdim diye yer yüzüne salan Recep Ergin'in sebeplerin anası olduğunu da görüyordu insan... ve bu kerkmese, Hasan Ergin hıyarının kendini kerktirecek başka bir açıkgöz bulacağını da... ama... ahh işte, tam orada başka bir farkındalık başlıyordu. Daha derin, daha yüce, ürpertecek kadar serin, terletecek kadar sıcak bir farkındalık...

Hasan Ergin, çok kuvvetle muhtemel, Münevver Ergin'den apardığı paraları ve kâğıtları hiç yaşamamış gibi kendi üzerinden aşırıp Burhan Dinek'e geçirivermiş, sonra da hiç yaşamamış gibi ölüp gitmişti.

Her insan gibi.

Kimin neyi varsa duruyordu, "Benim şuyum var," diyenler mezarda çürüyordu.

Bu, onca malı mülkü yese yese nesini yerdi? Hepsini yese ne olurdu? Hiç yemese ne? Bu da Hasan Ergin gibi hıyarlık edip ne kazanmışsa hepsini altmışaltıda kaptırsa ne olurdu? Kaptırmasa ne?

Hih hih hih!

"Düşmüş, yerde kıvranmakta olan bir "acize" bir de sen mi vurmalıydın Burhan? "Ben vurmasam başkaları gelip vuracaktı," desen, dübürü kurtarabilir misin?"

Hih hih hih!

Karıya kıza bir dolu parsel, pafta bıraksa neye yarardı? Bıraktıklarını altmışaltıdan kazanmış veya çalışıp kazanmış, ne fark ederdi? Ne?

Hih hih hih. Vallaha da yav... hih hih hih...

Ağlıyordu da bir taraftan. Canı, arabayı bir pınar başına yanaştırıp abdest almayı çekiyordu. Yola temiz devam etmeyi. Bunca düşünüp tarttıktan sonra içi yıkanıp arınmış, dışı da yıkanıp arınsa iyi olacakmış gibi geliyordu. Daha temiz gidecekmiş gibi.

Yola!

Arabayı bayır aşağı saldığında; "Yok!" diye düşünüyordu. "Ağlayanın malı gülene yar olmayacak. Ben yiyemeyeceğim bu parayı. Yediklerim yanıma kâr. Memlekete bir varayım, ilk iş Müjgân'a anlatacağım olup biteni. O yolunu bulur. Nadi'ye de söyleriz, alacağı komisyondan vazgeçer. İyi adam. Allah var."

Virajın ötesinde bir pınar mı vardı?

Bahr-i aşk boylayan cânım erenler
Özü katrenize ark edip geldik
Ayn-el yakîn dost cemali görenler
Pervâz-ı aşk ile çark edip geldik...

Şengönüller, dokuz yüz on yediye kadar Rusya'nın en köklü Gürcü ailelerinden biriydi ve hakiki soyadları tabii ki Şengönül değil, Tevzadze idi. Dokuz yüz on yedi Bolşevik İhtilali ile birlikte Osmanlı-Rusya ilişkileri sona erip dokuz yüz yirmi üç itibarı ile Türkiye Cumhuriyeti-Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ilişkileri başladıktan hemen sonra, esas mübarek kişi, rahmetli Mustafa Kemal Atatürk, askerî rüştiyeden sınıf arkadaşı rahmetli Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in yâd-ı âlisi hürmetine, kendini Osmanlı tebaasından sayan ve Türkçe bilen müslüman Gürcülerin Türkiye Cumhuriyetine dönüp gelebilmesi için zamanın sovyetski soyuzuyla bir anlaşma bina etmişti. Antlaşma bile değil, basit bir anlaşma. O ki, Mustafa Kemal'in "Anlaştık!" dediği yerde yedi düvel iyi bilirdi, "antlaşmış" olunurdu. O kadar basit, o kadar sarih.

Doksanüç Harbi vesilesiyle Çarlık Rusyası olarak ele geçirdiği topraklardan, tası ve tarağıyla, yükte ve pahada ağır her bir şeyiyle birlikte epey Gürcü zayi ettikten sonra, yine Anadolu'ya doğru dalga dalga yayılacak yeni bir göç dalgasını ve kıyıdan uzaklaşıp giden bu ters dalganın sebep olacağı yeni iş gücü kaybını ne kadar önemsese de, Sovyet, hiç şüphe yok ki, nur içinde yatsın, Gazi'nin "hatırı" için geri dönmek isteyen Gürcü milletine üç ay süre tanımıştı. Tası tarağı bırakıp ve de bıraktığı tas tarak içinden

bir zerresi için dahi ilanihaye hak iddia etmeyeceğini yazılı imzalı beyanla üç ay içinde Atatürk ülkesine döndün döndün, dönmedin, sen de bir Sovyet yoldaşısın. Artık Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği adını alan Rusya topraklarında Gürcü milletinin kahhar ekseriyeti, ki bunların kahhar ekseriyeti de hıristiyan olup bu hıristiyanların kahhar ekseriyeti de tıpkı müslümanların kahhar ekseriyeti gibi Türkçe konusunda lal idi, "Burada doğduk, burada büyüdük. Toprağımızı, evimizi, köşemizi bırakamayız," inadına kalmış, kalanlarla kıyaslandığında devede kulak sayılacak ama inat bakımından kalanlardan daha inatçı bir kısım ise onların inadına vatana yani Âl-Osman'ın harman olduğu yere yani Anadolu'ya yani Atatürk ülkesine rücu etmişti. Doksanüç Harbi münasebetiyle Devlet-i Âlî Osmani'ye göç edenlerin kahhar ekseriyeti ortodoks Çarlık Rusyası'nın inadına katolik hıristiyan iken bu defa göç edeceklerin kahhar ekseriyeti, kalan inatçı katoliklerin inadına müslümanlığa geçmiş, lisanî sıkıntıları olsa bile dinî sıkıntıları olmayan, namazında abdestinde, ehl-i sünnet vel cemaat, sağlam müminlerdi. Mümin mümine kavuşuyorsa, bu, ezelden, Cennet Ülkesi zamanlarından ayrılıp kavuştu manasına gelirdi ki o zaman da bu göç etme işine göç etme işi değil, rücu etme işi denirdi.

Aslına rücu.

İşte Tevzadze sülalesi, bu aslına rücu edenlerin başında gelen, hatırlı, gönüllü, kan ağacında bol miktarda "mübarek" bulunduran ve de sovyetski soyuz Osmanlı'yı deviresiye kadar zamanın behrinde Osmanlı Sancak Beyi olma şerefine nail olmuş Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in tam göbek kan bağlı yegâne sülalesi idi. O ki, atası Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'den emsal; biraz da bahtsız bir sülale olsa gerekti. Yirmi dokuz fertlik mübarek aile efradının dördünü Maçaheli sınır kapısından geçer geçmez yüksek ateşten zayi etmiş, nüfusunun yedide birini toprağa vermek zorunda kalmıştı. Göçen Gürcü milletinin Adarnase ve Parnavaz sülalelerini ihtiva eden bir kısmı, şu mübarek ölülerin garip bırakılmaması hususunda baş mübarek Raif Tevzadze ile inatlaşmış, mübarek Tevzadze sülalesinin mübarek lideri hilafına, mübarek Tevzadze sülalesinin dört mübarek ferdinin mezarının bulunduğu deniz kıyısındaki Arhavi'de kalmış, bir başına Farnajom sülalesinden ibaret bir kısmı ise deniz kıyısında kalanlarla

inatlaşarak dağın tepesindeki Artvin'e doğru yürümüş, hülasa Doğu Karadeniz'de kalmış, en büyük kısmı da daga ve denize yürüyenlerle inatlaşıp artık yirmi beş baştan ibaret ve içinde hâlâ sürüsüne bereket "mübarek" barındıran Tevzadze sülalesinin eteğine yapışarak batıya devam etmişti. Bu devam edenlerin bir kısmı, Mirvan, Arsasid ve Bartom sülaleleri Orta Karadeniz'de, bilhassa talihsiz mübarekler sülalesi Tevzadze'nin bıldırcın hummasından zay'edip bir kere daha toprağa vermek zorunda kaldığı yedi mübarek ferdinin mezarının bulunduğu Sinop Kabalı'da kalmakta ayak diremiş, aynı anda bir diğer kısmı, bu inatçı Mirvan, Arsasid ve Bartom sülalelerinin inadına Berikashvili boyları olaraktan da aşağılara, İç Anadolu'ya süzülmüştü.

Tevzadze sülalesi, içinde kala kala on yedi, bilemedin on sekiz mübarek kalmış bulunan on sekiz başlık yekünu ve bu yekünla inatlaştığı için yerleşmeye karar vermişlerle inatlaşan diğer Gürcü milletini de ardına katmış, gene devam etmişti yoluna. Başlarında Raif Bey vardı ve on sekiz başlık mübarek sülalenin hayatta kalan en mübareği, o malum kişi Raif Bey'deki inat, öyle böyle bir inat değildi.

Demir maşrapa ılık süt değmeyle kırılırdı, Raif Bey'in inadı balyoz vurmayla kırılmazdı.

"İçimde öyle bir his, devam ediyoruz biz," diyor, toprağa verdiklerinin yakınında mevzilenmekte inat eden soydaşlarını yarı haşlar, yarı hoşlar nazarlarla süzüp "Ölüler Allah'a aittir, toprağa değil. Mercimek kadar aklınız varsa tövbe eder, peşim sıra gelirsiniz. Gelmezseniz, siz bilirsiniz. Ayrılanlara olduğu gibi kalanlara da hakkım helaldir. İçiniz rahat etsin," diyerek yürüyordu batıya gitsin. Tuhaf olan, göç edip gelen onca Gürcü milletinin içinden, özellikle seçilmiş gibi sadece Tevzadze sülalesinin kayıp vermesiydi. Ne Kartlos'tan ne Azork'tan ne Kartili'den ne Bagratlı'dan bir can zay'olmuyor, bilakis her sülale kişniş asması gibi arsız arsız dal ve kol atıp uzuyor, Dünya denen seyyarenin hayat duvarındaki her çatlağa sığışıp fideleşiyor, büyüşüyor, yayışıyor, genişleşiyordu.

Kafile, Türkiye Cumhuriyeti topraklarına gireli beş ay olmuş, bu zaman zarfında pek çok Gürcü kadını yavrulayıp lohusa düşmüş, kendi sülalesinin nüfusunu şenlendirmişti.

Tevzadze'de ise zayiat devam ediyordu.

On sekiz nüfus, Raif Bey'in, "Belki de ne illet geliyorsa denizden geliyordur" zannıyla peşinde kalmakta inat eden Gürcü milletini içerilere doğru sürdüğü sıralarda, Taşköprü dolaylarında yeniden sel görmüş kumtaşı gibi aşınmaya, dökülmeye başlamış, yağmurlu bir günde sülalenin mübarek kadınları domalan mantarı toplayıp sarımsaklı yoğurtla borona yapmaya kalkınca zehirlenerek dört kayıp daha vermiş, on dört başa düşmüştü. Bu hadise, Archil klanının tamamından ibaret küçük bir kısmın da yola revan olmakta inat edenlerle inatlaşarak Kastamonu'yu mesken bellemesine, orada mukim olmasına sebebiyet vermişti. Tabii Raif Bey'in helalliğini almak kayd-ü şartıyla.

Raif Bey, ölülerini Allah'ın yurduna emanet ettiği o gün, çatık kaşlarla uzun uzun düşünmüş, dağlara, ormanlara buğulu gözlerle bakmış, "Gelişimiz gibi gidişimiz de Allaha'dır. Denizden kaçmakla Azrail'den kaçmış olmayız. Düşün peşime. Yanılmaktayız," deyip hâlâ üreyen ve kalan bu on dört baş mübareğin ardına dizilmekte ayak direyen Çakrashvili, Aşot, Cevanşir, Pirosmanashvili, Kokoluri ve Barom soylu Gürcü milletini peşine takarak hayattaki on üç Tevzadze ile birlikte, kendisi dahil on dört, İnebolu'ya yürümüştü. Yürürken yürürken tetanostan verdiği iki, Zonguldak'ta sekte-i kalpten verdiği bir kaybı kayıptan bile saymamış, hatta, "Kayıplarımız giderek azalıyor Allah'ın izniyle," diyerek kavmine moral bile verebilmişti. Belki de kafasında, kayıpların sona erdiği yerde yerleşmek, kök salmak vardı. Bunu kimse bilemezdi. Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in de zamanında rahmetli Atatürk'le inatlaşıp "İnat ettim. Ben bu sovyetski soyuzu bir başıma tepeleyeceğim. Sen Anadolu'yu kurtar, ben burayı," deyip kendini Azrail'in kucağına atmasından emsal, belki Raif Bey de atasının canını alan Azrail'le inatlaşmaktaydı. Bilinmez.

Devamla Kocaeli'de dizanteriden dört, Gölcük'te sıtmadan iki derken Allah'a verilen altı can daha. Tabii ki de hepsi gene Tevzadze. Adeta ölmekte inat ediyordu Tevzadzeler.

Raif Bey, nihayet Adapazarı Akyazı'ya vardıklarında, geride kala kala kendisi hariç dört Tevzadze kaldığını görmüş, iç çekerek dahili nüfusu epeyce artmış bulunan, emzikli kadınlarla dolup taşan diğer sülalelere dönmüş, haşmetli sakalını titreterek "İşte buraya yerleşiyoruz," demişti. O esnada yakınında olanların usül ve füruğu, seneler sonra Münevver Şengönül'ün izini bulduklarında,

analarından atalarından işittikleri kadarıyla bu daimi ikâmet işaretinde Münevver Şengönül'ün rahmetli anneannesi Raife Hanım'ın da büyük payı olduğunu anlatacaklardı birbirlerine: "Toprağı bol olsun, o mübarek anneannesi karşısına dikilip de "Raif Bey, Raif Bey, iki metro daha gidersek topyekün hitama ereceğiz," demiş olmasaymış, o mübareğin mübarek inadının kırılacağı yokmuş. Öyle mübarek bir adammış!"

Mamafih, Raif Bey Akyazı'da durmuş durmuş duramamış, iki sene içinde hanımını ve diğer üç Tevzadze'yi yedeğine alıp İstanbul'un Feriköy'üne intikal etmişti. Gelgelelim, menzilde ilerlerken nüfusta az daha gerilemiş, kendisi ve karısı dışındaki son üç mübarek Tevzadze'yi de ince hastalıktan mütevellit, Boğaz'a karşı toprağa vermek zorunda kalmıştı.

Göçmen milleti, bir mübarek tarlası gibi mübarek yetiştiren Tevzadze sülalesinden uzun zaman haber alamamıştı, ama aslına ve nesline düşkün olduğu nispette inadına da düşkün bu Gürcü'nün kırılmak bilmez inadı kırılmak bilmiyordu. Çelik nacak fiğ budarken kırılırdı, bu Gürcü milletinin inadı, değirmen taşında öğüt, gene kırılmazdı.

Bulacaklardı.

Bulacaklardı, zira bir efsane olmuştu Tevzadze sülalesi.

Göç hikâyesi dilden dile, kulaktan kulağa anlatılırken ağır ağır genişleyip yayılıyor, hikâye kıyafetini soyunup efsane kıyafetini giyinmeye doğru irtifa kaydediyordu. Bir zamanların Çarlık Rusyası'nda mübarek ailelerden biri olan Tevzadze sülalesi, usul usul millî ve dinî önder oluyor, halkını sovyetski soyuz zulmünden kurtarmak, rahmeti ve bereketi bol Anadolu topraklarına sağ ve esen getirebilmek uğruna can üstüne can feda ediyor, gene de yılmayarak efsaneler tarihindeki yerini alıyordu. Başlarında da o mübarek sülalenin, o hayırlı aşiretin korkusuz, amansız, haşmetli lideri Raif Bey vardı.

Bulacaklardı.

Tarihten yüz çevirmek olmazdı! Aslını bilmeyen haramzade olsundu!

Ne yapacaklarsa yapacaklar, ne edeceklerse edecekler, kendilerini yedekleyip ardı sıra bu cennet vatana getiren o Raif Bey mübareğini, onu olmazsa onun âyâlini, helalini, o da olmazsa torununu, torbasını, tohumunu, izini, tozunu, ne bileyim neyini bulacaklardı. Çaresi yok!

Gürcü inatlaştı mı!
İnatlaştı!
Bulunacak. Bitti!
Raif Bey ve dolayısıyla Tevzadze sülalesi bir efsane olmuştu.
Efsane!
Efsane ha?
İşin aslı çok başkaydı.
Şöyleydi:

Tevzadze sülalesinin ilahi olduğu epeyce su götürür bir meziyeti vardı. Bedduası tutardı bunların. Duaları göğün hiçbir katı tarafından kaale alınmaz ve fakat beddualarını daha ilk müracaat makamından itibaren titizlikle kabul görür, gereğine bakılırdı.

Mübarek Tevzadze sülalesinden bir "mübarek" size beddua ettiyse işiniz bitmiş demekti. "Taş ol!" dediği kişi taş olur, "Koyuna baş ol!" dediği kişi, isterse Karun kadar zengin olsun, bir saniye içinde sığırtmaç olur, mameleğini son kuruşuna kadar kaybedip kepeneğe bile muhtaç, kıçı açık bir koyun çobanına dönüşürdü.

Denirdi ki, zamanın çarı Bolşevik ihtilali başladığında bu Tevzadze mübareklerinin işbu hünerinden haberdar olmuş olsaydı, Dünya, sovyetski soyuzunu katiyyen göremez, tanıyamazdı. O ki, çok basitti; çar, şanına hürmet, bir zahmet kalkıp Raif Bey'in hanesine kadar gidecek, karşısında temenna çekip istirham edecekti: "Raif Bey, şu Bolşeviklere bir beddua eder misiniz?" Hepsi bu kadardı. Bu kadar basit. Bak bakalım Bolşevik molşevik kalıyor muydu Dünya yüzünde.

Yazık ki Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'de "beddua" isabet ettirme meziyeti yok, hatta varsa dahi nakıs vardı. Ettiği her bedduanın kendisine yapıştığı rivayet olunurdu. Allah yüzüne baksın, mekânını Cennet eylesin, nur içinde yatırsın.

Raif Bey öyle mi ya? Basit bir beddua ile bir asırlık çınar ağacını kör testereyle rendelenmiş teleme peynirine çeviren, yongalarını dahi tanımayacak hale getiren Raif Bey? Ne vardı ki boşleviğe bir bedduacık attırıverseydi? Ama hayır! Çar onun ayağına gelmeliydi! O çarın çurun ayağına gitmezdi. İnatlaşırdı. Kıbrıs katırının inadı, ondaki inadın yanında kuyu kebabının yağı gibi kalırdı.

Ondaki inat bitmedi de koskoca Çarlık Rusyası o yüzden bitti. Herkes bilir.

İşte; yerlerine bir güzel yerleşip o yerlerde kökleştikten sonra aslına rücu eden Gürcü milleti, Raif Bey'i dinî veya millî önderliğinden ziyade en çok bu hasleti yüzünden aramış, daha doğrusu böyle tehlikeli bir haslete sahip olan Raif Bey sülalesinden bir kulun eskaza sağ kalması ve "Benim izimi sürmeyen, halimi vaktimi sormayan, kadrimi kıymetimi bilmeyen Gürcü'nün dibi delinsin, sidiği kesilsin, soyu kurusun, uyku gözünden çekilsin, korbakor çıksın, kesesi de beşiği de boş kalsın, çükü düşsün!" demesi tehlikesine maruz kalma tehlikesi sebebiyle fasıla fasıla aramış taramış, "Bu mübarek, olsa olsa yola devam ettiği sırada bir yerlerde kendini de toprağa vermiştir," deyip Ünye'ye, Şavşat'a, gerisingeri Maçaheli'ye kadar, Sarısu'ya, Murgul'a, Mahmudiye'ye, Kırkhamam'a, Hayriye'ye, Bursa'ya, Ladik'e kadar, Şarköy'e hatta İpsala'ya kadar, hülasa Doksanüç Harbinden bu tarafa birbirleriyle inatlaşa inatlaşa o taraflardan kalkıp da gene inatlaşa inatlaşa bu taraflara konmuş, artık bu tarafta mukim ne kadar Gürcü ve o kadar Gürcü'nün ne kadar köyü, nahiyesi, bucağı, kasabası, dibi kıyısı varsa noksansız hepsinin her yerinde iz sürmüş, sonunda ters turnike atıp yüzgeri ettikleri ve fakat ihtimalen güzergâh değiştirdikleri için rast geldikleri o hayırlı kentte, Malkara'da rahmetli mübareğin mezar taşını bulmuşlardı.

Ne var ki bu keşif onların yangın gibi hasretine bir cezve soğuk su atmaya dahi kâfi gelmemişti; zira Raif Bey'in Hakk'ın rahmetine intikal etmiş olduğunu keşfettikleri sırada, Raife Hanım'ın sağ olduğunu da keşfetmişlerdi.

Ya o yaşıyorduysa?

Senelerini alacaktı belki ama onu da bulacaklardı. Kendisini değilse bile kabrini. Üç İhlas, bir Fatiha okuyacak, onun aziz ruhu huzurunda büyük küçük ezcümle Gürcü milleti birer temenna çekecek, helallik alacaktı. Bunlar mezarda da beddua ederdi. Öyle mübarek bir sülaleydi.

Yeni keşif kolları, atlısı, arabalısı, yayanı, yedeklerinde yeni haritalar, yeni istihbaratlar, yeni söylentilerle yola revan oldu.

Bulacaklardı, inat etmişlerdi.

Gelgelelim, gittiği yeri mekân belleyememe inadı bakımından kocasına çektiğinden midir, nedendir bilinmez, Raife Hanım, Türkiye Cumhuriyeti'ne yerleşip kökleşen, kökleştikten sonra da "Nerede benim aslım?" diye araşan Gürcü milletini diyar diyar dolaştıracaktı peşinde.

Bir haber; kocasını toprağa verdikten sonra yanında kızıyla bir üzüm kamyonuna binip Çanakkale'ye doğru yola çıktığını, bir sonraki haber, evet, hanımefendi bir Müslüman Gürcü kadınının gelip kısa bir müddet için Çanakkale'ye yerleştiğini ancak senesini doldurmadan, bu "ebe" kızını da alarak bir nafıa kamyonuna bindiği gibi İvriz'e doğru yola koyulduğunu, belki de "ebe" kızın tayini çıktığı için buna mecbur kaldığını, galiba kızcağızın adının Münevver olduğunu, daha sonraki bir haber, evet evet, aklı başında, derli toplu, hanım hanımcık bir Müslüman Gürcü kadıncağızın İvriz'de, tren yolunun hemen yanındaki na şu evde dokuz ay kadar oturduğunu fakat daha sonra ebe kızını da alıp trene atladığı gibi Konya Ereğli'ye gittiğini, sonraki bir haber, evet, Ereğli'de Gülbahçe semtinde iki sene kadar oturduğunu, komşularıyla da çok iyi geçindiğini, rüya tabirleri yaparak ve kahve falı bakarak konu komşuya atiden haber verdiğini, bu meyanda ebe kızının Ereğli Devlet Hastanesi'nde çalıştığını, evlere zinhar doğuma gitmediğini, sonra ebe kızın Sinop'un bir kazasına tayininin çıktığını, tası tarağı toplayarak kalkıp gittiklerini, Sinop'ta o meçhul kazanın Karasu kazası olduğunu, Raife Hanım'ın burada Hakk'ın rahmetine kavuştuğunu, tabii derhal kabristana koşup helallik niyaz etmiş, Münevver kızının daha Raife Hanım sağ iken Hasan Ergin denilen bir ayyaş kumarbazla evlendiğini, belki de Raife Hanım'ın baştan itibaren muhalefet ettiği bu evlilik sebebiyle Hakk-ı huzura göçtüğünü, Münevver Ebe'nin şimdi Sinop Hapishanesi'nde tevkifli olduğunu, mahkemesinin devam ettiğini çünkü kocası olacak o Hasan Ergin denilen alçak damadın kadıncağızı çıldırttığını, kadıncağızın da bir gece Talât'ın kahvesine inip Hasan Ergin'i kum eleğinden geçecek kadar küçük parçalara ayırdığını öğrenmişlerdi.

Gürcü milleti inadında inat olduğu kadar tetkik, teftiş ve keşiflerinde de inattı. Münevver Şengönül'ün, onlara göre Münevver Ergin değil Münevver Şengönül'dü, mahkemedeyse gider bulurlardı, hapse düşecekse korur kollar, aslanlar gibi bakarlardı, o işi elbette göreceklerdi, daha da bir yere kaçacağı yoktu artık. Yüzmüş yüzmüş kuyruğuna gelmişlerdi. O başka işti, kolaydı ama evvela şu "çıldırtma" hikâyesini bir tamam öğreneceklerdi.

Münevver Şengönül neden çıldırmıştı?

Türkiye'yi dört dönüp o coğrafyaya kadar gelir, kazanın bütün çocuklarının ebaannesi olur, rahmetli anneciğiyle bile aslanlar gi-

bi inatlaşıp evlenir, senelerce itibar abidesi gibi ortalarda dolanırken akıllı; bir gece ansızın çılgın?

Niye?

Niye ulan?

Ak sakallı Gürcü ulular, o gece Talât'ın kahvesinin önüne iskemlelerini çekip orta şekerli kahvelerini de söyleyip Karasu'nun ihtiyarlarıyla hasbihale başladılar. O esnada kaba sakallı Gürcü delikanlıları da Talât'ın kahvesinde kumar oynayıp rakı içen Karasu erkekleriyle içeri tarafta hasbihal ediyorlardı.

Hasbihal, Müezzin Fahri'nin yatsı ezanına saba makamından asıldığı sırada durdu. İhtiyarlar Gürcü ululariyla kahvenin önünde "Celle Celâle Hu," derlerken içeriden de Karasu'nun kumarbaz ayyaşları buna benzer birşeyler dediler. Birçoğunun dişleri kırıldığı, dudakları patladığı ve/veya kırık dişleri dillerini kesip parçaladığı ve/veya kırık çeneyle doğru düzgün konuşulamadığı, konuşulabilse dahi insanın göz bebeğinin içine, şah damarına veya tenasül uzvunun köküne dayanmış bir kamaya rağmen konuşmasının zorluğundan dolayı olsa gerek "faşafoş faşafoş hu," demişler gibi oldu.

Ezandan sonra hasbihal yeniden başladı. Dışarıdaki hasbihal mutedil, içerideki kaba ve hırçın dalgalı, çırpıntılı.

"İnşaf edinş... faşafoş... Hepimiş gördüğümüş halde hişbirimiş şahit yaşılmadıkş..."

"Bu sizi mazur göstermez. Ölen bizim damadımızdır. Onu da koruyacaktınız, kızımızı da."

O gecenin bir vakti, Süleyman'la İbrahim'in küfelerinin önünde hiç olmadığı kadar uzun kuyruklar oluştu.

Gürcü muradına ermiş, "sebebi" bulmuştu. Öyle ya, aslan gibi bir Gürcü kızı durup dururken niye çıldırsındı?

Hasan Ergin bunu dövermiş de bu ondan çıldırmışmış.

Laf!

Bir Gürcü kızı, koca dayağının cennet sopası olduğunu bilir. Çıldırmaz, akıllanır. Dayağı yedikçe kendine gelir, serpilir, güzelleşir. Olur mu hiç bu sebep? Bak, siz dayağı yiyince nasıl akıllandınız. Bunu geç. Başka?

"Fen şöyleyebilir miyimş?"

"Söyle, parmak kaldırmana lüzum yok."

Hasan Ergin her gece içer, küfelik olurmuş. Kadıncağız sonunda dayanamamış, aklını oynatmış.

Al bir laf daha!

Bir Gürcü kızı, içmeyen erkeğe erkek demez, onun sözünü bile dinlemez. Sizin karılar niye çıldırmıyor, her gece içmiyor musunuz burda? Geç geç. Bunu da geç.

Sonunda biraz ondan, biraz bundan, "geç geç" denilenler bile hassas Gürcü kantarında tartılıp darası düşüldükten sonra hizaya sokuldu ve parçalar birleştirildi.

Bir Gürcü kızı ne zaman çıldırırdı?

Namusunu kaybettiği zaman.

Münevver Şengönül'ün bir namus belasına düşmüş olma ihtimali var mıydı?

"Faşafoş faşafoş hayışş! Aşşlaaa!"

O zaman bir Gürcü kızı ne zaman çıldırırdı?

Ata yadigârını kaybettiği zaman. O da namustu çünkü. Bu Hasan Ergin kumar oynuyordu değil mi?

Hanginiz üttünüz lan?

"Faşafoş hişbirimişş... Şurhan Şinekş."

"Şurhan Şinekş hanginiz?"

"Burhan Dinek demek istiyorlar."

"Haa... Tamam. Burhan Dinek hanginiz?"

"Faşafoş Anşaraya gittiş!"

"Anşara neresidir?"

"Ankara demek istiyorlar."

"Haa, tamam."

Sırtı tüfekli, göğsü çapraz fişekli, eli kamalı, öbür eli satırlı, beli tabancalı kaba sakallı Gürcü delikanlıları ile ak sakallı, kafası kalpaklı, eli tespihli, öbür eli Yasin'li, gönlü musaflı Gürcü ulularından mütevellit Gürcü katarı, sabaha karşı Hasan Ergin'in belki de ata yadigârını Burhan Dinek'e kaptırmamış, saklamış olma ihtimalini gözeterek bu hayırsız damadın babasıyla anasının yaşadığı Selâmet Köyü'ne yollandı.

Pis herifin zavallı babasının daha soğumamış boklu naaşını kendi ihtiyarlarını yıkar gibi yıkadılar. İnat etmişlerdi, anasını da bulacaklardı damadın. Belki de anası yadigârı alıp kaçmış veya bir yere saklamıştı.

Ararken ararken üst kattaki helanın çökük tabanını görüp arkadaki kubura indiler. Zavallı İfakat'ın naaşını da çıkarıp kendi analarını yıkar gibi yıkadılar.

Yok! Yadigâr bu evde olamazdı.

Burhan Dinek almıştı. Anlaşılmıştı.

Yola koyulmazdan evvel "Ben o nursuzların namazını kılmam. Bir oğlan peydahladılar, kendilerini de rezil ettiler Selâmet'i de," diyen Selâmet Köyü imamı Ali Naci Kapsız'ı hısım akrabalarına laf söylediği için eşek sudan gelinceye kadar dövüp merhumla merhumenin defin işlerini de layığı ile hallettiler.

Ali Naci Kapsız'ı defni müteakip az daha dövüp yola revan oldular.

Bekleyeceklerdi.

Bilmiyorlardı Burhan Dinek, Hasan Ergin'den aslen Münevver Şengönül'e atalarından yadigâr kalmış ne almış olabilir, çeşit çeşit fikirler üretiyorlardı.

"Kakmalı kamadır. Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in resminde görmüştüm. Muhakkak odur."

"Kama olmaz. Hasan Tahsin Bey'in tahta bacağıdır o. Eminim."

"Benimle inatlaşma! Kamadır dedimse kamadır."

"Sen inatlaşma. Tahta bacaktır."

"Kama!"

"Bacak!"

Şu da malum idi; Gürcü milletinden başka hiçbir millet, bir adamın, adam da ölmüş gitmiş, bir kadının, kadın da ölmüş gitmiş, bir kızın peşine böyle bir inatla düşmez, düşse bile o düştüğü yerde kalır, bir daha peş tutmazdı; ama Gürcü milleti tutmuştu. İnat bu. Et tokacı kuyruk yağına değmeyle kırılır, Gürcü'nün inadı, kulağından tutup taştan taşa vur, gene kırılmazdı. Tevekkeli değil, hedefe varılmış, aranan bulunmuştu. Gürcü milleti ne yapmış etmiş erişmişti Tevzadze'nin tohumuna.

Bu çok mühimdi. Raife Hanım'ın beddua edebilen bir mübarek olmadığını herkes bilirdi ama arayıp taramalar esnasında o güzeller güzeli kızının, Münevver'in de bu kabil bir meziyete sahip olduğuna dair bir karineye rast gelememişlerdi. Rast gelmiş olsalardı bu izi bulmaları çok kolay olurdu. Belki de Münevver Şengönül'e başına bu felaket gelmeden kavuşur, ortalıkta cin çarpmış gibi dolanan adamları kanları buza kese kese takip edip menzile erişiverirlerdi. O ki, Malkara'da, Çanakkale'de, İvriz'de, Konya Ereğli'nin Gülbahçe semtinde beddua çarpmış bir tecik zavallı bulamamışlardı. Bu sebeple; beddua sayesinde olabileceği kadar

olmasa da miktaren ona yakın ve mecburen kendileri çarpa çarpa, dayak yordamıyla ilerlemeye, yol açmaya çalışmışlardı.

Tevzadze sülalesinden sağ kalanlar Raif Bey Hazretleri kadar "mübarek" olmuş olsalar, artları sıra çarpık çurpuk âdemoğulları bırakırlardı iz olarak. Memleket kalabalıktı, orman kadar kalabalık, evet, ama orman ne kadar sıksa yangının yolları o kadar kolay göze çarpardı değil mi? Şöyle acı ve ıstırap dolu, insan ormanında kelleşmiş gitmiş, bir daha ot bitmeyecek, kurumuş kalmış yollar.

Gürcü milleti, bir tarihte her yana akın ve sökün etmiş ve "her ihtimale karşı", ölmüş bütün Tevzadze kabirlerini bulup Raif Bey'den aldıkları helalliği mevtalardan da niyaz etmiş, temennasını çekip üç İhlas bir Fatiha okuyarak çarpılma korkusuyla yanan yüreğini bir nebze olsun serinletmişti.

Belki Münevver Şengönül'ün de rahmetli annesi Raife Şengönül gibi beddua ile falan işi yoktu. Belki "mübarek çarpması" tehdidi tamamen ortadan kalkmıştı, ama artık geri dönemezlerdi. Çünkü;

Bir: Münevver Şengönül aslında dedesi merhumdan bile hünerli, ama sırf inatlaştığı için o güne kadar beddua etmemiş bir "mübarek" olabilirdi.

Bu tehlike göze alınabilir miydi?

İki: Gürcü milleti inatlaştı mıydı ne için inatlaştığını unutsa bile inatlaşmaya devam ederdi. Bunlar da inatlaşmıştı bir kere.

Üç: Hasan Ergin, hayırlı bir damat çıkmamış ve Gürcü'nün kanına dokunan bir suç işlemişti. O suçun ne olduğunu tam manasıyla bilmeseler de bir yadigârın çalınması ve satılması olduğunu biliyorlardı. Gürcü'nün mirası yerde mi kalacaktı? Yadigâr demek namus demek değil miydi?

Çaresi yok, devam edecek, Hasan Ergin'in Burhan Dinek'e kaptırdığı yadigârı geri alıp ister mahkeme salonunda olsun, ister hapishanede, ister mezarda, sahibine iade edeceklerdi.

Keşif kataı; Karasu'ya iner inmez Kaymakamlığın hamile müstahdemi Zehra'yı bir kenara çekip iki tokat aşkettikten sonra Burhan Dinek'in Ankara'ya nasıl bir vasıtayla, ne maksatla gittiğini, ne zaman döneceğini öğrenip Sinop'a geçerek iki ıslıklık mesafede on ikiye ayrıldı. Zaten Sinop'un hepi topu iki ıslıklıktı. Bir kısım otobüs garajına, bir kısım radar üssünün çevresine, bir kısım

kabotaj iskelesine, bir kısım meyhanelerin, bir kısım kahvehanelerin orasına burasına, bir kısım Sinop'a giriş, bir kısım Sinop'tan çıkış güzergâhındaki çalıların dibine, ağaçların ardına, yarım yamalak asfaltın şarampol kısımlarına mevzilendi. Görüş açısını kapatan herkes güzellikle ürkütüldü veya özene bezene sopalandı. Allah'tan o senelerde Sinop'ta ilaç için bir damla kırmızı Fargo yoktu. Yoksa bekleşen katar "Burhan Dinek plakayı değiştirmiş olabilir," deyip... Allah acıdı!

Beklemeye başladılar.

İnşallah herif Ankara'ya gitmişken yadigârı okutmamış olsundu. Bir de onu ondan alanı bulmak için yollara düşeceklerdi ondan sonra. Ömür yetmezdi. İşin içinde inat olunca geri dönmek de olmuyordu. Uğraş dur.

Beklemeye devam ettiler ama fazla değil.

İkinci günün gece yarısına doğru kırmızı Fargo Sinop'a girdi. Plaka tutuyordu. Sinop ahalisi önce ıslık sesleriyle yerinden fırladı, sonra yorganını kafasına çekti.

"Duuur!"

"Hayırdır inşallah arkadaşlar."

"Aşağı iniver Burhan. Bizi yorma."

Burhan Dinek, Gürcü delikanlılarını hiç yormadı. Hatta şamarı yedikçe sarılıp sarılıp öperek her birine ayrı ayrı teşekkür etti. Yol boyunca abdest ala ala gelmiş, ruhu çözüldükçe çözülmüş, Sinop'a girerken dili de çözülmüş, zaten Müjgân'a anlatmaya çoktan karar verdiği şu kumar meselesini kendi kendine anlatmaya bile başlamıştı.

"Adı Nadi Uçurum'dur."

"Kim o?"

"Tokatlıoğlu'nun üstündeki avukat."

"Tokatlıoğlu kim?"

"Necatibey'in ordaki lokanta."

"Necati Bey kim?"

"Ankara'da cadde."

"Nadi Uçurum'a mı sattın yadigârımızı?"

"Yadigâr ne?"

"Soruları biz soracağız, sen değil. Söyle, ona mı sattın damadımızdan aldığın şeyi."

"Damadınız kim?"

"Soruları biz soracağız dedim. Damadımız Hasan Ergin."

"Haa, rahmetli sizin damadınız mıydı?"

"Bak hâlâ soru soruyor."

Gürcü ululları adamın çözük olduğunu görüp anladıkları için delikanlıları kaş ve göz işaretleriyle şiddetten beri tutuyorlardı. Burhan Dinek dişleri ve gözleri bu sayede kurtardı. Şaplaklar sopa sayılmazdı. Ulular, delikanlılarının bu kadarcık "sual" etmesine ses çıkarmadılar.

"Anlat. Yadigârı ne ettin? Ama önce yadigârın ne olduğunu söyle bize. Kakmalı kamaydı değil mi?"

"Kama mı?"

"Ben size dedim. Adamın kamadan haberi bile yok. Tahta bacaktı o. Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in tahta bacağı."

"Tahta bacak mı?"

Gürcü ululları yeni bir inat krizinin eşiğinde delikanlıların önünü kestiler. Bu inatlaşma bir başlasaydı, maazallah bunlar birbirlerini bire kadar kırar, Burhan Dinek denilen kumarbaz it ne anlatırsa anlatsın inanmaz, adamı yadigârın ya kama ya da tahta bacak olduğunu söyletinceye kadar döverlerdi. Öyle inattı bu Gürcü milleti. Beton çekici yün yorgana değmeyle kırılır, bunlardaki inadı kaldır kaldır minareden at gene kırılmazdı.

"Durun oğlum. Bırakın da adam anlatsın. Anlat Burhanım. Sen merhum damadımızdan kumarda ne üttün?"

Burhan Dinek o zaman soru sormayı bırakıp yol boyu Müjgân'a anlatmaya karar verdiği her şeyi aynı hizayla Gürcülere anlattı.

Yadigârın ne olduğu anlaşılmıştı.

Mekânı cennet olasıca, toprağından nur fışkırasıca, iki cihanda rahmet, şefaat göresice Muhterem Atatürk'ün Selanik'teki sınıf arkadaşı Şengönüllü Gürcü Hasan Tahsin Bey'in Türkiye Cumhuriyeti'ne göç edecek akrabaları kendilerini evlerinde hissetsinler, yokluk yoksulluk çekmesinler diye düşünüp tahsis ettiği muhteşem topraklar.

"Nerde dediydin bu Nadi Uçururum?"

"Uçururum değil... Uçurum. İyi adamdır. Hemen verir."

"Zaten hemen verecek."

Hasta yüreğime el vurma doktor
Eriyip eriyip gidiyor işte
Lokman bile olsan devası yoktur
Çürüyüp çürüyüp gidiyor işte...

Münevver Ebe o meşum geceyi hiç hatırlamıyordu. Hiçbir zaman da hatırlamayacaktı. Onun plağı üç yerde takılmıştı:

"Bu akşam gün batarken gel" şarkısında, bu bir.

Müezzin Fahri'nin okuduğu yatsı ezanının tekbir kısmında, bu iki.

Rahmetli anneciğinin yadigârı tahvillerin, bonoların, tapuların olduğu çeyiz bohçasında.

Evvelini hatırlıyor, ahirini hatırlıyor, ne yaparsan yap o gecenin o kısmını hatırlamıyordu. Kocasının feci ölümüne çok üzülmüştü. Ettiği o kadar bedduanın sonunda tutacağı tutmuştu belki, buna da ayrıca içerliyordu. Tutacağını bilseydi etmezdi. Kocasını kim, niye doğradıysa Allahından bulsundu. Bir daha katiyen beddua etmeyecekti.

Mahkeme heyeti de bir tuhaftı. Azalar; mahkemeye konu şey dışında mahkeme salonunda her şeyi konuşabiliyor, bir o "şey"i konuşamıyordu. Ebaannenin "suçunu" itiraf etmeyeceği anlaşılmıştı. Etmesini de isteyen yoktu zaten. Muhittin Reis; sohbet muhabbet arasında Ağır Ceza azası arkadaşlarına bakıyor, onlar ona bakıyor, sonra hepsi birden dönüp Savcı Doğan'a bakıyor, muhakkak hep birlikte aynı şeyi düşünüyorlardı. Sinop, Münevver Ebe'nin de nasıl bir insan olduğunu iyi biliyordu kocası olacak o

pezevengin de. Öyle bir adamı ortadan kaldırdığı için normalde kadına şükran plaketi vermek lazım gelirdi. Ama cezalandırmak mecburiyetindeydiler, kanun kanundu.

Tek çare, kadıncağızın cinayeti gerçekten de hatırlamamasıydı ki çok şükür vaziyet öyle görünüyordu. Hatırlamıyordu. Evet canım, hatırlamıyordu işte. Baksana.

Savcı Doğan'la Ağır Ceza Reisi Muhittin, gördüklerini çok iyi hatırlıyorlardı oysa. Cinayetin sabahına doğru apar topar keşfe geldiklerinde gördükleri manzara unutulacak bir manzara değildi çünkü. Kahvehanenin bir köşesinde, masalardan birinin altına yuvarlanmış büyücek bir top kıyma yığını duruyordu. Top da değil, havuz. Çocukların deniz kenarında kova kürek oynarken kumda açıp içinde deniz suyu biriktirdikleri havuz gibi bir havuz. Malzeme kum değil kıymaydı; havuzun içinde biriktirilen de deniz suyu değil kan ve kemik.

Kim, nasıl unutabilirdi?

Berbat bir cinayetti.

Hasta düşmüşler, iki gün kendilerine gelememişlerdi. O anda bile "hasta" olması için can-ı gönülden dua ettikleri Münevver Ebe'den çok daha hasta görünüyorlardı.

Esasen cinayetin akıllara ziyan tablosu, eline paleti, fırçayı, guaj boyayı almış, Münevver Ebe'nin kurtuluş tablosunu hazırlıyordu. Hiçbir insan böyle bir ameliyeyi şuuru yerindeyken işleyemezdi. Evet evet. Mümkün değil işleyemezdi. Değil mi Doğan?

"Efendim, iddia makamı bilirkişiye müracaat edilmesini talep ediyor."

"Tabii tabii. Öyle olması lazım zaten. Yaz kızım... Bilirkişiye müracaat edilmesine..."

Sinop Devlet Hastanesi Ruh ve Sinir Hastalıkları mütehassısı Recai Bey, raporunu daha Münevver Ebe'yi görmeden hazırlamaya başlamıştı bile. Görünce de hitama erdirdi.

"Zanlı addedilerek tarafımıza mevcutlu sevk edilen Münevver Ergin'in (Kızlık soyismi Şenigönül) zanlı değil hasta ve hamile olduğu, ileri yaşlarda başa gelen hamilelikte bu ve sair sanrıların şuuru kolayca kapattığının, hamile olmamış olsa dahi hadiseye dair hiçbir nüansı hatırlamadığının kati olduğunun, bunun da o esnada şuurunun kapalı olduğuna delalet ettiğinin, kanunen; işlediği hukuki fiilin şuurunda olmayan bir kimsenin yapıp ettiğin-

den mesul tutulmasının kabul edilemeyeceğinin ve kabul edilse dahi adli değil tıbbi bakımdan kabul edilebileceğinin, Münevver Ergin'in (Kızlık soyismi Şengönül) bahis mevzuu fiile aynı fiili bir başkası işlemiş kadar mesafeli durduğunun tıbben sarih ve şüphe götürmez biçimde tespit edilmesi neticesinde; kişi adli bir zanlı değil tıbbi bir hasta muamelesi görmek icap ettiğinden; HASTANIN Sinop Devlet Hastanesi Ruh ve Sinir Hastalıkları Kliniği'nde leyli müşahade altına alınarak tedavi görmesi hususunu arz, talep ve ilmen tavsiye ederim."

Mahkeme ikinci celsede bitti.

Kesrette buldu vahdeti
Mihnette buldu rahatı
Firkatte buldu vuslatı
Her bağr-ı Hu; ya Hu! ile...

Münevver Ebe, hayatta tek başına kaldığını zannettiği anda Sinop Devlet Hastanesi'nde bir bebek beklediğini öğrenmiş, alı al moru mor bir yürek çarpıntısı, kalp krizi gibi bir sevinç içinde, acı çekerek saatlerce gülmüş ve ağlamış, Allah'a şükretmişti.

Her kim kocasının canını aldıysa Allah ondan razı olsundu. Bu bebek öyle bir babanın elinde büyüyecek olsaydı bir Hasan Ergin daha geliyor demekti. Oğlansa tabii. Kızsa al sana yeni bir Münevver Ergin daha.

Kaymakamdan da razı olsundu Allah. Iyi ki o gece gelmişti. Gelmeseydi Hasan Ergin gelip ortalığı karıştırmayacak, o ortalığı karıştırmayınca bu onu hamam odasına tıkıp soymayacak, üstüne kusmuk bulaşmamış olacağı için kendi de soyunmayacak, soyunmayınca ölü pezevengin ayranı kabarmayacak, gök gözlerini kümesine taze piliç girmiş horoz gibi belertip buna atlamaya kalkmayacaktı.

Allah en çok o hayırsızdan, o ölü pezevenkten razı olsundu. O olmasa, bu karnındaki de olmayacaktı.

Her felaket bir rahmet getiriyor, Allah lütuf mektuplarını kahır zarflarının içinde gönderiyordu. Her ne olmuşsa iyi ki olmuştu.

Mahkemede ne işi var, madem milletin ortasında cinayet işlediği söyleniyor, niye bir tane bile şahit yok, Ağır Ceza Reisi Muhit-

tin Bey niye duruşmanın uzunca bir bölümünde duruşmanın konusu yerine dört sene önce eline doğan torununun sağlık ve afiyetinden, güzelliği ve şirinliğinden bahsedip "Sayende Ebaannesi" diyor, Savcı Doğan ne demeye iddiasından dem vuracağı yerde karısının albümininden, ödeminden, gebelik hijyeninden dem vurup kısmetse muayene için kendisine geleceklerini söylüyor; hiç bilmiyordu.

Bu nasıl mahkemeydi?

Az buçuk adli tıptan anladığı kadarı ile, bir adli tabibin "Ne olup bittiğini hatırlamıyorsun, değil mi Ebe Hanım?" demesini, kapıdan kolluk zaptıyla tabip odasına girdiği andan itibaren izzet ikram göstermeye başlamasında, şeker ve kolonya tutup çayla pandispanya ısmarlamasında ciddi bir tuhaflık buluyor, madem ki kocasını öldürdüğü iddia edilmekte; ki öldürmemişti, öldürseydi mutlaka hatırlardı, neden kendisine bu kadar iyi davranılıyor, anlayamıyordu.

Bu nasıl adli tabiplikti?

Polisler Recai Bey'den deli raporunu alınca niye bu kadar sevinmişlerdi?

"Hayırlı olsun Ebaanne. Hak yerini buldu."

"Ebaanne, bizim hanımın çok selamı var. Benden iyi haber bekliyordu. Mesai biter bitmez gidip müjdeyi vereceğim inşallah."

Bunlar nasıl polisti? Hani cinayet?

Ah nice bir uyursun, uyanmaz mısın?
Çağnışır tellallar, inanmaz mısın?

Münevver Ebe adliye sarayının cipiyle gelip yanında refakaten Deli Saadet bulunduğu halde hastaneye yakın bir yerde arabadan indi.

Sinop Devlet Hastanesi'nin önünde büyük bir kalabalık vardı.

Önde Başhekim Naim Bey, onun yanında Ruh ve Sinir Hastalıkları uzmanı Recai Bey, bir adım geride Ağır Ceza Reisi Muhittin Bey, onun hemen arkasında Savcı Doğan, onun yanında iri yarı, kerli ferli, alt dudağı patlak, sol gözü mor, sağ kulak memesi sargılı avukat Nadi Uçurum, onun yanında Burhan Dinek, geride Karasu'nun "zanlı" kahvehane ahalisi, ki içlerinde en sağlam görünen Burhan Dinek'ti, daha geride ise kara giysili, ak saçlı, ak sakallı, elleri kıraat bağı ile karınlarının altında bağlı ihtiyarlarla kara giysili, kara sakallı, kara göz kara kaşlı, elleri karınlarının altında kıraat bağı ile bağlı zıranta gibi delikanlılar vardı. Hastane personeli ve hastalar camlara yapışmış, büyük kısmı camlardan sarkmıştı.

Karasu ve Sinop ahalisinden her daim saygı ve sevgi görmüştü Münevver Ebe. Münferiden. Ama böyle topyekün merasim başka bir şeydi. Cinayeti işleyenin o olmadığı anlaşılmıştı da ondan mıydı bu karşılama yoksa başka bir sebebi mi vardı?

Herhalde bir anlatan, izah eden bulunurdu.

İlk konuşan Başhekim Naim Bey oldu. Kısa, öz ve çok anlamlı bir konuşma yaptı Naim Bey. Tek cümlelik bir konuşma.

"Hoşgeldin Ebaanne!"

Kalabalık, bir an siyah giysili adamlara döndü, sert bakışlar ve kaş çatışlarla karşılaşınca komut verilmiş gibi dalgalanarak nakaratı sesledi:

"HOŞGELDİN EBAANNE!"

Münevver Ebe şaşkın, yalpalı adımlarla hastane kapısını arkalarına alacak biçimde büyücek bir yay çizmiş siyah giysili adamlara doğru ilerledi.

Münevver Ebe yaklaştı. Hepsi boyunlarını yana yatırmış, ona bakıyorlardı.

Beş metre mesafe kala, içlerinde en ihtiyar gösteren bir adım öne çıktı. Kıraat bağında bağlı ellerini çözdü, sağ elinin dört parmağının ucuyla göbeğine, sonra dudağına, sonra alnına dokunup elini havaya savurdu.

Bu da bir başka komut etkisi yaratmış gibiydi, ihtiyarın havaya savrulan eliyle beraber yüzden fazla siyah giysili adam, genci yaşlısı aynı anda temennalarını çektiler.

Karasu'nun kahvehane ahalisi, havaya savrulan elleri görünce suratlarına şamar iniverecekmiş gibi irkildi.

Münevver Ebe durmuş bakıyordu temenna çekenlere. Ne ne olduğunu bilmesine imkân vardı ne de bu adamların kim olduğunu bilmesine. Rahmetli annesinin Gürcü inadı tutmuş, kızcağıza atalarından bir santim bile bahsetmemişti. Ne bahsetmesi, Gürcü olduklarını bile söylememişti. Ölse söylemezdi. Nitekim ölmüş, gene de söylememişti. Bunlarda öyle bir inat vardı.

Temenna seremonisini başlatan Gürcü ulusu bir adım öne çıktı. Ak sakalları da göz bebekleri gibi titriyordu. Elleri gene kıraat bağında bağlanmıştı. Başını sol yana yatırdı, o yandan bir kaba sakallı delikanlı çıktı. Elinde Münevver Ebe'nin rahmetli annesinin çeyiz bohçasını tutuyordu.

Münevver Ebe'nin de göz bebekleri titremeye başladı.

"Bu... bu..."

"Bu senin kızım. Noksansız. Bütün hisselerin burada."

Münevver Ebe şöyle bir sallandı. Yarım metre kadar gerisinde kendisine refakat eden Deli Saadet "Sen dur," deyip uzandı, bohçayı Gürcü delikanlının elinden aldı.

Münevver Ebe şimdi ihtiyarın gözünün içine bakıyordu. Bir yerlerden tanıyor olabilir miydi bu adamı? Adamları?

"Siz kimsiniz?"

"Senin ailen."

Münevver Ebe'nin eli karnına gitti. Yegâne ailesini karnındakinden ibaret sanıyordu.

"Nasıl ailem?"

İhtiyar, başını sağ yana eğince o yandan, elinde çift taraflı kamayla zıranta gibi bir delikanlı daha çıktı. Temennasını çekip başını eğdi, sağ elindeki kamayla sol elinin dış yüzeyine bir çizik atıp kanını Münevver Ebe'nin ayağının önüne akıttı.

"Kartlos klanı mübarek Tevzadze sülalesinin öz kardeşidir!" dedikten sonra geri çekildi.

Münevver Ebe şaşkın şaşkın bakınırken onun yerini eli kamalı bir başka zıranta aldı.

Temennalı ve az kanlı ritüelini tekrarladıktan sonra saygı dolu bir homurtu koyverdi:

"Adarnase klanı mübarek Tevzadze sülalesinin öz kardeşidir!"

Münevver Ebe bir fırsatını bulabilse "Tevzadze sülalesi kim?" diye soracaktı ama bulamadı.

Ritüel monoton bir hızda devam etti.

"Kartili klanı..."

"Azork klanı..."

"Bagratlı..."

"Arahil..."

"Parnavaz..."

"Mirvan..."

Başta hastane kapısı önünde leke gibi duran kan, yavaş yavaş birikinti oluşturmaya başlıyordu. Seremoni; Aşot, Arsasid, Farnajom, Bartom, Çakraşvili, Pirosmanaşvili, Kokoluri ve daha yüz kadar klan temsilcisinin ritüeliyle devam etti.

Her şey bitip önde en ihtiyar Gürcü, arada bir kan gölü, onun karşısında da Münevver Ebe kaldığında nihayet sorusunu sorabildi Gürcü kızı:

"Tevzadze kim?"

"Yağlı Haviland ile boynunu, ensesini, kulak arkalarını kremleyip kokulandırmış, bol bol limon kolonyası dökünmüş, saçlarını taramış, Müesser'in kızı Şengül'e diktirttiği kendinden korseli pembe eteğinin içine zor bela girmiş, çorap lastiğini bulduktan sonra yardımına gelen bir kız evladı bile olmadığı için beceriksizce kendi etini budunu çimcire çimcire sütyenini takınmış, ondan sonra fanilasını, beyaz, kıvrık yakalı bluz gömleğini de giymiş, onun da üstüne pembe ceketini giyip gerdanına sahte inci pembe kolyesini üç dolama dolayıp son olarak da çivi topuklu beyaz ayakkabılarını altları sulanmamış bahçe toprağı gibi çatlak ayaklarına geçirip misafiri beklemeye başlamış, o esnada da önemli bir eksiklik olduğunu fark etmişti:

Kocası. Hâlâ ortalarda yoktu pezevenk."

Hikâyattır:

Müteahhitlere direnen köhne evin bahçesinde donakalmış gibi durup duran boy boy, cins cins köpeklerin mahalleliyi esir alan esrârı hakkında... Gasilhane odasında devir teslim bekleyen müstahdem - ve bu fânî dünyadan geçip gidenler hakkında... 1970'lerin haşin siyasal atmosferinde, kolej hentbol takımında oynayan fırlamaların bir turnuva dönüşü otobüs yolculuğunda yaşadıkları hakkında (çaylar şirketten)... Yediği içtiği ayrı gitmeyen iki arkadaşın kâbuslarından taşan korkunç evham hakkında... Taşranın ve kumarbaz kocasının kahrını çeken Müne[illegible] Ebe Anne'nin kör talihi ve gizli tarihi hakkında...

Hikâyattır Sezgin Kaymaz'dan...

İLETİŞİM 1262
ÇAĞDAŞ TÜRKÇE EDEBİYAT 168

ISBN-13: 978-975-05-0[illegible]
9 789750 5053